Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

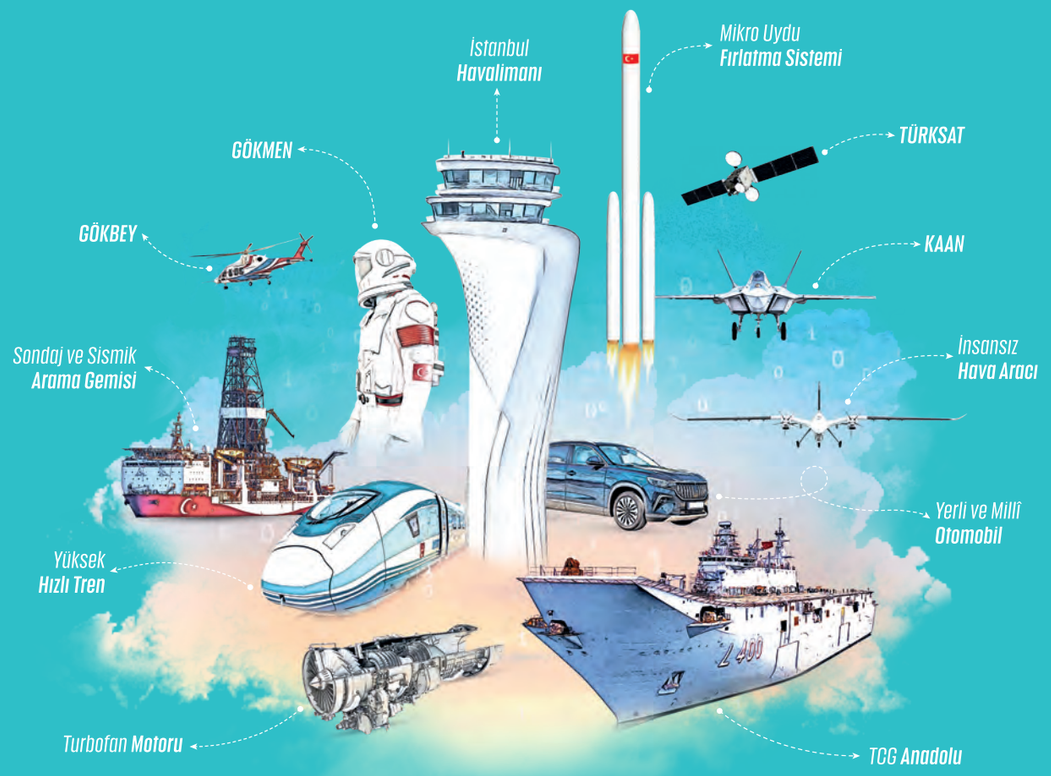

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-7113-9

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

KOSTÜM VE SAHNE MAKYAJI 11-12 Ders Materyali

11
12

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

KOSTÜM VE SAHNE MAKYAJI

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

KOSTÜM VE SAHNE MAKYAJI

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Ayşegül ÇELİK

Ayşenur GÜNERİ

Mine GÖRÜCÜLER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8454
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2346

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı: Gülhan TATBAK

Program Geliştirme Uzmanı: Seçkin Seçil BAŞARAN

Rehberlik Uzmanı: Canan GÜVEN ŞAHİN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı: Yasemin Duygu ESEN

Görsel Tasarım Uzmanı: Şule OĞUZHAN

ISBN: 978-975-11-7113-9

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

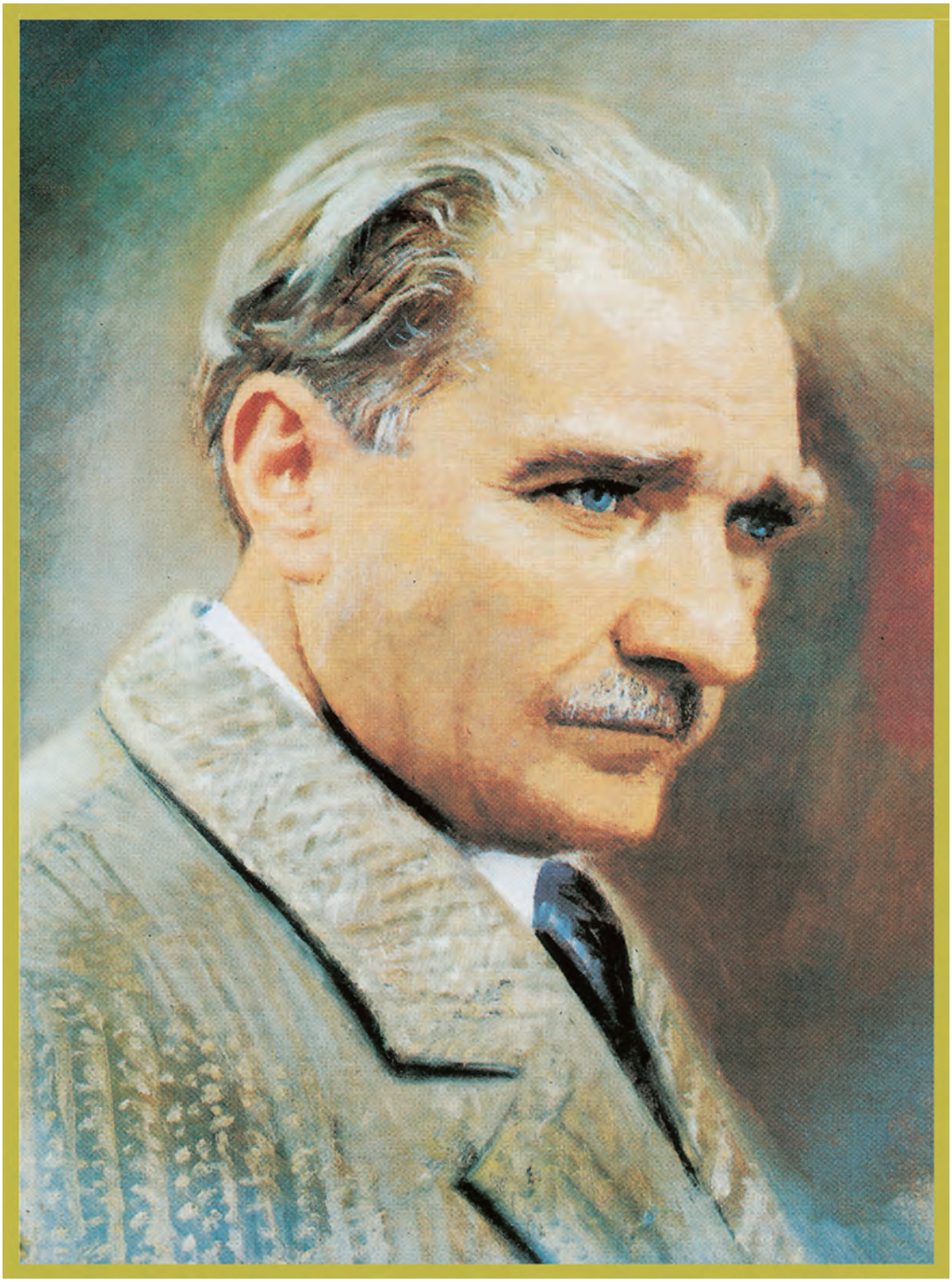

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 14

1. ÇOCUKLARA YÖNELİK KOSTÜMLER

1.1. ÇOCUK İÇİN KOSTÜM İLE AKSESUARLARIN ÖNEMİ VE ETKİSİ 17
1.1.1. Kostüm ve Aksesuarın Çocuk İçin Önemi 17
1.1.2. Kostümün Çocuk Üzerindeki Psikolojik ve Sosyal Etkileri 19
1.1.2.1. Kostümün Çocuk Üzerindeki Psikolojik Etkileri 19
1.1.2.2. Kostümün Çocuk Üzerindeki Sosyal Etkileri 20

1.2. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ 21
1.2.1. Hayvan Kostümleri 22
1.2.2. Çiçek Kostümleri 23
1.2.3. Meyve ve Sebze Kostümleri 24
1.2.4. Masal Kahramanı Kostümleri 25
1.2.5. Diğer Kostümler 27
1.2.5.1. Tarihî Kahraman Kostümleri 27
1.2.5.2. Ülke Kostümleri 28
1.2.5.3. Palyaço Kostümleri 29
1.2.5.4. Güncel Kostümler 30
1.1. UYGULAMA (Kostüm Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama) 32

1.3. KOSTÜM HAZIRLAMA 34
1.3.1. Planlama ve Model Tespiti 35
1.2. UYGULAMA (Küratör Eşliğinde Kostüm Eskizleri Sergisi) 40
1.3.2. Kostüm Dikme ve Kostümü Özelliklerine Uygun Süsleme 42
1.3. UYGULAMA (Hayalimdeki CV) 44

1. ÖRNEK TASARIM (Nasrettin Hoca Kostümü) 49
2. ÖRNEK TASARIM (Kuş Kostümü) 55
3. ÖRNEK TASARIM (Pelerin) 60

1.4. UYGULAMA (Atık Materyallerle Kostüm Hazırlama) 63
1.5. UYGULAMA (Çocuk Hikâyelerine Kostüm Hazırlama) 65
1.6. UYGULAMA (Orman Haftası Kapsamında Kostüm Hazırlama) 67
1.7. UYGULAMA (Masal Kahramanı Kostümü Hazırlama) 69

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 72

1. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 74

2. ÇOCUKLARA YÖNELİK AKSESUARLAR

2.1. AKSESUAR ÇEŞİTLERİ 78
2.1.1. Başlık 78
2.1. UYGULAMA (Yöresel Başlıklar) 80
2.1.2. Şapka 83
2.1.3. Takma Saç, Sakal ve Bıyıklar 84
2.1.4. Takı, Toka ve Taçlar 86
2.1.5. Gözlük ve Maske 87
2.1.6. Yakalık ve Apolet 88
2.1.7. Eldiven 89
2.1.8. Çorap 90
2.1.9. Ayakkabı 90
2.2. UYGULAMA (Geri Dönüşümden Ayakkabı) 91
2.1.10. Diğer Aksesuarlar: Kanat, Boynuz ve Pençe 93
2.3. UYGULAMA (Aksesuar Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama) 94
2.2. AKSESUAR MALZEMELERİ VE ÖZELLİKLERİ 96
2.2.1. Dikiş Malzemeleri 96
2.2.2. Süsleme Malzemeleri 103
2.2.3. Kırtasiye Malzemeleri 106
2.2.4. Artık Materyaller 108
2.3. AKSESUAR HAZIRLAMA 112
2.3.1. Kostüme Uygun Aksesuar Seçimi 113
2.3.2. Aksesuarın Yapım Aşamaları 116
1. ÖRNEK TASARIM (Keçeden Maske) 120
2. ÖRNEK TASARIM (Atık Materyallerden Şapka) 121
3. ÖRNEK TASARIM (Sonbahar Perisinin Ayakkabısı) 122
4. ÖRNEK TASARIM (Kelebek Kanadı) 123
5. ÖRNEK TASARIM (Keçeden Sakal ve Bıyık) 124
1. ÖRNEK ETKİNLİK (Şapkamın Rengi) 125
2. ÖRNEK ETKİNLİK (Ziller Bileklerimizde Sağ-Sol) 126
3. ÖRNEK ETKİNLİK (Beyaz Kelebekler Oyunu) 127
2.4. UYGULAMA (Anadolu Masalı Kahramanına Uygun Aksesuar Hazırlama) 128
2.5. UYGULAMA (Atık Materyallerle Aksesuar Hazırlama) 130
2.6. UYGULAMA (Farklılıklarımızla Güzeliz) 132
2.7. UYGULAMA (Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması) 134
2.8. UYGULAMA (Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması) 135
2.9. UYGULAMA (Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması) 136
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 138
2. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 140

3. SAHNE MAKYAJI

3.1. SAHNE MAKYAJININ TANIMI VE ÖNEMİ 142

3.2. SAHNE MAKYAJININ ÖZELLİKLERİ 145

3.2.1. Estetik Olma 146

3.2.2. Uygulama Yapılacak Alana Uygunluk 148

3.2.3. Seçilen Karaktere Uygunluk 150

3.2.4. Seçilen Kostüme Uygunluk 152

3.2.5. Öykünün Geçtiği Döneme Uygunluk 153

3.3. SAHNE MAKYAJINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 154

3.4. SAHNE MAKYAJININ ÇEŞİTLERİ 155

3.4.1. Karakter Makyajı 156

3.4.1.1. Gerçek Karakter Makyajı 156

3.4.1.2. Hayalî Karakter Makyajı 158

3.4.1.3. Yüz ve Vücut Boyama 160

3.4.2. Efekt ve Plastik Makyaj 161

3.4.3. Dijital Makyaj 161

3.1. UYGULAMA (Sahne Makyajı Çeşitlerini Gösteren Afiş Hazırlama) ... 162

3.5. SAHNE MAKYAJINDA KULLANILAN MALZEMELER 164

3.5.1. Tonik ve Temizleme Sütü 164

3.5.2. Nemlendirici ve Kremler 164

3.5.3. Gölgelendirici 164

3.5.4. Işıklandırıcı 165

3.5.5. Fondötenler 165

3.5.6. Makyaj Boyaları 165

3.5.7. Yapışkanlı Taşlar 168

3.5.8. Lastik Mühürler ya da Süngerler 168

3.5.9. Gom (Gum) 168

3.5.10. Aseton 169

3.5.11. Gom Çözücü 169

3.5.12. Special Plastic (Speşıl Plastik) 169

3.5.13. Latex (leyteks) 169

3.5.14. Glatzan 169

3.5.15. Plasto ve Burun Macunu 169

3.5.16. Tuplast 169

3.5.17. Fırçalar 170

3.5.18. Takma Kirpik 170

3.5.19. Makyaj Çantası 170

3.5.20. Makyaj Aynası ve Makyaj Masası 170

3.2. UYGULAMA (Yüz Boyama Etkinliği Afiş Yarışması) 172

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 174

3. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 176

4. GÖSTERİLER İÇİN SAHNE MAKYAJI UYGULAMALARI

4.1. SAHNE MAKYAJI UYGULAMALARINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR 177
4.1.1. Sahne Makyajı Uygulamasına Başlanmadan Önce Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar 178
4.1.2. Sahne Makyajını Uygulama Esnasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar 178
4.1.3. Sahne Makyajı Uygulaması Sonrası Dikkat Edilecek Hususlar 179
4.2. SAHNE MAKYAJI UYGULAMA VE AŞAMALARI 179
4.2.1. Planlama 180
4.2.2. Uygulama 180
4.2.2.1. Makyaj Öncesinde Cildin Temizlenmesi 181
4.2.2.2. Cildin Fondötenlenmesi 181
4.2.2.3. Gölgelendirme ve Işıklandırma 182
1. ÖRNEK TASARIM (Gölgelendirme ve Işıklandırma ile Yaşlandırma Makyajı) 186
4.2.2.4. Özel Malzeme ve Teknik Kullanılması 188
4.2.2.5. Pudralama 196
4.2.2.6. Makyaj Sonrasında Cilt Temizleme 196
4.2.3. Değerlendirme 197
4.3. YÜZ BOYAMA UYGULAMA VE AŞAMALARI 197
4.3.1. Yüz Boyama Aşamaları 198
4.3.2. Yüz Boyama Yapılırken Dikkat Edilecek Hususlar 199
2. ÖRNEK TASARIM (Ağustos Böceği Makyajı) 202
3. ÖRNEK TASARIM (Palyaço Yüz Boyama) 204
4. ÖRNEK TASARIM (Kelebek Yüz Boyama) 205
5. ÖRNEK TASARIM (Desenli Yüz Boyama) 206
6. ÖRNEK TASARIM (Sürüngen Yüz Boyama) 207
7. ÖRNEK TASARIM (Tilki Makyajı) 208
8. ÖRNEK TASARIM (Tavşan Yüz Boyama) 209
9. ÖRNEK TASARIM (Çiçek ve Kelebek Asimetrik Yüz Boyama) 210
1. ÖRNEK ETKİNLİK (Ağustos Böceği ile Karınca) 211
2. ÖRNEK ETKİNLİK (Masalcı Nine) 212
3. ÖRNEK ETKİNLİK (Penguenlerin Dünyası) 213
4. ÖRNEK ETKİNLİK (Su Döngüsü) 214
5. ÖRNEK ETKİNLİK (Horozumu Kaçırdılar.) 215
6. ÖRNEK ETKİNLİK (İki İnatçı Keçi) 216
7. ÖRNEK ETKİNLİK (Astronot) 217
4.1. UYGULAMA (Yaşlandırma Makyajı Uygulaması) 218
4.2. UYGULAMA (Keloğlan Masalı Oluşturarak Gösteri Hazırlama) 220
4.3. UYGULAMA (Örnek Makyaj Uygulaması) 222
4.4. UYGULAMA (Hacivat ve Karagöz Gösterisi Hazırlama) 224
4.5. UYGULAMA (Dünya Çocukları) 226
4.6. UYGULAMA (Sonbahar Perisi) 228
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 232

4. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 235
Ek-1: UYGULAMA ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU 235
KAYNAKÇA 236
CEVAP ANAHTARLARI 239

Yeni Nesil 112 Acil Çağrı Merkezi
7 kuruma ait acil çağrı numaraları artık tek numarada.
(İtfaiye, Jandarma, Polis, Sağlık, Orman, Sahil Güvenlik, AFAD)

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin dijital ortamdaki karekodunu gösterir.

Öğrenme birimindeki hazırlık çalışmasını gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

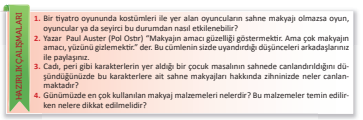

Sahne makyajı, oyuncuyu üstlendiği rolün özelliklerini yansıtacak şekilde donatır. Oyuncunun büründüğü rolün ifadesini güçlendirip, jest ve mimiklerini pekiştirerek seyircinin izlediği oyunun içerisine daha çabuk girebilmesini sağlar.

3.1. SAHNE MAKYAJININ TANIMI VE ÖNEMİ

Makyajın kökeni; ilk insanların avcılık, dini tören ve halk şenliklerine dayanır. İnsan, boyanmayı kendini ifade etmenin yollarından biri olarak kullanmıştır. Bireylerin kimliği, ait olduğu toplumun hiyerarşik düzeni ve kültürü hakkında önemli bir kaynak olan boyanma, başlangıçta toplumdaki her bireyin zihninde ve bedeninde benzer anlamları işaret etmiştir. İnsanın yaşadığı alanı ihtiyaçlarına göre sürekli ve yeniden biçimlendirmesi, boyanma kavramının günümüzdeki makyaj kavramına geçiş sürecini şekillendirmiştir.

Kalıcı olmayan süsleme aracı olan makyajın korunma, örtme, saklanma, korkutma, kötü ruhları kovalama, beğenme gibi özelliklerini zamanla kaybederek farklı durumları vurgulamak amaçlı yapıldığı görülmüştür. Yüzün ya da bedenin farklı bölümlerinin değişik malzemeler ve yöntemlerle boyanması, insanın fiziksel değişim çabasının bilinen en eski yollarından biridir ve bu yolun kozmetik alanındaki karşılığı makyajdır.

Makyaj, XVI. yüzyıldan sonra sahnelerde kullanılmaya başlanmıştır. Sahnenin mumlarla ve gaz lambalarıyla aydınlatıldığı dönemlerde ışıklandırmanın yetersizliği, sahne ve oyuncunun ayrıntılarının fark edilmesine engel olmuştur. Modern çağlarda elektriğin bulunması, sahne gösterilerinin daha canlı ve gösterişli olması, makyaj yaparken daha çok özenmeyi gerektirmiştir. Çünkü modern ışıklandırma, sahneye ve makyaja şeffaflık kazandırdığı gibi bu ögelerin kusurlarının da rahatlıkla görülmesini sağlayacak niteliktedir.

Konu başlığını gösterir.

Öğrenme biriminin ana konu başlıklarını gösterir.

Öğrenilmesi hedeflenen kavramları gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğrenileceğini gösterir.

Öğrenme birimindeki öz değerlendirme tablosunu gösterir.

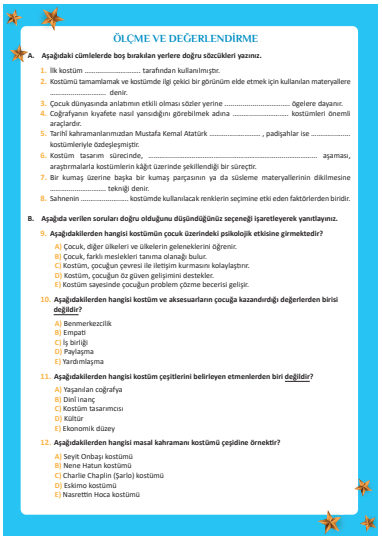

Öğrenme birimindeki ölçme ve değerlendirme bölümünü gösterir.

1.Öğrenme birimindeki örnek tasarım ikonunu gösterir.

2.Öğrenme birimindeki örnek tasarım ikonunu gösterir.

4.Öğrenme birimindeki örnek tasarım ikonunu gösterir.

Kitabın görsel kaynakçasının bulunduğu karekodu gösterir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

ÇOCUKLARA YÖNELİK KOSTÜMLER

KONULAR

1.1. ÇOCUK İÇİN KOSTÜM VE AKSESUARLARIN ÖNEMİ VE ETKİSİ
1.2. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ
1.3. KOSTÜM HAZIRLAMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ

- Çocuk için kostüm ve aksesuarların önemi, etkisi,
- Eğitici faaliyetlerde kostümlerin rolü,
- Çocuklara yönelik etkinliklerde kullanılan kostümlerin çeşitleri,
- Hazırlanacak etkinliklerde kostüm seçimini etkileyen faktörler,
- Kostüm hazırlama aşamaları,
- Hazırlanan kostümleri etkinliklerde kullanarak uygulama yapma

TEMEL KAVRAMLAR

- İmge
- Karakter
- Kostüm
- Kostüm hazırlama
- Kostüm tasarımcısı
- Mizah
- Planlama
- Yaratıcılık

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Oyuncu ve yönetmen Sylvester Stallone (Silvestır Stılon) "Giyim, bir karakter oluşturmanın ilk adımıdır." der. Stallone'un bu cümle ile ne ifade etmek istediği hakkındaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Ünlü bir kostüm tasarımcısı olsaydınız çocuklara yönelik hangi animasyon, tiyatro veya oyunun kostümlerini tasarlamayı isterdiniz, neden?

Kostümler; oyuncuların hayat vereceği karaktere bürünmelerini sağlamak amacıyla sahne gösterilerinde, okullarda eğitim amaçlı Türkçe, drama vb. etkinliklerde kullanılan kıyafetlerin genel adıdır (Görsel 1.1). Kostümler, günlük giysilerden farklı olarak seyirciye mesaj verme amaçlı kullanılan ve bu yolla sembollere dönüşen kıyafetlerdir.

İlkel insanda dramatik bir anlatım aracı olan kılık değiştirme, kostümün kökeni olarak kabul edilmektedir. Kostümler ilk defa dinî törenlerde hayvan postu şeklinde kullanılmıştır. Avlanmak için kılık değiştirmek amacıyla da hayvan kostümleri kullanılmıştır Örneğin Eskimolar fok balığı, Kızılderililer bizon avlarken gizlenmek amacıyla ava uygun özel kıyafetler geliştirip giymişlerdir. Ancak kostümler, bugünkü gibi karakteri yansıtan birer öge olarak Rönesans Dönemi'nden sonra kullanılmıştır. Sahnede oyuncular tarafından giyilen her şey kostüm olarak nitelendirilmektedir. Kostüm; teknik olarak aksesuar, saç ve makyajı kapsamaktadır.

Görsel 1.1: Kostüm

BİLGİ KUTUSU

İlk kostüm MÖ 4500-4000 yılları arasında Mısırlılar tarafından kullanılmıştır. O dönemde kostümler, dikiş tekniklerinin kullanılmamasından dolayı genellikle sade bir biçimde vücut etrafına sarılı kıyafetler olarak kullanılmıştır.

Aksesuar; kostümü tamamlamak ve kostümde ilgi çekici bir görünüm elde etmek için kullanılan çanta, eldiven, şapka, taç, asa, baston, bıyık, tüy, maske vb. bütünleyici materyallere verilen addır (Görsel 1.2). İnsan bedenini çevrenin olumsuz şartlarından koruma amacıyla ortaya çıkan ayakkabı, şapka, eldiven gibi aksesuarlar zamanla kıyafetlerle bütünleştirilerek hem estetiğin hem modanın bir unsuru hâline gelmiştir.

Görsel 1.2: Aksesuar

1.1. ÇOCUK İÇİN KOSTÜM İLE AKSESUARLARIN ÖNEMİ VE ETKİSİ

Kostüm ve aksesuarlar, günümüzde eğlence amaçlı kullanılmalarının yanında çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen önemli birer eğitim aracı olarak da kullanılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların kostüm ve aksesuarları etkinliklerde kullanması gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Kurumlarda kostüm ve aksesuarların bulunduğu zengin içerikli özel bir sınıfın olması ya da sınıflarda bu içerikte merkezlerin bulunması, çocukların kullanmaktan keyif aldıkları bu materyallere ulaşma fırsatını arttırmaktadır.

1.1.1. Kostüm ve Aksesuarın Çocuk İçin Önemi

Sahne sanatlarında kullanılan kostümler, hayal gücü ve yaratıcılığın bir ürünü olarak çocukların dünyasında önemli bir yere sahiptir. Farklı renk, desen, şekil ve ebatlarda olan kostüm ve aksesuarlar okul öncesi dönemi çocuklarının dikkatini çekmektedir. Günlük rutin oyunlar, drama çalışmaları ve özellikle dramatik oyun merkezindeki etkinliklerde kullanılan kostüm ile aksesuarlar çocuklar için ilgi çekici ve yararlıdır. Kostüm ve aksesuarlar; tiyatro, dans, opera ve bale gibi sanat dallarında önemli bir unsur olduğu gibi drama çalışmalarının da önemli araçlarıdır.

Etkinliklerde kullanılan kostüm ve aksesuarlar, canlandırılan karakteri tanımlamaya yarayan işaretlerdir. Örneğin bir anneyi canlandıran çocuğun, annesinin giydiği kıyafetlerden birini giyerek ya da kullandığı aksesuarlardan birini takarak kafasındaki anne imgesini ortaya çıkarması daha kolay olur.

ARAŞTIRINIZ

Türkiye'deki çocuk tiyatrolarını, bu tiyatrolarda oynanan oyunları ve bu oyunlarda kullanılan kostümleri araştırınız. Edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 1.3: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlaması

Kostüm ve aksesuarlar millî bayram kutlamalarında da kullanılmaktadır. Millî bayramların kostüm ve aksesuarlar kullanılarak kutlanması çocuklarda millî birlik ve beraberlik duygularının pekişmesine yardımcı olmaktadır. Örneğin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda kullanılan kostüm ve aksesuarlar günün önemini yansıtmalı, çocuklara hediye edilen o günün coşku ile kutlanmasına imkân sağlamalıdır. Önemli günler için hazırlanacak kostümlerde renk seçimine de dikkat edilmelidir. Özellikle ülkemizde millî bayramların kutladığı günlerde kırmızı ve beyaz renk kullanılabilir. Türk kültürüne özgü halk oyunlarında kullanılacak kostümler de Türk kültürünü yansıtacak türden olmalıdır (Görsel 1.3).

BİLGİ KUTUSU

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, her yıl Ankara'da 24-29 Nisan tarihleri arasında "Küçük Hanımlar ve Küçük Beyler Uluslararası Çocuk Tiyatroları Festivali" düzenlemektedir. Bu festivalin kurumsallaşarak dünyada düzenlenen diğer çocuk ve gençlik tiyatrosu festivalleri arasında saygın bir yer edinebilmesi için festivalde birçok etkinliğe yer verilmektedir.

1.1.2. Kostümün Çocuk Üzerindeki Psikolojik ve Sosyal Etkileri

Kostüm ve aksesuarlar kullanılarak yapılan dramatik etkinlikler, çocuğun gelişim alanlarına katkılar sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde öğrenme ve anlamada görselliğin önemi büyüktür. Özellikle erken çocukluk eğitim kurumlarında kostümü etkili kullanmak, çocukların etkinliklere katılma isteğini arttırarak etkinliği eğlenceli bir hâle getirmektedir.

Kostümün çocuklar üzerindeki etkileri psikolojik ve sosyal olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

1.1.2.1. Kostümün Çocuk Üzerindeki Psikolojik Etkileri

Erken çocukluk yıllarının kişinin gelişimi üzerindeki etkisi, kabul edilmiş genel bir olgudur. Çocukların ideal bir çocukluk geçirmeleri için nitelikli bir okul öncesi eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli bir okul öncesi eğitiminin temel unsurlarından biri olan eğitim programının çocukların bütün gelişim alanlarını desteklemesi için özenle hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanan okul öncesi eğitim programında çocuklara kazandırılmak istenen beceriler için farklı gelişim alanlarını destekleyen etkinliklere yer verilmektedir. Bu etkinlikleri uygularken nitelikli materyallerin kullanılması, etkinliğin amacına ulaşması için önemlidir. Erken çocukluk yıllarında kostüm ve aksesuarların yerinde ve zamanında kullanılması, çocuğu psikolojik olarak olumlu yönde etkilemektedir (Görsel 1.4).

Kostümün çocuk üzerindeki psikolojik etkileri şunlardır:

- Kostüm, çocuğun bedenini sevmesi ve kabul etmesini sağlar.
- Çocuğun öz güven gelişimini destekler.
- Kostüm giyen çocuğun duygusal coşkusu artar.
- Çocuk, kostümün temsil ettiği karakterle kendi kişiliğinin bütünleşmesini sağlar.
- Kostümdeki karakterin rolüne bürünerek karakterle empati kurar.
- Kostüm sayesinde farklı duyguları yaşama, hissetme ve anlamlandırma fırsatı bulur; olaylara uygun tepkiler verir.
- Kostüm sayesinde başladığı işi tamamlamayı ve bundan zevk almayı öğrenir. Kendisini ön plana çıkararak lider olma rolünü geliştirir.
- Kostüm sayesinde çaba harcamayı öğrenir ve eğlenerek hoş vakit geçirir.

Görsel 1.4: Kostüm ve aksesuarın psikolojik etkisi

1.1.2.2. Kostümün Çocuk Üzerindeki Sosyal Etkileri

Sosyal beceriler, bireyin yaşamının ilk yıllarından başlanarak desteklenmesi gereken becerilerdir. Erken çocukluk eğitim kurumlarındaki her etkinlik, çocukların sosyalleşebilmelerine olanak sağlamalıdır. Çocuk, kostüm giyerek arkadaşları ile iletişime geçer ve bu sayede çocuğun sosyalleşmesine zemin hazırlanır (Görsel 1.5).

Kostümün çocuk üzerindeki sosyal etkileri şunlardır:

- Kostüm, toplum kültürünün çocuklara aktarılmasında önemli bir araçtır.
- İş birliği, paylaşma, yardımlaşma gibi değerlerin oluşmasına olanak sağlar.
- Dışa dönük olmaya yardımcı olur.
- Olaylara karşı farklı bakış açısı geliştirir, bu sayede çocuğun yaratıcılığı gelişir.
- Çocuğun eleştirel bakış açısı kazanmasını sağlar.
- Çocuğun çevresi ile iletişim kurmasını kolaylaştırır.
- Çocuğun duygu ve düşüncelerini olay sırası bütünlüğü içinde ifade edebilme becerisini geliştirir.
- Çocuğun aidiyet duygusuna sahip olmasını sağlar.
- Çocuğun zihinsel kapasitesinin gelişimini ve sosyal yaşamını destekler.
- Çocuğun dikkatini belli bir konu üzerinde yoğunlaştırmasına yardımcı olur.
- Çocuğun problem çözme becerisinin gelişmesine yardımcı olur.
- Kostüm sayesinde topluma karşı olumsuz davranışlar ortadan kalkar.
- Çocuğun giydiği kostüme göre belli bir gruba ait olma duygusu gelişir.
- Çocuğun gizli kalmış yeteneklerinin ortaya çıkması kolaylaşır.
- Çocuk, kostümün özelliklerine göre nerelerde kullanıldığını öğrenir.
- Kendi yaşantısından farklı yaşantılar olduğunu öğrenir.
- Diğer ülkeleri ve ülkelerin geleneklerini öğrenir.
- Farklı meslekleri tanıma olanağı bulur.
- Eğlenerek öğrenebileceğini görür.
- Kostümleri giyip çıkaran çocuk, özbakım becerilerini geliştirir ve böylelikle sosyal açıdan rahatlar.

Görsel 1.5: Kostüm ve aksesuarın sosyal etkisi

SIRA SİZDE

Aşağıda verilen maddeleri kostümün çocuklar üzerindeki psikolojik ve sosyal etkisi bakımından sınıflandırınız. Madde numaralarını ilgili parantezlerin içine yazınız.

PSİKOLOJİK ETKİ ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

SOSYAL ETKİ ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

1. Kostüm giyen kişide duygusal coşku artar.
2. Kostüm, çocuğun eleştirel bakış açısı kazanmasını sağlar.
3. Çocuk, kostümdeki karakterin rolüne bürünerek empati kurar.
4. Kostüm, çocuğun öz güven gelişimini destekler.
5. Çocuk eğlenerek öğrenebileceğini görür.
6. Kostümler dışa dönük olmaya yardımcı olur.
7. Kostümler; iş birliği, paylaşma, yardımlaşma gibi değerlerin oluşmasına olanak sağlar.
8. Çocuk, kendisini ön plana çıkararak lider olma rolünü geliştirir.
9. Kostüm, çocuğun çevresiyle iletişim kurmasını sağlar.

1.2. KOSTÜM ÇEŞİTLERİ

Kostümler, bir oyunda yer alan karakterlerin sözsüz ifadeleridir. Kostümün çeşidi; seyirciye oyunun türü, teması, geçtiği zaman, mekân ve mevsim, oyunda yer alan karakterlerin ait olduğu millet, toplumdaki konumu, ait olduğu çağın özellikleri gibi birçok konuda bilgi verir (Görsel 1.6).

Çocuklar, oyunlarda giydikleri kostümlerle canlı ve cansız varlıkların rollerini benimser. Doğru seçilmiş kostüm çeşitleriyle oynanan bir oyunu seyrettiklerinde oyunun teması ile bütünleşebilir. Çocuk seyirciler için kostüm seçilirken onların yaş gruplarının belirleyici özellikleri göz önünde bulundurulur. Bu bağlamda kostüm çeşitleri ana başlıkları ile Şema 1.1'de gösterildiği gibidir.

Şema 1.1: Kostüm çeşitleri

Görsel 1.6: Çeşitli kostümler içinde çocuklar

1.2.1. Hayvan Kostümleri

Çocukların bulunduğu gelişim dönemlerinin özelliklerine uygun oyuncakları olur. Çocuklar; küçük yaşlardan itibaren farklı malzemelerden yapılmış, farklı nitelikteki hayvan oyuncakları ile tanışarak ve oyunlar oynayarak hayvan sevgisi geliştirmeye başlar. Büyüdükçe de hayvanları doğada, doğal yaşamında tanıyarak bu sevgisini pekiştirir.

Çocuklar, evlerinde oynadıkları oyunlarda ya da okullarında yer aldıkları drama faaliyetlerinde hayvan canlandırmalarına öncelik verir. Çocukların hayvan rollerinde giydikleri kostümler sayesinde hayvanlarla empati duygusu gelişir. Hayvan rolü ile kendine özgü canlandırmalar yapan çocuk, hayvanı yabancı ya da korkulacak bir varlık olarak görmez (Görsel 1.7 , Görsel 1.8, Görsel 1.9).

Görsel 1.7: Kaplan kostümlü çocuk

Görsel 1.8: Köpek balığı kostümlü çocuk

Görsel 1.9: Maymun kostümlü çocuk

Çocuklar; okul, ev ya da dışarıda oynadıkları oyunlarda aslan, kaplan, köpek, çita, köpek balığı gibi güçlü ve baskın hayvan rollerine yer verdikleri gibi kedi, kuş, arı, kelebek, tavşan, penguen, tavuk, böcek gibi daha küçük ve sakin hayvan rollerine de yer verir. Çocuk oyunlarında önemli yere sahip olan hayvan rollerini süslemek ve bu rollere anlam katmak için hayvan kostümlerinden yararlanılabilir. Etkileyici ve güzel tasarlanmış hayvan kostümleri, çocukları oyun ve rollerine güdüler (Görsel 1.10, Görsel 1.11).

Görsel 1.10: Horoz ve tavuk kostümlü çocuklar

Görsel 1.11: Tavşan kostümlü çocuklar

Güçlü hayvan rolünü kostümlerle oynayan çocuklar, hayvanların güç dengesini de algılar (Görsel 1.12). Hayvanların sahip oldukları gücü adil ve dengeli yansıtmayı oyunlarında öğrenir ve pekiştirir (Görsel 1.13). Bu da çocuklar için önemli bir kazanımdır.

Görsel 1.12: Aslan kostümlü çocuk

Görsel 1.13: Timsah kostümlü çocuk

Görsel 1.14: Ayı kostümlü çocuk

Çocuklar için seçilen hayvan kostümleri, etkili görselliği yakalamanın yanında onların rahat hareket etmesine de olanak sağlamalıdır (Görsel 1.14). Çocuğa uygun seçilmemiş hayvan kostümü, çocuğun odak noktasını değiştirerek oyundan kopmasına sebep olur. Çocuk, kostüm içinde ne kadar özgür hareket ederse o kadar yaratıcı oyun sergiler.

ARAŞTIRINIZ

HAYTAP'ı (Hayvan Hakları Aktif Güç Birliği Platformu), HAYTAP'ın amacı ve yürüttüğü faaliyetlerin neler olduğunu araştırınız. Bulunduğunuz ilde HAYTAP derneği var ise bu kuruluş ile irtibata geçerek araştırmanızın içeriğini genişletiniz. Elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.2.2. Çiçek Kostümleri

Görsel 1.15: Papatya ve kaktüs çiçeği kahramanlı oyuncular

Çocuk dünyasında anlatımın etkili olması sözler yerine görsel ögelere dayanır. Çocukların algıları için renklilik önemlidir. Çocuğun seyredeceği ya da rol alacağı oyun için kostüm seçilirken bu unsur önemlidir.Çiçek kostümleri de sade ve aynı zamanda renkli oluşlarıyla çocuklar için önemli uyarandır.

Çiçek kostümleri, daha çok doğa ile ilgili oyunlarda ana kahramanın kostümü olarak kullanılır (Görsel 1.15). Bu kostümler, ana karakterlerin hayvan rolünde olduğu oyunlarda hayvan kostümleriyle bütünlük oluşturarak da kullanılır.

Kostümle temsil edilen ve seslendirilen bu varlıklar, oyun içinde bir simgeden fazlasıdır. (Görsel 1.16). Roller; oyunu seyrederken ya da rol oynarken çiçek ve diğer varlıkların kostümleriyle daha tanınır, inandırıcı ve önemli bir hâl alır. Doğada var olan ağaç, çalı, yaprak, değnek gibi varlıklar da bu kostümlere dâhil edilebilir (Görsel 1.17).

Görsel 1.16: Papatya kostümlü çocuk

Görsel 1.17: Yapraklarla hazırlanmış kostüm

1.2.3. Meyve ve Sebze Kostümleri

Sağlıklı bir bedenle sağlıklı bir yaşam sürmenin temeli, çocukluktan itibaren sağlıklı beslenme ile oluşturulur. Erken çocukluk döneminde çocuğa sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmak önemlidir. Çocuklar, sebzeler öncelikli olmakla beraber bazı besin çeşitlerini tüketmeyi sıklıkla reddeder. Anne ve babalar çocuklarının seçici yeme davranışı geliştirmemeleri adına bilinçli ve bilgili olmalıdır. Bu besinleri çocuklara sevdirmek için tanıtmak, çocuklarla beraber yetiştirmek, sunmak, tüketerek onlara rol model olmak önemlidir.

Oyun çağındaki çocuklara sunulan görsel ve işitsel uyarıcılar da çocukların meyve ve sebzeleri tanıyıp sevmesinde etkilidir. Çocuklar, oynadıkları oyunlarda meyve ve sebzeleri konuşturarak canlandırır. Bu oyunları uygun kostümlerle zenginleştirmek ya da çocukların meyve ve sebze kahramanlı oyunları seyretmelerine imkân sağlamak, çocuklarda farkındalık oluşturur (Görsel 1.18).

Görsel 1.18: Meyve ve sebze kahramanlı oyun

Ülkemizde yetiştirilen meyve ve sebzeler "Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası" programlarının da vazgeçilmez temalarındandır. Çocukların aktif rol aldığı, çocuklarda farkındalık ve bilinç oluşturan bu programlarda etkileyiciliği güçlendirmek için meyve ve sebze kostümlerinin kullanılması önemlidir. (Görsel 1.19, Görsel 1.20, Görsel 1.21).

Görsel 1.19: Patlıcan kostümlü çocuk

Görsel 1.20: Karpuz kostümlü çocuk

Görsel 1.21: Havuç kostümlü çocuk

1.2.4. Masal Kahramanı Kostümleri

Üstün imgelem gücüne sahip olan çocuk, seyrettiğini ya da dinlediğini bilişsel olarak derin düzeyde irdeler. Bu özellik çocuk için işlenebilir bir cevher niteliğindedir. **İmgeler**, zihinde tasarlanan nesne ya da varlıkların bilince yansıyan hayalleri ve resimleridir.

Çocuğun hayal dünyasına hitap eden masalların kahramanları onun için önemlidir. Çocuk; bu masal kahramanlarına özenir, onları hayal dünyasına taşır, oyunlarında canlandırır ve taklit eder (Görsel 1.22, Görsel 1.23). Bu nedenle çocuğa okunan ya da çocuğun okuduğu masal kitapları, çocuk için seçilen masal kahramanı kostümü ve seyrettiği oyunlar, taşıdığı bilişsel ve duygusal gelişim özellikleri incelenerek titizlikle seçilmelidir.

Görsel 1.22: Çizmeli kedi kostümlü çocuk

Görsel 1.23: Pinokyo kostümlü çocuk

Çocuk, zihninde tasarladıklarını masal kahramanlarının kostümleri ile somutlaştırır. Çocuğun oyun oynarken canlandırmak istediği masal kahramanının kostümünü giymesi ya da dinlediği bir masalı kahramanlarının kostümleriyle bir oyunda izlemesi, çocukta var olan yaratıcı gizil gücü, yeteneği ortaya çıkarır ve destekler.

Masal kahramanı kostümü seçiminde çocuğun cinsiyeti de belirleyici faktördür. Çocuğun cinsel kimliğini sağlıklı bir şekilde kazanması için etkileşimde olduğu uyaranlardan biri de masallardır. Çocuk için seçilen masal kahramanlarının kostümleri bu bağlamda önemlidir (Görsel 1.24).

Görsel 1.24: Alice (Alis) kostümlü çocuk

Görsel 1.25: Nasrettin Hoca kostümlü oyuncu

Sözlü kültürümüzün önemli bir ögesi olan Anadolu masallarının kahramanları çocuklar için önemlidir. Çocuklar, bu masalların kahramanlarının kostümleriyle canlandırılan oyunları ilgi ile seyrederler. Nasrettin Hoca ve Keloğlan, Anadolu masallarının gönüllere iz bırakan ve önde gelen kahramanlarındandır (Görsel 1.25).

1.2.5. Diğer Kostümler

Kostüm çeşitlerinin zenginliği, çocuk aktivitelerinde kullanılabilecek kostüm yelpazesini de genişletmiştir. Kostüm çeşitleri şu şekilde düzenlenebilir:

- Tarihî kahraman kostümleri
- Ülke kostümleri
- Palyaço kostümleri
- Güncel kostümler

1.2.5.1. Tarihî Kahraman Kostümleri

Millî kimliğe sahip, milliyetçilik duygusu taşıyan tarihî kahramanlar, vatandaşlık ve vatanseverlik duygularının gelişiminde önemlidir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklara bu duyguların benimsetilmesinde tarihî kahramanların somutlaştırılması etkili olacaktır (Görsel 1.26).

Görsel 1.26: Mehteran kostümlü çocuk

Tarihte başarılı işler yapmış ve iz bırakmış komutan, asker, devlet adamı, kral, kraliçe gibi kahramanlar kostümleri ile bütünleşmiştir. Oynadığı oyun, canlandırdığı drama ve yer aldığı tiyatroda bu kahramanların kostümlerini giyen ya da tarih konulu bir oyunu seyrederken bu kahramanları kostümleri ile gören çocuklar da bu kahramlarları daha rahat anlamlandırabilir.

Tarihî kahramanlardan padişahlar, kaftanları (Görsel 1.27); Seyit Onbaşı, beyaz gömleği, şalvarı ve kuşağı; Nene Hatun, beyaz başörtüsü; Mustafa Kemal Atatürk, askerî kıyafetleri ile özdeşleşmiştir (Görsel 1.28).

Görsel 1.27: Padişah kostümleri

Görsel 1.28: Atatürk Ordu Komutanı (1918)

1.2.5.2. Ülke Kostümleri

Ülkelerin kültürleri, ekonomik düzeyleri, dinî inanışları, bulundukları coğrafya ülkelerle simgeleşen kostümlerin çeşitlenmesinde belirleyici olmuştur (Görsel 1.29, Görsel 1.30). Ülkelerin millî kostümleri, günümüzde kullanılmıyor olsa da çocuklara kendi kültürlerinin ve coğrafyalarının kıyafete nasıl yansıdığını öğretebilmek adına önemlidir. Çocuklar; ülkeleri ile simgeleşmiş kostümleri tanıdıkça, taşıdıkça geçmiş ile bugün arasında bir karşılaştırma, ilişki kurma ve farklılığı değerlendirme çabasına girer. Bu da çocukların yaratıcı ve işlevsel düşünme becerilerini geliştirir.

Görsel 1.29: Japon kostümlü çocuk

Görsel 1.30: Polonya kostümlü çocuk

Ülkelerin kostümleri kendi bölgeleri içerisinde dahi çeşitlilik gösterebilmektedir. Örneğin Türkiye'de yedi coğrafi bölgeye ait farklı yöresel kostümler görülmektedir (Görsel 1.29, Görsel 1.30).

Görsel 1.31: Yörük kostümlü çocuk

Görsel 1.32: Karadeniz yöresel kostümlü çocuklar

BİLGİ KUTUSU

Eğitim faaliyetlerinde müzelerin daha etkili kullanılması için son dönemlerde birtakım projeler geliştirilmektedir. "Sergileyen müzecilik" anlayışından "paylaşan ve eğiten müzecilik" anlayışına doğru gerçekleşen dönüşümde Anadolu Medeniyetleri Müzesi, "Frig Yılı Etkinlikleri" kapsamında "Çocuklarla Frig Esintileri" isimli kostüm tasarımı projesi düzenlemiştir.

Bu çalışma kapsamında Friglere yönelik arkeolojik eser ve yayınlar taranmış, gerçeklerine oldukça yakın kostümler özel olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan kostümlerin sergisiyle Frig Uygarlığı ile günümüz arasında bağ kurulması, Friglerin kıyafetleri yardımıyla sosyal ve kültürel yapıları hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmış ve bu kostümler "Müzeler Haftası" etkinliklerinde sunulmuştur.

SIRA SİZDE

Bu etkinlik için sizden ülkelerin kostüm çeşitlerinin görsellerini kullanarak hafıza kartı oyunu hazırlamanız istenmektedir. Kostümünü öğrenmek üzere kendinize bir ülke seçiniz. Belirlediğiniz ülke ile bütünleşmiş ve o ülkeyi simgeleyen kostümler hakkında bilgi edininiz. Seçtiğiniz her bir ülke kostümünden iki aynı görselle iki aynı kart olacak şekilde hafıza oyununun kartlarını hazırlayınız. Oyununuzda yer verdiğiniz kostümleri ülkeleri için simgeye dönüştüren detayları sınıfta paylaşınız. Arkadaşlarınızla kartlarınızı bir araya getirerek hafıza kartı oyununu oynayınız.

1.2.5.3. Palyaço Kostümleri

Mizah; abartılı hatta sıra dışı olması sebebiyle eğlendirici ve gülünç olanı ya da kendi içinde tutarsız bulunanı fark etme, yorumlama ve ifade etme kabiliyetidir. Komik bir uyaranla başlayıp gülümseme, gülme, kahkaha atma gibi eylemlerle devam eder.

Çocuğun gülümseyişi evrensel nitelikte iyileştirici etkiye sahiptir. Gülen çocukların olduğu ortamlardaki yetişkinlere bakıldığında gülümsemenin ve mizahın bulaşıcı olduğu görülür. Palyaçolar, mizahın içinde yer alan etkili ögelerdir. Palyaço gösterileri zengin içeriğiyle seyircilerini neşelendirir. Rengârenk kostümleri ile palyaçolar çocukta pozitif etki oluşturur, duygu ve düşüncenin dışa vurumunu sağlar (Görsel 1.33).

Görsel 1.33: Palyaço ile eğlenen çocuklar

BİLGİ KUTUSU

Dünya sinemasında önemli bir isim olan Charlie Chaplin (Çarli Çaplin) (1889-1977); bol pantolonlu, melon şapkalı, büyük ayakkabılı, sürekli bastonunu çeviren ve sakar hareketleri ile gülünç mizansenler oluşturan modern palyaço "Şarlo" tiplemesini yaratmıştır.

SIRA SİZDE

Charlie Chaplin'in Şarlo tiplemesini ilk kez canlandırdığı, sessiz ve komedi film türündeki "Kid Auto Races at Venice (Kit Oto Reysıs et Venis)" adlı filmini izleyiniz. Filmin konusu ve başrolünde yer alan palyaço Şarlo karakteri hakkındaki düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Palyaço gösterisini seyretmek kadar palyaço kostümü giyerek gösteri yapmak ve bir oyunun içinde yer almak da çocuk için yadsınamaz kazanımlardandır. Palyaço kostümünün kapatıcılığı çocuğun davranışlarını sosyal baskıdan özgür kılar, renkliliği ise düşünsel yaratıcılığını ve üreticiliğini güdüler (Görsel 1.34).

Görsel 1.34: Palyaço kostümlü çocuklar

ARAŞTIRINIZ

Hastanelerde kullanılan "Terapötik Palyaço Müdahalesi" yöntemini araştırınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda bu yöntemin çocukların ve ebeveynlerinin psikolojileri üzerindeki etkilerini sınıf arkadaşlarınız ile değerlendiriniz.

1.2.5.4. Güncel Kostümler

Güncel kostümler, çocukların rol aldığı oyunların karakterlerinin özelliklerine göre çeşitlilik gösterir. Güncel kostümlerin diğer kostüm çeşitlerinden farkı, çocukların günlük yaşamlarında bu kostümlere aşina olmalarıdır. Çeşitli mesleklerin kostümlerine bu kategori içinde yer verilir. Küçük yaşlardan itibaren bir meslek edinme algısı ve gayesi ile büyüyen çocuk, oyunlarında bu mesleklerin kostümlerini giyerek ve bu meslekleri canlandırarak empati duygusunu geliştirir (Görsel 1.35, Görsel 1.36).

Görsel 1.35: Aşçı kostümlü çocuklar

Görsel 1.36: Veteriner kostümlü çocuklar

Çocuklar faaliyetlerinde bu karakterlerle özdeşleşmiş materyalleri kullanarak kendileri de kostümlerini hazırlayabilir. Çocukların, hayal gücü ve üreticiliğini kullanarak kendi oyununu kostümlerle zenginleştirmesi, öğrendiklerini içselleştirmesine katkı sağlar (Görsel 1.37, Görsel 1.38).

Görsel 1.37: Astronot kostümlü çocuklar

Görsel 1.38: Dedektif kostümlü çocuk

Toplumların popüler kültür ürünlerinin kahramanlarına ait kostümler de çocuklar için cezbedici niteliktedir ve bu kostümler çocuklar tarafından tercih edilmektedir. Harry Potter (Heri Potır), Star Wars (Sıtar Vors), Batman (Betmen), Spiderman [Sıpaydırmen (Görsel 1.39)], Iron Man (Ayrın Men), Barbie (Barbi), Anna (Görsel 1.40) gibi güncel kahraman kostümleri bunlara örnek gösterilebilir.

Görsel 1.39: Spiderman kostümlü çocuk

Görsel 1.40: Anna kostümlü çocuk

SIRA SİZDE

Bu çalışmada sizden popüler kültür ürünlerinin kahramanlarına ait kostümlerin çocukların sosyal ve psikolojik gelişimleri üzerindeki etkilerini münazara tekniği kullanarak tartışmanız istenmektedir. Münazara tekniğinin nasıl uygulandığını araştırınız. Münazarada zıt düşünceler karşılıklı olarak savunulur. Siz de münazara konunuzu "Popüler kültür ürünlerinin kahramanlarına ait kostümler, çocukların sosyal ve psikolojik gelişimlerinde olumlu etkiye mi, olumsuz etkiye mi sahiptir?" olarak belirleyiniz. Konunuza uygun içerik araştırması yapınız. Münazara etkinliğinizi kurallarına uygun olarak sınıfınızda arkadaşlarınızla gerçekleştiriniz.

1.1. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Kostüm Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama

Amaç: Bu uygulamada, öğrendiğiniz kostüm çeşitlerini tanıtan bir katalog hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönerge doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Temaya uygun içerik araştırması yapınız.
2. Katalog hazırlarken kullanacağınız bilgileri çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, genel ağ vb.) araştırınız.
3. Çeşitli katalog örneklerini inceleyiniz.
4. Tasarımda kullanacağınız görselleri ve metni seçiniz.
5. Hazırlayacağınız kataloğun boyutunu belirleyiniz. Görsel, metin ve renk uyumuna dikkat ederek kataloğunuzu hazırlayınız.
6. Kendinize özgü bir marka kimliği belirleyiniz ve kataloğunuzun marka kimliğinizi yansıtmasına özen gösteriniz.
7. Kataloğunuzun özgün bir tasarım olmasına dikkat ediniz.
8. Kataloğunuzun kapak tasarımı ile marka kimliğinizin tutarlı olmasına dikkat ediniz.
9. Kataloğunuzda yer verdiğiniz görsellerin dikkat çekici ve temayı temsil edici nitelikte olmasına dikkat ediniz.
10. Kostüm çeşitleri kataloğunuzda her bir kostüm çeşidinden en az birine yer vermeye dikkat ediniz.
11. Kataloğunuzun sunumunu sınıfta arkadaşlarınıza yapınız.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.1. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.1. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Kostüm Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Kostüm Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Katalog hazırlamanın aşamalarını ve katalog hazırlamada kullanılacak gerekli araç gereçleri araştırdı.					
4. Güncel görsel ve bilgiler kullandı.					
5. Kataloğu uygun boyutlarda hazırladı.					
6. Birbiriyle uyumlu görsel, metin ve renkler seçti.					
7. Hazırladığı kataloğu işlevsel hâle getirdi.					
8. Kostüm kataloğunu özgün bir şekilde hazırladı.					
9. Kataloğu tema kapsamında hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 9 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/45] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

1.3. KOSTÜM HAZIRLAMA

Kostümler, çocuğun hayal gücünü besleyen ve bilinenden bilinmeyene doğru eğlenceli bir şekilde bağ kurmasını sağlayan özelliklere sahip sanatsal ürünlerdir (Görsel 1.41). Kostümler, yaratıcılık ve teknik detaylar içeren kapsamlı araştırmaların ürünüdür. Kostüm hazırlama, kendi içerisinde dinamiği olan aktif bir süreçtir.

Görsel 1.41: Çocuğun hayal gücünü besleyen kostümler

Kostüm tasarımcısı, yazılı karakterlerin kostümlerini imgeleyerek onlara hayat veren sanatçılardır. Kostüm tasarımcısının geniş bir hayal gücü ve bilgi birikimine sahip olması, ortaya çıkacak ürünü doğrudan etkilemektedir.

Görsel 1.42: Kostüm tasarımcısı

Kostüm tasarımcısının zihinlerde iz bırakan tasarımları gelişigüzel hazırlanan ve rastlantısal olarak ortaya çıkan ürünler değildir. Etkileyiciliği yüksek ve sanatsal değer taşıyan bu ürünlerin arkasında sanatçının bilgi birikimi, araştırmaları ve kişisel özellikleri bakımından taşıdığı bazı meziyetleri vardır (Görsel 1.42). Kostüm tasarımcısının; tiyatro ve sahne sanatları tarihi, sanat tarihi, dramaturji, kumaş ve kostümlerde kullanılabilecek malzemeler, giysi üretimine yönelik teknik bilgi, renk bilgisi, kostüm ve moda tarihine hâkim olması önemlidir.

BİLGİ KUTUSU

Dramaturji, Türk Dil Kurumunun oyun yazma ve yönetme bilgisi olarak açıkladığı bir kavramdır. Bir başka deyişle yazılı metinler oyunlaştırılırken yapılan çalışmaların tümüdür. Tiyatro için oyunları inceleme, oyuncu seçme ve oyunun sahnelenmesine kadar olan bütün süreçlerde danışmanlık yapan kişiye **dramaturg** denir.

Kostüm tasarımcısının kişilik olarak araştırmacı, meraklı, detayları fark eden, iletişimi güçlü, iş birlikçi, gerek ulusal gerek uluslararası kültürlerle ilgilenen, alanındaki yenilikleri takip eden bir yapıya sahip olması, yaratacağı kostümlere yansıyacak birer ışıktır. Kostüm tasarımcısının kostüm hazırlama süreci iki aşamada sınıflandırılabilir.

Şema 1.2: Kostüm hazırlama aşamaları

SIRA SİZDE

İlinizde bulunan, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğüne bağlı Devlet Tiyatrosu'nu ziyaret ediniz. Tiyatroya ait bölümleri geziniz. Varsa çocuklara yönelik hazırlanan kostümleri inceleyiniz. Çocuklara yönelik oyunlar ve bu oyunlarda kullanılan kostümler hakkında merak ettiklerinizi tiyatrodaki görevlilere sorunuz. Sorularınızı önceden hazırlayınız.

1.3.1. Planlama ve Model Tespiti

Okul öncesi dönemdeki çocuklar; gelişim özellikleri doğrultusunda güzel, estetik olan nesne ve varlıklara karşı daha ilgilidirler. Bu çocuklara yönelik, sanatsal değeri yüksek kostümlerin hazırlanması disiplinli çalışmaların ürünüdür (Görsel 1.43). Öyle ki literatürde ünlü Rus tiyatro oyuncusu ve yönetmeni Konstantin Stanislavski bu durumu "Büyüklere olduğu kadar çocuklara da oynamak gerekir, yalnız onlara sunulanın daha iyi olması lazımdır." şeklinde açıklamaktadır. Çocuklara yönelik kostüm tasarım süreci, kostümün kullanılacağı oyun metni ve etkinlik içeriğinin tasarımcının önüne gelmesiyle başlar. Kostüm tasarımcısı; önüne gelen oyun, etkinlik ile metnin iyi bir analizci ve kurgucusudur. Tasarım süreci; senaryo, oyun metni ve etkinlik içeriğinin okunmasıyla başlayıp, detaylı bir şekilde incelenip araştırılmasıyla devam eder.

Görsel 1.43: Planlama

Sahneyi oluşturan kostüm, dekor ve ışık bir bütündür (Görsel 1.44). Oyunun ya da etkinliğin nerede (profesyonel sahne, açık hava, sınıf ortamı, müze gibi), nasıl, hangi fiziksel şartlarda (ışık durumu, ısı, sıcaklık gibi), hangi imkânlarla oynanacağı, hangi kitleye hitap edeceği, hitap ettiği kitlenin gelişim özellikleri gibi birçok detay değerlendirilerek tasarım sürecinin planlaması yapılmalıdır. Bu şekilde analiz edilerek yapılandırılan planlamalar, kostümün etkileyiciliğini arttırır.

Görsel 1.44: Profesyonel sahne tasarımı

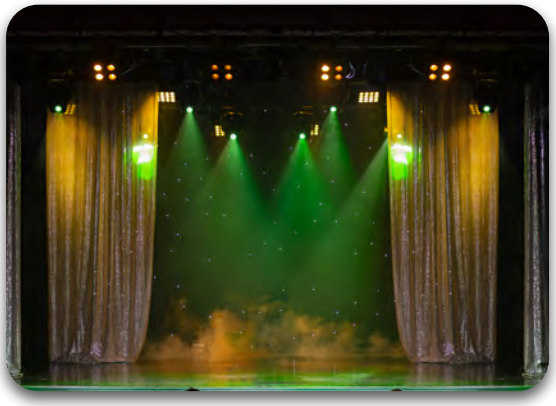

Görsel 1.45: Sahne ışıklandırması

Kostüm tasarımını etkileyen bir diğer faktör de renk seçimidir. Renk seçiminde kostümün kullanılacağı sahnenin ışıklandırması önemlidir (Görsel 1.45). Çünkü kostümde kullanılan renkler, sahne ışıkları altında değişiklik gösterir. Bu nedenle profesyonel sahnelerde kostüm tasarımcısıyla ışık tasarımcısı arasında bilgi alışverişi ve iş birliği olmalıdır. Örneğin kırmızı ışık altında yeşil renk siyah, kırmızı-sarı renk turuncu, mor renk ise kırmızı görünür.

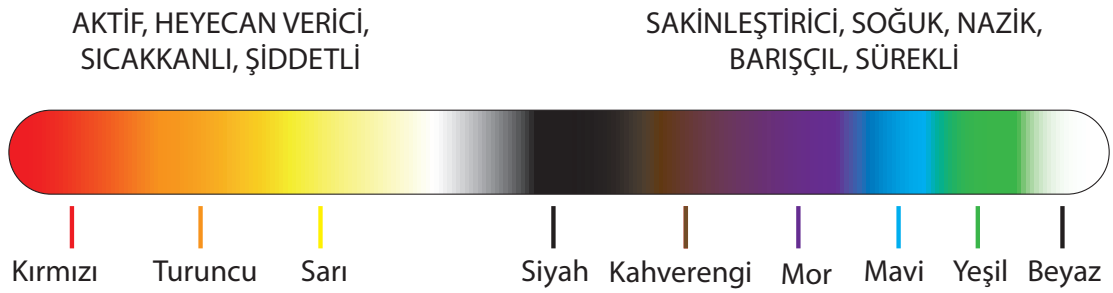

Şema 1.3: Renklerin seyirci üzerinde etkileri

Renklerin bir diğer etkisi de psikolojiktir. Seyirci; kostümde kullanılan renklerle karakterin duygu durumu, baskınlığı veya tarzı hakkında bilgi sahibi olur. Renkler aracılığıyla seyircide duygu kontrolü de sağlanabilir. Renkler, seyirciden izin istemeden onların algılarına giren ve düşüncelerini yönlendirebilen, güçlü ögelerdir. Örneğin, kırmızı renk güç, enerji, savaş olarak algılanır ve kişi üzerinde kaygı, saldırganlık, heyecan gibi durumlar yaratır (Şema 1.3). "Hızlı ve lüks bir spor araç düşünün." dendiğinde ilk akla gelen araba rengi büyük olasılıkla kırmızıdır. Bu da renklerin duygu ve düşünceleri yönettiğinin bir göstergesi sayılabilir. Beyaz rengin saflık ve temizlik, mavi rengin ise güven duygusu uyandırdığı bilinmektedir (Görsel 1.46).

Görsel 1.46: Beyaz rengin etkisi

Oyunun türü ve sahip olunan maddi imkânlar, model ve malzeme seçimini etkileyen faktörlerdendir. Örneğin çok kez tekrarlanacak, farklı farklı mekânlarda gezici olarak sahnelenecek oyunlarda kullanılacak kostümler tasarlanırken kolay giyilip çıkarılabilen bir model seçimi, dayanıklı ve yıkanabilen malzemelerin tercih edilmesi hem işlevsel hem de kullanışlı olacaktır. Okul içi eğitim faaliyetlerinde imkânları kısıtlı etkinlikler için tasarlanacak ve bir kez kullanılacak kostüm modeli seçilirken malzemenin maliyetinin düşük, ulaşımının kolay ve kostümün yapımının pratik olması işlevsellik sağlayacaktır (Görsel 1.47).

Görsel 1.47: Hazırlanması kolay kostüm

Kostümün malzemesi kumaş olabileceği gibi kâğıt, bez, plastik nesne, deri, metal gibi değişik gereçlerden de seçilebilir (Görsel 1.48). Bu noktada oyuncunun hareket özgürlüğü de göz önünde bulundurulmalıdır. Kostümlerin farklı farklı materyallerle zenginleştirilmesi, karakterin ifade edilmesinde etkili bir yöntemdir.

Görsel 1.48: Kartondan kostüm

Görsel 1.49: Padişah kostümü

Görsel 1.50: Eskimo kostümü

Sergilenecek oyun metninin analizi neticesinde tasarımcının zihninde şekillenen kostümler kâğıda dökülerek eskizler hazırlanır, renklendirilir ve kostümde kullanılacak malzemeler belirlenir. Örneğin bir padişah kostümü oluşturulurken ihtişamlı bir kaftan ve kavuk tasarlanması, karakterin statüsü ve gücü (Görsel 1.49), bir Eskimo kostümünde ise kalın kumaş ve kürklerin kullanılması karakterin yaşadığı coğrafyanın özellikleri hakkında bilgi verir (Görsel 1.50). Ayrıca oyundaki ana karakterin kostümünün onu yan karakterlerden ayıracak şekilde tasarlanması, model seçimi yapılırken dikkat edilecek diğer hususlardan biridir.

BİLGİ KUTUSU

Eskiz; resim ve mimari eserler için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak demektir. Fransızca bir kelime olup tasarım içeren her meslek alanında kullanılan bir terimdir. Bununla beraber moda ve kostüm tasarımı alanı ile insan beden modeli üzerinde taslak çizimler de eskiz olarak ifade edilir.

Örnek Kostüm İncelemesi

Görsel 1.51 incelendiğinde kostümün tarihî bir karaktere ait olduğu görülmektedir. Bu kostüm, karakterin yaşadığı dönem ve toplum hakkında seyirciye bilgi vermektedir. Kullanılan aksesuarlar sayesinde karakterin savaşçı olduğu anlaşılmaktadır. Bu aksesuarların meslek gereği darbelere karşı koruyucu özelliği öne çıkarılmıştır. Kostüm, kullanılan deri malzeme ile hem hareketlendirilmiş hem de estetik değer kazanmıştır. Aynı zamanda deri üzerindeki süslemeler, döneme ait estetik algı hakkında ipucu vermektedir. Kostüm, kullanılan renk bakımından incelendiğinde siyah rengin tercih edilmesinin karaktere süreklilik, ciddiyet ve soğuk duruş verdiği düşünülebilir. Siyah renk, aynı zamanda kullanışlılık olarak da değerlendirilebilir.

Görsel 1.51: Tarihî asker kostümü

ARAŞTIRINIZ

Türk sahne ve kostüm tasarımcıları arasında önemli bir yeri olan, "Baş Dekoratörlük" unvanı alan Osman Şengezer'in biyografisini araştırınız. Ünlü tasarımcının kostüm eskizleri ve resim sergisinden görsel örneklerini sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Masal Karakteri Kostümünün Tasarlanmasında Planlama ve Model Tespiti Aşamasının Bir Örnek Üzerinde İncelenmesi

"Vefalı Ağaç" adlı masalda küçük bir köyde maddi imkânları kısıtlı, sade bir yaşam süren, yaşlı bir anne ve kızı anlatılmaktadır. Anne, kızının eğitimine oldukça önem vermiş, iyi yetişmesi için elinden geleni yapmıştır. İyi kalpli, vefakâr ve çalışkan genç kız annesine destek olmak için zorluklara göğüs gererek çalışmak için uzun yollar gitmiştir. Ana karakter hakkındaki bu bilgilerden yola çıkılarak tasarlanacak kostümde sadelik ön planda olmalıdır. Ayrıca kumaşın renk seçiminde güven duygusunu yansıtabilecek mavi, yeşil, beyaz gibi renkler tercih edilebilir (Görsel 1.52).

Not: www.eba.gov.tr adresinden "Vefalı Ağaç" masalına ulaşabilir ve masalı dinleyebilirsiniz.

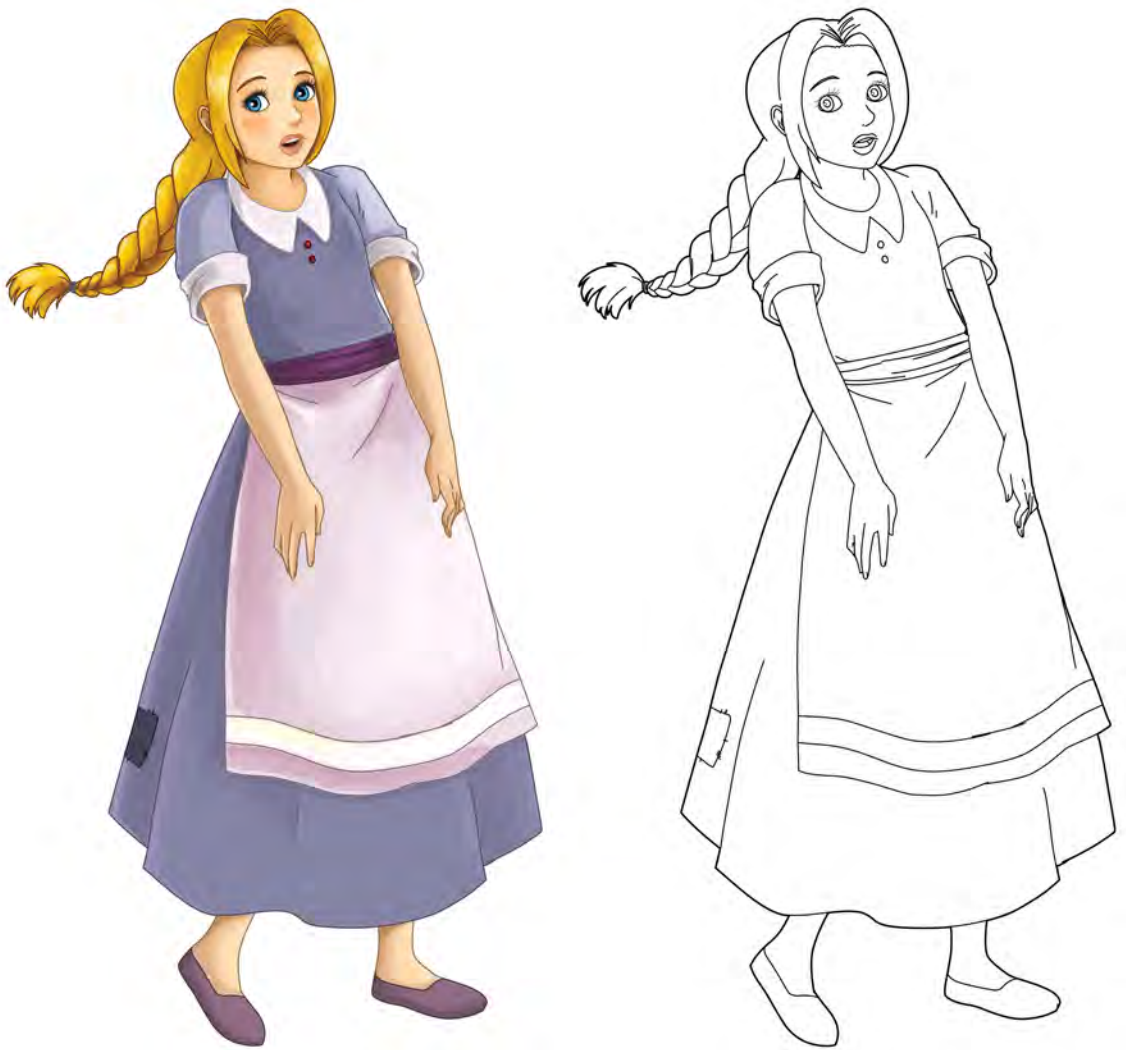

Görsel 1.52: Eskiz tasarımı

1.2. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Küratör Eşliğinde Kostüm Eskizleri Sergisi

Amaç: Bu uygulamada, küratör seçtiğiniz bir arkadaşınız eşliğinde kostüm eskizleri çizerek bu eskiz çalışmalarıyla sergi hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Küratörlük mesleğini çeşitli kaynaklardan (dergi, makale, genel ağ vb.) araştırınız.
2. Küratör arkadaşınız rehberliğinde toplantılar yaparak sergi konsepti ve çalışma planı hazırlayınız.
3. Sınıf içerisinde küratör olmaya aday olan arkadaşlarınızdan birini, oy çokluğu ile küratör seçiniz.
4. Eskizlerin nasıl çizildiğini, eskiz çiziminde kullanılabilecek şablonları araştırınız.
5. Belirlediğiniz konsept doğrultusunda bir kostüm hayal ederek kostümün eskizlerini çiziniz.
6. Sizi etkileyen bir kostümü ya da kostüm denince zihninizde canlanan görselleri eskize dönüştürünüz.
7. Hazırladığınız eskizlerle okul içerisinde sergi düzenleyiniz.
8. Etkileyici bir sergi için ekip çalışması yapınız.

Not: Ünite sonunda verilen şablonlardan size uygun olanının büyütülmüş fotokopisi üzerinde tasarım yapabilirsiniz (Şekil 1.3, Şekil 1.4).

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.2. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.2. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Küratör Eşliğinde Kostüm Eskizleri Sergisi

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Küratör Eşliğinde Kostüm Eskizleri Sergisi" tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Küratörlükle ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Küratörlük seçiminde demokratik ve adil davrandı.					
4. Sergi için gerekli materyal ve malzemeleri hazırladı.					
5. Küratör eşliğinde toplantılar yaparak iş planı hazırladı.					
6. Planlanan konsepte uygun eskiz hazırladı.					
7. Ekip çalışmasında iş birliği ve dayanışmaya önem verdi.					
8. Belirlediği temaya uygun, görsel uyuma dikkat ederek sergi hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 8 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 40'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/40] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

1.3.2. Kostüm Dikme ve Kostümü Özelliklerine Uygun Süsleme

Eskizlerin çizilmesi ve çizilen modele uygun malzemenin belirlenmesiyle kostüm dikme aşamasına geçilir (Görsel 1.53). Kostüm tasarımcısı; profesyonel kostüm tasarım ekiplerinin olduğu ortamlarda dikim aşamasında denetleyici ve takip edici konumdadır. Teknik atölyelerde giysilerin dikilme sürecini izler, sahne üstünde ise ön çalışmalarda bunların uygunluğunu kontrol eder. Bu noktada teknik çalışmaların yanı sıra kostümlerin provası da önemlidir. Provaların ardından dikim sürecinin tamamlanmasıyla tasarım süreci sona erer. Kostüm tasarımcısının aynı zamanda giysi üretimine yönelik teknik bilgiye hâkim olması, hangi biçim ve kesime ne çeşit kumaşın uygun olduğuna karar vermesinde fayda sağlar. Kostüm tasarımcısı, çizdiği kostümün oyuncunun üzerinde nasıl duracağı ve oynadığı role nasıl katkıda bulunacağını hesaplamalıdır.

Görsel 1.53: Kostüm dikme

Profesyonel kostüm tasarım ekiplerinin olmadığı okul içi faaliyetlerde öğretmen ya da etkinliği yöneten kişiler, kostümü kiralayarak veya satın alarak temin edebilmektedirler. Bu gibi durumlarda kostüm seçiminde oyun metninin analiz edildiği planlama ve model tespit aşamasındaki detaylara dikkat edilmesi, seçilen kostümün işlevselliğini arttırır. Var olan kıyafetlerin yeniden uyarlanmasıyla da oldukça yaratıcı kostümler elde edilebilir. Örneğin yeşil bir tişört ve tayta çeşitli kumaş vb. malzemelerle yapılacak bir aplikasyon ile tırtıl kostümü elde edilebilir ya da siyah bir elbiseye kelebeğin kanat desenleri ve renklerinde kesilen başka kumaş parçalarının aplike edilmesi, kostümün aksesuarlarla tamamlanmasıyla da etkileyici bir kelebek kostümü hazırlanabilir (Görsel 1.54). Pinokyo kostümü için kırmızı bir pantolonun diz üstünden kesilerek yan taraflarına uygun bir mavi kumaştan şerit yapılması gibi pratik çözümler de geliştirilebilir (Görsel 1.55). Bu noktada kostümü en pratik şekilde nasıl elde ederim düşüncesiyle inceleme yapmak, çeşitli görsel kaynaklardan tarama yapmak ilham verici olur.

BİLGİ KUTUSU

Aplikasyon, bir kumaş üzerine başka bir kumaş parçasının ya da başka bir süsleme malzemesinin dikilerek ya da yapıştırılarak uygulanmasına denir.

Görsel 1.54: Aplikasyon tekniğiyle kelebek kostümü

Görsel 1.55: Artık materyallerden pratik bir şekilde kostüm elde etme

Pratik kostüm uyarlamalarında bazı teknik detayların bilinmesi kolaylık sağlar. Örneğin ölçü alma, kalıp çıkarma, teyel, aplikasyon çeşitleri, elde makine dikişi vb. Kostümün dikileceği kişinin ölçüleri alınarak eskizler üzerine not edilir. Ölçü alınırken kol boyu, beden boyu, etek boyu, omuz ölçüsü, göğüs ölçüsü, bel ölçüsü, kalça ölçüsü gibi temel ölçülerin yanı sıra kostüme özel ölçüler de alınabilir (Görsel 1.56). Kalıplar bu ölçülere göre hazırlanır. Hazır kalıplar kullanılacağı gibi tasarımı yapılacak varlık ya da nesnenin çizimlerinden yola çıkılarak da ölçülere uygun kesimler yapılabilir. Bu teknik detaylar noktasında işin uzmanlarından bilgi ve yardım alınabilir. Aynı zamanda EBA'daki (Eğitim Bilim Ağı) temel dikiş teknikleri videolarından da yararlanılabilir.

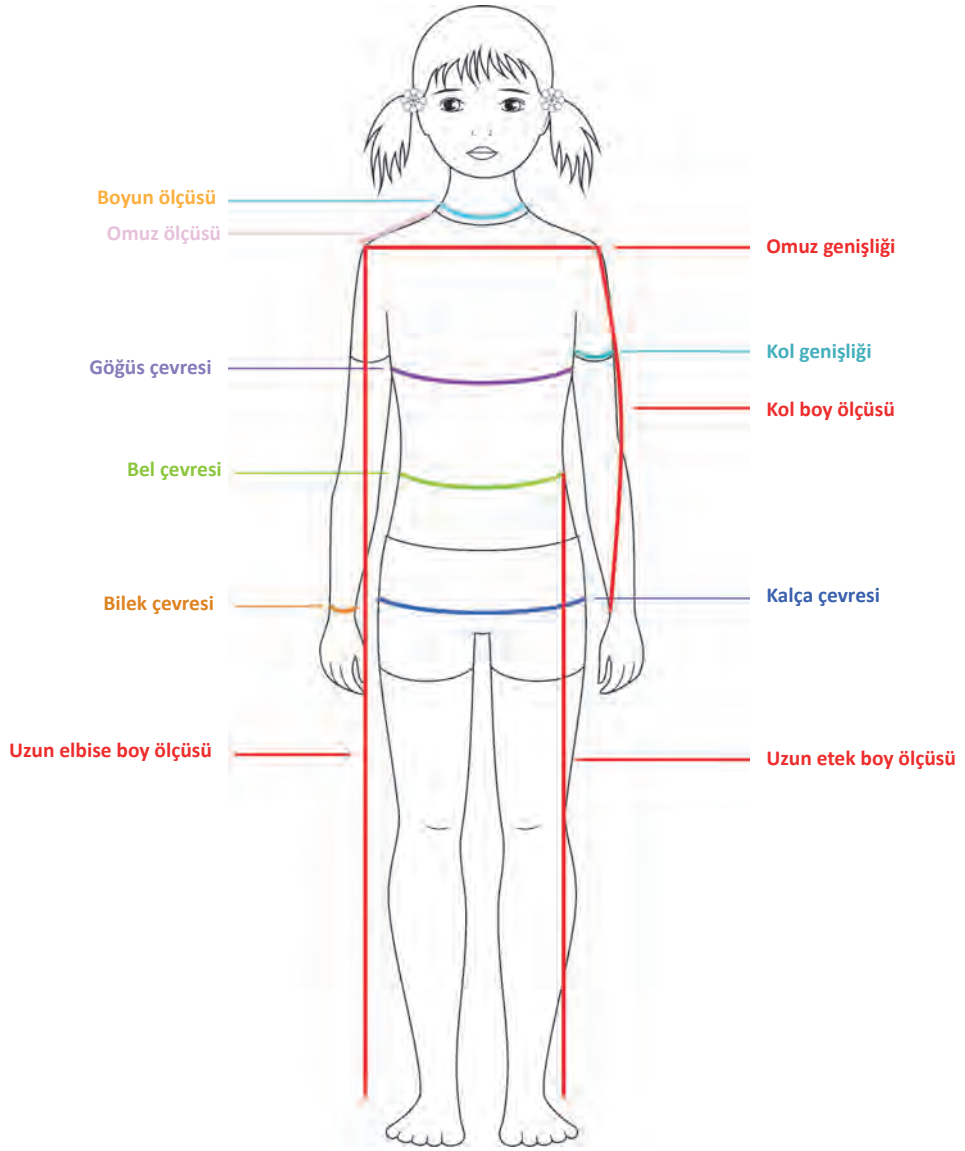

Görsel 1.56: Beden ölçüleri

Kostümler, okul öncesi eğitim kurumlarında çok çeşitli faaliyetlerde kullanılabilir. Çocuklar tarafından sevilen bir hikâye kitabı kahramanının kostümünün hazırlanıp sunumda kullanılmasıyla etkili bir kitap okuma saati yapılabilir. Belirli gün ve haftalar kapsamında düzenlenen etkinliklerde de kostümlerin tercih edilmesi dikkat çekici olabilir. Çocuk şarkılarıyla hazırlanan rontlarda kostüm ve dekorun ön plana çıkarılmasıyla çocukların omuzlarından koreografi yükü kaldırılıp eğlenerek oynamaları sağlanabilir.

1.3. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Hayalimdeki CV

Amaç: Latince "curriculum vitae (kırîkılım vaydi)" kelimesinin kısaltması olan CV; iş başvurularında kişilerin hayatına dair kısa bir özet, genel bir bakış ve öz geçmişi ifade eder. İş başvurularında CV'lerden yola çıkılarak mülakata davet edilen adaylar arasından işe alınacak kişi belirlenir. Dolayısıyla etkili bir CV hazırlamak mülakata çağrılmanın önemli ilk adımıdır. Etkili bir CV belli başlı içerikleri barındırmalıdır. Bu uygulamada, bir film yapım şirketine kostüm tasarımcısı olarak iş başvurusu için profesyonel bir CV hazırlamanız amaçlanmaktadır. CV'nizi, iş alanında kendinizi görmek istediğiniz yeri hayal ederek hazırlayınız. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Profesyonel bir CV'nin nasıl olması gerektiğini araştırınız.
2. Profesyonel CV örneklerini inceleyiniz.
3. CV'de olması gereken başlıklar için araştırmalar yapıp içeriği hazırlayınız.
4. Kostüm tasarımı alanında ulusal veya uluslararası çapta eğitim veren kurum ve kuruluşları araştırınız.
5. Alanında başarılı kostüm tasarımcılarının öz geçmişlerini okuyup onlardan fikir alınız.
6. Alabileceğiniz sertifikaları (dil, bilgisayar programları, çeşitli kurslar vb.), katılabileceğiniz atölyeçalışmalarını ya da bu alanda çalışan insanların iş tecrübelerini araştırınız.
7. CV'nize kişisel bilgi, beceri ve dil yeterliliğinizde olmasını istediklerinizi ekleyiniz.
8. Ünlü bir kostüm tasarımcısının yanında asistanlık yapmak gibi çeşitli iş deneyimlerinizin olduğunu varsayıp onu da staj deneyiminize ekleyiniz.
9. Kostüm tasarımcısı olarak etkili bir sosyal sorumluluk projesine katıldığınızı varsayıp onu da CV'nize ekleyiniz.
10. "İlgi Alanınıza Dair Bilgiler" kısmına sanat veya spor dallarından çeşitli uğraşlar ekleyiniz.
11. Elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda hayal ettiğiniz iş alanında kendinize ait bir CV hazırlayınız. CV'yi dijital ortam üzerinden sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.3. Uygulama'ya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.3. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Hayalimdeki CV

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Hayalimdeki CV" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Profesyonel bir CV'nin nasıl olması gerektiği üzerine kaynak taraması yaptı.					
2. Ulusal veya uluslararası çapta eğitim veren kurum ve kuruluşları araştırdı.					
3. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
4. Araştırmasını ve derlemelerini dijital ortamda hazırladı.					
5. CV'sinde olması gereken başlıklara yer verdi.					
6. CV'sinde eğitim bilgilerine yer verdi.					
7. CV'sinde sertifikalar, staj ve iş deneyimine yer verdi.					
8. CV'sinde sosyal sorumluluk projesine yer verdi.					
9. Sanat veya spor dallarından en az birine ilgi alanında yer verdi.					
10. Nitelikli bir kostüm tasarımcısı profili tasarladı.					
11. CV sunumunda önemli bilgiler verdi.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 11 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 55'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/55] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

Kostüm Hazırlama Sürecinin Bir Örnek Üzerinde İncelenmesi

1. Planlama ve Model Tespiti

Gösteride kullanılacak kostümlerin tasarlanmasına şarkı sözlerinin incelenmesiyle başlanmalıdır (www.eba.gov.tr adresinden "Şen Gemiciler" çocuk şarkısına ulaşabilirsiniz). Şarkıda sefere çıkan gemiciler konu edinilmiştir. Şarkıdaki karakterler tayfalar ve kaptan babadır. Bu gösteri için karakterleri belirlerken süreci mevcut şartlar yönlendirecektir. Gösteriyi yapacak sınıfın mevcudu, gösterinin nerede yapılacağı ve maddi imkânların neler olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin sınıf mevcudunun fazla olması, çocuklar arasında rol dağılımı ve kaptan baba olmak isteyen çocuklar arasında denge kurabilmek önemli noktalardandır. Kostümlerin etkileyiciliği çocukların rolleri benimsemesi ve eğlenerek oynamasına fırsat sunacaktır. Sınıf mevcudu fazlaysa oyunu zenginleştirmek için deniz ve gemiyle ilgili farklı karakterler oyuna eklenebilir. Örneğin kaya üzerinde otururak tayfalara el sallayan deniz kızları, denizin içinde el sallayan bir balık, güneş gibi.

Karakterler belirlendikten sonra oyunun nerede, kimlere ve hangi maddi imkânlar içerisinde sunulacağı kostümde kullanılacak malzemeleri belirlemede etkili olur. Okul içi, sade bir gösteri mi yoksa yıl sonunda sahnede profesyonel ekipmanlarla bir gösteri mi yapılacağı kostüm standartlarını belirler. Örneğin, okul içi, maliyeti düşük bir gösteri için şartların maksimum verimle kullanılmasıyla da etkileyici bir gösteri sunulabilir. Bu doğrultuda kaptan ve tayfa kıyafeti modelleri araştırılır ve model tespit edilerek eskizler çizilir.

2. Kostüm Dikme ve Özelliklerine Uygun Süsleme

Karar verilen modele ve eskize uygun kostümün elde edilmesi için mevcut şartlar dâhilinde işlevsel olacak yöntemler tercih edilmelidir. Örneğin beyaz bir pantolon, beyaz bir gömlek seçilip hazır apoletlerin gömleğe aplike edilmesiyle ve kıyafetlerin denizci şapkası gibi aksesuarlarla desteklenmesiyle kaptan baba kostümü elde edilebilir (Görsel 1.57). Tayfalar için kot pantolonlar, pantolonların üzerine mavi

Görsel 1.57: Kaptan kostümü örneği

çizgili tişörtler tercih edilip tişörtlerin üzerine beyaz kumaştan yaka yapılabilir (Görsel 1.58). Kahverengi kartondan kürek aksesuarı da hazırlanarak kostüm daha da eğlenceli hâle getirilebilir.

Görsel 1.58: Tayfa kostümü örneği

Karakter eklenmesinin gerekli olduğu durumlarda deniz kızı veya balık kostümü etkileyici bir alternatif olabilir. Basit materyallerle şık bir deniz kızı kostümü hazırlanabilir. Önce örnekler incelenmelidir. Eskiz çalışması renk uyumunu yakalamada fayda sağlar. Malzeme belirlenirken maddi imkânlara göre hareket edilir. Deniz kızının kuyruğu polar ya da parlayan bir kumaş üzerine pul şeklinde kesilmiş başka kumaşların aplikasyonu ile yapılabilir (Görsel 1.59, Görsel 1.60). Deniz kabuklarından yapılacak bir taç, bileklik ve makyaj ile kostüm tamamlanabilir. Tüm bu kostümler sahnede oluşturulacak dekorla bütünleşerek keyifli bir sunum yapılabilir. Örneğin büyük koli parçalarının deniz dalgaları şeklinde kesilerek boyanması, kolilerden faydalanılarak yapılacak, tayfaları ve kaptanı içine alacak tekne yapmak, yerlere mavi çöp poşetinden deniz yapmak gibi

Görsel 1.59: Deniz kızı kuyruk model örnekleri

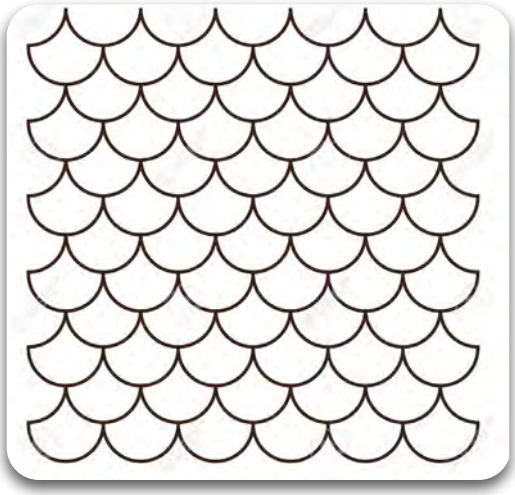

Görsel 1.60: Kuyruk motif örneği

SIRA SİZDE

Aşağıda tanımlamaları verilen kavramları kelime avı bulmacası üzerinde bularak işaretleyiniz. Kelime avı bulmacasında kavramlar soldan sağa, yukarıdan aşağıya veya aşağıdan yukarıya doğru olarak bulunabilir.

P	H	A	K	S	E	S	U	A	R	T	S	N	Ç
A	L	S	L	A	K	E	O	F	F	O	A	M	İ
L	L	K	S	H	A	İ	D	İ	Y	E	T	P	Ç
Y	C	R	P	R	F	V	E	T	O	K	N	S	E
A	K	T	İ	S	A	G	A	D	E	O	Ö	N	K
Ç	G	M	T	D	P	O	İ	R	T	S	Z	K	K
O	M	A	A	M	K	D	K	A	E	T	G	K	O
K	A	H	P	T	R	L	İ	M	E	Ü	Ü	L	S
O	Y	S	M	G	A	H	S	A	A	M	V	İ	T
S	S	D	E	K	O	R	T	T	K	İ	E	J	Ü
T	M	G	L	V	E	N	T	U	O	B	N	İ	M
Ü	T	M	I	S	S	R	L	R	L	A	R	P	Ü
M	O	L	S	Y	N	A	M	J	W	N	C	K	L
Ü	L	E	S	K	İ	Z	T	İ	A	S	M	T	T

1. Gösteri dünyasında giyilen kıyafetlerin genel adı.
2. Kostümün tamamlayıcılarına verilen ad.
3. Kostümün çocuk üzerindeki etkilerinden biri.
4. Kişinin kendine olan güveni.
5. Mizah temalı etkinliklerde kullanılan kostümler.
6. Bireyin kendini karşısındaki kişinin yerine koyması.
7. Daha çok doğa ile ilgili olan oyunlarda ana kahramanın kostümü.
8. Oyun yazma ve yönetme bilgisi.
9. Çizimlerle yapılan taslak, ön çizim.
10. Kostüm, aksesuar, ışık gibi ögelerle sahneye verilen düzen.

1.ÖRNEK TASARIM

KOSTÜMÜN ADI : NASRETTİN HOCA KOSTÜMÜ

TEKNİK ÇİZİM

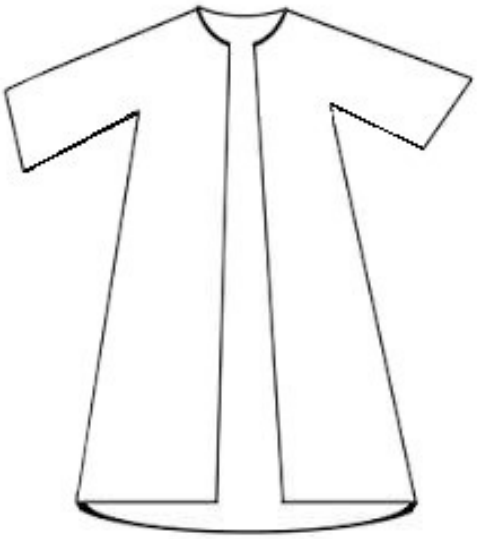

Kalıplarda ölçü kırmızı oklarla çizilen yerlerden yapılmalıdır ve ölçülere 3 santim dikiş payı eklenmelidir. Kol ağzı genişliği, karaktere ve tasarımcının isteğine göre daraltılıp genişletilebilir.

Kaftan, gömlek ve şalvar parçaları, üzerlerine yapılacak süslemeler ve farklı kumaş çeşitleriyle birçok kostümde farklı formlarda kullanılabilir.

DİKİM İŞLEM SIRASI

Kaftan / Cübbe

- Gerekli malzemeler: Çift en iki metre alpaka veya kadife kumaş, yaka süsü için bir metre beyaz pelüş, kumaşlara uygun dikiş ipleri, makas, mezura, işaret sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kâğıt (Bu malzemeler 5-6 yaş grubu bir çocuk için dikilecek kostüme aittir.)
- Sayfa 53'deki kaftana ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir. Kalıplar hazırlanır.
- Kaftana ait arka kalıp, çift kat kumaş üzerine, kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Kalıbın arka orta kısmı, kumaşın kat yerine gelecek şekilde yerleştirilir ve iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.).
- Kaftanın arka parçası dikiş payı verilip, çizilmiş kalıba uygun olarak kesilir. Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Kaftana ait ön sağ ve sol parçalar aynı şekilde dikiş payı verilerek ve çizilmiş kalıba uygun olarak kesilir (Her parça ayrı ayrı kesilebileceği gibi kumaşın ön yüzü ve iplik yönüne dikkat edilerek iki kat kumaş aynı anda da kesilebilir.). Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Kesilen üç parça kumaş, omuz ve kol üstlerinden birleştirilir (Kol üstünde dikiş olması istenmezse kalıp değiştirilerek kollar ayrı parçalar olarak kesilip dikilebilir. Bunun için gömlek kol kalıbı ve bedendeki kol oyuntusu kaftanın kol kısımlarına uyarlanır).
- Kol altı ve kenar dikişi çekilerek ütüleme yapılır.
- Kol ağızları içe birer santim katlanarak dikilir.
- Yaka ve ön sağ ve sol kenarlar, birer santim katlanarak dikilir.
- İsteğe göre beyaz pelüş bir kumaş, beş santim genişliğinde, şerit şeklinde kesildikten sonra iki ön yakaya yukarıdan aşağıya doğru dikilerek ya da yapıştırılarak süsleme yapılabilir.

KOSTÜMÜN ADI : NASRETTİN HOCA KOSTÜMÜ

TEKNİK ÇİZİM

DİKİM İŞLEM SIRASI

Gömlek

- Gerekli malzemeler: Gömlek için çift en, bir metre pamuklu beyaz kumaş, kumaşa uygun dikiş ipi, düğme, makas, mezura, işaret sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kâğıt (Bu malzemeler 5-6 yaş grubu bir çocuk için dikilecek kostüme aittir.)
- Sayfa 54'deki gömleğe ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir.
- Gömleğe ait arka kalıp, çift kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Kalıbın arka orta kısmı, kumaşın kat yerine gelecek şekilde yerleştirilir ve iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.).
- Gömleğin arka parçası dikiş payı verilip, kalıba uygun olarak kesilir. Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Gömleğe ait ön sağ ve sol parçalar aynı şekilde dikiş payı verilerek ve kalıba uygun olarak kesilir (Her parça ayrı ayrı kesilebileceği gibi kumaşın ön yüzü ve iplik yönüne dikkat edilerek iki kat kumaş aynı anda da kesilebilir.). Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Gömleğin kesilen arka ve ön parçaları omuzdan birleştirilir.
- Gömlek için kesilen kol parçalar, kol oyuntularından gömleğe dikilerek birleştirilir.
- Kol ağızları içe birer santim katlanarak dikilir.
- Kol altı ve kenar dikişi çekilerek ütüleme yapılır.
- Yaka bir santim katlanarak dikilir.
- Dört santim genişliğinde dikdörtgen parça ikiye katlanıp birleştirilir. Bunlar gömleğin ön sağ ve sol parça yakalarına düğme ve ilik için kullanılır (Erkek gömleğinde düğme sağda, kadınlarda ise solda olur.). İlikler açılır. Düğmeler dikilir. Gizli düğme yapılmak istenirse aynı şeritten bir tane daha hazırlanır. Şerit düğme dikilecek parçanın üzerine koyulup dikilir.

TEKNİK ÇİZİM

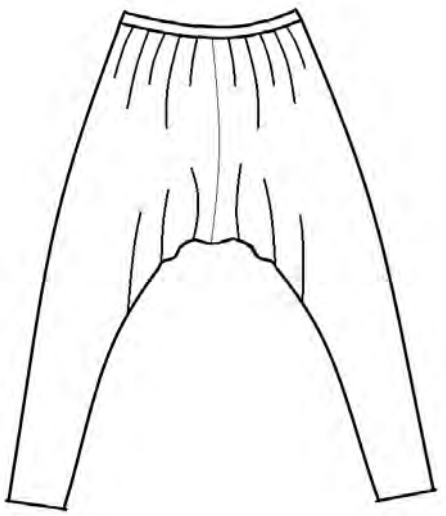

DİKİM İŞLEM SIRASI

Şalvar

- Gerekli malzemeler; Çift en bir buçuk metre pamuklu kumaş, bel için lastik, kumaşa uygun dikiş ipi, makas, mezura, dikiş sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kağıt (Bu malzemeler 5-6 yaş grubu bir çocuk için dikilecek kostüme aittir.)
- Sayfa 54'deki şalvara ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir.
- Kalıp, çift kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir (İşaret sabunu ile çizilebilir.).
- Şalvarın ön ve arka parçaları dikiş payı verilip, kalıba uygun olarak kesilir. Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Şalvar için kesilen ön ve arka parçalar, ağ kısımlarından dikilerek birleştirilir. Birleştirilen ön ve arka parçalar, bacak yan dikişleri yapılarak birleştirilir.
- Şalvarın bel kısmı, lastik takmak için üç santim içeri katlanıp dikilir. Bel tam dikilmeden lastik takmak için bir santim boşluk bırakılır. Lastik geçirilince bel dikişi tam kapatılır (Lastik yerine düğmeli yapılmak istenirse kumaştan 6 santim genişliğinde, bel çevresi uzunluğunda dikdörtgen bir parça kesilerek ek yapılması şeklinde uygulama yapılabilir.).
- Şalvar paçaları içe birer santim katlanarak dikilir.

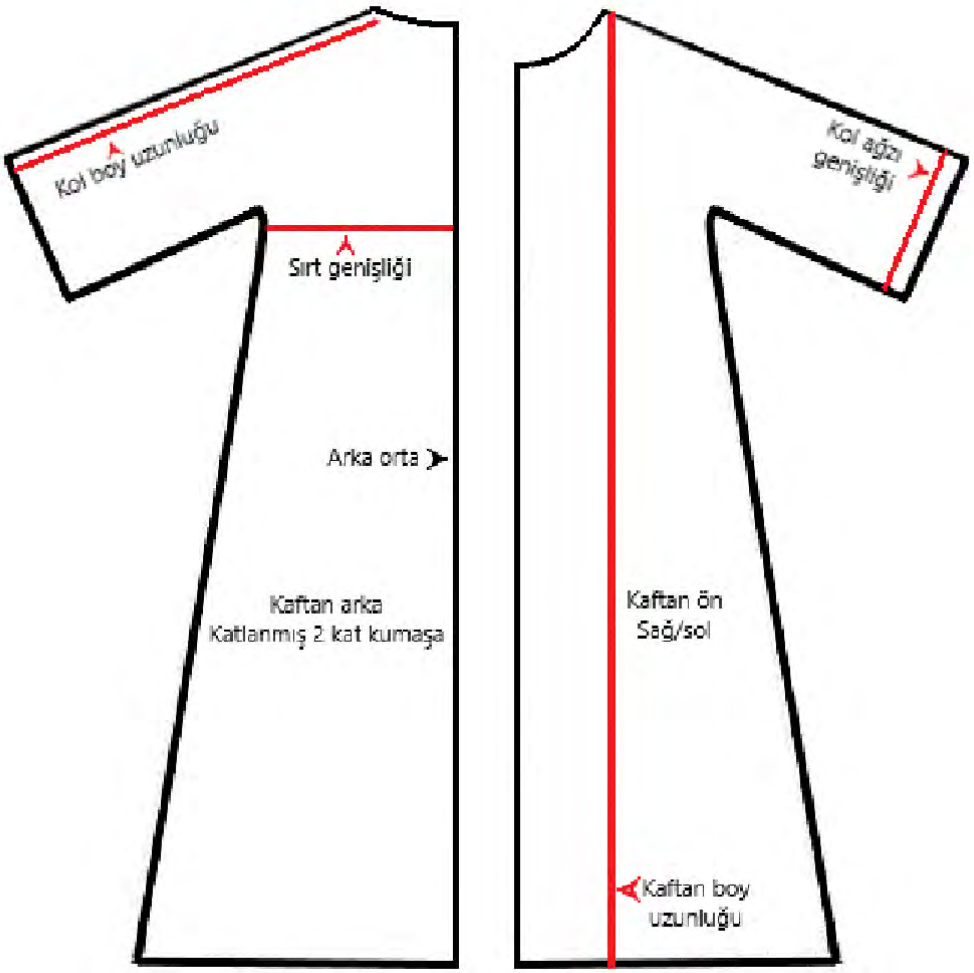
Kol boy uzunluğu
Sırt genişliği
Arka orta
Kaftan arka
Katlanmış 2 kat kumaşa
Kol ağzı genişliği
Kaftan ön
Sağ/sol
Kaftan boy uzunluğu

Düğme ve ilik için parça
Göğüs çevresi
Gömlek ön
Sağ/sol kalıp
Gömlek boy
Arka orta
Gömlek arka
Katlanmış
2 kat kumaşa
Kol genişliği
Kol boy
Gömlek kol
kalıp

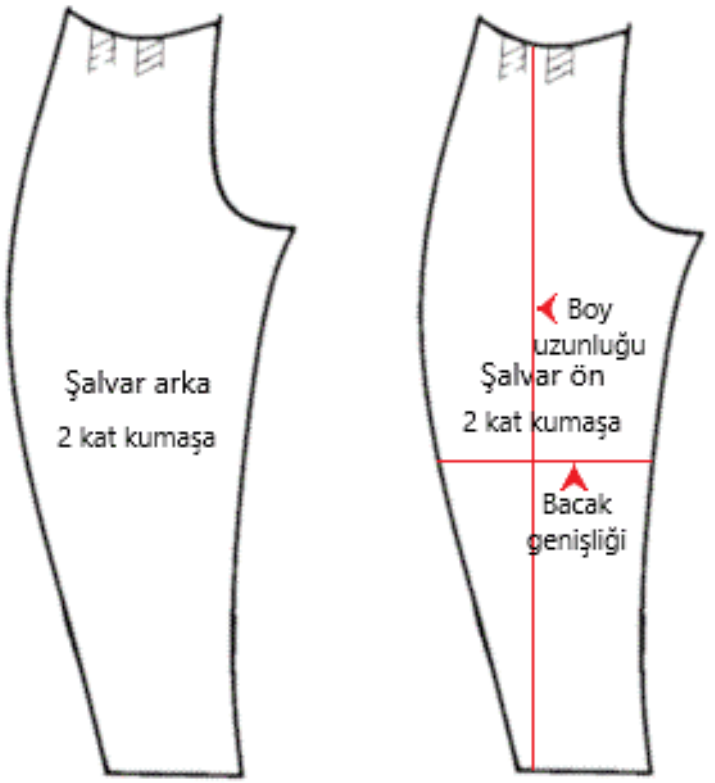
Şalvar arka
2 kat kumaşa
Boy
uzunluğu
Şalvar ön
2 kat kumaşa
Bacak
genişliği

2.ÖRNEK TASARIM

KOSTÜMÜN ADI : KUŞ KOSTÜMÜ

TEKNİK ÇİZİM

Kalıplarda ölçü kırmızı oklarla çizilen yerlerden yapılmalıdır ve ölçülere 3 santim dikiş payı eklenmelidir. Etekteki katlar arası genişlik, ağırlık verilmek istenen renge göre değiştirilebilir. Bu tasarımda Afrika papağanından esinlenilmiştir.

Etek ve bluz parçaları, üzerlerine yapılacak süslemeler ve farklı kumaş çeşitleriyle birçok kostümde farklı formlarda kullanılabilir. Tasarımdaki etek, tütü etek modellerine benzemektedir.

DİKİM İŞLEM SIRASI

Bluz

- Gerekli malzemeler; Çift en bir buçuk metre pamuklu kumaş, uygun dikiş ipi, yaka arkasında düğme kullanılacak ise bir adet düğme, makas, mezura, dikiş sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kağıt (Bu malzemeler 5-6 yaş grubu bir çocuk için dikilecek kostüme aittir.)
- Sayfa 58'deki bluza ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir. Kalıplar hazırlanır.
- Bluza ait ön ve arka kalıplar çift kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Kalıbın ön ve arka orta kısmı, kumaşın kat yerine gelecek şekilde yerleştirilir ve iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.).
- Bluzun ön parçası dikiş payı verilip, çizilmiş kalıba uygun olarak kesilir. Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Bluzun arka parçası dikiş payı verilip, çizilmiş kalıba uygun olarak kesilir.
- Bluza ait kol kalıbı ile iki adet kol kesilir.
- Bluz için kesilen ön ve arka parça, omuzdan birleştirilir.
- Bluzun kol parçaları, kol oyuntularından bluze dikilerek birleştirilir.
- Kol ağızları, içe birer santim katlanarak dikilir.
- Kol altı ve kenar dikişi çekilerek ütüleme yapılır.
- Yaka bir santim katlanarak dikilir.
- Etek kalıbındaki kat mantığı ile etek uç kısmı hazırlanır. 16-20 santim uzunluğunda, bel genişliğinde dikdörtgen bir parça kesilir (dikiş payı hesap edilerek). Bu dikdörtgen parça ikiye katlanarak parçanın uç kısmına tüy görünümü formu verilir. Tüy görünümü olan kısımdan bu iki kat kumaş tersinden dikilerek birleştirilir. Parça, tam birleştirilmeden düzünü çevirebilmek için 3-4 santim dikilmez. Bu kısımdan kumaşın düzü çevrilip dikiş tamamlanır. Bluz etek ucu ile birleştirilir.
- Kol ağzına ve yakaya süsleme, yapay tüylerle yapılabileceği gibi eteğin tül kumaşıyla da yapılabilir. Kırtasiye malzemesi olan yapay kuş tüyleri daha gerçekçi durur.

TEKNİK ÇİZİM

DİKİM İŞLEM SIRASI

Etek

- Gerekli malzemeler: Kırmızı, sarı, yeşil ve mavi renklerde çift en petek tül kumaş (en uzun mavi kısım için bir metre tül yeterli olacaktır, buna göre diğer uzunluklar belirlenebilir.), bel için lastik, kumaşlara uygun dikiş ipi, makas, mezura, dikiş sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kâğıt (Bu malzemeler 5-6 yaş grubu bir çocuk için dikilecek kostüme aittir.)
- Sayfa 59'daki eteğe ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir. Kalıplar hazırlanır.
- Kısadan uzuna çeşitli katların üst üste dikilmesiyle elde edilen bir etek modelidir. En kısa kat en üste gelecek şekildedir. Öne çıkarılmak istenen renklere daha uzun katlar ayarlanmalıdır. Bu etek modeli Afrika Papağanı'nın renk dizilimi ve renklerinin ağırlıkları dikkate alınarak tasarlanmıştır. Örneğin sarı kat uzunken yeşil kat daha kısadır.
- Kostümün dikileceği çocuğun ölçüleri baz alınarak kat uzunluklarına karar verilmelidir.
- Tüy görünümü için bir kalıp hazırlanır. Her kat için katlanan tül, kumaşın ucuna yerleştirilir ve kesim yapılır.
- Tüy formu verilmiş tül kumaş katları hazırlanır. Her kat ayrı ayrı birleştirilir.
- Hazırlanan katlar üst üste yerleştirilerek bel dikişi yapılır ve lastik takılır.

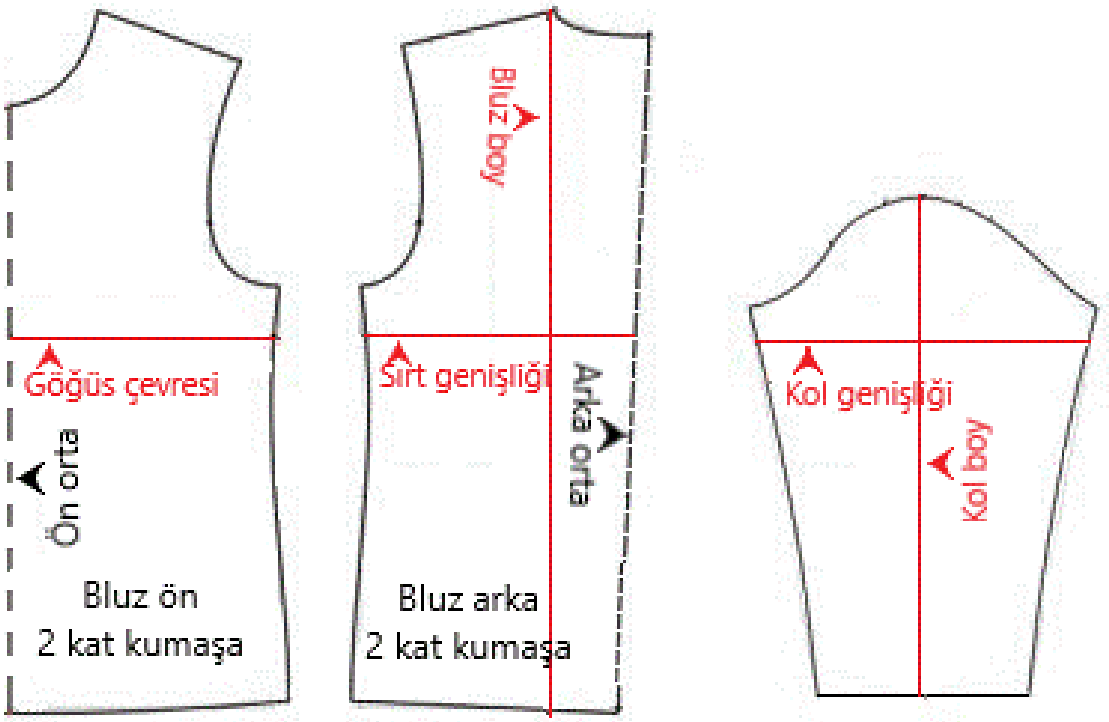

Bluzun Etek Ucu Yapım Aşamaları

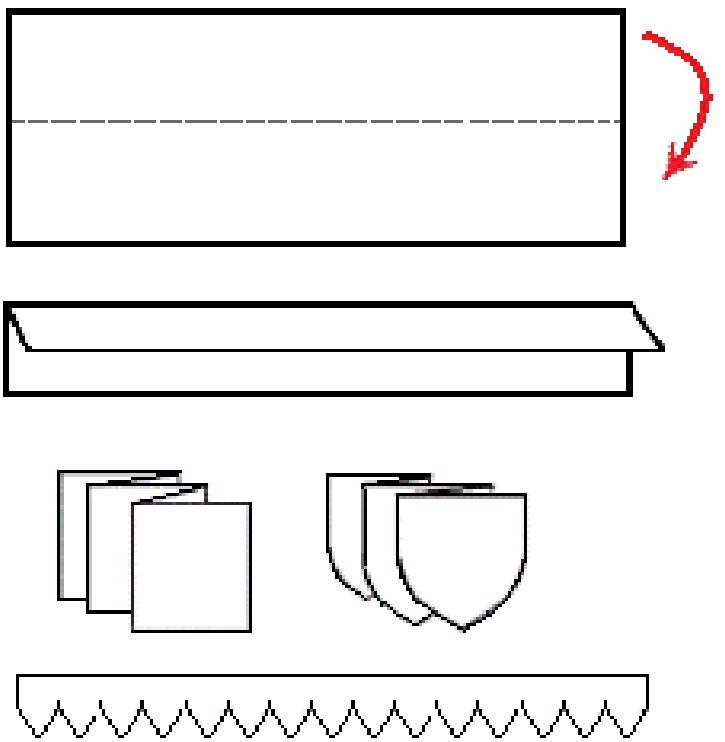

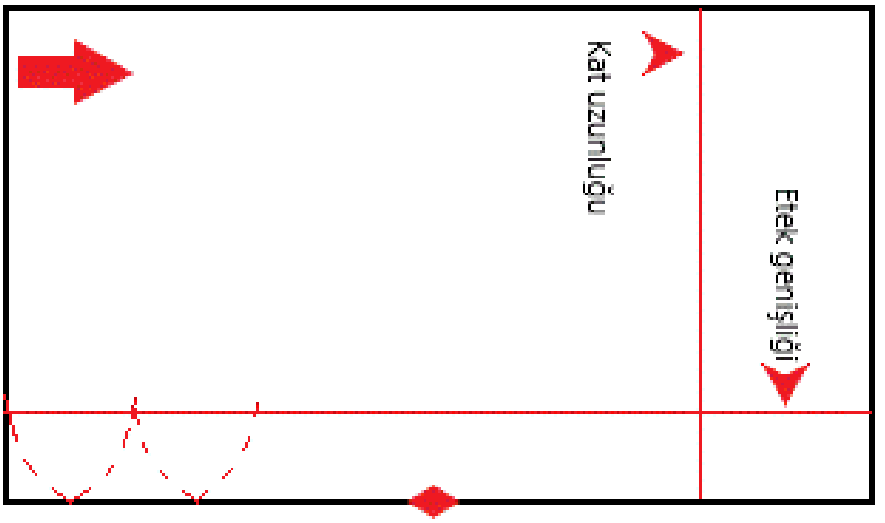
Kat uzunluğu
Etek genişliği

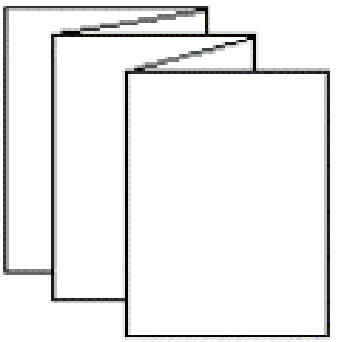

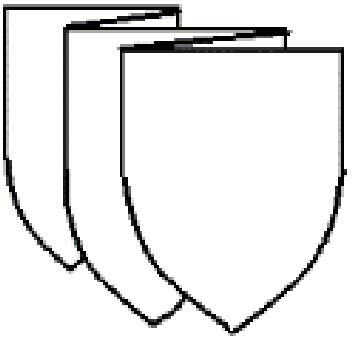

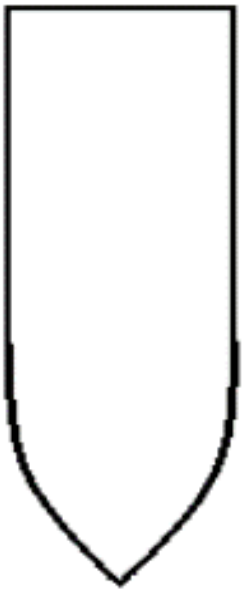

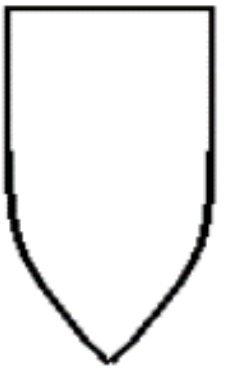

3.ÖRNEK TASARIM

KOSTÜMÜN ADI : PELERİN

TEKNİK ÇİZİM

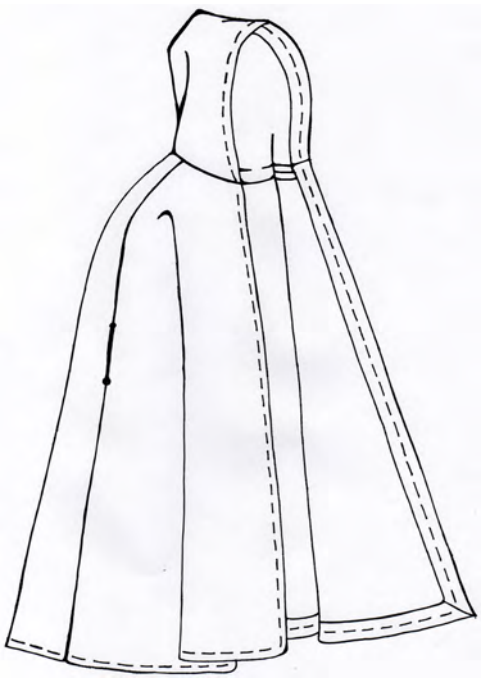

Kalıplarda ölçü kırmızı oklarla çizilen yerlerden yapılmalıdır. Başlığın eni için kişinin baş çevresi ölçülüp ikiye bölünmeli ve ölçüye 3 santim dikiş payı eklenmelidir. Boy, omuzdan aşağı istenen yere kadar ölçülmeli ve ölçüye 3 santim dikiş payı eklenmelidir.

Pelerin; üzerine yapılacak süslemeler ve farklı kumaş çeşitleriyle birçok kostümde farklı formlarla kullanılabilir. Örneğin Kırmızı Başlıklı Kız kostümü için kırmızı, cadı kostümü için siyah renk kumaş tercih edilebilir. Gösterişli bir kumaş ve süslemelerle prenses pelerini yapılabilir.

DİKİM İŞLEM SIRASI

- Gerekli malzemeler: Çift en, iki metre pamuklu ve dökümlü durabilecek bir kumaş, kumaşa uygun dikiş ipi, makas, mezura, dikiş sabunu veya toplu iğneler, kalıp çıkarmak için parşömen kâğıt
- Sayfa 60'taki pelerine ait kalıplar, parşömen kâğıt üzerine gerekli ölçülerde çizilerek kesilir.
- Başlığa ait 1 numaralı kalıp çift kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Başlık kalıbının tepe kısmı, kumaşın kat yerine gelecek şekilde yerleştirilir ve iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.).
- Başlık, dikiş payı verilip, çizilmiş kalıplara uygun olarak kesilir. Her parçanın kesiminden sonra overlok çekilir.
- Başlık "◆" işareti olan kısımdan, dikiş payına uygun birleştirilir.
- Pelerinin 2 numaralı arka kısmına ait kalıp, çift kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Kalıpta işaretle gösterilen arka, orta kısım, kumaşın kat yerine gelecek şekilde yerleştirilir, iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.) ve kesilir.
- Pelerinin 3 numaralı ön kısmına ait kalıp tek kat kumaş üzerine kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Sağ kısım için kalıp, iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.) ve kesilir.
- Pelerinin 3 numaralı ön kısmına ait kalıp tek kat kumaş üzerine, kumaşın iplik yönüne dikkat edilerek yerleştirilir. Sol kısım için kalıp ters çevrilip iğnelenerek sabitlenir (İşaret sabunu ile çizilerek de yapılabilir.) ve kesilir. Aynı işlem 2 kat kumaşa, kumaşın tersi ve düzü ayarlanarak tek seferde sağ ve sol parçaları kesme şeklinde de yapılabilir.
- Pelerinin gövdesi için arka kısım " ◆ " işareti olan kısımdan, dikiş payı verilerek önce sağ ön sonra sol ön parça ile birleştirilir. Birleştirme esnasında kol açıklığı kısmı dikilmez.
- Başlık ve gövde birleştirilir.
- Kenar dikişler çekilir ve ütüleme yapılır.

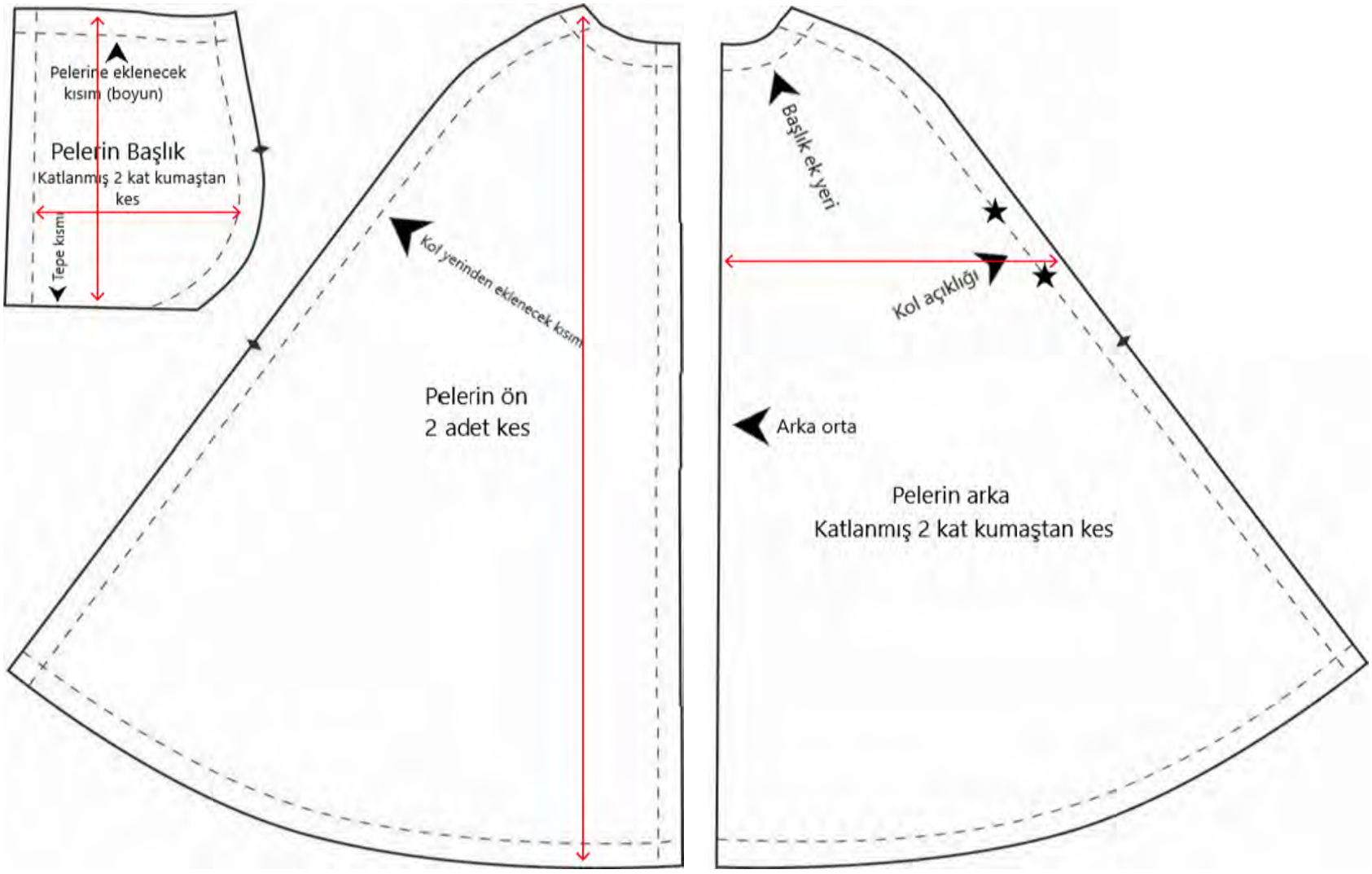
Pelerine eklenecek kısım (boyun)
Pelerin Başlık
Katlanmış 2 kat kumaştan kes
Tepe kısmı
Kol yerinden eklenecek kısım
Pelerin ön
2 adet kes
Başlık ek yeri
Kol açıklığı
Arka orta
Pelerin arka
Katlanmış 2 kat kumaştan kes

1.4. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Atık Materyallerle Kostüm Hazırlama

Amaç: Dünyada sanayinin gelişmesi; hızlı kentleşme, nüfus artışı, küreselleşme, yaşam standartlarının yükselmesi sonucu tüketim odaklı yaşam kültürü ve beraberinde çeşitli çevre sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Farkındalık çalışmaları, çevre sorunlarının önlenmesinde önemli yer tutmaktadır. Bu uygulamada hava, su ve toprak kirliliğine karşı atık materyallerle kostüm hazırlayarak farkındalık çalışması yapmanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Çevre sorununa neden olan etmenleri araştırınız.
2. Sıfır atık projesi kapsamında atık materyallerden yapılan kostümleri inceleyiniz.
3. Çalışmayı grup çalışması şeklinde yapınız.
4. Kendi grubunuz için bir tema (hava, su, toprak kirliliği vb.) belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz tema çerçevesinde atık materyalleri hazırlayınız.
6. Kostüm hazırlama aşamalarına göre kostümlerinizi hazırlayınız.
7. Tasarladığınız kostümün özgün olmasına dikkat ediniz.
8. Hazırladığınız kostümleri okul bahçesinde pandomim tekniğiyle sununuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.4. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.4. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Atık Materyallerle Kostüm Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Atık Materyallerle Kostüm Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Çevre sorunlarıyla ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Kostümü için bir tema (hava, su, toprak kirliliği) seçti.					
4. Kostüm için gerekli malzemeleri hazırladı.					
5. Planlama ve model tespiti yaptı.					
6. Kostümü hazırladı ve uygun materyallerle süsledi.					
7. Kostümü pandomim tekniğiyle sundu.					
8. Grup çalışmasında iş birliği ve dayanışmaya önem verdi.					
9. Seçtiği temayı yansıtan, amaca uygun kostüm hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 9 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Puan: [(Öğrencinin Ölçek puanı×100)/45] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

1.5. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Çocuk Hikâyelerine Kostüm Hazırlama

Amaç: Çocuk kitapları; çocukların hayal dünyasını zenginleştiren, dil, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayan önemli araçlardır. Çocuklara kitap okurken faydalanılacak etkili yöntemlerden biri de kostüm ve aksesuar kullanmaktır. Bu uygulamada okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik bir hikâye kitabı seçerek kitapta geçen ana karakterin kostümünü hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik hikâye kitaplarını araştırınız.
2. Sosyal platformlardan seçeceğiniz kitabın yorumlarını okuyunuz.
3. Bu kitaplar içerisinde okurları tarafından en çok beğenilenlerden birini seçiniz.
4. Seçtiğiniz kitabı inceleyerek ana karakteri tespit ediniz.
5. Ana karakterin kitap içerisindeki görsellerinden yola çıkarak ve kostüm hazırlama aşamalarına uyarak kostüm hazırlayınız.
6. Kostümü hazırlarken artık materyallerden de yararlanınız.
7. Etkili kitap okuma tekniklerini araştırınız.
8. Hazırladığınız kostümü giyip hikâye kitabını çocuklara ya da sınıf arkadaşlarınıza okuyunuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.5. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.5. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Çocuk Hikâyelerine Kostüm Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Çocuk Hikâyelerine Kostüm Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Çocuklara yönelik hikâye kitaplarını araştırdı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Okul öncesi dönemdeki çocuklara hitap eden ve içeriği etkili bir kitap seçti.					
4. Seçtiği kitaptaki ana karaktere uygun kostüm için planlama ve model tespiti yaptı.					
5. Kostümü hazırladı ve uygun materyallerle süsledi.					
6. Kostümü, etkili hikâye okuma yöntemleriyle sundu.					
7. Millî değerleri içeren bir kitap seçti.					
8. Geri dönüşüme uygun artık materyaller kullandı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 8 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 40'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/40] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

1.6. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Orman Haftası Kapsamında Kostüm Hazırlama

Amaç: Bu uygulamada okul öncesi eğitimde kutlanan belirli gün ve haftalardan Orman Haftası kapsamında bir kostüm hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Okul öncesi eğitimde Orman Haftası kapsamında düzenlenen etkinlikleri araştırınız.
2. Orman Haftası'na uygun bir tema belirleyiniz.
3. Ağaç, çiçek, bitki veya ormanla ilişkilendirilmiş mistik çizgi film kahramanlarından, orman perisi gibi varlıklardan birini seçip onun kostümünü hazırlayınız.
4. Seçilen kostümün 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
5. Kostümü hazırlarken artık materyallerden de yararlanınız.
6. Hazırladığınız kostümlerle okul içi defile düzenleyiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.6. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.6. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Orman Haftası Kapsamında Kostüm Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Orman Haftası Kapsamında Kostüm Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Orman Haftası kapsamında çocuklara yönelik yapılan etkinlikleri araştırdı					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Kostüm için gerekli malzemeleri hazırladı.					
4. Okul öncesi dönemdeki çocuklara hitap eden ve içeriği etkili bir kostüm seçti.					
5. Karar verdiği kostümle ilgili hazırlıkları yaptı.					
6. Planlama ve model tespiti yaptı.					
7. Kostümü hazırladı ve uygun materyallerle süsledi.					
8. Belirlediği tema çerçevesinde defileyi sundu.					
9. Geri dönüşüme uygun artık materyaller kullandı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 9 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 45'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/45] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

1.7. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Masal Kahramanı Kostümü Hazırlama

Amaç: Dilden dile dolaşarak millî değerleri yeni nesillere aktaran masallar, çocuk eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Bu uygulamada çocuklara yönelik bir masal seçerek masalda geçen karakterlerden birinin kostümü hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik masalları araştırınız.
2. Masalda verilmek istenen mesajın 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
3. Seçtiğiniz masalı inceleyerek masaldaki karakterleri tespit ediniz.
4. Çalışmayı grup çalışması şeklinde yaparak masalda geçen karakterleri tamamlayınız.
5. Masaldaki karakterin kostümünü, kostüm hazırlama aşamalarına uyarak hazırlayanız.
6. Kostümü hazırlarken artık materyallerden de yararlanınız.
7. Dramada canlandırma tekniğini araştırınız.
8. Hazırladığınız kostümlerle masalı canlandırınız.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 1.7. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

1.7. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Masal Kahramanı Kostümü Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Masal Kahramanı Kostümü Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Çocuklara yönelik masalları araştırdı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Okul öncesi dönemdeki çocuklara hitap eden ve temayı yansıtan bir masal seçti.					
4. Kostüm için gerekli materyal ve malzemeleri hazırladı.					
5. Planlama ve model tespiti yaptı.					
6. Kostümü hazırladı ve uygun materyallerle süsledi.					
7. Kostümü, canlandırma tekniğini etkili kullanarak sundu.					
8. Millî değerleri içeren masal seçti.					
9. Masalın verdiği mesaj, masalın hitap ettiği yaş grubuna uygundu.					
10. Artık materyalleri kullanarak geri dönüşüme önem verdi.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

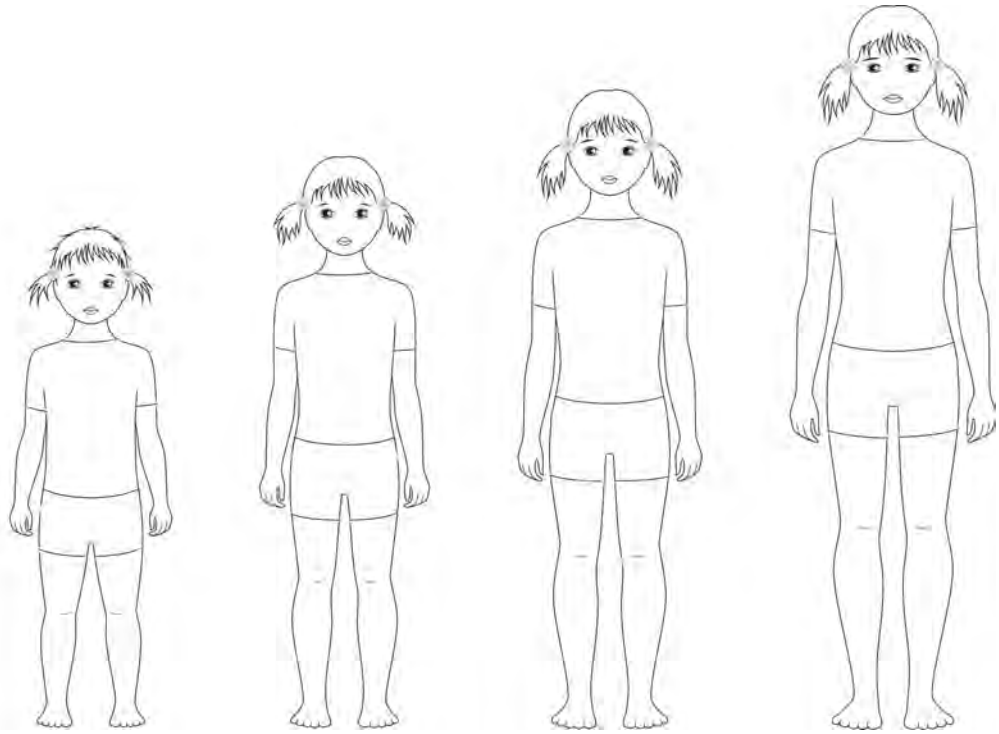

Şekil 1.1: Çeşitli yaşlara uygun kız çocuğu model kalıbı

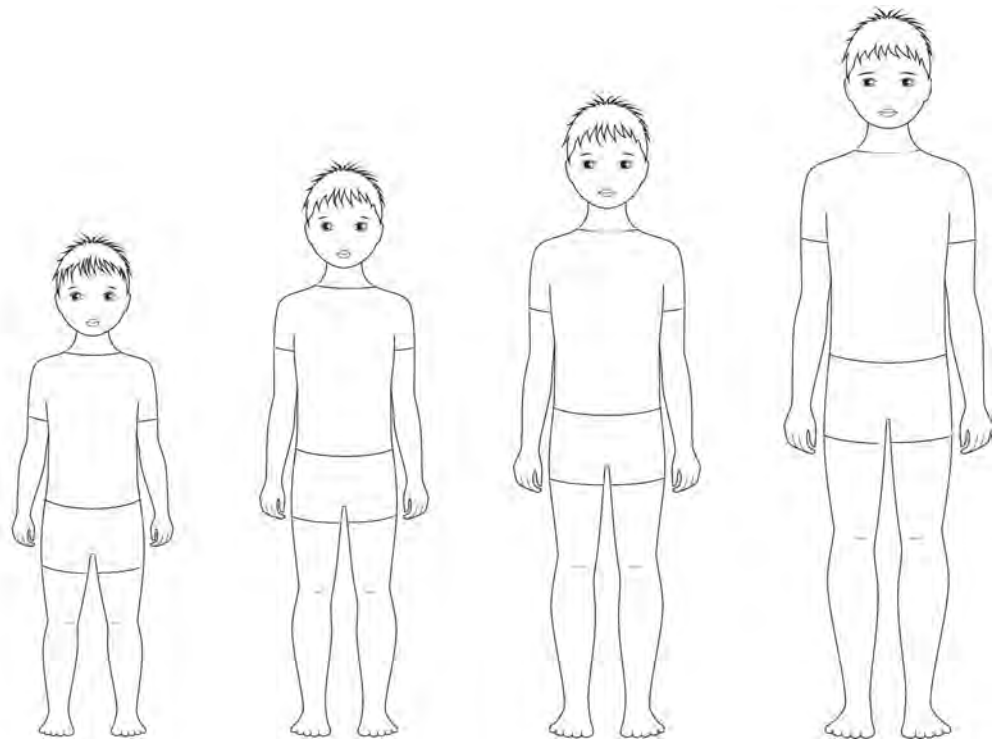

Şekil 1.2: Çeşitli yaşlara uygun erkek çocuğu model kalıbı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. İlk kostüm ..... tarafından kullanılmıştır.
2. Kostümü tamamlamak ve kostümde ilgi çekici bir görünüm elde etmek için kullanılan materyallere ..... denir.
3. Çocuk dünyasında anlatımın etkili olması sözler yerine ..... ögelere dayanır.
4. Coğrafyanın kıyafete nasıl yansıdığını görebilmek adına ..... kostümleri önemli araçlardır.
5. Tarihî kahramanlarımızdan Mustafa Kemal Atatürk ..... , padişahlar ise ..... kostümleriyle özdeşleşmiştir.
6. Kostüm tasarım sürecinde ..... aşaması, araştırmalarla kostümlerin kâğıt üzerinde şekillendiği bir süreçtir.
7. Bir kumaş üzerine başka bir kumaş parçasının ya da süsleme materyallerinin dikilmesine ..... tekniği denir.
8. Sahnenin ..... kostümde kullanılacak renklerin seçimine etki eden faktörlerden biridir.

B. Aşağıda verilen soruları doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyerek yanıtlayınız.

9. Aşağıdakilerden hangisi kostümün çocuk üzerindeki psikolojik etkilerindendir?

A) Çocuk diğer ülkeleri ve ülkelerin geleneklerini öğrenir.
B) Çocuk farklı meslekleri tanıma olanağı bulur.
C) Kostüm çocuğun çevresi ile iletişim kurmasını kolaylaştırır.
D) Kostüm çocuğun öz güven gelişimini destekler.
E) Kostüm sayesinde çocuğun problem çözme becerisi gelişir.

10. Aşağıdakilerden hangisi kostüm ve aksesuarların çocuğa kazandırdığı değerlerden değildir?

A) Benmerkezcilik
B) Empati
C) İş birliği
D) Paylaşma
E) Yardımlaşma

11. Aşağıdakilerden hangisi kostüm çeşitlerini belirleyen etmenlerden değildir?

A) Yaşanılan coğrafya
B) Dinî inanç
C) Kostüm tasarımcısı
D) Kültür
E) Ekonomik düzey

12. Aşağıdakilerden hangisi masal kahramanı kostümü çeşidine örnektir?

A) Seyit Onbaşı kostümü
B) Nene Hatun kostümü
C) Charlie Chaplin (Şarlo) kostümü
D) Eskimo kostümü
E) Nasrettin Hoca kostümü

13. Ayça öğretmen, öğrencileri ile okullarının yıl sonu programında öğrencilerinin sergileyecekleri bir drama etkinliği hazırlamıştır. Öğrencilerinin drama faaliyetindeki rollerinde kullanmaları için kostüm alışverişine çıkan Ayça öğretmen gittiği kostümcüden birer Keloğlan, padişah, kaptan ve Kızılderili kostümü satın almıştır.

Ayça öğretmen yaptığı bu alışverişte hangi kostüm çeşidine yer vermemiştir?

A) Masal kahramanı kostümü
B) Kültürel kahraman kostümü
C) Güncel kostüm
D) Ülke kostümü
E) Tarihî kahraman kostümü

14. **Aşağıdakilerden hangisi toplumların popüler kültür ürünlerinin kahramanlarına ait güncel kostümlerden değildir?**

A) Batman
B) Harry Potter
C) Robin Hood
D) Spiderman
E) Star Wars

15. **Aşağıdakilerden hangisi kostüm tasarımcısına fayda sağlayacak bilgilerden değildir?**

A) Dikim teknik bilgisi
B) Renk bilgisi
C) Tarihî coğrafya
D) Sanat tarihi
E) Moda tarihi

16. **Kostüm aşağıdakilerden hangisi hakkında seyirciye bilgi vermez?**

A) Oyunda geçen tarih
B) Oyuncunun bilgi birikimi
C) Karakterin ait olduğu toplum
D) Karakterin statüsü
E) Karakterin duygu durumu

17. **Aşağıdakilerden hangisi kostüm tasarımını etkileyen bir faktör değildir?**

A) Sahnede kullanılan ışık
B) Oynanacak karakterin statüsü
C) Kostüm tasarımcısının bilgi birikimi
D) Karakterin yaşadığı dönem
E) Oyuncunun karaktere ısınamaması

18. Bir çocuk tiyatrosu için kostüm tasarlayan Zehra, eskizlerini çizip malzemelerini seçtikten sonra dikime yolladığı kostümlerin provasında çizdiği eskizlerdeki estetiği yakalayamadığından şikâyet etmiştir.

Zehra'nın bu şikâyeti hangi aşamadaki aksaklıktan kaynaklanmaktadır?

A) Karaktere uygun model seçimi
B) Modele uygun malzeme seçimi
C) Oyun metninin analizinde
D) Sahne ışıklandırmasına uygun renk seçimi
E) Karakterden ölçü alımında

C. Aşağıdaki açık uçlu soruların cevaplarını ilgili boşluklara yazınız.

19. Okul öncesi eğitim kurumlarında hangi etkinlikler esnasında kostüm ve aksesuarlar kullanılabilir?

.....
.....
.....

20. Kostümün çocuk üzerindeki psikolojik etkilerinden bir madde yazınız ve kostümün çocuğu nasıl etkileyebileceğini açıklayınız.

.....
.....
.....

21. Çocukların ağırlıklı kostüm çeşidi tercihlerini kostüm çeşitleri ile örneklendirerek açıklayınız.

.....
.....
.....

22. Kostüm hazırlama sürecini etkileyebilecek faktörleri maddeler hâlinde yazınız.

.....
.....
.....

23. Sergilenecek oyunun türü ve sahip olunan maddi imkânların kostüm hazırlamada model ve malzeme seçimini nasıl etkilediğini örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....

1. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu öz değerlendirme formu, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Tamamladığınız 4. öğrenme birimi ile ilgili formda yer alan ölçütlerin size en uygun olduğunu düşündüğünüz öğrenme derecesini X işareti ile işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR	KARARSIZIM
Bu öğrenme birimindeki konuları öğrenmekten zevk aldım.			
Öğrenme birimindeki etkinlikleri yaparken zorlanmadım.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri ilginç buldum.			
Kostüm tasarımı alanında kendimi geliştirmek isterim.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri, mesleki uygulamalarımla ilişkilendirebilirim.			
Kostüm tasarımı hakkında öğrendiklerimden sonra kıyafetleri farklı açılardan değerlendirebiliyorum.			

2. ÖĞRENME BİRİMİ

ÇOCUKLARA YÖNELİK AKSESUARLAR

KONULAR

2.1. AKSESUAR ÇEŞİTLERİ
2.2. AKSESUAR MALZEMELERİ VE ÖZELLİKLERİ
2.3. AKSESUAR HAZIRLAMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ

- Çocuklara yönelik etkinliklerde kullanılan aksesuar çeşitleri
- Aksesuar hazırlamada kullanılan dikiş, süsleme ve kırtasiye malzemeleri
- Aksesuarların kostümleri tamamlamadaki etkisi
- Aksesuar hazırlarken dikkat edilmesi gereken ögeleri
- Aksesuar hazırlama aşamaları
- Hazırlanan kostüm ve aksesuarları etkinliklerde kullanarak uygulama yapma

TEMEL KAVRAMLAR

- Aksesuar
- Aksesuar hazırlama
- Aksesuar seçimi
- Doku
- Tasarım
- Uyum
- Yaratıcılık

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Günlük hayatınızda en sık kullandığınız aksesuarlar nelerdir? Bu aksesuarları tercih etme sebebinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Bir çocuk oyunu için aksesuar tasarlamanız istendiğinde bu aksesuarda kullanmak için aklınıza ilk hangi malzemeler gelir?

Kostümün önemli tamamlayıcısı olan aksesuarlar (Görsel 2.1); kostümde bütünlüğü sağlayan, karakterin kişisel özelliklerini yansıtan ve kostümün son dokunuşları olan materyallerdir. Zaman zaman ihtişamın zaman zaman da gücün göstergesi olarak kostümleri tamamlar. Aksesuarlar; kişiliği ve tarzı yansıtmasının yanı sıra geçmişten bugüne kadar dünyanın dört bir yanındaki kişilerin toplum içerisinde sosyal statüleri, dinî inançları ve ait oldukları sosyokültürel yapılarını ifade etmelerine yarayan semboller olarak da kullanılmaktadır.

Görsel 2.1: Aksesuarlar

Görsel 2.2: Karakteri bütünleyen aksesuarlar

Görsel 2.3: Kültürü yansıtan aksesuarlar

Aynı zamanda çocuklara yönelik sahne gösterileri, oyunlar ve okul içi etkinliklerde de etkili eğitim materyalleridir. Aksesuarlar; oyundaki karakteri bütünleyen parçalar, kültürleri yansıtan ve öğreten semboller, tek başına bir mesleğe vurgu yapan malzemeler, abartılarak mizah unsuru olan materyaller gibi çok yönlü olarak karşımıza çıkmaktadır (Görsel 2.2, Görsel 2.3, Görsel 2.4).

Görsel 2.4: Mesleki özellik taşıyan materyaller

Günümüzde çocuğun içinde bulunduğu fiziksel çevreyi üçüncü öğretmen olarak kabul eden ve çevrenin eğitici yönüne vurgu yapan eğitim anlayışları ön plandadır. Kendi yeteneklerini ve çevresini, rol alma deneyimiyle öğrenme çabasında olan çocuk için dramatik oyunlar ve dramatik oyun merkezlerindeki aksesuarlar etkili ve eğlenceli araçlardır (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Dramatik oyunlarda aksesuar

2.1. AKSESUAR ÇEŞİTLERİ

İnsanların kıyafetlerini tamamladıkları şapka, eldiven, ayakkabı, peruk, asa gibi aksesuarlar, mesleki malzemeler (işçilerin, bahçıvanların kullandığı eldivenler vb.), kuyruk, pençeler, hayvan kostümlerine ait ya da çiçekten yapılan başlıklar, yapraktan yapılan taçlar, ağaç dalları gibi doğaya ait her türlü figürler aksesuar çeşitleri kapsamında değerlendirilebilir. Çocuklara yönelik oyun ve etkinliklerde de insan, hayvan ve doğaya ait her türlü nesne, kostümleri tamamlayan aksesuar olarak kullanılabilir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken durum, aksesuarların hitap ettiği yaşın gelişim özelliklerine ters düşmeden çocuğa psikolojik ve sosyolojik katkı sağlayacak şekilde kullanılmasıdır.

2.1.1. Başlık

Başa giyilen şapka olarak tanımlanan, diğer bütün kıyafetlerde olduğu gibi korunma amaçlı kullanılmaya başlayan başlıklar köklü bir geçmişe sahiptir. Türk kültüründe başlıklar, gerek Dede Korkut Hikâyeleri gerek Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'si gibi edebî eserler ve diğer kültürel ürünlerle günümüze kadar aktarılmıştır. Başa takılan eşarp, yazma, tülbent, sarık, kavuk da bu grupta sınıflandırılabilir. Başlıkların dünya üzerinde birçok ülkede kültürel olarak toplumları yansıtma özelliği vardır. Çiçek, hayvan gibi birçok kostümün de önemli, ve tamamlayıcı unsurudur. Bu noktadan hareketle başlıklar, kültürel başlıklar ve çocuklara yönelik kostüm başlıkları olarak iki kısımda incelenebilir.

Kültürel Başlıklar

Türk toplumunda hemen hemen her yörenin kendine özgü bir başlık kültürü vardır. Daha çok kadınların kullandığı bir aksesuar olarak ön plana çıkan ve zaman zaman statüyü ifade eden niteliktedir. Örneğin tarihte evli kadınların bekâr kızlardan farklı başlık kullanması, padişahların kadılardan farklı kavuk kullanması gibi durumlar mevcuttur. Dünya üzerindeki her ülkenin kendi kültürünü yansıtan, kendine özgü başlıkları vardır (Görsel 2.6).

Görsel 2.6: Kültürel başlıklara örnekler

BİLGİ KUTUSU

Türkiye'de ilk hatıra madenî para 1970'te basılmaya başlanmış ve 1971'de Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir ilk olarak halktan, sıradan bir insanın madenî para üzerine resmi basılmıştır. "Anadolu gelin başlığı takan bir kadın resmi" olan bu görseli tasarlayan sanatçı, Sabiha Tansuğ'un Anadolu giyim kültürü üzerine zengin koleksiyonundan oluşan sergisinden etkilenmiştir. Sanatçı, seçtiği başlığı Sabiha Tansuğ'dan takmasını rica ederek fotoğraflamış ve görseldeki resmi çizmiştir.

Göztepe Kız Akşam Sanat Okulu'ndan mezun olan Sabiha Tansuğ, 1963 yılında çıktığı Avrupa gezisinde gördüğü kostüm müzelerinden etkilenmiştir. Tansuğ'un 1964 yılında Anadolu gezileri sırasında satın aldığı başlıklar, koleksiyonunun ilk parçaları olmuştur. Tansuğ'un 2700 parçadan oluşan koleksiyonu özel bir müzede sergilenmektedir.

2.1. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Yöresel Başlıklar

Amaç: Bu uygulamada Anadolu'dan seçtiğiniz bir yöreye ait başlıkları tanıtan sunu hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Anadolu'dan seçtiğiniz bir yöreye ait başlıkları araştırınız.
2. Bulduğunuz başlıkların özellikleri ve kullanım amaçlarını araştırınız.
3. Araştırmanızın sonucunda elde ettiğiniz bilgi ve görselleri kullanarak bir sunu hazırlayınız.
4. Başlıkların bulunduğu kültürü nasıl yansıttığını araştırınız ve varsa hikâyelerini de sununuza ekleyiniz.
5. Sunuyu başlıklarla ilgili yöresel türkülerle renklendiriniz.
6. Hazırladığınız sunuyu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.1. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.1. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Yöresel Başlıklar

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Yöresel Başlıklar" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Yöresel başlıklarla ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Sunusunda az yazı, çok görsel kullanarak zengin bir içerik oluşturdu.					
4. Önemli ve ilgi çekici bilgileri dinleyici kitlesini gözeterek seçti.					
5. Ses tonu ve şiddetini sunuma uygun kullandı.					
6. Dinleyiciyle iletişimi etkiliydi.					
7. Sunumunu dinleyicilerle göz teması kurarak yaptı.					
8. Konuşmasını dinleyicilerin ilgisini canlı tutacak şekilde yaptı.					
9. Sunumu yaparken jest ve mimiklerle beden dilini etkili kullandı.					
10. Ekrandan ya da elindeki notlardan okumadan bir sunum yaptı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

Çocuklara Yönelik Kostüm Başlıkları

Tiyatro, müzikal veya çocuklara yönelik etkinliklerde kostümü tamamlamak üzere etkileyici ve eğlenceli başlıklar tasarlanmaktadır (Görsel 2.7). Betimleyici özelliği olan ve karaktere özgü unsurlar taşıyan bu başlıklarla oyuncunun role bürünmesi sağlanırken seyirciye de görsel bir şölen yaşatılmaktadır.

Görsel 2.7: Kostümlerde kullanılan başlıklara örnekler

2.1.2. Şapka

Şapkalar; keçe, hasır, kumaş, ip vb. malzemelerle yapılan başlıklardır. Şapka; kıyafetleri tamamlar ayrıca cinsiyet, statü, inanç, kullanıldığı dönem ve gelenekleri yansıtan baş süslemesi olarak kullanılır (Görsel 2.8). Diğer bütün başlıklar gibi şapkalar da korunma amaçlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla şapkanın korunma amacına ek olarak farklı kullanım alanları doğmuş ve çeşitlenerek kullanılmaya devam etmiştir.

Görsel 2.8: Tarih ve kültürü yansıtan şapkalar

SIRA SİZDE

Kendinize ya da ailenizdeki bireylere ait şapkaları sınıfa getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız. Bu aksesuarların kişiliğinizi ya da kişileri nasıl yansıttığını tartışınız. Ardından sınıfa getirdiğiniz şapkaları kullanarak doğaçlama tekniği ile şapkayı takan kişinin şapkaya göre karakter geliştirmesini içeren bir drama etkinliği yapınız.

Günümüzde şapkalar çok çeşitli formlarıyla kıyafetleri tamamlamaktadır. Bütün yaş gruplarının severek kullandığı şapkaların birçok spor dalı ve meslek ile özdeşleşen çeşitleri mevcuttur. Şapkalar, dramatik oyun merkezinde çocukların oldukça dikkatini çeken aksesuarlardandır (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Dramatik oyunlarda kullanılan aksesuarlara örnekler

2.1.3. Takma Saç, Sakal ve Bıyıklar

Oldukça zengin bir tarihçesi olan takma saç diğer bir adıyla peruk, kullanımı antik çağlara dayanan bir aksesuardır. Peruklar ilk olarak Antik Mısır'da hem korunmak hem de statü belirtmek amacıyla kullanılmıştır.

BİLGİ KUTUSU

İngiltere Kraliçesi ve Fransa Kralı tarafından peruk kullanılması, toplumda "Peruklar asiller tarafından kullanılan bir aksesuardır." gibi bir düşünce doğurmuştur. Bu düşünce de peruğun İngiltere ve Fransa'da sınıf farkı oluşturan bir araç hâline gelmesine neden olmuştur. Yine Fransa'da bir dönem perukanın mahkemelerde adalet işleri ile ilgili çalışan hâkimler tarafından kullanılması, tarafsızlığın simgesi olarak kabul edilmiştir.

Sahne sanatlarında kullanılan peruk, takma sakal, bıyık gibi aksesuarlar çocukları çok eğlendiren, ve çocukların kullanırken çok keyif aldıkları materyallerdendir (Görsel 2.10).

Görsel 2.10: Takma saç ve bıyık örnekleri

BİLGİ KUTUSU

Gösteri sanatlarında önemli yeri olan, son yıllarda "hair punching (heyır pançing)" olarak da bilinen, protez parçaya saç işleme işini de içeren "perukacılık mesleği" farklı bilgi, beceri ve deneyim gerektiren, ayrı bir sanat dalıdır.

2.1.4. Takı, Toka ve Taçlar

Takı; vücuda veya elbiselere takılan kolye, halhal, küpe, hızma, broş, yüzük, toka, taç, başlık gibi tüm süs eşyaları için kullanılan genel bir addır (Görsel 2.11). Takının ortaya çıkışı oldukça eskidir. Maddi ve manevi anlamların yüklendiği takılar; toplumların kültür, inanış ve geleneklerini yansıtmaktadır. Kimi zaman uğur getirdiği, kimi zaman nazardan koruduğu, kimi zaman da aidiyet duygusunu gösterdiği için takılır. Takılar çoğunlukla kadınların ziynet eşyası olarak görülse de erkekler tarafından da kullanılmaktadır.

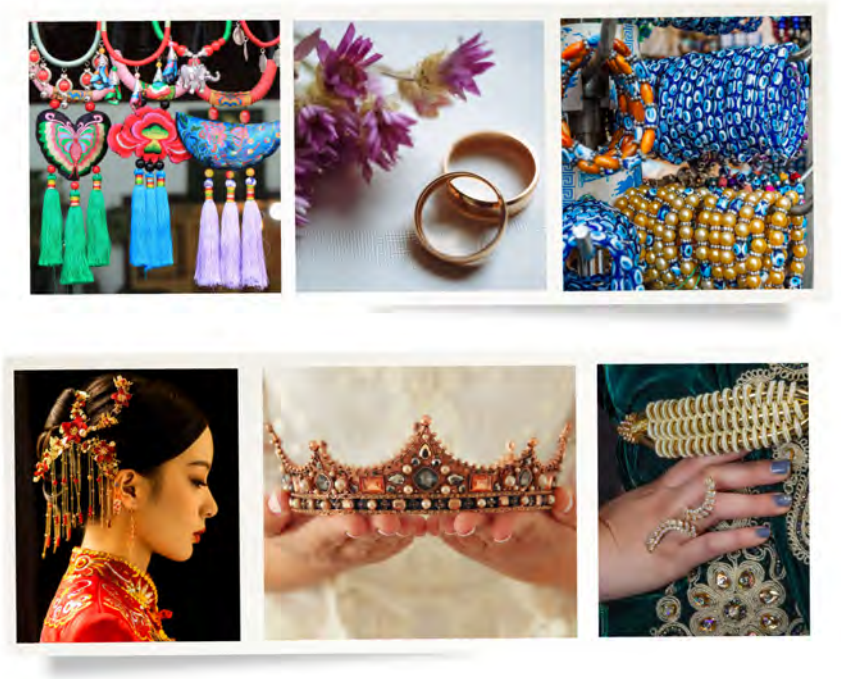

Görsel 2.11: Takı örnekleri

Takılar; yetişkinlerin model alınarak taklit edildiği çocuk oyunlarında, tiyatrolarda karakteri yansıtmada ve masal canlandırmalarında kullanılabilmektedir (Görsel 2.12). Bazen de abartılarak kullanımıyla mizah unsuru olabilmektedir.

Görsel 2.12: Masal kahramanı canlandırma

2.1.5. Gözlük ve Maske

Görme bozukluğu olan gözlerin daha iyi görmesine veya gözleri korumaya yarayan, bir çerçeveye yerleştirilmiş çift camdan oluşan gözlükler, sahne sanatlarında ve okul öncesi eğitimde bu sağlıksal yönünden ziyade mizahi ve eğlenceli yönüyle kullanılmaktadır (Görsel 2.13). Gözlüklerin abartılı büyüklükleri, rengârenk çerçeveleri, dikkat çekici, farklı tasarımları ile kullanımının yanında toplumda yerleşmiş, bazı kalıplaşmış trajikomik sembollere vurgu yapmak amaçlı kullanımı da vardır. Yüzücü gözlüğü, iş gözlüğü gibi bazı spor dallarına özel, mesleki amaçlı üretilen ve bu alanlarla özdeşleşen, çocuk oyunlarında sembolik olarak kullanılan gözlükler de mevcuttur.

Görsel 2.13: Çocuklara yönelik eğlenceli gözlükler

Maskeler; kumaş, boyalı karton, plastik gibi çeşitli malzemelerle yapılan, yüze geçirilerek kullanılan, zaman zaman tüm yüzü kaplayacak şekilde kulak arkasından başa tutturulan veya burna kadar tasarlanarak göz bandı gibi takılan çeşitleriyle karakter yaratmada kostümün etkili görsel tamamlayıcılarındandır (Görsel 2.14). Aynı zamanda kişilerin solunum yollarını koruma amaçlı üretilen iş maskeleri, hastalık önleyici özellik taşıyan cerrahi maskeler de tiyatro oyunlarının konusu olabilir ve bir aksesuar olarak kostümü tamamlayabilir.

Görsel 2.14: Maske çeşitlerine örnekler

2.1.6. Yakalık, Apolet

Yakalık, kıyafetlerin yaka kısımlarına aksesuar amaçlı takılan parçadır. Okul önlükleri, abiye kıyafetler, elbiseler ve tasarımcının hayal gücüne bağlı olarak birçok kıyafet için tasarlanabilecek aksesuarlardandır. Yakaya takılan kravat, atkı, papyon, fular ve şallar da bu grupta yer alabilir (Görsel 2.15). Erkek giyiminde ön plana çıkan kravat ve papyonlar, son zamanlarda farklı formlarıyla kadınlar tarafından da kullanılmaktadır.

Görsel 2.15. Yakalık, papyon ve kravat

Apolet, askerî üniformalarda rütbeyi gösteren parça olduğu gibi aynı zamanda giysilerin omuzlarında süs olarak da tasarlanan aksesuardır (Görsel 2.16). Oldukça farklı tasarımlarıyla sade kostümleri renklendirebilir. Pul, boncuk, zincir gibi süsleme malzemelerinin yanı sıra keçe, eva gibi kırtasiye malzemelerinin farklı tasarımlarıyla da kullanılabilir. Örneğin kuş tüyünden ya da kuş tüyü görünümü verilen eva, keçe gibi malzemelerden yapılan apolet, kuş kostümünün önemli ve bütünleyici aksesuarı olabilir.

Görsel 2.16: Apolet örnekleri

2.1.7. Eldiven

Eli dış etkilerden korumak amacıyla giyilen, kumaş, deri veya kauçuktan yapılan el giysisi olarak tanımlanan eldivenler estetik amaçlı da kullanılmaktadır. Geçmiş dönemlerde zarafetin göstergesi olarak da kabul edilmiştir. Eldivenlerin de birçok aksesuar gibi köklü bir geçmişi vardır. Zaman zaman bir mesleğin simgesi zaman zaman da bir statü veya durumun göstergesi olabilir. Eldiven kullanımının geçmişine bakıldığında kişilerin statüsüne göre değerli taşlarla işlenmiş eldivenler kullandığı görülmektedir. Eldivenler; günümüzde bahçıvanlık, madencilik, cerrahlık gibi birçok meslekte elleri korumak amaçlı kullanılırken moda sektöründe de kıyafeti tamamlayıcı bir aksesuar olarak estetik amaçlı kullanılmaktadır (Görsel 2.17). Karakteri yansıtan birer öge olarak kullanıldığında da kostümleri tamamlayan birer parçaya dönüşmektedir. Örneğin kar topu oynamaya giden bir çocuğun, bir cerrahın ya da zarafetine düşkün bir hanımefendinin canlandırılmasında kullanılabilir.

Görsel 2.17: Eldivenler

2.1.8. Çorap

Çorap; pamuk, yün gibi malzemelerle örülen, çeşitli iplerden dokunan ve ayağa giyilen giyecektir. Palyaço kostümleri başta olmak üzere bazı kostümlerin önemli bir parçası olan çorap, kostümle uyumsuz tasarlandığında dikkatleri üzerine toplayan bir aksesuardır (Görsel2.18).

Görsel 2.18: Çoraplar

2.1.9. Ayakkabı

Ayakkabı; genellikle ev dışı ortamlarda giyilen, altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan, ayağı dış etkiler, kir ve kötü koşullardan koruyan bir aksesuardır. Ayakkabının estetik yönü ve üretiminde kullanılan malzemeleriyle insanların ekonomik durumlarını, statülerini ve ait oldukları kültürü yansıtma özelliği ön plandadır. Bu durum, gösteri sanatlarında da ayakkabının karakteri anlatmada önemli bir detay olmasını sağlamaktadır. Genel ifadeyle ayakkabı; sandalet, takunya, terlik, spor ayakkabısı, bot, çizme gibi tüm çeşitleri kapsamaktadır (Görsel 2.19).

Görsel 2.19: Ayakkabılar

2.2. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Geri Dönüşümden Ayakkabı

Amaç: Bu uygulamada sandalet, terlik, bot gibi eski ayakkabılardan geri dönüşümle tasarlanan ve kostümün tamamlayıcısı bir aksesuara dönüştürülen ayakkabı örneklerinden oluşan sunu hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Kostüm çeşitlerini tamamlayan ayakkabılardan geri dönüşümle elde edilen örnekleri araştırınız.
2. Bulduğunuz ayakkabılar ve bu ayakkabıların oluşum aşamalarını içeren görsellerle sunu hazırlayınız.
3. Hazırladığınız sunudaki görsellerin yanına ayakkabıların kostümün hangi özellikleriyle uyum sağlayıp kostümü nasıl yansıttığını anlatan metinler ekleyiniz.
4. Sununuzu geri dönüşümün faydalarıyla ilişkilendiriniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.2. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.2. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Geri Dönüşümden Ayakkabı

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Geri Dönüşümden Ayakkabı" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Geri dönüşümden üretilen ayakkabılarla ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Çocuklara yönelik kostüm çeşitlerinden her birine uygun ayakkabı örneği verdi.					
4. Pratik, işlevsel ve uygulanabilir örnekler seçti.					
5. Sunuda az yazı, çok görsel kullandı ve slaytlar arasındaki görsel uyuma dikkat etti.					
6. En az on beş görsel örneği vererek zengin ve faydalı bir sunum yaptı.					
7. Ses tonu ve şiddetini sunuma uygun kullandı.					
8. Dinleyiciyle iletişimi etkiliydi.					
9. Sunumunu dinleyicilerle göz teması kurarak yaptı.					
10. Konuşmasını dinleyicilerin ilgisini canlı tutacak şekilde yaptı.					
11. Sunumu yaparken jest ve mimiklerle beden dilini etkili kullandı.					
12. Ekrandan ya da elindeki notlardan okumadan bir sunum yaptı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/60] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

2.1.10. Diğer Aksesuarlar: Kanat, Boynuz ve Pençe

Genel aksesuar sınıflandırmalarının içerisine girmeyen ancak kostümü tamamlayan kanat, boynuz, kuyruk, pençe, dürbün, fotoğraf makinesi gibi ek parçalar bu başlık altında toparlanabilir. Bu tamamlayıcı aksesuarlar; karakterin vurgusunu yapan, kostümü anlamlı ve dikkat çekici kılan önemli parçalardır (Görsel 2.20). Ayrıca bu parçalar, okul içi etkinliklerde çocuklar için dikkat çekici, görsel uyaranlar olarak kullanılmaktadır. Örneğin, bir çocuk şarkısı söylenirken şarkı içinde geçen ana karaktere ait bu aksesuarların (iki inatçı keçi şarkısında boynuz aksesuarının takılması gibi) kullanılması, çocuk şarkısına okul öncesi eğitim programında beklenildiği gibi çoklu zekâ türlerini destekleyici boyut katacaktır.

Görsel 2.20: Diğer aksesuarlara örnekler

2.3. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Aksesuar Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama

Amaç: Bu uygulamada aksesuar çeşitlerini içeren bir katalog hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Çocuk oyunlarında kullanılan kostümlere uygun aksesuar çeşitlerini araştırınız.
2. Bilgileri araştırırken çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, genel ağ vb.) yararlanınız.
3. Görsel arama motoru olarak kullanılan, kendin yap temalı genel ağ sitelerini inceleyiniz.
4. Çeşitli katalog örneklerini inceleyiniz.
5. Tasarımda kullanacağınız görselleri ve metni seçiniz.
6. Aksesuar çeşitlerinden her birine uygun en az onar örnek veriniz.
7. Aksesuar seçiminde her kostüm çeşidine uygun örnek vermeye çalışarak çeşitliliğe dikkat ediniz.
8. Pratik, işlevsel ve uygulanabilir örnekler seçiniz.
9. Hazırlayacağınız kataloğun boyutunu belirleyiniz.
10. Görsel, metin ve renk uyumuna dikkat ederek kataloğunuzu hazırlayınız.
11. Katalog kapağını detaylı düşünerek etkili ve en iyi şekilde seçiniz.
12. Kataloğunuzun özgün bir tasarım olmasına dikkat ediniz.
13. Mesleki çalışmalarınızda sizin için kaynak olabilecek bir katalog hazırlayınız.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.3. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.3. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Aksesuar Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Aksesuar Çeşitlerini Gösteren Katalog Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Katalog hazırlamanın aşamalarını araştırdı.					
4. Katalog hazırlamada kullanılacak araç gereçleri hazırladı.					
5. Katalogdaki aksesuar çeşidi görselleri ve bilgiler içeriği kapsadı.					
6. Aksesuar çeşitlerinden her birine uygun en az on örnek verdi.					
7. Kataloğun görsel, metin ve renk uyumuna dikkat etti.					
8. Katalogdaki aksesuar çeşitleri ve açıklamalar birbirini destekledi.					
9. Pratik, işlevsel ve uygulanabilir örneklerle beraber etkileyici tasarımlara da yer vererek zengin bir içerik oluşturdu.					
10. Kataloğunda kostüm çeşitlerini de dikkate alarak uygun aksesuarlara yer verdi.					
11. Aksesuar kataloğunu özgün bir şekilde hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 11 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 55'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/55] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

2.2. AKSESUAR MALZEMELERİ VE ÖZELLİKLERİ

Çocuğun çevresini anlama ve anlamlandırma becerisi, yalnız ya da arkadaşlarıyla oynadığı oyunlar sayesinde hızla gelişir. Çocuk evrendeki yeri, gücü ve becerilerini kurduğu oyunlarla keşfeder. Aksesuarlar, bu keşif sürecinde çocuğun en iyi arkadaşlarından biri olur. Aksesuarların çocukların ilgisini çekecek ve duyularını uyarabilecek nitelikte olması, eğitsel bir materyale dönüşmesini sağlar.

Okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan sanat merkezlerinde çocukların kendi aksesuarlarını hazırlayabilmeleri için çeşitli malzemelere yer verilir (Görsel 2.21). Eğitim kurumları dışında aileler tarafından çocuklara sunulan aksesuarlar da çok çeşitli malzemelerden elde edilir. Bu bağlamda aksesuar üretiminde kullanılan malzeme çeşitleri ana başlıkları ile şu şekilde gruplandırılabilir:

1. Dikiş malzemeleri
2. Süsleme malzemeleri
3. Kırtasiye malzemeleri
4. Artık materyaller

Görsel 2.21: Aksesuar malzemeleri

2.2.1. Dikiş Malzemeleri

Aksesuar hazırlamak için temel dikiş malzemelerini tanımak önemlidir. Dikiş makinesi, kumaş, makas, iplik, dikiş iğnesi, toplu iğne, parşömen kâğıdı, mezura, cetvel, çizgi sabunu vb. dikiş için temel malzemelerdir. Dikiş malzemelerinin kaliteli ürünlerden seçilmesi, dikim işleminin doğru ve kolay olmasını sağlamaktadır.

Kumaşlar; lifler ya da ipliklerin çeşitli yöntemlerle birbirine bağlanması ile oluşturulan kaplayıcı ve koruyucu tekstil ürünleridir Kumaşlar; üretim tekniklerine göre dokuma kumaş, örme kumaş ve dokumasız kumaş şeklinde sınıflandırılır. Aksesuar hazırlamak için seçilecek kumaşın şekil alabilirliği, tasarımda istenilen detayların kolay elde edilmesini sağlar. Kumaşların doku, desen, tasarım, estetik yapı, lif kaynağı gibi özellikleri çeşitlerini zenginleştirmiştir (Görsel 2.22).

Görsel 2. 22: Kumaş örnekleri

BİLGİ KUTUSU

Lif; belirli uzunluk, incelik ve dayanıklılığı olan; sarılma, eğrilme ve bükülmeye uygun yumuşak maddeye tekstil endüstrisinde verilen addır.

Elyaf; lif maddesinin çoğulu olup kopmaya karşı dayanıklı, gerilebilme, bükülebilme (eğrilebilme) ve birbiri üzerine yapışabilme özelliği olan, boyu enine göre uzun olan renkli veya renksiz lif topluluğuna denir.

Kumaş çeşitlerinden bazıları; pamuk, ipek, krep, keten, kaşmir, jersey, müslin, etamin, süet ve saten kumaşlardır. Çalışmalarda aksesuar malzemesi olarak kumaş kullanılacaksa kumaşın çeşidi, yapısı, işlevselliği, piyasa ve fiyat durumu hakkında bilgi sahibi olunması önemlidir (Görsel 2.23).

Görsel 2.23: Kumaş seçimi

Kumaş, çocuklar için hazırlanan pek çok aksesuarda temel malzemedir. Farklı kumaş çeşitleriyle hazırlanacak aksesuarlar, çocukların kostümlerinin tamamlayıcısı olarak kullanılabileceği gibi bir çocuğun gün içerisinde kostümsüz yaptığı herhangi bir faaliyetinin de ana ögesi olabilir.

Görsel 2.24'te tiyatro sahnesinde yer alan çocukların kostümlerinin başlıkları incelendiğinde başlıkların ana malzemesinin kumaş olduğu görülmektedir. Aksesuar olarak kullanılan başlıkların başa geçirilen kısımları için kadife kumaş kullanılmıştır. Yumuşak ve sağlam yapıda olan kadife kumaş, çocuğun aksesuarını bedeniyle bir bütün olarak taşımasına yardımcı olur. Başlığın kulak kısmı incelendiğinde ise saten kumaş tercih edildiği görülmektedir.

Görsel 2.24: Kumaştan hazırlanmış başlıklar

Saten kumaşın kulağın iç kısmında kullanılması kulağın düz, kaygan ve parlak yapısını yansıtması adına işlevsel bir tercih olmuştur. Görsel 2.25 ve Görsel 2.26'da bu iki kumaştan yapılmış, iki farklı başlık örneği görülmektedir.

Görsel 2.25: Saten kumaş ile hazırlanan başlık

Görsel 2.26: Kadife kumaş ile hazırlanan başlık

Görsel 2.27'de kullanılan tavşan tacı aksesuarlarında tavşanın tüylü vücut yapısını yansıtacak, yumuşak dokuya sahip pelüş kumaş kullanılmıştır. Pelüş kumaşlar, hayvan postunu taklit etmeye elverişli, örme kumaşlardır. Görsel açıdan estetik olan bu kumaşlar yoğun işlense de kumaşların yapısı hava geçirgenliği sağlayan belli bir boşluğa sahiptir. Görsel 2.27'de çocuğun tavşan tacının tamamında peluş kumaş, kadının tacında tavşanın kulak içleri için saten kumaş kullanılmıştır. Saten kumaş, bale yapan çocukların dans ederken kullandıkları point ayakkabılarının üretiminde de kullanılmaktadır (Görsel2.28).

Görsel 2.27: Saten ve pelüş kumaşın birlikte kullanımı

Görsel 2.28: Saten kumaş kullanımı

Görsel 2.29: Pamuk kumaş kullanımı

Çocukların aksesuarlarında tercih edilen önemli bir kumaş çeşidi de pamuk kumaşlardır (Görsel 2.29). Nemi iyi emen pamuk kumaş kolay kirlendiği kadar kolay da temizlenir. Pamuk kumaşlar; nefes alabilen, rahat ve yumuşak yapıya sahiptir.

Görsel 2.30: Keçe kumaştan yapılmış bıyık aksesuarı

Görsel 2.31: Keçe kumaşı dikimi

Görsel 2.30 incelendiğinde oyunu için karaktere bürünmüş bir çocuk görülür. Çocuğun canlandıracağı karakterin yansıtılması için peruk, bıyık ve papyon olmak üzere üç farklı aksesuar kullanılmıştır. Bıyık ve papyon aksesuarı için malzeme olarak kumaş seçilmiştir. Bıyık için seçilen kumaş çeşidinin keçe olduğu görülmektedir. Keçe kumaşı, yünlerin dokunmadan dövülmesiyle liflerin birbiri arasına girmesi sonucu elde edilmektedir. Kolay deforme olmayan ve kullanımı uzun ömürlü olan keçe kumaşı, çocukların aksesuarları için sıklıkla kullanılmaktadır (Görsel 2.31).

Çocukların oyunlarda kullandıkları çanta, kese, kolye, toka gibi aksesuarlar ve kostüm çeşitlerinin tamamlayıcı aksesuarları için keçe kumaşı doğru bir tercihtir (Görsel 2.32).

Görsel 2.32: Keçe ile hazırlanan aksesuarlar

Kravat, papyon gibi aksesuarlarda genel olarak saten kumaş tercih edilir. Bu tercihte saten kumaşın parlaklığı ve üzerindeki desenler etkili olsa da birçok kumaş çeşidi ile de bu aksesuarlar hazırlanabilir.

Çocuklar için sahnelen oyunlarda çocukların kostüm ve aksesuarlarında tül kumaş sıklıkla kullanılır. **Tül kumaş**; yarı saydam görünüşe sahip, hafif ve ince bir kumaştır. İnce elyaf tabakası olarak da bilinen tül kumaşlar yumuşak ve zor kırışan yapıdadır. Tül kumaşın bu özellikleri; sürekli hareket hâlinde olan çocuklar için tülden yapılan aksesuarı ya da kostümü kullanışlı, rahat ve işlevsel kılar. Bu kumaşlarla hazırlanan aksesuarlar dikkat çekici özelliktedir. Görsel 2.33 incelendiğinde çocukların yıldız şeklindeki başlıklarının malzemesinin tül olduğu görülmektedir. Başlıklar hazırlanırken tüle dik duruş formu vermek için başlıkların kenarlarından daha tok ve kalın bir kumaşla şerit şeklinde geçilmiştir. Başlık aksesuarı ile kostümler arasında bütünlük sağlanmış, çocuklara ve oyuna ışıltı verilmiştir.

Görsel 2.33: Tül kumaştan hazırlanan aksesuarlar

Aksesuar hazırlanırken kullanılan kumaş çeşitlerinden biri de deri kumaştır. Dayanıklı, kaliteli, kullanımı uzun ömürlü olan deri kumaş, yapısındaki yüzeysel delikler sayesinde hava alma özelliğine sahiptir. Deri kumaşın işleniş süreci, kalitesi için belirleyici unsurdur. Deri kumaş, diğer kumaşlara göre daha farklı ve kalın yapıdadır. Bu yüzden deri kumaşların dikimi için özel endüstriyel makineler kullanılmaktadır (Görsel 2.34).

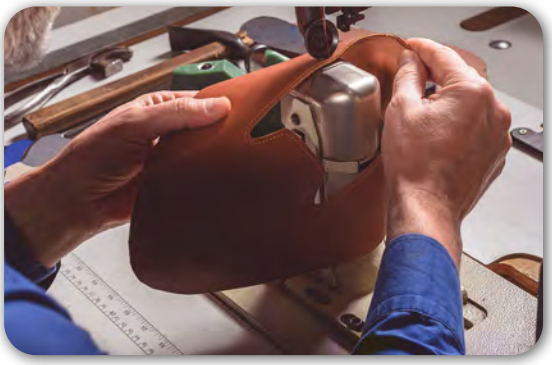

Görsel 2.34: Deri kumaş dikimi

Görsel 2.35: Deri kumaş ile hazırlanan aksesuar

Esnek yapıda olan deri kumaşlarla hazırlanan aksesuarlar, çocukların kullanımı için elverişlidir. Görsel 2.35 incelendiğinde çocuğun gözlük aksesuarı için malzeme olarak deri kumaş tercih edildiği görülmektedir. Şapka aksesuarında ise pelüş kumaş kullanılmıştır. Çocuğun oyunlarında kullandığı aksesuarları, çocuk için etkili motivasyon kaynaklarıdır.

Çocukların kendi aksesuarlarını üretirken kumaşlardan yararlanabilmeleri için okul öncesi eğitim kurumları ve sanat merkezlerinde çeşitli kumaş örneklerinin bulundurulması önemlidir. Okullardaki sanat etkinliklerinde çocukların deri kumaşları işlemeleri olanaklı olmasa da öğrenme merkezlerinde bulundurulan kumaş çeşitlerinde deri kumaşlara da yer verilmelidir. İmgelem gücü yüksek olan çocuk, deri kumaşlar ile sınırlarını zorlayarak ve yaratıcılığını kullanarak kendine özgü aksesuar üretmeyi dener. Hayal eden, tasarlayan, ölçü alan, kalıp oluşturan, oluşturduğu kalıba göre kumaş kesen ve nihayetinde bir ürün ortaya çıkaran çocuk öğrenme sürecini nitelikli geçirir (Görsel 2.36)

Görsel 2.36: Aksesuar malzemeleriyle çalışan çocuk

Aksesuar için kumaş kadar önemli bir dikiş malzemesi de ipliktir. **İplik**, dokuma maddelerinin uzun ve ince liflerinden her biridir. İplik, çeşitli liflerin ve elyaf demetlerinin bir araya getirilmesiyle belli bir kütle alır. İplik üretiminde ipliğe büküm ve kat verme işlemleri uygulanır. İplik içinde liflerin bükülmesi işlemi eğirme olarak bilinir. İplikler; ham maddeleri, yapıları ve kullanım yerlerine göre çeşitlenir (Görsel 2.37).

Görsel 2.37: İplik örnekleri

Görsel 2.38: İplik ile hazırlanan peruk

İpliklerin çeşitliliği sayesinde kullanım alanları da geniştir. Çocuklar için aksesuar malzemesi olarak iplik tercih edildiğinde ipliklerin çocukların sağlıklarına zarar vermeyecek nitelikte ve doğal ürünler olmasına dikkat edilmelidir. Görsel 2.38 incelendiğinde çocuğun palyaço rolüne iki aksesuar ile hazırlandığı görülmektedir. Burun için sünger malzeme kullanılırken peruk malzemesinde iplik kullanılmıştır. Peruk için kullanılan iplik, canlı renkte ve yumuşak yapıdadır. Kullanılan iplik çeşidi, peruğun tok ve hacimli görünüm kazanmasını sağlamıştır.

Yumuşak dokuda ve hacimli aksesuar elde etmek için ham maddesi yün keçe olan iplik kullanmak da elverişli olur. Bu iplikler, hazırlanacak aksesuarın yapılışını kolaylaştırır ve farklı aksesuarlar üretmek için fikir edindirir (Görsel 2.39).

Görsel 2.39: Keçe ipliğinden hazırlanan çiçek

Görsel 2.40 incelendiğinde hayvan temalı bir oyun için aksesuar olarak eldiven hazırlandığı ve hayvan görünüşünü güçlendirmek, hayvanın tüylü vücut yapısını yansıtmak, aksesuara boyut kazandırmak için eldivenlerin yün keçe iplerle detaylandırıldığı görülmektedir.

Görsel 2.40: İpliklerle aksesuara boyut kazandırma

İpliklerle örülerek elde edilen aksesuarlar da çocuk oyunları için kullanışlı alternatiflerdir. Başlık, şapka, taç, sepet, çanta gibi aksesuarlar ipliklerle örülen aksesuarlara örnektir (Görsel 2.41).

Görsel 2.41: İpliklerle örülen aksesuarlar

İplik; hazırda var olan, sıradan bir aksesuarı zenginleştirmek ve ilgi çekici hâle getirmek için etkili malzemedir (Görsel 2.42). Hazır bir aksesuarın rengi ve dokusuna uygun iplik seçilerek aksesuar yeniden düzenlenebilir. Ana malzemesi iplikten farklı bir malzeme olan materyaller de iplik kullanılarak çocuklar için dikkat çekici birer aksesuara dönüştürülebilir (Görsel 2.43).

Görsel 2.42: Aksesuarı ipliklerle zenginleştirme

Görsel 2.43: İplik ile aksesuar hazırlama

Çocuklar için iplik malzemesi ile hazırlanan aksesuarlardan biri de ponpondur (Görsel 2.44). Farklı iplik çeşitlerinden hazırlanabilen ponponlar ile kostüm süslenebildiği gibi çocuklar bu aksesuarı yaratıcılıkları ile oyunlarına da dâhil edebilir.

Görsel 2.44: İplikten ponpon yapımı

SIRA SİZDE

Bu çalışmada sizden ilinizde bulunan, zengin kumaş ve iplik çeşitliliğine sahip bir dükkânı ziyaret etmeniz istenmektedir. Ziyaret ettiğiniz dükkânda bulunan kumaş ve iplik çeşitlerini inceleyiniz. Dükkân görevlisinden kumaş ve iplik çeşitleri, bu malzemelerin kullanım alanları, pazar durumları, kumaş ve iplik seçiminde dikkat edilecek hususlar, aksesuar yapımı için hangi malzemelerin daha işlevsel, estetik ve ekonomik olabileceği ile ilgili bilgiler edininiz. Çalışmayı yürütürken röportaj tekniğini kullanınız. Çalışmaya başlamadan önce röportaj tekniğinin uygulama aşamaları ile ilgili bilgi edininiz, uygulama sırasında bu bilgilere dikkat ediniz. Röportajınızın içeriğini fotoğrafla destekleyiniz. Çalışma sonucu elde ettiğiniz röportaj metnini sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

2.2.2. Süsleme Malzemeleri

Piaget'nin (Piyaje) bilişsel gelişim dönemlerinden "işlem öncesi dönem" çocuğun 2-7 yaş aralığını kapsar. İşlem öncesi dönemde çocuğun korunum ilkesi henüz gelişmemiştir. Çocuk, bu dönemde biçimsel değişmelerin işlevsel eşitliği doğrudan etkilemediğini algılayamayabilir. Bu bağlamda süslenmiş bir aksesuar; süslenmemiş, sade ve detaysız bir aksesuara göre daha cazip olabilir. Çocuğun aksesuarını severek seçmesi ve kullanması, aksesuarı ile bütünleşmesini kolaylaştırır.

Çocuğun seyrettiği oyunda, oyuncunun aksesuarının süsleme malzemesi ile zenginleştirilmesi, oyuna ve karaktere odaklanma gücünü arttırır. Tek yönlü düşünme, işlem öncesi dönemin sembolik düşünme döneminde (2-4 yaş) çocukların tipik bir özelliğidir. Çocukların bu özelliği, süsleme malzemelerinin abartılı bir şekilde kullanıldığında aksesuarı amacından uzaklaştıran, dikkat dağıtıcı bir unsur olarak algılamalarına yol açabilir. Bu sebeple aksesuar malzemesi seçilirken ve aksesuar hazırlanırken çocukların gelişim dönemi özelliklerinin göz önünde bulundurulması önemlidir.

ARAŞTIRINIZ

Piaget'nin "Bilişsel Gelişim Kuramı"na göre "Korunum İlkesi"nin ne olduğunu araştırınız. Araştırmanız sonucu elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çocuk aksesuarlarında süsleme amaçlı çeşitli malzemeler kullanılır. Tüy, kurdele, boncuk, inci, rafya, ponpon, pul, payet gibi malzemeler süsleme için kullanılan malzemelerdendir.

Aksesuar ürünlerinin sağlamlaştırılması, birbirine bağlanması ve kullanan kişiye göre ayarlanabilir olması için çeşitli maddelerden imal edilen düğme, fermuar, fermejüp, agraf, kemer tokaları, cırt bant gibi malzemeler kullanılır.

BİLGİ KUTUSU

Agraf, bir giyim eşyasının karşılıklı uçlarını birbirine tutturarak kapatmaya yarayan, yardımcı malzemedir. Genel olarak üzerinde metal, küçük çengeller ve halkaların bulunduğu iki parçadan oluşur. Agraf kelimesi yerine zaman zaman kanca, kopça gibi kelimeler kullanılsa da agraf, bunların bir kumaş parçasına dikilerek toplu şekilde kullanıldığı bir malzemedir.

Fermejüp; metal ve plastikten hazırlanan, iki parçadan oluşan, üst üste kapamalarda kullanılan, çıtçıt olarak bilinen yardımcı malzemedir.

Aksesuar malzemelerinden olan düğmeler; ayaklı, delikli, çoban ve çakma düğme olarak yapılarına; kemik, metal, sedef ve deri düğme olarak ham maddelerine göre sınıflanabilir (Görsel 2.45).

Görsel 2.45: Düğme örnekleri

Görsel 2.46: Süsleme malzemesi olarak düğme

Farklı maddelerden, farklı boy ve renklerde üretilen düğmeler, tutturma amacı dışında süsleme amacıyla da kullanılır (Görsel 2.46). Düğmelerin çocuk aksesuarları için kullanıldığında malzeme üzerine sağlam şekilde işlenmiş olmasına dikkat edilmelidir. Evde ya da okulda düğme ve benzeri yapıdaki küçük ebatlı süsleme malzemeleri ile etkinlik yapan çocuklar için yetişkin denetimi ihmal edilmemelidir.

Görsel 2.47 incelendiğinde çocuğun saç aksesuarının sade bir şekilde süslendiği görülmektedir. Aksesuarda ana malzeme olarak polar kumaş kullanılmış ve aksesuar boncuklarla süslenmiştir. Boncukların aksesuara dikilerek işlenmesi, süslemenin kolay dağılmamasını sağlar.

Görsel 2.47: Boncuk ile taç süsleme

Görsel 2.48'de ise deri kumaştan hazırlanan eldiven aksesuarının kenarlarının ve Görsel 2.49'da saten kumaştan hazırlanan yakalık aksesuarının yüzeyinin boncuk işlenerek cazip hâle getirildiği görülmektedir.

Görsel 2.48: Boncuk ile eldiven süsleme

Görsel 2.49: Boncuk ile yakalık süsleme

ARAŞTIRINIZ

Okul öncesi dönemi çocuklarının faaliyetlerinde süsleme malzemelerinden olan boncukları kullanmalarının olumlu ve olumsuz yanlarını araştırınız. Araştırmanız sırasında okul öncesi dönemi çocuklarının fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal ve psikomotor gelişim özelliklerini göz önünde bulundurunuz. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Çocuğun hareket alanı ve görüş açısını kısıtlayan aksesuarlar etkinlik sürecini olumsuz etkiler. Bu yüzden tüy, kurdele, rafya gibi malzemeler kullanılırken bu malzemelerin uzunluklarına dikkat edilmelidir.

Görsel 2.50: Aksesuar malzemesi olarak tüy

Çocukların aksesuarları, kostümsüz oynadıkları oyunlarında başrol olur ve oyunun içeriği hakkında çevreye mesaj verir. Görsel 2.50'de okul dışı öğrenme ortamında oyun oynayan çocukların başlık aksesuarlarının ana malzemesinin süsleme malzemesi olduğu görülmektedir. Bu başlıklar; renkli ve farklı boylarda tüylerin kumaş, kurdele, rafya gibi malzemelere sabitlenmesi ile elde edilmiştir. Çocukların fiziksel gelişimine uygun hazırlanan aksesuarlar çocuklarla bir bütün hâlindedir.

Görsel 2.51: Rafya ile hazırlanan şapka

Görsel 2.51'de kovboy rolü için hazırlanmış bir çocuk görülmektedir. Çocuğun kullandığı aksesuarlar, kovboy temalı bir oyun içinde yer aldığının ipucudur. Çocuk; kemer, ip, fular ve şapka aksesuarları sayesinde rolüyle bütünleşmiştir. Çocuğun şapka aksesuarının malzemesi rafyadır.

Rafya, Afrika ve Amerika'da yetişen palmiyelerin dokuma işlerinde kullanılan liflerinden yapılır. Temizlenmesi kolay, kuruma süresi hızlı, kırılganlığı az, aşınmaya karşı dayanıklı ve ekonomik bir malzeme olan rafya, aksesuar yapımı için de elverişli bir malzemedir.

Çocukların yaş aralığına uygun olarak hazırlanan aksesuarlar için çocuğa zarar verebilecek hiçbir malzeme kullanılmamalıdır. Kolay çatlayan ve kırılan yapıda malzemeler tercih edilmemelidir. Süsleme malzemeleri kullanılırken malzemeler sadece yapışkanla değil, dikişle de sağlamlaştırılmalıdır.

2.2.3. Kırtasiye Malzemeleri

Çocuğun gelişimine uygun malzemelerle donatılmış öğrenme ortamları, kendini ve çevresini keşfetmesine, kendini çeşitli şekillerde ifade etmesine fırsat sunar ve üretmesi için çocuğa olanak sağlar. Kullanacağı malzemeleri ve bu malzemelerle ne yapacağını seçen çocuk, öğrenme sürecinde aktif olur (Görsel 2.52).

Görsel 2.52: Öğrenme merkezinde kırtasiye malzemeleri

Çocuk, ev ya da okulda bulunan kırtasiye malzemeleri ile kendi aksesuarını üretebilir. Kırtasiye malzemeleri kullanılarak çocuklar için maliyeti düşük ve pratik aksesuarlar hazırlanabilir. Kalem, silgi, makas, fon kartonu, A4 kâğıdı, yapıştırıcı, eva, sünger, bant, cetvel gibi ürünler kırtasiye malzemelerinin temel ögeleridir.

Görsel 2.53'te renkli fon kartonları ve çubuklar kullanılarak hazırlanan aksesuar örnekleri yer almaktadır. Bu aksesuarlar çocuklar tarafından kolayca hazırlanabilecek niteliktedir. Görsel 2.54'te de bu malzemelerle şapka aksesuarı hazırlamış ve aksesuarı oyunlarına dâhil etmiş çocuklara yer verilmiştir.

Görsel 2.53: Kırtasiye malzemeleriyle hazırlanan aksesuar örnekleri

Görsel 2.54: Aksesuarlarıyla oyun kuran çocuklar

Çocuklar, kırtasiye malzemelerini kullanarak kendilerine maskeler hazırlayabilir. Çocukların oyunları için, hazır maske çeşitleri de sunulabilir. Çocukların oyunlarında kullandığı maskeler, dile dayalı ve sosyal-duygusal becerilerini destekleyici etkiye sahiptir. Özellikle topluluk önünde konuşmakta zorluk yaşayan çocuklar, maske kullanarak kendilerini daha rahat ifade etme özgürlüğü yaşar.

İki boyutlu aksesuara doku kazandırmak, üçüncü bir boyut katarak aksesuarın daha gerçekçi görünmesini ve kolay algılanmasını sağlar. Görsel 2.55'te çocukların başlığının hazırlanması için malzeme olarak düz fon kartonu yerine oluklu fon kartonu kullanılmıştır. Görsel 2.56'da ise çocuğun başındaki kuş aksesuarının gözleri için oynar göz kullanılması, gagasının ve ayaklarının farklı renkle çalışılması, kanat kenarlarının kesik çizgilerle detaylandırılması aksesuarın boyut kazanmasını sağlamıştır. Aksesuar malzemesi için seçilen renkler ve kalıbında kullanılan çizgiler aksesuarın boyutuna etki etmektedir. Aynı büyüklükteki açık ve parlak şekiller, kapalı ve koyu şekillere göre daha büyük algılanabilmektedir. Çocuklar enerji taşıyan, neşe ve mutluluk verici, parlak, aydınlık renkleri, karanlık renklere göre daha fazla tercih etme eğilimindedir. Bu sebeple aksesuarı hazırlarken çizgi, şekil ve renk uyumu göz önünde bulundurulmadır.

Görsel 2.55: Oluklu kartonla boyut kazandırma

Görsel 2.56: Düz kartona farklı kesimlerle boyut kazandırma

Çocuk, bulunduğu yaş grubunun gelişim özelliklerine göre görsel ipuçlarından etkilenir. Ürünlerin renk, boyut gibi algılanabilir ve baskın özelliklerine güvenerek ürünleri kategorize eder.

Görsel 2.57'de yer alan aksesuarı hazırlamak için malzeme olarak simli eva kullanılmıştır. **Eva**; koruma, esneklik, yalıtım, suya batmama, dayanıklılık gibi özelliklere sahip ve sünger yapıda bir malzemedir. Kırtasiye malzemesi olarak kullanıldığında bu ürünün düz, oluklu, desenli, desensiz, simli, yapışkanlı olmak üzere pek çok çeşidi mevcuttur. Görsel 2.57'de yer alan aksesuar incelendiğinde aksesuarın hazırlanma aşamasında malzemenin katlanmış ve farklı parçalarının üst üste birleştirilmiş olmasının aksesuara boyut kazandırdığı görülür. Fiyonk şeklindeki aksesuar; kullanım amacına, yerine ve aksesuarı kullanacak çocuğa göre çeşitlendirilerek hazırlanabilir. Bu aksesuar, bir kostümün üzerine tamamlayıcı olarak dikilebileceği gibi farklı malzemelerle desteklenerek bir başlık olarak da hazırlanabilir.

Görsel 2.57: Eva ile hazırlanan üç boyutlu fiyonk

ARAŞTIRINIZ

Çocuklar için aksesuar hazırlanırken kullanılan ya da çocuklara sunulan kırtasiye malzemelerinin seçiminde dikkat edilecek hususları araştırınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz verileri sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Görsel 2.58: Kırtasiye malzemeleriyle hazırlanan başlık

Okul öncesi dönemde çocuğun ürettiği ve kullandığı aksesuarları, aynı zamanda oyuncağı olur. Bu anlayışla aksesuarlar; merak duygusunu uyandırıcı, cezbedici ve yeni şeylerin keşfedilmesinin heyecanını yaşatıcı etkiye sahiptir. Görsel 2.58 incelendiğinde çocukların Kızılderili kültürüne ait aksesuarları, kostümleri ve makyajları ile bütünlük içinde oldukları görülmektedir. Kırtasiye malzemeleri ile hazırlanan Kızılderili başlıkları ile çocuklar; kavram gelişimlerine katkı sağlayacak, soyut kültür algılarını somutlaştıracak, eğitim ve öğretim ortamını zenginleştirecek bir etkinlik süreci geçirecektir. Çocukların zengin bir oyun ve deneyim ortamı içinde büyümeleri girişken, bağımsız, motivasyonu yüksek bireyler olmalarını destekleyecektir.

2.2.4. Artık Materyaller

Çocukların pek çoğu oyun oynarken, drama yaparken aksesuara ihtiyaç duyar. Bu aksesuar çocuğun kendi ürettiği ya da öğretmenler tarafından çocuğa hazır sunulan bir materyal olabilir. Zengin malzemelerden yapılmış ve albenisi yüksek ürünler başlangıçta çocukları fazlasıyla etkilese de çocukların basit ve doğal olana ilgileri, eğilimleri vardır (Görsel 2.59).

Görsel 2.59: Artık materyalden hazırlanan astronot başlığı

Çevrede var olan, kullanılmayan, biriktirilen ya da saklanan malzemeler çocuğun elinde kıymetli ürünlere dönüşebilir. Artık materyal olarak nitelendirilen bu malzemelere karton kutular, farklı boyutlarda renkli düğmeler, kumaş parçaları, kurdeleler, tahta çıtalar, dal parçaları, renkli taşlar, deniz kabukları, farklı dokulara sahip süngerler gibi birçok malzeme örnek verilebilir.

Görsel 2.60: Artık materyaller ile hazırlanan özgün tasarım

Görsel 2.61: Artık materyaller ile hazırlanan hayal gücü yüksek tasarım

Çocuk; artık materyalleri bir araya getirerek alışılmışın dışında, kendine özgü, sanatsal değeri yüksek ürünler oluşturabilir (Görsel 2.60). Bu malzemeler, çocuğun ellerinde çok güzel ve eşi olmayan bir aksesuara da dönüşebilir (Görsel 2.61). Çocuğun ev ya da okulda kullandığı artık materyallerin, sağlığını tehdit edecek hiçbir tehlike taşımamasına özen gösterilmelidir. Çocuk, ev ya da okulda artık materyallerle çalışmadan önce bu materyallerle ilgili çeşitli deneyimler kazanmalıdır.

Çocukla biriktirilen bu malzemelerin çocuk tarafından benzer ve farklı özelliklerine göre gruplandırılması, her bir grup için ayrı ayrı hazırlanan saklama kutularına yerleştirilmesi, çocuğun ev ya da okulda bu malzemelerin sorumluluğunu üstlenmesi bilişsel ve motor becerilerinin yanı sıra estetik algısının gelişmesini de destekler.

Görsel 2.62: Artık materyaller ile hazırlanan başlık

Görsel 2.62'de tarihî konulu bir drama etkinliği ya da tiyatro oyunu için tasarlanmış bir başlık aksesuarı görülmektedir. Artık materyal olabilecek oluklu fon kartonu, düz, ve beyaz kâğıt ile etkileyici, ekonomik bir başlık elde edilmiştir. Aksesuarın yüze gelecek kısmının açılır kapanır özellik taşıması için yan taraflarında düğme ve benzeri bir malzeme kullanılmıştır. Çocukların yaş grubu ve kullanımına göre başlığın kullanım ömrü değişecek olsa da oyun süresince işlevsel olabilecek bir başlık üretilmiştir.

Görsel 2.63'te çocukların aksesuarları için iki farklı artık materyal kullanıldığı görülmektedir. Karton rulolar birbirine eklenerek uzun bir dürbün, alüminyum folyo kullanılarak metal görünümlü bir astronot başlığı elde edilmiştir.

Görsel 2.63: Karton ve alüminyum folyo kullanılarak hazırlanmış aksesuarlar

Aksesuar hazırlamada farklı yapılarda artık materyal tercih edilerek aksesuarların gerçeğine daha yakın görünümler oluşturulmalıdır. Aksesuar malzemesi seçilirken aksesuarlar ile oyunun diğer materyalleri arasında uyum sağlanmasına dikkat edilmelidir.

Çocuklar için işlevsel bir aksesuar örneğini Görsel 2.64'te de görmek mümkündür. Artık materyal malzemesi olarak karton kutulardan ve film kâğıtlarından yararlanılarak bir fotoğraf makinesi hazırlanmıştır. Bu aksesuar; çocukların hayal güçleri sayesinde çok daha farklı ve yaratıcı detaylarla çeşitlenebilecek bir örnektir.

Görsel 2.64: Artık materyaller ile hazırlanan fotoğraf makinesi

Görsel 2.65: Artık materyaller ile hazırlanan aksesuarlar

Karton kutular, kâğıt torbalar ev ya da okulda fazla miktarda ve kolaylıkla bulunan malzemelerdir. Çocuklar bu malzemelerle oyunları için kendilerine sayısız aksesuar üretebilir. Bu aksesuarlar bir valiz, çanta, şapka, başlık ve maske olabilir. Çocuk malzeme seçiminden sonra zihnini aktif çalıştırarak, tasarladıklarını üretime dökerek özgün aksesuarını üretecektir. Görsel 2.65'te çocuğun aksesuarları için artık materyal malzemelerinin kullanıldığı görülmektedir. Aksesuarı hazırlayan ve tasarlayan kişinin malzeme bilgisi, işlevsel, estetik tercihleri ve yaratıcı kimliğiyle kullanılan malzemeler birleştirildiğinde aksesuar çeşitliliği zenginleşmektedir.

ARAŞTIRINIZ

Sıfır atık ve sıfır atık eğitim projesinin ne olduğunu, bu projeler kapsamında yapılan çalışmaları ve sıfır atık kapsamında gruplanan atık türlerini araştırınız. Atık türlerinin içeriğini inceleyiniz. Okul öncesi eğitim kurumlarında kostüm ya da aksesuar hazırlamada artık materyal olarak kullanabilecek örnekleri bu atık türleri içerisinden seçiniz. Araştırmanız sırasında projeler ile ilgili bilgilere ulaşmanıza yardımcı olabilecek karekodlar aşağıda verilmiştir. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri bir sunu şeklinde hazırlayarak sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

Sıfır atık eğitim projesi

Sıfır atık projesi

2.3. AKSESUAR HAZIRLAMA

Aksesuarlar; sahne gösterileri, çocuk tiyatroları, piyesler ve çocuklar için yapılacak etkinliklerde vazgeçilmez unsurlardandır. Çocuklar okul öncesi dönemdeki dramatik etkinliklerle (pandomim, rol oynama, dramatizasyon, hikâye tamamlama, taklidî oyun, dramatik oyun merkezi vb.) duygu, düşünce ve hareketlere yönelik yaratıcılıklarını ortaya koyar. Yaratıcılıklarını ortaya koyarken farklı araç gerece ihtiyaç duyar. Bu araç gereç; çoğunlukla atkı, şapka, eldiven, şemsiye, çorap, kemer gibi elimizde bulunan sıradan materyallerdir. Bazen de kanat, baston, önlük, sakal, kulak, burun, kurdele, başlık, maske, papyon, kravat, farklı şekil ve büyüklükte takılar (kolye, saat, küpe, bileklik, bilezik), taç, pelerin, kuyruk, yıldız gibi özel olarak hazırlanan materyallerdir.

Çocuklar; farklı aksesuarlarla yaşamın çeşitli yönlerini keşfetmeye, araştırmaya, deneyimlemeye ve problem çözmeye çalışır. Bu aksesuarlar; çocuğun yaşı, cinsiyeti, gelişim düzeyi, ilgi ve yeteneklerine uygun olmalı, ihtiyaçlarına cevap verebilmeli, sağlığına zarar vermeyen özellikte ve çok yönlü kullanabilecek tarzda olmalıdır. Aksesuarlar farklı kombinasyonlar ile rahatlıkla kullanılacak şekilde hazırlanmalıdır (Görsel 2.66).

Görsel 2.66: Çok yönlü kostüm örneği

SIRA SİZDE

Artık materyaller kullanılarak ne gibi aksesuarlar hazırlanabilir? Bu konu hakkındaki fikirlerinizi zihin haritası yöntemini kullanarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.3.1. Kostüme Uygun Aksesuar Seçimi

Kostüm için uygun aksesuar seçimi, kostümün sahip olduğu niteliklere göre farklılık gösterebilir. Aksesuarın doğru seçimi, etkinlikte kullanılan kostümün amacına ulaşmasını sağlar (Görsel 2.67).

Görsel 2.67: Kostüme uygun aksesuar seçimi

Çocuklar, kostümlerin tamamlayıcısı olan aksesuarların seçimi sırasında sürecin her aşamasına etkin bir şekilde dâhil olabilir. Küçük kas becerileri ve yaratıcılıklarını geliştirerek iş birliği içinde, kostüme uygun nasıl aksesuar oluşturacağını planlayabilir. Farklı dokulardaki kumaşlar ve elindeki artık materyalleri kullanarak kendisine özgü tasarımlar oluşturabilir. Bu konuda okul ile ailenin iş birliğini sağlamak için aile katılımı ile ebeveynlerden destek alınabilir (Görsel 2.68).

Görsel 2.68: Ebeveynlerin etkinliklere aktif katılımı

Ancak uzmanlık gerektiren konularda uzman kişilerden faydalanılmalıdır. Çizim ve dikim konularında kostüm ve aksesuar tasarımcıları, modelist, stilist ve terzilerden yardım alınabilir.

ARAŞTIRINIZ

Çocuk tiyatrolarında kullanılan aksesuarları araştırınız. Elde ettiğiniz bilgileri sınıf arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Aksesuarların Amacına Uygun Olması İçin Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Aksesuarlar çok yönlü olmalıdır.
- Karakterlere uygun hazırlanmalıdır.
- Aksesuarın renk tonları kostümle uyumlu olmalıdır (Görsel 2.69).
- Kostümlerle kullanılacak nitelikte olmalıdır.

Görsel 2.69: Aksesuarların renk tonlarına göre tasarlanması

- Dayanıklı olmalıdır.
- Çabuk deforme olmamalıdır.
- Maliyeti ekonomik düzeyde olmalıdır.
- Aksesuar yaparken temiz çalışılmalıdır.
- Sağlığa zarar vermeyecek nitelikte olmalıdır.
- Çocukların hareketlerini kısıtlayıcı özellikte olmamalıdır.
- Kolay temizlenebilir, mümkünse yıkanabilir özellikte olmalıdır.
- Aksesuarlarda alışılagelmişin dışında farklılıklar oluşturulmalıdır.
- Çocukların kullanmaktan zevk alabilecekleri şekilde hazırlanmalıdır.
- Kolay muhafaza edilmelidir. Mümkünse kurumda bir kostüm ve aksesuar dolabı bulundurulmalıdır.
- Dikilerek yapıldıysa aksesuarların dikişleri ve bağlantıları dayanıklı olmalıdır. Yapıştırılarak yapıldıysa yapıştırılan yerler sağlam olmalıdır.
- Kostüm tasarımcıları alandaki yenilikleri takip etmelidir.
- Aksesuar hazırlarken istenen karakteri ortaya çıkarmak için doku, uyum, zıtlık, vurgu, denge, bütünlük gibi ögelere de dikkat edilmelidir. Bu ögeler şu şekilde açıklanabilir:

Doku: Aksesuar yapılırken çocukların duyularını harekete geçirmek için farklı dokudaki malzemelerden yararlanılabilir. Doku, rengin hacim ve ton değerlerini de değiştirebilir (Görsel 2.70).

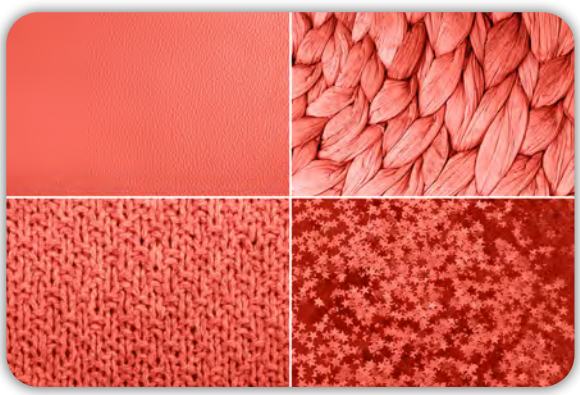

Görsel 2.70: Farklı dokuda kumaşlar

Uyum: Bir bütünün parçaları arasında bulunan ahenktir. Aksesuarda kullanılacak materyallerin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir (Görsel 2.71).

Görsel 2.71: Aksesuarların kendi aralarındaki uyumu

Zıtlık: Renk, doku, biçim, ölçü, değer vb. ögelerin birinde ya da birkaç tanesinde kullanılan zıtlık, aksesuara hareketlilik kazandırmaktadır.

Vurgu (Egemenlik): Bir tasarımda dengenin sağlanması için tasarım ögelerinin ya da tasarımdaki görsel enerji kümelerinin bazılarının daha baskın ve güçlü olması gerekir. Tasarımı yapılacak kostümde vurgulanmak istenen amaç çok önemlidir. Vurguyu kullanırken karakterin kişiliğini ön plana çıkaracak yöntemler kullanılmalıdır.

Denge: Aksesuar hazırlanırken genel görüntü, uzunluk ve genişlik görüntülerinin belli bir düzen içinde anlatılması gerekmektedir.

Bütünlük: Kostüme ait etkili ve tamamlayıcı bir aksesuar hazırlarken karaktere ait özelliklerin ve detayların bir bütünlük içerisinde olması, kostümdeki aksesuarlarda bütünlüğün oluşması için öncelikle dengenin oluşturulması gerekmektedir (Görsel 2.72).

Görsel 2.72: Aksesuarların bütünlük içinde olması

2.3.2. Aksesuarın Yapım Aşamaları

Aksesuar planlama ve hazırlama; kostüm veya çevre düzenlemesinde yer alan tamamlayıcıların içerik ve biçimlerinin zihinde oluşturulması, üretilmek üzere çizimlerinin yapılması ve ürünün ortaya çıkmasını ifade eder. Okul öncesi eğitimde kullanılacak kostüm ve aksesuarların tasarımı, pek çok özelliği içerisinde barındırmalıdır.

Erken çocukluk eğitim kurumlarında başlık, maske, şapka, çanta gibi materyaller etkinlik esnasında genellikle tek başına kullanılabileceği gibi kostüme uygun aksesuarlar da hazırlanıp kullanılabilir. Aksesuarlar hazırlama aşamalarına dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Aksesuar hazırlama aşamaları şunlardır:

Şema 2.1: Aksesuar yapım aşamaları

1. Model Tasarlama: Kostümü tamamlayan en önemli unsur aksesuardır. Aksesuar tasarımı, kendi içinde bir yapıya ve planlamaya sahip olmalıdır. Aksesuarları tasarlama işi, ortaya çıkarılacak ürün ile ilgili her türlü faaliyeti içine almalıdır. Tasarım yapılırken eskizlerden yola çıkılarak ve kullanılacak malzemenin özellikleri göz önünde bulundurularak modaya uygun aksesuar elde edilir. Eskizleri oluşturmak için moda, kostüm, aksesuar dergileri, okul öncesi eğitimi dergileri ve kitaplarından yola çıkılabilir veya çizilmek istenen nesneye bakılarak çizim yapılabilir (Görsel 2.73).

Görsel 2.73: Eskiz çizimi

2. Kalıp Çıkarma: Tasarımına karar verilen aksesuarın parçalarının ayrıntılı bir şekilde kâğıda çizilerek gösterilmesidir (Görsel 2.74).

Görsel 2.74: Kalıp çıkarma

3. Kesim Aşaması: Kalıbı çıkarılan aksesuarın dikiş payları göz önünde bulundurularak kumaşın kesilmesidir (Görsel 2.75).

Görsel 2.75: Kumaş kesimi

4. Dikim Aşaması: Kesilen malzemenin dikiş yöntemlerini kullanarak elde ya da dikiş makinesinde dikilmesidir. Dikilerek oluşturulan aksesuar daha dayanıklı ve sağlam olacağı için dikiş tekniklerini kullanmak uygun olur (Görsel 2.76).

Görsel 2.76: Makine dikişi yapımı

5. Ütüleme: Dikimi tamamlanan aksesuarın kumaş özellikleri göz önünde bulundurularak ütülenmesidir. Örneğin keten ve pamuklu kumaşlar yüksek ısıda ütülenirken ipek ve naylon kumaşlar düşük ısıda ütülenir. Keçe kumaşların ütülenmesine genellikle ihtiyaç duyulmaz (Görsel 2.77).

Görsel 2.77: Kumaş ütüleme

6. Süsleme: Yukarıdaki aşamalardan geçen aksesuarın uygun malzemeler ile (ip, bağcık, kurdele, ponpon, boncuk, düğme, rafya, artık kumaş parçaları vb.) tamamlanmasıdır. Aksesuarlar çocuklar için hazırlandığında aksesuarların üzerinde bulunan süslemeler ve süslemede kullanılan malzemeler, çocuğun boğazına kaçabilecek veya ona zarar verebilecek sivri, keskin objelerden oluşmamalıdır. Aksesuarı süslerken dikiş, yapıştırma ve bağlama tekniklerinden herhangi biri kullanılabilir (Görsel 2.78).

Görsel 2.78: Süsleme malzemeleri kullanarak taç yapımı

SIRA SİZDE

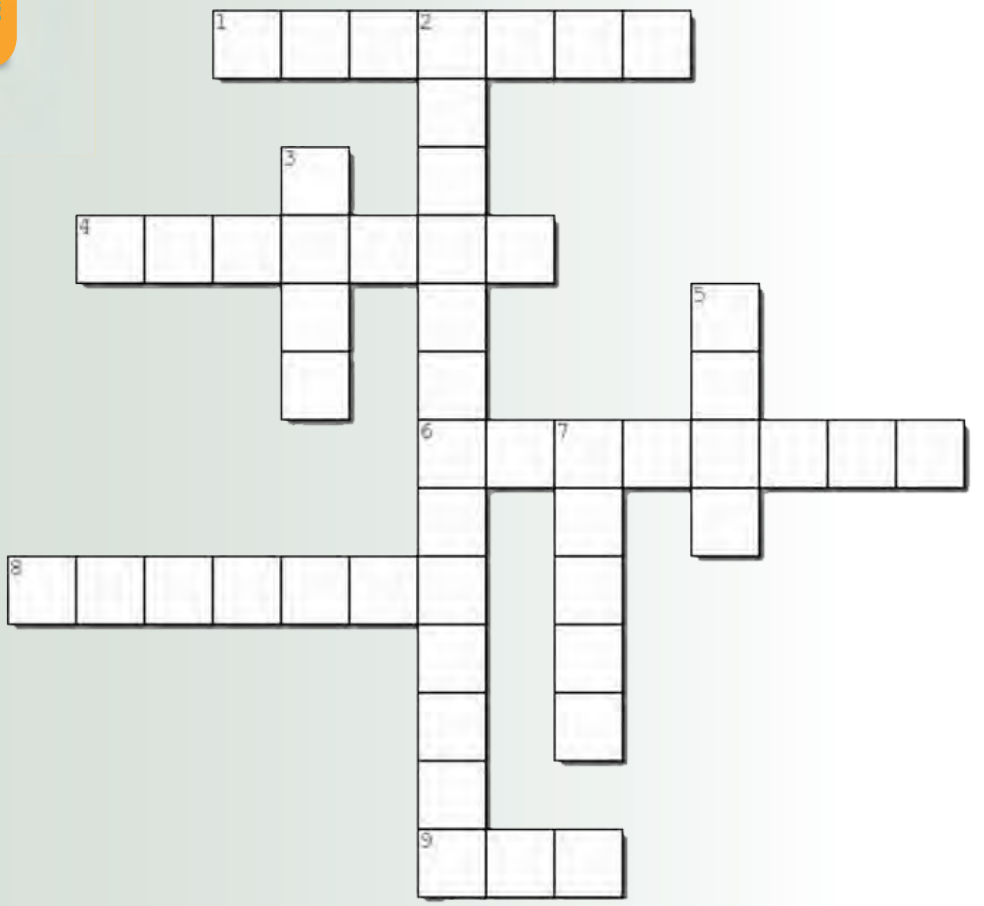

Aşağıdaki soruların cevaplarını bulmacada uygun yerlere yerleştiriniz.

1. Aksesuarın ilk yapım aşaması.
2. Çevrede var olan, kullanılmayan, biriktirilen ya da saklanan malzemelerin genel adı.
3. Maddi ve manevi anlamların yüklendiği, halhal gibi süs eşyaları için kullanılan genel ad.
4. Giysilerin boynuna gelen kısmında kullanılan aksesuar.
5. Aksesuarlarda çocukların dokunma duyularını harekete geçiren öge.
6. Dayanıklı maddelerden yapılan ve başmak olarak da bilinen aksesuar.
7. Bir giyim eşyasının karşılıklı uçlarını birbirine tutturarak kapatmaya yarayan yardımcı malzeme.
8. Aksesuar hazırlanmada kullanılan boncuk, tüy, ponpon, kurdele gibi malzemelerin genel adı.
9. Tekstil endüstrisinde uzun, ince, yumuşak, sarılmaya ve eğrilmeye dayanıklı madde.

1.ÖRNEK TASARIM

Aksesuar Adı: Keçeden Maske

Malzemeler

- Kâğıt
- Kalem
- Silgi
- Makas
- 25x25 cm büyüklüğünde ve farklı renklerde keçe
- 20 cm ince lastik
- Sıcak silikon

Yapım Aşamaları

1. **Tasarım Aşaması:** Okul öncesi eğitim dergileri, kitaplar ve genel ağdan yararlanılarak hangi hayvan karakterinin maskesinin yapılacağına karar verilir.
2. **Kalıp Çıkarma Aşaması:** Maske yapılacak bireyin baş ve yüz çevresi ölçüleri eskizlerden yararlanılarak alınır. Maskenin büyüklüğüne karar verilir. Maske kalıpları bu ölçülere göre çıkarılır.
3. **Kesim Aşaması:** Karar verilen ölçülerde hazırlanan maskenin kalıbı keçenin üzerine yerleştirildikten sonra keçe kesilir. Maske yapılırken göz hizası iyi ayarlanır ve gözlerin geleceği yerlerin kesimine özen gösterilir. Maskenin kulak, boynuz, burun vb. detayları varsa uygun renk keçelerden kesilerek hazırlanır.
4. **Dikim Aşaması:** Maskenin detayları var ise bunlar uygun dikiş teknikleri kullanılarak dikilebilir ya da sıcak silikon ile yapıştırılabilir. Tüm detaylar tamamlandıktan sonra çocuğun baş çevresinin ölçüsü göz önünde tutularak maske her iki tarafından delinir. Bu deliklerden geçirilen ince lastik bağlanır ya da dikilir. Maske lastik geçirilerek yapılmak istenmezse maskenin sağ tarafına tahta çubuk geçirilerek kullanılabilir.
5. **Ütüleme Aşaması:** Keçeden yapıldığı için maskeleri ütülemeye gerek yoktur. Ütülemeye ihtiyaç duyulursa maskenin üzerine nemli bir bez örtülerek ütüleme yapılır.
6. **Süsleme Aşaması:** Maske, karakter özelliğine göre süslenebilir (Boncuk, pamuk, renkli kumaşlar vb. kullanılabilir.). Maske tamamlanır.

Not: Verilen ölçüler 4-6 yaş için uygundur.

Aksesuarın Kullanımı: Maskeler, erken çocukluk eğitim kurumlarında genellikle drama çalışmalarında, Türkçe etkinliklerinde kullanılacağı gibi diğer etkinliklerde de kullanılabilir.

2.ÖRNEK TASARIM

Aksesuar Adı: Atık Materyallerden Şapka

Malzemeler

- Kalem
- Silgi
- Orta boy yoğurt kabı
- Büyük boy plastik tabak
- Kumaş (isteğe bağlı renk ve desende)
- Kurdele
- Makas
- Yapıştırıcı
- İsteğe bağlı süsleme malzemeleri

Yapım Aşamaları

1. **Tasarım Aşaması:** Okul öncesi eğitim dergileri, kitaplar ve genel ağdan yararlanılarak nasıl bir şapka yapılacağına karar verilir.
2. **Kalıp Çıkarma Aşaması:** Şapka yapılacak bireyin baş çevresi ölçüleri eskizlerden yararlanılarak alınır ve şapkanın büyüklüğüne karar verilir. Kalıp, bu ölçülere göre çıkarılır.
3. **Kesim Aşaması:** Seçilen yoğurt kabını kaplayacak büyüklükte kumaş kesilir.
4. **Dikim Aşaması:** Kesilen kumaş, yoğurt kabının çevresini kaplayacak şekilde yapıştırılır veya dikilir. Büyük boy plastik tabağın ortası çıkarılarak kumaş ile kaplanır. Plastik tabak, yoğurt kabını ortalayarak kabın kenarına yapıştırılır.
5. **Ütüleme Aşaması:** Kumaş, ütülenebilir özellikte seçilmiş ise ütülenir.
6. **Süsleme Aşaması:** Yoğurt kabının uç kısmından kurdele geçirilerek fiyonk yapılır. İsteğe bağlı süslemeler yapılabilir. Şapka tamamlanır.

Not: Verilen ölçüler 4-6 yaş için uygundur.

Aksesuarın Kullanımı: Hazırlanan şapkalar drama, oyun, müzik vb. etkinliklerde kullanılabilir.

3.ÖRNEK TASARIM

Aksesuar Adı: Sonbahar Perisinin Ayakkabısı

Malzemeler

- Kâğıt
- Kalem
- Silgi
- Kullanılmayan, eski bir ayakkabı
- Yapay sonbahar yaprakları
- Yapıştırıcı
- Makas

Yapım Aşamaları

1. **Tasarım Aşaması:** Görsel arama motoru olarak adlandırılan, kendin yap platformları olan genel ağ sitelerinden yararlanılarak peri ayakkabı tasarımları incelenir. Mevcut ayakkabıya uygun bir tasarım çizilir. Tasarlanan ayakkabı, kullanılacağı kostüme uygun olmalıdır.
2. **Kalıp Çıkarma Aşaması:** Ayakkabının boyutlarına uygun yaprak formlarına karar verilerek çeşitli ebatlarda temel kalıplar hazırlanır.
3. **Kesim Aşaması:** Yapraklar, plastik yaprak damarlarından ayrılarak kesmeye uygun hâle getirilir. Hazırlanan kalıplara uygun bir şekilde kesilir.
4. **Dikim Aşaması:** Herhangi bir dikim işlemi gerekmemektedir. Yapraklar tasarıma uygun bir şekilde ayakkabıya yapıştırılır.
5. **Ütüleme Aşaması:** Ütü işlemi gerekmemektedir.
6. **Süsleme Aşaması:** İsteğe göre ayakkabıya çeşitli boncuk ve pullar, ayakkabının burnuna beyaz, büyük boy bir ponpon yapıştırılabilir.

Aksesuarın Kullanımı: Hazırlanan ayakkabı sonbahar kostümü ile bütünleştirilerek çeşitli drama, oyun ve etkinliklerde kullanılabilir. Okul öncesi eğitimde mevsimler kavramı çocuklara öğretilirken hazırlanan ayakkabının kullanılması dikkat çekici olacaktır.

4.ÖRNEK TASARIM

Aksesuar Adı: Kelebek Kanadı

Malzemeler

- Kâğıt
- Kalem
- Silgi
- Açık mavi, ince dokumalı, 1,5 m tül
- 3,5 m, düz, 1 mm beyaz tel
- 1 m ince lastik
- Kelebek peluş oyuncak
- Bağlamak için sağlam ince ip
- Dikiş iğnesi ve ipi
- Mavi yaldızlı kumaş ya da guaj boya
- Fırça
- Sıcak silikon
- Teli kesmek için aparat

Yapım Aşamaları

1. **Tasarım Aşaması:** Okul öncesi eğitim dergileri, kitaplar ve genel ağdan yararlanılarak nasıl bir kelebek kanadı yapılacağına karar verilir.
2. **Kalıp Çıkarma Aşaması:** Kanat yapılacak bireyin sırtının en ve boy ölçüleri eskizlerden yararlanılarak alınır ve kelebek kanatlarının büyüklüğüne karar verilir. Kalıplar bu ölçülere göre çıkarılır.
3. **Kesim Aşaması:** Kelebeğin üst parçası için 80 cm tel kesilip telin iki ucu birleştirilir. Daire şekli oluşturulan telin her iki yüzeyi tül ile kaplanır. Tül, telin birleştiği yerde büzdürülüp ip ile bağlanır. Bu işlem her iki kanat için de yapılır. Tamamlanan parçalara şekil verilerek üst kanatlar oluşturulur.
   Kelebeğin alt parçası için 50 cm tel kesilip telin iki ucu birleştirilir. Daire oluşturulan telin her iki yüzeyi tül ile kaplanır. Tül, telin birleştiği yerde büzdürülüp ip ile bağlanır. Bu işlem her iki kanat için yapılır. Tamamlanan parçalara şekil verilerek alt kanatlar oluşturulur. Ayrı ayrı dört kanat yapıldıktan sonra önce sağ taraftaki alt ve üst kanatlar birleştirilir, sonra sol taraftaki alt ve üst kanatlar birleştirilir. Ardından sağ ve sol kanatlar teller bükülüp, kamufle edilerek birleştirilir. Telde açık uç kalmamalıdır aksi hâlde çocuğa zarar verebilir.
4. **Dikim Aşaması:** Kelebek kanadı yapımının son aşamasında kanat lastikleri takılıp dikme işlemi yapılır.
5. **Ütüleme Aşaması:** Kumaş olarak kullanılan tülü ütülemek gerekmez.
6. **Süsleme Aşaması:** Kelebek pelüş oyuncak, elde edilen ürünün tam ortasına sıcak silikon yardımıyla yapıştırılır. Kelebeğin üzerine mavi yaldızlı kumaş ya da guaj boyalar ile şerit ve kelebek yapılır. Son olarak 2 m'lik lastik ikiye bölünür ve kanadın iç tarafından kollardan geçirilmek üzere dikilip kelebek kanadı tamamlanır.

Not: Verilen ölçüler 4-6 yaş için uygundur.

Aksesuarın Kullanımı: Hazırlanan kanatlar drama, oyun, müzik vb. etkinliklerde kullanılabilir. Aksesuarın kullanım yerlerini öğretmenin ve çocukların yaratıcılığı belirler.

5.ÖRNEK TASARIM

Aksesuar Adı: Keçeden Sakal ve Bıyık

Malzemeler

- Kalem
- Silgi
- Siyah ya da beyaz renkte 2 yumak yün keçe
- 25 x 25 cm, tercih edilen renge uygun ince keçe
- 20 cm ince lastik
- Makas
- Yapıştırıcı

Yapım Aşamaları

1. **Tasarım Aşaması:** Okul öncesi eğitim dergileri, kitaplar ve genel ağdan yararlanılarak sakal ve bıyığın nasıl olacağına karar verilir.
2. **Kalıp Çıkarma Aşaması:** Sakal yapılacak bireyin baş ve yüz çevresi ölçüleri eskizlerden yararlanılarak alınır. Sakalın büyüklüğüne karar verilir. Kalıplar bu ölçülere göre çıkarılır.
3. **Kesim Aşaması:** Karar verilen ölçülerde hazırlanan sakal ve bıyık kalıbı, keçenin üzerine yerleştirildikten sonra keçe kesilir. Böylelikle aksesuarın alt kısmı tamamlanır.
4. **Dikim Aşaması:** Son aşamada bu aksesuara lastik dikilir. Yün keçeler kesilerek hazırlanan kalıp üzerine yapıştırılır.
5. **Ütüleme Aşaması:** Keçeden yapıldığı için maskeleri ütülemeye gerek yoktur. Ütülemeye ihtiyaç duyulursa maskenin üzerine nemli bir bez örtülerek ütüleme yapılır.
6. **Süsleme Aşaması:** İsteğe bağlı ekleme ve süslemeler yapılıp aksesuar tamamlanır.

Not: Verilen ölçüler 4-6 yaş için uygundur.

Aksesuarın Kullanımı: Hazırlanan sakal ve bıyıklar drama, oyun, müzik vb. etkinliklerde kullanılabilir. Aksesuarın kullanım yerlerini öğretmenin ve çocukların yaratıcılığı belirler.

1. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Şapkamın Rengi

Etkinlik Çeşidi: Drama (Büyük-Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, öğrenme birimi içerisinde tasarımı verilen şapka aksesuarının 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Şapkamın Rengi" dramasında kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: Renkli şapkalar

Sözcükler–Kavramlar: Duygular, kırmızı, sarı, mavi, siyah, beyaz

Öğrenme Süreci

- Çocuklar sınıf mevcuduna göre beş gruba ayrılır.
- Gruplar ortak bir kararla siyah, kırmızı, beyaz, mavi ve sarı renklerden birini seçer.
- Çocuklardan bir sonraki derse gelirken ait oldukları grubun renginde kıyafetler giymeleri istenir.
- Aynı renkte kıyafet giyen grup üyeleri bir araya gelir.
- Her grup sırayla etkinlik alanına alınır.
- Önceden hazırlanan ya da çocuklarla birlikte yapılan şapkalar çocuklara verilir. Yönergeye uygun olarak hangi renkte şapka taktılar ise çocuklardan sınıf içinde veya sınıf dışında o renkte hangi varlık, nesne ya da durum olduğunu söylemeleri istenir. Çocuk ne söylemişse onun hakkında sorular sorulur. Çocuğun sorulara uygun cevaplar vermesi ve nesneyi taklit etmesi istenir. Örneğin gökyüzüne baktığımızda güneşi görürüz. Güneş sarı renktir, sabah olduğunda doğar (Yere çömelen çocuk yavaş yavaş ayağa kalkıp kollarını açar.), akşam olduğunda batar (Doğma hareketinin tam tersi yapılabilir.). Çocuğun güneş ile ilgili düşünmesini, öğrenmesini sağlayan sorular sorulur.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

2. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Ziller Bileklerimizde (Sağ, Sol)

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Sanat ve Müzik Etkinliği (Büyük-Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, hazırlanacak zilli bileklik aksesuarının 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Ziller Bileklerimizde" bütünleştirilmiş sanat ve müzik etkinliğinde kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: Bilek zili, kâğıt, kalem, geometrik şekil çizilmiş kâğıtlar

Sözcükler–Kavramlar: Sağ-sol, sağında-solunda, geometrik şekiller (kare, üçgen, daire, dikdörtgen)

Öğrenme Süreci

- Çocuklara "Çok uzak diyarlarda yaşayan bir çocuk varmış. Bu çocuk; akıllı, başarılı, dürüst, saygılı imiş fakat sağ ve sol yön kavramlarını hep karıştırıyormuş. Şimdi sizlerle bu çocuğun sağ ve sol yönü öğrenmesini kolaylaştıran bir etkinlik yapacağız." denir ve etkinliğe başlanır.
- Sanat etkinliği olarak çocukların bileklerine göre mavi ve kırmızı renklerde bilek zilleri onlarla beraber yapılır.
- Çocukların sağ ellerine kırmızı, sol ellerine mavi renkli ziller bağlanır.
- Kırmızı zille bağlanan elin sağ el olduğu ve vücudun o tarafının sağ taraf olduğu açıklanır.
- Sağ eller havaya, sağ elinle sağ gözünü kapat, sağ ayağını kaldır, sağ kulağını tut, sağ omzunu çevir, sağında olan nesneleri söyle, sağında olan arkadaşının adını söyle vb. yönergeler verilir.
- Sağ kavramı pekiştirildikten sonra mavi zil takılan elin sol el olduğu ve çocuğun vücudunun o tarafının sol taraf olduğu söylenerek aynı çalışmalar sol kavramı için de uygulanır.
- Ardından çocuklardan ikili eş olmaları istenir. "Sağ-Sol" isimli şarkı uygun bir ritimle çocuklarla birlikte hareket eşliğinde söylenir.

  Sağ elim havaya, sağ elim arkaya,
  Dönelim şimdi etrafımızda.
  Sol elim havaya, sol elim arkaya,
  Dönelim şimdi etrafımızda.
  Sağ el, sol el havaya,
  Dans ederler çılgınca.
  Sağ el, sol el bellerde,
  Herkes dönsün eşine.

  E. Dönmezler

- Şarkı birkaç defa hareketleri ile tekrar edildikten sonra eşleşen çocukların birinden mindere oturması, diğerinden mindere oturan arkadaşının arkasına geçmesi istenir.
- Ayaktaki çocuklara geometrik şekil çizili olan küçük bir kâğıt verilir ve çocuklardan verilen şekli oturan arkadaşlarının sırtlarına sağ elleriyle çizmeleri istenir.
- Yerde oturan çocuklardan sırtlarına çizilen şekli tahmin ederek önlerindeki kâğıda çizmeleri istenir.
- Çizimler ile geometrik şekil karşılaştırılır.
- Eşlerden yer değiştirmeleri istenir. Bu kez ayakta olan çocuklardan verilen şekli oturan arkadaşlarının sırtlarına sol elleriyle çizmeleri istenir. Aynı şekilde etkinlik devam ettirilir. Çizimler ile verilen şekiller karşılaştırılır.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

3. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Beyaz Kelebekler Oyunu

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Oyun ve Müzik Etkinliği (Büyük-Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, öğrenme birimi içerisinde tasarımı verilen kanat aksesuarının 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Beyaz Kelebekler" oyununda kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: 2 adet beyaz kelebek kanadı

Sözcükler–Kavramlar: Kelebek, beyaz, birinci, ikinci

Öğrenme Süreci

- Çocuklar daire şeklinde dizilir.
- Gönüllü olan iki çocuğa kelebek kanadı takılır ve çocuklar ortaya alınır (Gönüllü olan çocuk sayısının fazla olması durumunda sayışma tekniği kullanılabilir.).
- Dairesel dönüş yapabilmek için yüzler farklı yönlere bakacak şekilde (kuzey-güney) kol kola girilir.
- Hep birlikte aşağıda verilen şarkı söylenirken ortadaki çocuklar döner.
- Şarkının "Ben buldum birincisini." kısmı geldiğinde çocuklardan biri çemberdeki arkadaşlarından birini seçerek ortaya çeker ve kelebek kanadını ona takar. "Sen buldun ikincisini." kısmında da diğer çocuk aynı şekilde başka bir arkadaşını seçer. Bu şekilde ortadaki çocuklar değişmiş olur ve oyun yeniden başlar.
- Her çocuğun ortaya alınmasıyla oyun biter.

Beyaz kelebekler nereye uçtunuz?
Sonunuz geldiyse bir eş bulunuz.
Ben buldum birincisini.
Sen buldun ikincisini.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

2.4. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Anadolu Masalı Kahramanına Uygun Aksesuar Hazırlama

Amaç: Bu uygulamada Anadolu masallarının kahramanlarından bir karakter seçip kahramanın kostümüne uygun aksesuarları hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Anadolu masal kahramanlarını araştırınız.
2. Belirlediğiniz masal kahramanlarından bir karakter seçiniz.
3. Çalışmayı grup çalışması şeklinde yapınız.
4. Kendi grubunuz için bir masal kahramanı belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz karakterin kostümüne uygun aksesuar seçiniz.
6. Aksesuar hazırlama aşamalarına göre aksesuarlarınızı hazırlayınız.
7. Tasarladığınız aksesuarın özgün olmasına dikkat ediniz
8. Hazırladığınız aksesuarların yapılışını sınıfta sununuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.4. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.4. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Anadolu Masalı Kahramanına Uygun Aksesuar Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Anadolu Masalı Kahramanına Uygun Aksesuar Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Anadolu masalları ile ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Aksesuar için gerekli araç gereci hazırladı.					
4. Grup arkadaşlarını seçti.					
5. Karar verdiği aksesuar ile ilgili hazırlıkları yaptı.					
6. Tasarlama, kalıp çıkarma, kesim, dikim ve ütüleme aşamalarını yaptı.					
7. Aksesuarı hazırladı ve uygun materyallerle süsledi.					
8. Aksesuarı sınıfta eksiksiz bir şekilde sundu.					
9. Grup çalışmasında iş birliği yaptı.					
10. Kostümü tamamlayıcı ve karaktere uygun aksesuar hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

2.5. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Atık Materyallerle Aksesuar Hazırlama

Amaç: Bu uygulamada, atık materyallerle aksesuar hazırlayarak farkındalık çalışması yapmanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Atık materyallerden yapılan aksesuarları araştırınız.
2. Aksesuar hazırlama aşamalarına göre aksesuarlarınızı hazırlayınız.
3. Tasarladığınız aksesuarın özgün olmasına dikkat ediniz.
4. Hazırladığınız aksesuarın yapım aşamalarını içeren bir sunu hazırlayınız.
5. Az yazı, çok görsel kullanmaya çalışarak sade bir sunu hazırlayınız.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.5. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.5. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Atık Materyallerle Aksesuar Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Atık Materyallerle Aksesuar Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Atık materyallerden yapılan aksesuarlarla ilgili kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Aksesuar için gerekli araç gereci hazırladı.					
4. Görsel uyumla etkili sunum hazırladı.					
5. Karar verdiği aksesuarla ilgili hazırlıkları yaptı.					
6. Tasarım ve modelleme tespiti yaptı.					
7. Aksesuarları uygun materyallerle süsledi.					
8. Hazırladığı aksesuarı etkili ve eksiksiz bir şekilde sundu.					
9. Sunumu yaparken jest ve mimiklerle beden dilini etkili kullandı.					
10. Yaratıcı bir aksesuar hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

2.6. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Farklılıklarımızla Güzeliz

Amaç: Farklılıklara saygı eğitimi için iyi planlanmış eğitim öğretim ortamları; yaratıcılığı, problem çözme becerilerini geliştiren ve destekleyen özelliklere sahip olmalıdır. Bu uygulamada çocukların bireysel farklılıklara karşı saygılı ve özenli davranış geliştirmelerini konu alan bir hikâye kitabı seçip kitaptaki kahramanların aksesuarlarının hazırlanması amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönerge doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. 36-72 aylık çocuklara yönelik hikâye kitaplarını araştırıp farklılıklara saygıyı konu alan bir kitap seçiniz.
2. Seçtiğiniz hikâye kitabını inceleyip karakterler için temaya uygun aksesuarları belirleyiniz.
3. Aksesuarları, aksesuar hazırlama aşamalarına uygun olarak hazırlayınız.
4. Aksesuar hazırlarken aksesuar malzemesi olarak kırtasiye ve süsleme malzemeleri kullanınız.
5. Çalışmayı grup çalışması şeklinde planlayıp drama için karakterleri oluşturunuz.
6. Dramanın uygulama aşamalarını planlayınız.
7. Etkinliği, yaratıcı drama tekniği ile arkadaşlarınıza sununuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 2.6. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

2.6. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Farklılıklarımızla Güzeliz

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Farklılıklarımızla Güzeliz" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Farklılıkları konu alan çocuklara yönelik hikâye kitaplarını araştırdı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Okul öncesi çocuklara yönelik, temaya uygun bir hikâye kitabı seçti.					
4. Kitapta işlenen temayı yansıtan aksesuarları belirledi.					
5. Aksesuar hazırlamak için gerekli malzemeleri hazırladı.					
6. Aksesuarla ilgili hazırlıkları yaptı.					
7. Aksesuar hazırlama aşamalarına dikkat etti.					
8. Hazırladığı aksesuarları yaratıcı drama tekniğini kullanarak sundu.					
9. Artık materyalleri kullandı.					
10. Dikkat çekici ve temayı yansıtan bir aksesuar hazırladı.					
11. Aşamalarına uygun drama sunumu yaptı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/60] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

2.7. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması

Amaç: Bu uygulamada, hazırladığınız masal kahramanı kostümüne uygun aksesuarı kullanarak grup arkadaşlarınız ile birlikte özgün bir masal oluşturmanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Oluşturduğunuz masalı yaratıcı drama tekniğini kullanarak sununuz
2. Masalı, yaratıcı dramanın uygulama aşamalarına göre planlayınız.
3. Çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun ısınma oyunları seçiniz.
4. Oluşturulan masala uygun ek materyaller oluşturunuz ya da seçiniz.
5. Materyalleri ve drama ortamını çalışmaya uygun hâle getiriniz.
6. Uygulamalarda liderlik yapınız ve yönergeler veriniz.
7. Esas çalışmayı uygulayınız.
8. Rahatlama çalışmaları yapınız.
9. Değerlendirme yapınız.
10. Planda belirlediğiniz süreyi kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için "Evet", kazanamadığınız beceriler için "Hayır" kutucuğuna X işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Drama planlarına uygun plan hazırladım.		
2. Çocukların yaş ve gelişim seviyesine uygun ısınma çalışmalarına yer verdim.		
3. Drama çalışmasına yönelik ek materyaller oluşturdum.		
4. Sınıf ortamını ve materyalleri drama çalışmasına uygun hâle getirdim.		
5. Doğru ve anlaşılır yönergeler verdim.		
6. Esas çalışma, amacına ulaştı.		
7. Rahatlama çalışması amacına ulaştı.		
8. Değerlendirmeye aktif katılım sağlandı.		
9. Drama uygulamasında planda belirtilen süreyi kullandım.		

2.8. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması

Amaç: Bu uygulamada önceki bölümde yapımı anlatılan maskeleri kullanarak grup arkadaşlarınızla özgün bir masal oluşturmanız amaçlanmaktadır.

Yönerge

1. Maske aksesuarı kullanabileceğiniz özgün bir masal oluşturunuz.
2. Masalları oluştururken Anadolu masallarından yararlanınız.
3. Oluşturduğunuz masalı drama tekniğiyle sununuz.
4. Konuya uygun drama uygulama basamakları planlayınız.
5. Çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun ısınma oyunları seçiniz.
6. Oluşturulan masala uygun ek materyal seçiniz.
7. Materyalleri ve drama ortamını uygun hâle getiriniz.
8. Uygulamalarda liderlik yapınız ve yönergeler veriniz.
9. Esas çalışmayı uygulayınız.
10. Rahatlama çalışmaları yapınız.
11. Değerlendirme yapınız.
12. Planda belirlediğiniz süreyi kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için "Evet", kazanamadığınız beceriler için "Hayır" kutucuğuna X işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Drama planlarına uygun plan hazırladım.		
2. Çocukların yaş ve gelişim seviyesine uygun ısınma çalışmalarına yer verdim.		
3. Drama çalışmasına yönelik ek materyaller oluşturdum.		
4. Sınıf ortamını ve materyalleri drama çalışmasına uygun hâle getirdim.		
5. Doğru ve anlaşılır yönergeler verdim.		
6. Esas çalışma amacına ulaştı.		
7. Rahatlama çalışması amacına ulaştı.		
8. Değerlendirmeye aktif katılım sağlandı.		
9. Drama uygulamasında planda belirtilen süreyi kullandım.		

2.9. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Hazırlanan Aksesuara Uygun Drama Çalışması

Amaç: Bu uygulamada 5. örnek tasarımda yapımı anlatılan, keçeden yapılmış sakal ve bıyık aksesuarlarını kullanarak grup arkadaşlarınız ile birlikte özgün bir masal oluşturmanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen metin ve yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

ALTIN BALTA

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken çok eski zamanlarda fakir bir adam, karısı ve çocuklarıyla birlikte küçük bir kulübede yaşarmış. Günün birinde bu adam, zengin komşusundan baltasını ödünç istemiş. Komşusu da söylene söylene, bin bir nazla baltasını ona vermiş. Baltayı alan fakir adam, odun kesmek için yola çıkmış. Biraz odun kestikten sonra eve dönmeye hazırlanırken baltanın başı çıkmış. Olacak bu ya, balta değirmeni döndüren suyun içine düşmüş.

Fakir adam ak sakallı, temiz yüzlü ihtiyar değirmencinin yanına gidip baltayı vermesi için ihtiyara yalvarmış. İhtiyar da değirmeni durdurmuş ve sudan altın başlı bir balta çıkararak "Baltan bu mu?" diye sormuş. Fakir adam "Hayır, bu değil." diye cevap vermiş. İhtiyar ikinci defa elini suya sokmuş ve bu sefer gümüş başlı bir balta çıkararak "Baltan bu mu?" diye sormuş. Fakir adam yine "Bu değil." demiş. Değirmenci üçüncü kez elini suya soktuğunda bu defa kara demir bir balta çıkarmış. O zaman fakir adam "Hah, işte bu benim suya düşürdüğüm baltam!" diyerek elini ihtiyara uzatmış. İhtiyar değirmenci onu durdurup "Yavrum maddiyatçı değil, temiz kalpli ve dürüst insanmışsın. Bu yüzden bu baltayı benden hediye olarak al. Bu balta senin işini görür. Bu balta elinde olduğu sürece korkma, işlerin hep yolunda gider." demiş ve ona altın baltayı vermiş. Adam da baltayı alıp eve gitmiş. Evine vardığı günden itibaren çokça çalışmaya başlamış.

Altın balta sihirliymiş. Adam baltayı kullandıkça adamın işleri yoluna girmiş, evinde bereket artmış. Gitgide zenginleşmiş ama etrafındaki fakirleri de hiçbir zaman unutmamış. Çok geçmeden konu komşu ondaki bu değişikliği fark etmiş ve adama bunun sırrını sormuşlar. Adam da olup biteni anlatmış. Bunları duyan zengin komşusu da kara baltasını alıp odun kesmeye gitmiş. Fakir adamın başına gelenler kendisinin de başına gelsin diye baltasını alıp suya atmış ve değirmencinin yanına varmış. İhtiyar, sudan altın başlı baltayı çıkardığında zengin adam, "İşte bu benim baltam, bu benim baltam!" diyerek baltaya uzanmış. Fakat değirmenci ihtiyar, zengin adamı durdurmuş ve "Bırak baltayı açgözlü hilekâr! İşte senin baltan bu!" diye adama hiddetle bağırmış ve demir başlı baltayı sudan çıkarıp vermiş. Zengin adam kös kös evine dönmüş. Fakir adam da dürüstlüğü sayesinde sihirli baltaya kavuşmuş ve zengin olmuş.

Gökten üç elma düşmüş. Biri anlatanın, biri dinleyenin, biri de dürüst kişilerin başına...

Yönerge

1. Drama uygulama basamaklarını planlayınız.
2. Önceden hazırlanan sakal ve bıyık aksesuarlarını kullanıma hazır hâle getiriniz.
3. Dramaya uygun ek kostüm ve aksesuarlar kullanınız.
4. "Altın Balta" masalını okuyunuz.
5. Isınma çalışmalarını yapınız.
6. Esas çalışmayı yapınız.
7. Rahatlama çalışmalarını yapınız.
8. Değerlendirme yapınız.
9. Planda belirlediğiniz süreyi kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri için "Evet", kazanamadığınız beceriler için "Hayır" kutucuğuna X işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Drama planlarına uygun plan hazırladım.		
2. Yaş ve gelişim seviyesine uygun ısınma çalışmalarına yer verdim.		
3. Yaratıcılığınızı kullanarak drama çalışmasına yönelik ek materyaller oluşturdum.		
4. Sınıf ortamını ve materyalleri drama çalışmasına uygun hâle getirdim.		
5. Esas çalışma, amacına ulaştı.		
6. Rahatlama çalışması amacına ulaştı.		
7. Değerlendirmeye aktif katılım sağlandı.		
8. Drama uygulamasında planda belirtilen süreyi kullandım.		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Bir tür baş aksesuarı olan ..... dünyada birçok ülkenin kendi kültürünü yansıttığı folklorik ögeleridir.
2. Cerrah, bahçıvan gibi bir çok meslek grubunun ellerini koruma amaçlı kullandıkları ..... aynı zamanda estetik amaçlı kıyafetleri tamamlayan bir aksesuardır.
3. Aksesuar üretiminde kullanılan başlıca malzemeler; ....., süsleme, kırtasiye ve artık materyal malzemeleridir.
4. İnce elyaf tabakası olarak da bilinen ..... kumaşlar yarı saydam görünüşe sahiptir.
5. Aksesuar hazırlamada üst üste kapama işlemleri için kullanılan ..... çıtçıt olarak da bilinen yardımcı malzemedir.
6. Aksesuar hazırlarken çizim konularında ..... ve ..... tasarımcısından yardım alınılabilir.
7. Tasarımına karar verilen aksesuarın ayrıntılı bir şekilde görselinin oluşturulmasına .... denir.
8. Kostüm, kostüm tamamlayıcıların içerik ve biçimlerinin zihinde oluşturulması, çizimlerinin yapılması ve ürünün ortaya çıkmasını ifade eden sürece ..... denir.

B. Aşağıda verilen soruları doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyerek yanıtlayınız.

9. **Aşağıdakilerden hangisi bir aksesuar değildir?**

   A) Atkı **B)** Eldiven **C)** Kol düğmesi **D)** Pantolon **E)** Yaka iğnesi

10. **Aşağıdaki aksesuarlardan hangisinin kullanım amacı diğerlerinden farklı olarak ortaya çıkmıştır?**

    A) Ayakkabı **B)** Başlık **C)** Eldiven **D)** Şapka **E)** Takı

11. Bir okul öncesi öğretmeni, sınıfındaki sanat merkezine çeşitli yapıda kumaşlar, iplikler, renkli yumurta kolileri, simli evalar ve boncuklar yerleştirmiştir. Okul öncesi öğretmeni, sınıfındaki çocuklardan bu malzemeleri kullanarak drama etkinliğinde canlandıracakları rollerine uygun aksesuar hazırlamalarını istemiştir.
    Öğretmenin sanat merkezine yerleştirdiği aksesuar malzemelerinin sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

    A) Dikiş malzemesi, kırtasiye malzemesi, süsleme malzemesi, artık materyal malzemesi, dikiş malzemesi
    B) Dikiş malzemesi, dikiş malzemesi, artık materyal malzemesi, kırtasiye malzemesi, süsleme malzemesi
    C) Kırtasiye malzemesi, dikiş malzemesi, süsleme malzemesi, artık materyal malzemesi, dikiş malzemesi
    D) Dikiş malzemesi, dikiş malzemesi, süsleme malzemesi, kırtasiye malzemesi, artık materyal malzemesi
    E) Süsleme malzemesi, dikiş malzemesi, dikiş malzemesi, artık materyal malzemesi, kırtasiye malzemesi

12. **Aşağıdakilerden hangisi aksesuar yapım aşamalarından biri değildir?**

    A) Dikim
    B) Ütüleme
    C) Tasarım
    D) Süsleme
    E) Modeli kullanma

13. **Aşağıdakilerden hangisi kırtasiye malzemeleriyle hazırlanan iki boyutlu bir aksesuara üçüncü boyut kazandırarak aksesuarın gerçekçiliğini artırmaya yarayan bir uygulamadır?**

A) Aksesuarı büyük ebatta hazırlamak
B) Aksesuarı yıkayıp ütülemek
C) Aksesuara doku kazandırmak
D) Aksesuar için artık materyal kullanmak
E) Aksesuarı kalıp kullanarak hazırlamak

14. Nergis Hanım çocuklarının gün içerisinde oynadıkları oyunları renklendirmek ve çocuklarını motive etmek için aksesuarlar hazırlamaya karar verir. Hazırlayacağı aksesuarlar için kumaş alışverişine giden Nergis Hanım kumaşçıdan saten, pelüş ve tül kumaşlardan birer metre alır.
Aşağıdakilerden hangisi Nergis Hanım'ın aldığı malzemelerle hazırlanmaya uygun bir aksesuar değildir?

A) Tavşan başlığı
B) Fiyonk yakalık
C) Kelebek kanadı
D) Kovboy şapkası
E) Sihirbaz şapkası

15. Sınıfındaki çocuklar için aksesuar hazırlayan Gönül öğretmen hazırladığı aksesuarların dayanıklı olduğunu, kolay dağılmadığını ve sınıfındaki çocukların fiziksel gelişimlerine uygun olduğunu belirtmektedir.
Gönül öğretmen bu ifadesi ile aksesuar hazırlamada kullanılan hangi malzemelerin önemine vurgu yapmaktadır?

A) Karton, alüminyum folyo gibi artık malzemeler
B) İplik, iğne gibi dikiş malzemeleri
C) Agraf, fermejüp gibi yardımcı malzemeler
D) Makas, eva gibi kırtasiye malzemeleri
E) Tül, polar gibi kumaş malzemeleri

16. **Aşağıdakilerin hangisi bir bütünün parçaları arasında bulunan ahenktir?**

A) Bütünlük **B)** Denge **C)** Doku **D)** Uyum **E)** Zıtlık

17. **Aşağıdakilerden hangisi aksesuar hazırlama aşamasında dikkat edilecek ögeler arasına girmez?**

A) Bütünlük **B)** Dikkat **C)** Doku **D)** Vurgu **E)** Zıtlık

18. **Aşağıdakilerden hangisi aksesuar yapımının üçüncü aşamasıdır?**

A) Dikim **B)** Kesim **C)** Süsleme **D)** Tasarım **E)** Ütüleme

C. Aşağıdaki açık uçlu soruların cevaplarını ilgili boşluklara yazınız.

19. **Olumsuz çevre etkilerinden korunma amaçlı ortaya çıkan aksesuar çeşitlerinden 5 tanesini yazınız.**

.....
.....
.....

20. **Dikiş malzemeleri kullanılarak hazırlanmış bir aksesuar ile kırtasiye malzemeleri kullanılarak hazırlanmış bir aksesuarın özelliklerini çocuğun kullanımı açısından değerlendiriniz.**

.....

.....

.....

21. **Aksesuar malzemelerinin ekonomik boyutunun malzeme seçimi üzerine etkisini, bu etkinin olumlu ve olumsuz çıktılarının neler olabileceğini değerlendiriniz.**

.....

.....

.....

22. **Etkinliklerde farklı aksesuarlar kullanmak çocuklara ne gibi kazanımlar sağlar?**

.....

.....

.....

23. **Aksesuarın amacına uygun olması için dikkat edilecek noktalar nelerdir?**

.....

.....

.....

2. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu öz değerlendirme formu, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Tamamladığınız 4. öğrenme birimi ile ilgili formda yer alan ölçütlerin size en uygun olduğunu düşündüğünüz öğrenme derecesini X işareti ile işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR	KARARSIZIM
Bu öğrenme birimindeki konuları öğrenmekten zevk aldım.			
Öğrenme birimindeki etkinlikleri yaparken zorlanmadım.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri ilginç buldum.			
Aksesuar tasarımı alanında kendimi geliştirmek isterim.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri, mesleki uygulamalarımla ilişkilendirebilirim.			
Aksesuar tasarım hakkında öğrendiklerimden sonra etrafımdaki materyallere, tasarım amaçlı farklı bir gözle bakabiliyorum.			

3. ÖĞRENME BİRİMİ

SAHNE MAKYAJI

KONULAR

3.1. SAHNE MAKYAJININ TANIMI VE ÖNEMİ
3.2. SAHNE MAKYAJININ ÖZELLİKLERİ
3.3. SAHNE MAKYAJINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER
3.4. SAHNE MAKYAJININ ÇEŞİTLERİ
3.5. SAHNE MAKYAJINDA KULLANILAN MALZEMELER

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sahne makyajının gösteriye etkisi
- Sahne makyajının genel amaçları
- Sahne makyajında güzelliğin biçimsel ve içsel nitelikleri
- Oyuncu ya da karakterin fiziksel özelliklerinin makyaja etkisi
- Sahne makyajının kostümü tamamlayıcı niteliği
- Karakter makyajının çeşitleri
- Sahne makyajında kullanılan malzemeler
- Sahne makyajında kullanılan malzemelerin özellikleri ve kullanım alanları

TEMEL KAVRAMLAR

- Anatomik yapı
- Estetik
- Malzeme
- Orantı
- Sahne makyajı
- Simetri
- Tonlama
- Vurgu

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Bir tiyatro oyununda kostümleri ile yer alan oyuncuların sahne makyajı olmazsa oyun, oyuncular ya da seyirci bu durumdan nasıl etkilenebilir?
2. Günümüzde en çok kullanılan makyaj malzemeleri nelerdir? Bu malzemeler temin edilirken nelere dikkat edilmelidir?

Sahne makyajı, oyuncuyu üstlendiği rolün özelliklerini yansıtacak şekilde donatır. Oyuncunun büründüğü rolün ifadesini güçlendirip, jest ve mimiklerini pekiştirerek seyircinin izlediği oyunun içerisine daha çabuk girebilmesini sağlar.

3.1. SAHNE MAKYAJININ TANIMI VE ÖNEMİ

Makyajın kökeni; ilk insanların avcılık, dinî tören ve halk şenliklerine dayanır. İnsan, boyanmayı kendini ifade etmenin yollarından biri olarak kullanmıştır. Bireylerin kimliği, ait olduğu toplumun hiyerarşik düzeni ve kültürü hakkında önemli bir kaynak olan boyanma, başlangıçta toplumdaki her bireyin zihninde ve bedeninde benzer anlamları işaret etmiştir. İnsanın yaşadığı alanı ihtiyaçlarına göre sürekli ve yeniden biçimlendirmesi, boyanma kavramının günümüzdeki makyaj kavramına geçiş sürecini şekillendirmiştir.

Kalıcı olmayan süsleme aracı olan makyajın korunma, örtme, saklanma, korkutma, kötü ruhları kovalama, bezeme gibi özelliklerini zamanla kaybederek farklı durumları vurgulamak amaçlı yapıldığı görülmüştür. Yüzün ya da bedenin farklı bölümlerinin değişik malzemeler ve yöntemlerle boyanması, insanın fiziksel değişim çabasının bilinen en eski yollarından biridir ve bu yolun kozmetik alanındaki karşılığı makyajdır.

Makyaj, XVI. yüzyıldan sonra sahnelerde kullanılmaya başlanmıştır. Sahnenin mumlar ve gaz lambalarıyla aydınlatıldığı dönemlerde ışıklandırmanın yetersizliği, sahne ve oyuncunun ayrıntılarının fark edilmesine engel olmuştur. Modern çağlarda elektriğin bulunması, sahne gösterilerinin daha canlı ve gösterişli olması makyaj yaparken daha çok özenmeyi gerektirmiştir. Çünkü modern ışıklandırma, sahneye ve makyaja şeffaflık kazandırdığı gibi bu ögelerin kusurlarının da rahatlıkla görülmesini sağlayacak niteliktedir.

BİLGİ KUTUSU

Osmanlı Devleti'nde genç yaşta tahta oturtulan padişahlara "cülûs" denilen tahta oturma töreni yapılırdı. Bu törenden önce genç padişahın alnına ve iki kaşının ortasına siyah boya ile "Elif" harfi yazılırdı. Padişahın yüzüne yapılan bu boyamanın amacı; padişahı yeni görecek ve tanıyacak devlet adamları ve orduya karşı güçlü, kuvvetli ve kutsal görünmesini sağlamaktı.

Sahne makyajı; oyuncuların canlandıracağı karakteri çeşitli teknikler ve makyaj malzemelerinin yardımıyla yüzlerini boyayarak gösterme sanatıdır (Görsel 3.1). Karakter yaratmanın önemli bir parçası olan sahne makyajı ile oyuncuya çeşitli görünüşler sağlanabilir. Makyaj yapılan oyuncunun bedeni, makyaj sayesinde bir tuvale dönüşür. Oyuncuyu, sahnede canlandırdığı karaktere uygun ve özenli makyajıyla seyreden seyirci, adeta canlı bir tablo seyreder gibi olur.

Görsel 3.1: Karaktere uygun sahne makyajı

Görsel 3.2: Sahne makyajı yapan oyuncu

Büyük tiyatro inkılapçısı Stanislavsky'nin "Makyaj masasının başına geçtiğim zaman yüzüme bir çizgi çizerim ve bir anda hiç duymadığım bir heyecan içinde kalırım, sanki yeni bir ilhamın doğuşunu sezer gibi olurum çünkü hiç beklemeden istediğim bir anlam vücuda gelmiştir." ifadeleri sahne makyajının oyuncu için güdüleyici etkisini ve önemini açıklar niteliktedir (Görsel 3.2). Sahne makyajı, oyuncunun canlandıracağı karakterin psikolojisini daha iyi hissetmesine yardımcı olur.

Sahne makyajı, rol dağılımındaki çeşitliliklere göre yüz üzerinde değişiklikler sağlar. Makyaj sayesinde yüzdeki organlara daha büyük ya da daha küçük, çeneye çıkık, yanaklara çökük, dişlere sivri görünüm vermek gibi birçok değişiklik sağlamak mümkündür.

Oyunlarda karakter canlandırmaları sahne makyajı ile tamamlanır. Yaşlı, genç, çocuk, zenci, bitki, hayvan gibi karakterlerin seyirciye yansıtılması etkili bir sahne makyajı ile kolaylaşır.

Sahne makyajı ile seyirciye oyunun ve oyuncunun psikolojik boyutu hakkında da mesaj verilebilir. Seyirci; gördüğü makyajın etkisiyle oyuncuya gülebilir, şaşırabilir, acıyabilir ya da oyuncudan korkabilir. Görsel 3.3'te seyircinin dikkatini çekebilecek, seyircide farklı duygu ve oyuncunun rolü ile ilgili ön yargı oluşturabilecek estetik bir sahne makyajı örneği görmek mümkündür.

Görsel 3.3: Estetik sahne makyajı

Sahne makyajının amaçları şunlardır:

- Sahne ışıklarının yüzde yarattığı olumsuz görüntüleri ortadan kaldırmak,
- Karakteri yansıtmak
- Tiplemedeki değişikliği sağlamak
- Karakterin psikolojik etkilerini yansıtmak
- Sahne ışıklarının yüzde yarattığı olumsuz görüntüleri ortadan kaldırmak

Sahne makyajının kişisel bir tasarım sürecinden geçmesi önemlidir. Makyaj uygulanacak kişi bir çocuk olduğunda tasarım sürecinin çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi özelliklerine göre düzenlenmesi doğru olacaktır. Okul öncesi dönemdeki çocuğun okulda drama faaliyetleri ya da tiyatro oyunlarıyla, evinde kurduğu-mış gibi oyunlarla her an sahnede olması kaçınılmazdır (Görsel 3.4). Çocuğun sahne ile tecrübe ettiği konuşmaları ve sosyal etkileşimi, problem çözme becerisinin gelişimini destekler. Çocukların sahne oyunları sınıf ya da evde oynadığı oyunlarda boyanması da en az bir tiyatro oyuncusunun sahne makyajı kadar önem verilmesi gereken bir durumdur.

Görsel 3.4: Drama faaliyeti için makyaj yapılan çocuk

SIRA SİZDE

Bulunduğunuz ilde bir tiyatro var ise bu tiyatronun sahne makyajı sanatçısı, yok ise genel ağ üzerinden ulaştığınız bir sahne makyajı sanatçısı ile iletişime geçiniz. Makyaj sanatçısı ile sahne makyajının önemi ve amaçları hakkında görüşünüz. Tiyatro ziyaretinizden önce görüşme tekniğinin uygulama ilkeleri, araçları ve iletişim süreci hakkında bilgi edininiz. Görüşmenizin içeriğini bu bilgiler dâhilinde "yarı yapılandırılmış görüşme formu" kullanarak hazırlayınız. Sahne makyajı sanatçısı ile görüşmeniz sonucu elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Okul öncesi dönemde çocuğun görsel belleği gelişmiştir. Bu dönemde gelişmiş olan görsel algılarla değişik durum ve yaşantılar, imgeler hâlinde düzenlenerek zihne aktarılır. Çocukların seyrettiği oyunlardaki oyuncuların etkili sahne makyajları görsel algılarını uyarır (Görsel 3.5).

Görsel 3.5: Tiyatro sahnesinde makyajlı oyuncu

Okul öncesi dönemde çocuk, görmediği varlığın zihinsel tasarımını yapabilir hâle gelmeye başlar. Daha önce hiç kaplan görmemiş bir çocuğun hayvan temalı bir oyunda kaplan kostümü ve makyajı içinde bir oyuncuyu seyretmesi ya da sınıfındaki bir drama faaliyetinde kaplan yüz boyaması ile bu karaktere bürünmesi, zihinsel tasarımını şekillendirmesine yardımcı olur (Görsel 3.6).

Görsel 3.6: Kaplan makyajlı çocuk

Çocukların oyuncuları sahnede rollerinin karakteristik yüz özelliklerini ortaya çıkaran makyajları ile seyretmeleri, görsel şemalarını şekillendirmeleri ya da var olan şemalarını somutlaştırmalarına yardımcı olur. Çocuklar bu deneyimlerle zihin dünyalarını genişletir.

Görsel 3.7: "Oz Büyücüsü" filmi "Batının Kötü Cadısı" karakterinin makyaj örneği

Okul öncesi dönem çocukları yetişkinler gibi mantık yürütemez. Çocukların zihinsel gelişim düzeylerinin sınırlılıkları akıl yürütmelerini kısıtlar. Çocuk oyunlarındaki yaşlı, palyaço, cadı, sihirbaz, vahşi hayvan gibi karakter makyajları ve yüz üzerinde efektlerle yapılan değişik makyajlar çocukların bu özellikleri dikkate alınarak düzenlenmelidir (Görsel 3.7). Korkutucu, abartılı ve derin makyajlar mantık yürütme ve analiz becerisi gelişmemiş çocuk için olumsuz etkiler yaratabilir.

Sahne makyajı, tiplemelerin yansıtılmasını kolaylaştırır fakat tek başına bir tipleme yaratamaz. Oyuncunun ifade gücü ve performansı da bir tiplemeyi seyirciye sunmaya tek başına yeterli olmaz. İyi bir sahne makyajı ve oyuncunun etkili performansı bütünleştiği zaman sahnede keyifle izlenecek bir oyun ortaya çıkar.

3.2. SAHNE MAKYAJININ ÖZELLİKLERİ

Profesyonel sahnelerde oyuncuların makyajlarını şekillendiren genel özellikler vardır. Sahne makyajının özelliklerinin bilinmesi ve buna göre planlama yapılması, uygulanacak makyajın doğruluğunu ve etkililiğini belirler.

Sahne makyajında olması gereken özellikler şunlardır:

- Estetik olma
- Uygulama yapılacak alana uygunluk
- Seçilen karaktere uygunluk
- Seçilen kostüme uygunluk
- Öykünün geçtiği döneme uygunluk

3.2.1. Estetik Olma

Sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi **estetik** olarak adlandırılır. Sanatsal yaratının genel yasalarıyla düzenlenen estetik kavramı, güzel duyusunu temel alır. Güzellik değerinin yanında yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu ve çirkin değerleri de estetikte yer alır.

Sanatçı, estetik kaygı güderek hoşa gidecek bir sanat eseri ortaya çıkarmayı amaçlar (Görsel 3.8). Algı, sezgi, duygu ve hayal gücü sanatı oluşturan temel ögelerdir. Sanatçı, estetik olarak hazırlanmış sahne makyajı ile seyircinin bu yetilerine hitap eder. Seyirci, oyunu seyrederken bakmaktan öteye giderek görür ve anlar.

Görsel 3.8: Sahne makyajı yapılan çocuk

Görsel 3.9: Biçimsel nitelikli sahne makyajı

Estetiğin temel kavramlarından olan güzelliği belirleyici içsel ve dışsal-biçimsel nitelikler vardır. Sahne makyajı; temsil ettiği karaktere uygun, bütünleyici, canlı ve yansıtım gücü yüksek olarak uygulandığında güzelliğin içsel niteliklerini karşılar. Orantılı, simetrik ve uyum (harmoni) içinde uygulandığında ise güzelliğin dışsal-biçimsel niteliklerini karşılar. Çocuk ya da yetişkin oyuncunun sahne makyajında boyalar, renk tonları, çizgiler ve fırça darbeleriyle oluşturulacak dokuların verilmek istenene uygun şekilde bir araya getirilmesi gerekir (Görsel 3.9).

Canlıların bedeni sağ ve sol olarak simetriktir. Sahne makyajının uygulandığı bölgede simetrik özelliğe dikkat edilmesi, estetik niteliği yakalamanın adımlarından biridir. Güzellik, varlıkta karşıtların uyumuna dayanır. Örneğin düz ve sade tasarlanmış bir sahne kostümünü canlı, renkli ve baskın bir sahne makyajı ile tamamlamak, çeşitli renklerde, farklı süsleme malzemeleri ile hazırlanmış abartılı bir sahne kostümünü ise temiz, yalın ama net çizgilere sahip bir sahne makyajı ile tamamlamak doğru olur. Harmoninin temelinde çoklukta birlik vurgusu yer alır. Oyuncu sahne için hazırlandığında kostümü, aksesuarı ve makyajı ile karmaşık gibi görünebilir ama çoklukta birlik sağlanırsa uyum, güç ve güzellik ortaya çıkar.
Görsel algılama, çocuk için duyuşsal ve bilişsel becerilerden daha etkilidir. Görsel tasarımlarda renk, çizgi, biçim, şekil, oran, uyum, simetri gibi özelliklerin estetik nitelikte kullanılması, çocukların gördüklerinden haz almasını sağlar. Çocukların estetik duyguları ve hayal güçleri onlar için iyi bir öğrenme kaynağıdır. Vygotsky'ye (Vaygotski) göre çocuğun sanatsal ve estetik zekâsı, çoğunlukla yetişkin düşüncesinden ötededir ve çocuk, kavramsal düşünmeyi oluşturmadan önce dünyayı anlamak için herhangi bir türdeki sanattan doğal olarak keyif alır. Çocuğun seyrettiği ya da profesyonel sahnede rol aldığı oyunlar, okulda drama faaliyetleri ve sosyal hayatta yüz boyama etkinliklerinde yapılacak makyaj, çocuğun bu özellikleri bilinerek estetik nitelikte uygulanmalıdır (Görsel 3.10).

Görsel 3.10: Sadelik ve uyumla oluşturulmuş estetik makyaj örnekleri

Sahne makyajında taklitler yer alır. Taklitteki estetik semboller nesneler ve durumların benzeridir. Bu semboller, oyuncu ve seyircinin kavrayışını hızlandırarak onları anlatılacaklara hazır hâle getirir. İbn Rüşd, insanların var olan şeylerin orijinal şekillerine bakmaktan değil renklerle tasvirinden zevk aldıklarına vurgu yapar. Estetiğe önem verilerek hazırlanmış sahne makyajı, usulün esastan daha önemli olduğunun algılanmasını sağlar. Örneğin kostümleri sahne makyajı ile tamamlamak esas ise sahne makyajını estetik niteliğe uygun, orantılı, oyunun çeşitli ögeleri ile uyumlu, canlı ve anlatım gücü yüksek şekilde uygulamak usuldür.

Steiner (Sıtaynır), çocukların doğumlarından itibaren yedi yaşına kadar olan ilk gelişim evrelerinin estetik gelişimleri için en önemli ve zengin dönem olduğunu belirtir. Estetik bakış açısı kazandırılan çocuk, estetik duygularının güzeli hatırlatması ile hayatında belli bir değer yapısına sahip olur. Çocukların etkinliklerine sanatsal ve estetik bakış açısı eklenerek düşünce ve kişiliklerine de yansıtacakları estetik duyarlılığı kazanmalarına katkı sağlar.

SIRA SİZDE

Bu çalışmada sizden iki farklı makyaj uygulamasını incelemeniz istenmektedir. İncelemek için seçeceğiniz makyajların birinin profesyonel bir sahnede sergilenmiş oyuna ait olmasına, diğerinin ise okulda ya da sosyal hayatta yüz boyama etkinliklerinde uygulanmış olmasına dikkat ediniz. Seçtiğiniz makyajlara ait görselleri sınıfa getiriniz. İncelemenizi, estetiğin temel kavramlarından olan güzelliğin içsel ve dışsal-biçimsel niteliklerini dikkate alarak yapınız.

3.2.2. Uygulama Yapılacak Alana Uygunluk

İnsanların genetik yapısı ve fiziksel gelişim döneminin özellikleri, beden şekillerinin oluşumunda belirleyicidir. Sahne makyajının uygulama alanı çoğunlukla yüz bölgesidir. Makyaj uygulamasında temel belirleyici olan yüz anatomisi hakkında bilgiye sahip olmak, uygulanacak makyajın doğru ve işlevsel olmasını sağlar. Yüzün şekli ve kemik yapısı hakkındaki bilgiler göz önüne alınarak makyaj yapılacak oyuncunun yüzüne dokunulması ve yüzün anatomik yapısının hissedilmesiyle teorik bilgilerin uygulamaya nasıl geçirileceği planlanır (Görsel 3.11).

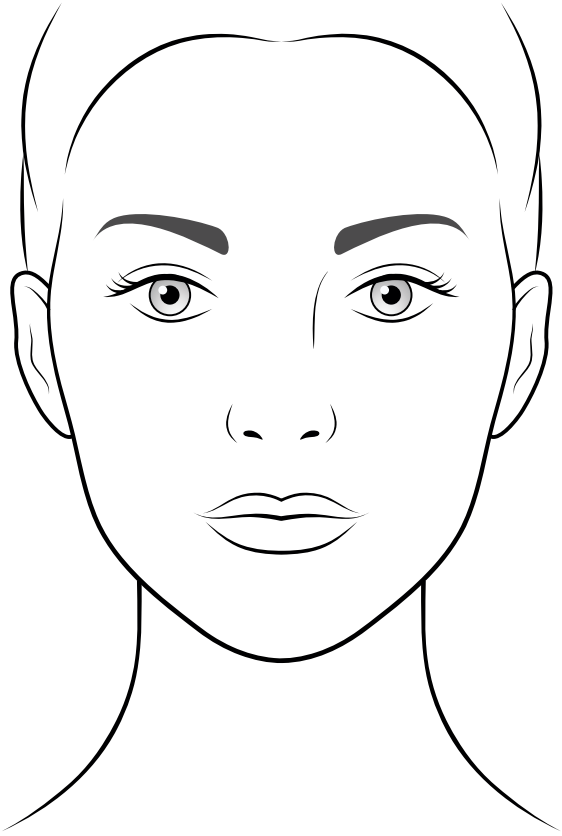

Görsel 3.11: Genel olarak yüz üzerinde makyaj uygulama bölgeleri

SIRA SİZDE

Ayna karşısında parmak uçlarınızla yüzünüze dokunarak baş çevresi, alın, elmacık kemikleri, burun, göz, dudak ve çenenizin yapısını inceleyiniz. Sınıf arkadaşlarınız ile ikişerli gruplar oluşturarak aynı incelemeyi birbirinizin yüzünde yapınız. Yüz yapınız, arkadaşınızın yüz yapısı, yüzünüzde ve onun yüzünde makyajla yapılabilecek değişiklikler hakkındaki düşünlerinizi sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Sahneyi şekillendiren ışık ve renk faktörleri, oyuncunun görünüm algısına etki eder. Bu faktörlerin etkisiyle oyuncunun kostüm ve makyajı olduğundan farklı görünebilir. Profesyonel sahnede oyuncunun yüzüne aşağıdan gelen ışık, gölgelerini yok eder. Doğal olmayan aydınlatmalar ise ışığın etkisiyle belirginleşerek oyuncunun yüzünde amacına uygun olmayan görünümler oluşturur. Ön taraftan oyuncunun yüzüne gelen ışık, oyuncuda hoş görünüm sağlar. Bu durumlar göz önüne alınarak yapılan sahne makyajı oyuncunun rolünü etkili bir şekilde seyirciye aktarmasına yardımcı olur.

Sahne makyajının uygulama yapılacak alana göre düzenlenmesi, oyuncunun çocuk ya da yetişkin olmasına göre değişir. Yetişkin oyunculara uygulanacak makyaj için yüzey geniştir ancak çocuklara uygulanacak makyaj yüzeyi kısıtlıdır (Görsel 3.12). Bu sebeple çocuk yüzüne yapılan makyajlarda yetişkin yüzüne oranla daha küçük çalışma gerekebilir.

Görsel 3.12: Yüze uygun çalışılan makyaj

Çocuklar sahne makyajı ile yüz boyama etkinliklerinde tanışır. Çocukların yüzüne boyama ya da sahne makyajı yapılırken yanak vurgulama, göz kapağı gölgelendirme, burna, alt ve üst çeneye, şakaklara şekil verme gibi işlemler uygulanır. Oyuncunun alın çıkıntısı, yanak, çene, burun kemiği, göz küresi gibi kemik çıkıntılarına uygulanan makyaj ile ifadeleri güçlendirilir. Yetişkin ya da çocuk oyuncunun yüzüne makyaj yapılmadan önce rolünün gerektirdiği yüz hareketleri prova ettirilerek kaslarının hareketleri gözlemlenir (Görsel 3.13). Ağlamaklı, kızgın, gülen, şaşkın gibi ifadeler farklı kas hareketlerini gerektirdiği için uygulanacak makyajın yüzde alacağı şekil öngörülmelidir (Görsel 3.14).

Görsel 3.13: Makyajda kas hareketlerinin yeri

Görsel 3.14: Yüz provası yapılmış sahne makyajları

Makyajın gösteri süresi boyunca kalıcı olması için uygulandığı alanın özelliklerinin bilinmesi gereklidir. Oyuncunun yüzü dışında bedeninde herhangi bir yere makyaj uygulandığında da doğru ve uygun teknik kullanılarak çalışılmalıdır (Görsel 3.15).

Görsel 3.15: Bedende pençe makyajı

3.2.3. Seçilen Karaktere Uygunluk

Oyuncunun temsil edeceği karakterin görünüşü ve yüz ifadesi sahne makyajı ile verilebilir. Canlandırılan karakterin belli edilmesi, sahne makyajının amaçlarındandır. Oyunda yer alan karakterler hakkında bilgi sahibi olmak ve karakterlerin yüz görünüşüne uyum sağlamak sahne makyajının içeriğini belirler. Ünlü bir aktör karakterle bütünleşmesini şu şekilde ifade eder: "İstediğim tipi sokakta, müzede, resim albümlerinde, karikatürlerde ararım. Eğer oynayacağım şahsiyetin yüzünü, şeklini evvelden tespit edemezsem rolüme çalışamam, onun ağzından konuşamam."

Sahnelenecek oyunun karakter analizlerine oyuncu ve yönetmen kadar makyaj sorumlusunun da katılması önemlidir. Canlı ya da cansız karakterlere uygun görünümlerin oluşturulmasında belirleyici olan çeşitli faktörler vardır. Genetik, çevre, sağlık, moda, fiziksel özellik, yaş, kişilik vb. bu faktörlerdendir.

Genetik bir faktör olan ırk, oyuncuya uygulanacak sahne makyajı ile yansıtılabilir. Zenci, Kızılderili, Eskimo gibi karakterlerin kostümleriyle uyumlu ten makyajları, gerçekçiliği yakalamada etkilidir. Hayvan karakterlerinin genetik yapıları da sahne makyajı ile çocukların yüzüne yansıtılabilir. Kedigillerin uzun bıyıkları, zürafa, eşek, maymun gibi hayvanların büyük gözleri, burun delikleri, hayvanların dişleri ve deri desenleri makyajla oluşturulabilir (Görsel 3.16).

Görsel 3.16: Genetik özelliklere uygun yapılmış kaplan ve yavru köpek makyajları

Karakterin içinde yaşadığı, çalıştığı, zamanını geçirdiği çevrenin fiziksel koşulları deri rengine ve dokusuna etki eder. Sahne makyajının oyundaki karakterin ofis, maden, tarla, gemi gibi çalışma alanları dikkate alınarak düzenlenmesi doğru olacaktır.

Sağlık değişikliğinin fiziksel belirtileri de oyundaki karakterin belirleyici özelliklerindendir. Karakterin yüzünün rengi ve göz çevresine uygulanacak abartılı olmayan sahne makyajı, sağlık durumu ile ilgili seyirciye ipuçları verir. Siğil, kaza ya da sağlık sorunlarıyla oluşmuş izler bazı karakterleri tanımlamada belirleyicidir ve bu belirleyicilik makyaj ile sağlanabilir (Görsel 3.17).

Görsel 3.17: Yara izli karakter makyajı

Sahne makyajı ile sarkan kas, grileşen saç, deri rengi, kirpik, dudak ve çenede değişiklikler yapılarak karakterin orta ve ileri yaşta olduğu anlatılabilir (Görsel 3.18). Kararlı bir karakter ifadesi vermek için düzgün çizgilerle boyanmış bir ağız; sıcak, neşeli bir karakter ifadesi vermek için dudakları dolu, köşeleri hafif yukarı eğik çizgilerle boyanmış bir ağız; soğuk bir karakter ifadesi vermek için de dudak çizgileri aşağı doğru boyanmış bir ağız ile yüz makyajı çalışılabilir. Bir karakteri yüz üzerinde doğru şekilde yansıtmak, güçlü bir hayal gücü ve makyaja ait doğru teknik bilgilerle sağlanır.

Görsel 3.18: Yaşlandırma sahne makyajı

3.2.4. Seçilen Kostüme Uygunluk

Sahnede sergilenen bir oyunda oyuncunun performansı kadar kostümü, aksesuarı ve makyajı da başroldedir. Ses, ışık, dekor ise sahnenin görselliğini kuvvetlendirmek için kullanılan ekipmanlardır. Oyunun genel geçer bir beğeni kazanması için bütün bu ögelerin uyum içinde olması gereklidir. Oyuncu sahneye çıktığında ilk olarak kostümü ile karşılanır. Oyunun içeriği ve karakterin özellikleri hakkında ipuçları veren kostümler, doğru makyajlarla desteklendiğinde sahnede bir bütünlük sağlanır. Kostümle karşılaşan seyircinin bir sonraki algı odağı oyuncunun makyajı olur. Karakterin giydiği kostüme uygun olmayan bir makyaj, seyircide dikkat dağınıklığına sebep olarak karakterin inandırıcılığını olumsuz etkileyebilir.

Zor durumda olan ve sokaklarda yaşayan bir karakterin giyeceği kostüm zengin kumaşlar, aksesuarlar ya da süsleme malzemeleriyle tasarlanmaz. Net çizgilerle temiz ve canlı yapılmış bir makyaj bu karakterin kostümü için uygunsuz olur. Sahne makyajı uygulamalarında oyuncunun kostümünün renk tonları ile makyajda kullanılacak renk tonları arasındaki uyum doğru planlanmalıdır (Görsel 3.19).

Görsel 3.19: Kostümle uyumlu sahne makyajları

Oldukça renkli hazırlanan palyaço kostümleri için kostümün renklerini baskılayacak renkler ve keskin çizgiler kullanılır. Bir cadı kostümü incelendiğinde ona uygun yapılacak makyaj için koyu renk tonlarının kullanılmasının uygun olduğu görülür. Tarihî kahramanların kostümleri için uygulanacak sahne makyajında karakterlerin keskin yüz hatlarını oluşturmak için yanak vurgulama, alna, burna, şakağa şekil verme gibi makyaj uygulamaları yapılır. Göz etrafları koyu renk malzemelerle boyanarak bakışlara etkili ve sert görünüm kazandırılabilir.

Zürafa, zebra, kaplan gibi hayvanların deri desenlerini yansıtan kostümlere uygun olarak oyuncunun bedenine uygulanacak makyaj; bu kostümlerin renk, çizgi ve doku bakımından devamı niteliğinde olmalıdır (Görsel 3.20).

Görsel 3.20: Deri deseni devamlı sahne makyajı

3.2.5. Öykünün Geçtiği Döneme Uygunluk

Süregelen hayatta her dönemin taşıdığı ve o dönemi yansıtan tipik özellikler vardır. İnsanların kostümleri, aksesuarları ve kullandığı eşyalar ait oldukları dönem hakkında bilgi veren detaylardır. Dönem insanlarının ekonomik, sosyal gelişim düzeyi, inanç ve siyasi kültürü dış görünüşlerine yansır. Bir dönemi yansıtan oyun sahnelenirken karakterlerin ait oldukları döneme uygun şekilde hazırlanmaları gerekir. Dönemlerin tipik özellikleri sahne makyajları ile de yansıtılmalıdır (Görsel 3.21). Öykünün geçtiği dönemlerdeki karakterlerin toplumsal statüsü, soyluluğu, gücü ve dinî sembolleri makyajlarında gözlenebilir. Sahne makyajında kullanılan sürmeler, pudralar, dudak ve kaş boyaları ile bu etkiler yaratılabilir.

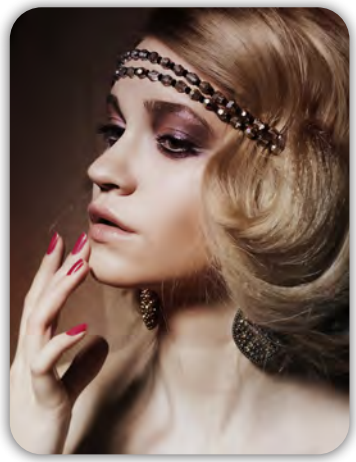

Görsel 3.21: Farklı dönem makyajları

BİLGİ KUTUSU

Eski Mısır ve İbranilerde kaşların boyanması, kalınlaştırılıp koyulaştırılması ve yeniden şekillendirilmesi güç simgesi olarak sıkça rastlanan uygulamalar olmuştur. Rönesans'ta soylular beyaz olan tenlerini, güneşte ve açık alanlarda çalışmak zorunda kalan işçilerden ayırmak için pudra, tebeşir tozu gibi malzemeler ve beyaz kurşun gibi zehirli metaller kullanarak daha da beyazlatmışlardır. Benzer şekilde serfler, miras yoluyla kendisine tahsis edilen arazide toprak ağası adına çalışan köylüler açık arazide toprakla uğraşmaları sonucu bronzlaşan tenlerini pudralayarak köle, işçi ve köylü sınıfsal farklılığını vurgulamışlardır.

Günümüzde sergilenen, geçmiş dönemlere ait öykülerin anlatıldığı, çocuklar tarafından da sevilen ve ilgiyle seyredilen ya da canlandırılan birçok çocuk hikâyesi vardır. Bu hikâyeler hazırlanırken geçtikleri dönemlerin kostüm, aksesuar ve makyajları sahnede yansıtılarak döneme uygunluk sağlanır. Örneğin Nasreddin Hoca 1208-1284 yılları arasında yaşamıştır, Keloğlan karakterinin ise XVII. yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. Pinokyo masalı ve Heıdı (Haydi) hikâyesi 1880'li yıllarda geçmektedir. Bu örneklerdeki gibi geçmiş dönemlerdeki çocuk oyunları için makyaj uygulayacak kişi, çeşitli kaynaklardan bu dönemlerle ilgili araştırmalar yapıp doğru bilgiler edinmeli ve makyajları bu doğrultuda planlayarak uygulamalıdır.

ARAŞTIRINIZ

Sahne makyajı dalında ödül almış yerli ya da yabancı tiyatro oyunlarını, sinema filmlerini araştırınız. Ödül almış makyaj görsellerini sınıfa getiriniz. Makyajları sahne makyajının özellikleri açısından sınıfta arkadaşlarınızla inceleyiniz.

3.3. SAHNE MAKYAJINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Gösterinin hangi yaş grubuna yönelik hazırlanacağı, karakterler, oyunun sahneleneceği ortam ve bu ortamın fiziksel özellikleri gibi birçok unsur sahne makyajının şekillenmesinde belirleyici faktörlerdir. Sahne makyajına yön veren bu faktörler dört başlık altında incelenebilir.

- Gösterinin niteliği
- Gösterinin türü
- Mekânın büyüklüğü
- Işık sistemi

Gösterinin Niteliği

Yapılacak sahne makyajı; gösterinin zamanı, hitap ettiği yaş grupları ve gösteride oynayan karakterlere göre farklılık gösterir. Ayrıca sahne makyajı; çevrenin olumlu ya da olumsuz etkileri, oyuncunun sağlık durumu, kişiliği, yaşı, dış görünüşü ve bulunduğu dönemin modasını yansıtmalıdır.

SIRA SİZDE

Bir sahne gösterisini izleyiniz. İzlediğiniz gösteriyi sahip olması gereken nitelikler bakımından değerlendiriniz. Değerlendirmelerinizi sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

Gösterinin Türü

Yapılacak sahne makyajı, gösterinin türüne göre farklılıklar gösterir. Başlıca gösteri türleri; tiyatro, müzikal, tarihî oyun, pandomim, komedi, drama, dans gösterileri, çocuklara yönelik sahne gösterileri vb. etkinliklerdir. Örneğin tarihî oyun gösterimindeki makyajın amacı o dönemi yansıtmakken pandomim gösterimindeki makyajın amacı jest ve mimikleri ortaya çıkarmaktır.

Mekânın Büyüklüğü

Gösterinin yapılacağı mekân büyüdükçe sergilendiği alandaki seyirci sayısı da artacaktır. Sahneye en uzak noktadaki seyircinin yüzdeki verilmek, vurgulanmak istenen ifadeyi algılayabilmesi için oyuncuya uygun bir makyaj yapılması gerekir (Görsel 3.22). Bu durumda yüze yapılan motifler, vurgular çoğaltılmalıdır.

Işık Sistemi

Sahneyi anlamlandırma vazifesini üstlenmiş tasarım ögelerinden biri olan ışık, geçmişten günümüze kadar farklı değişimlerden geçip, teknolojinin ilerlemesi ile yinelenerek gelişmiştir. Sahne aydınlatmasında denetlenebilen 4 temel özellik vardır. Bunlar; ışığın yoğunluğu, rengi, hareketi ve dağılımıdır. Işık sisteminden mesul olan personel ve ışık tasarımcısı bu özellikleri yerinde kullandığı takdirde gösterinin amaca uygunluğu sağlanır. Işık tasarımcısı tarafından her gösterim için farklı ayarlamalar yapılmalıdır. Işığın doğru yansımasını almak için makyaj önemlidir. Sahnedeki renkler görsel açıdan uyumlu olmalıdır. Bu yüzden makyözün kullandığı makyaj malzemeleri seçilirken sahne ışığı ve kostümün renklerine dikkat edilmelidir.

Görsel 3.22: Geniş mekânda yapılan sahne gösterisinde uygulanan makyaj

BİLGİ KUTUSU

Drummond (Dramınd) 1803'te kalsiyum lambasını icat ancak bu bu lambalar 1860'ta tiyatrolarda kullanılmaya başlanmıştır.

Sahne ışığının amacı dört grup hâlinde incelenebilir.

- **Çözünürlük:** Sahnedeki birey ve nesnelerin önem derecesine göre izleyenleri rahatsız etmeyecek, dikkati dağıtmayacak şekilde görülebilmesidir.
- **İnandırıcılık:** Sergilenen sanat dalının türüne göre ışıklandırmanın amaca uygun olmasıdır.
- **Kompozisyon:** Sahnedeki birey ve nesnelerin anlamlı bir bütün hâlinde bulunmasıdır.
- **Bütünlük:** Sahnede uygulanacak ışık düzenekleri ve açılar göz önünde bulundurularak oyunculara uygulanacak makyajın planı, makyaj uygulamalı provalar ve gerek duyulursa makyajda değişiklikler yapılmalıdır. Eğer sahnede kullanılan renklerin farklı etkileri bilinirse ve bu renkler uyumlu bir şekilde kullanılırsa sahnede anlamlı bir bütünlük sağlanır.

BİLGİ KUTUSU

1830'lu yıllarda hava gazının kullanılmaya başlanması ile birlikte ışık, tiyatroda oyunu destekleyen bir öge olarak kullanılmaya başlandı.

3.4. SAHNE MAKYAJININ ÇEŞİTLERİ

Toplumlar, insanlar, insana ve doğaya özgü durumların çeşitliliği gibi sanatçının beslendiği kaynakların zenginliği sanat dallarını çeşitlendiren etmenlerdir. Senarist ve yönetmenlerin hayal gücüyle ortaya çıkan karakterleri ve onların yaşadıkları durumları yansıtan sahne makyajları da zaman içerisinde beslendiği kaynaklar gibi çeşitlenmiştir. Sahne makyajını çeşitlendiren bu faktörler doğrultusunda Şema 3.1'deki gibi bir sınıflandırma yapılabilir.

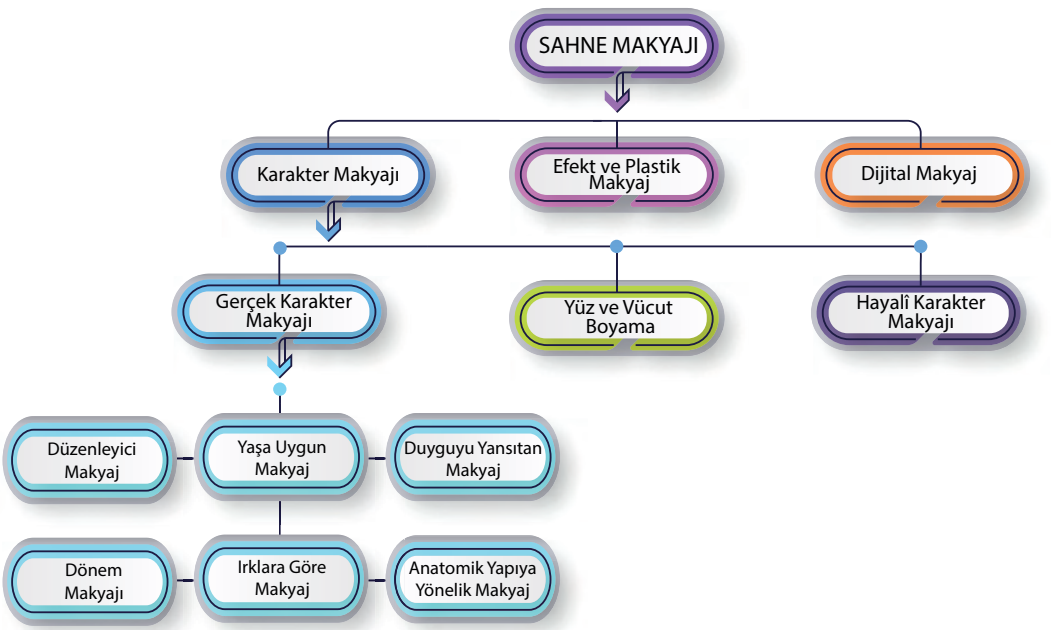

Şema 3.1: Sahne Makyajının Çeşitleri

3.4.1. Karakter Makyajı

Oyunda yer alan karakterlere uygun yapılan makyajın genel ifadesidir. Sahnede uygun karakteri yaratmanın önemli unsurlarından birisi de karaktere yapılan makyajdır. Senarist ve yönetmenin istediği yönde, kostüm ve aksesuarlara uygun şekilde yapılan karakter makyajları, gerçek ve hayalî karakter makyajı olarak iki başlık altında sınıflandırılabilir.

3.4.1.1. Gerçek Karakter Makyajı

Sahnede oyuncunun canlandırdığı erkek, kadın, anne, dede, Keloğlan gibi kahramanı insan olan masal karakterlerinin makyajlarıdır. Bu makyaj; konunun geçtiği dönem, ülke, yaş, sağlık, cinsiyet, kişilik, güzellik, çirkinlik, moda, oyunda verilmek istenen mesaj, duygu gibi ölçütler göz önünde bulundurularak yapılır. Ayrıca yapılacak makyaj; oyuncunun yaşı, kilosu, cinsiyeti ve yüzünün anatomik yapısına göre değişkenlik gösterir. Örneğin genç bir oyuncunun yüzü, canlandıracağı yaşlı karakteri için uygun bir makyajla yaşlandırılabilir. Aynı şekilde geniş yüz hatları olan oyuncu, yapılacak anatomik yapıya uygun makyajla daha zayıf gösterilebilir. Gerçek karakter makyajı, oyun metninde geçen, senarist ve yönetmenin istediği şekilde oyuncuda vurgulanmak istenen ögelere göre çeşitlenir. Örneğin karakterin yaşadığı dönem ön plana çıkarılmak istendiğinde 80'ler ya da 90'lar makyajı yapılabilir.

Düzenleyici Makyaj

Sahne makyajında düzenleyici ya da düzeltici makyaj, bir özelliğin veya karakteristiğin düzeltilmesinde kullanılmaktadır. Sahne için bu kavram, yüz özelliklerini daha simetrik hâle getirmek ve vurgulamak anlamındadır. Yüz hatalarını gidermek amacıyla doğru makyaj ilkeleri ve teknikleri kullanılır. Yüzün göze hoş gelen unsurları öne çıkarılır. Aynı zamanda oyuncunun yüz hatlarını netleştirme, cinsiyete uygun belirginleştirme işlemleri de bu makyajla yapılır (Görsel 3.23). Bu makyaj, oyuncunun temel sahne makyajı olarak da kabul edilir.

Görsel 3.23: Düzenleyici makyaj

Yaşa Uygun Makyaj

Karakter makyajının gerçeğe uygun olmasının en önemli noktalarından biri yaşa uygun yapılmasıdır. Gençlik çağlarında gergin ve canlı olan ciltte zaman içerisinde mimik çizgileri belirginleşir, sarkmalar oluşur (Görsel 3.24). Profesyonel tiyatrolarda yaşlı bir karakteri genç bir oyuncunun oynaması tercih edilmese de karakterlerin oyun boyunca yaşlanması veya oyuncuların farklı karakterleri oynaması gerektiğinde yaşlandırma makyajı yapılmaktadır.

Görsel 3.24: Cildin zamanla yaşlanması

Duyguyu Yansıtan Makyaj

Canlı performanslarda icracı duyguların ifadelerini kuvvetlendirerek aktarmak için yapılan uygulamalardır. Karakterin yumuşak, sert, iyimser, karamsar, talihsiz, mutlu, mutsuz gibi duygu durumlarının sahneye yansıtılmasını kolaylaştırır. Oyuncunun performansını kuvvetlendirir. Bu makyaj uygulamasında öfke, hayal kırıklığı, sert veya yumuşak yüz hatlarını vurgulamak için burun, gözler ve kaşlara odaklanılarak bu bölgeler şekillendirilir (Görsel 3.25).

Görsel 3.25: Yüz ifadelerindeki göz ve kaş duruşları ile duyguların yansıması

Dönem Makyajı

Tarihî bir karakterin canlandırıldığı ya da geçmiş bir dönemin vurgulandığı oyunlarda yapılan makyajlardır. Dönem makyajı, her dönemde toplumların veya insanların çeşitli akımlardan etkilenmesi ya da inanışları doğrultusunda davranışlarının şekillenmesiyle ön plana çıkan makyaj uygulamalarını içermektedir. Kızılderili bir karakter canlandırmasında yapılan yüz boyamaları, 80'ler olarak geçen 1980'lerde moda olan makyajların yapılması ya da Antik Mısır'a ait tarihsel kaynaklarda geçen makyajlar dönem makyajı örnekleridir (Görsel 3.26).

Görsel 3.26: Dönem makyajı örnekleri

Irklara Göre Makyaj

Kişilerin ait oldukları toplumları ve bulundukları çevreyi yansıtan, doğuştan gelen fiziksel karakteristik özellikleri vardır. Irklara göre makyaj; bu karakteristik özellikleri yansıtan, çeşitli ırklara ait burun, göz, ten, yüz kemik yapısı gibi belirgin özelliklerin verilmeye çalışıldığı makyajlardır. Örneğin Asyalı bir karakter için küçük, çekik, şişkin bir göz, yayık ve küçük bir burun ve soluk bir tenin oluşturulmaya çalışılması.

Anatomik Yapıya Yönelik Makyaj

Oyuncunun yüzünde ışık ve gölgelendirme kullanılarak karakteristik kemik ve kas yapılarını vurgulamak ya da değiştirmek amacıyla yapılan makyajlardır. Çene, burun, elmacık kemiği
gibi yapıların genişletilmesi, daraltılması ve vurgulanması bu makyaja örnektir. Yüz anatomisini bilmek ve yapılarını çözmek bu uygulamanın temel özelliğidir. Anatomik yapıya yönelik uygulamalar, yüzde yapılacak diğer değişiklikler ve tasarımlar için temel yapı taşı niteliğindedir. Başka bir ifadeyle diğer makyaj uygulamaları için bir araç niteliğindedir. Örneğin bu makyaj uygulamasıyla ırklara göre karakteristik bir yapıya ulaşılabilir, oyuncunun yüzünde aslında var olmayan, şişkin bir alın kemiği varmış gibi gösterilebilir.

3.4.1.2. Hayalî Karakter Makyajı

Sahnede oyuncunun canlandırdığı cadı, peri, hayalet gibi gerçekte var olmayan ve insan olmayan karakterlerin makyaj uygulamalarıdır (Görsel 3.27). Palyaçolar, oyuncaklar, oyuncak bebekler, çizgi film karakterleri, hayvanlar, çiçekler vb. hayalî karakterlerdir. Hayalî karakterler ortaya çıkarılırken çeşitli makyaj ve yüz boyama teknikleriyle birlikte efektler ve plastik makyaj teknikleri de kullanılabilir. Örneğin bir aslan adam karakteri, yüz boyamayla yapılabileceği gibi protez parçalar ya da maskelerin kullanıldığı plastik makyajla da yapılabilir.

Görsel 3.27: Hayalî karakter makyajı örnekleri

Karakterleri yaratmak için yapılan makyajlar durum, şartlar ve tasarımcıya göre çeşitlenmektedir. Benzer karakterler için her seferinde bambaşka ve özgün tasarımlar oluşturulabilir. Örneğin palyaço gösterisi için palyaçonun mimiklerini ortaya çıkaracak ve belirli ifade taşıyan bir makyaj uygulanmalıdır. Bu durum temel alınıp, palyaçonun yüzünün tamamını boyayarak ya da mimiklerin oluştuğu yüzün belli kısımlarını boyayarak uygulamalar yapılabilir (Görsel 3.28).

Görsel 3.28: Palyaço karakteri için farklı yüz boyama örnekleri

BİLGİ KUTUSU

Kökeni tiyatro olan avangart makyaj, son zamanlarda sahne dışında da popüler olmaya başlamış bir makyaj uygulamasıdır. Profesyonel malzemeler kullanılarak yapılan bu makyajda yüze çizilen figürler birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Hayal gücü ve estetiğin ön planda olduğu bu makyaj uygulamasında pul, sim, renkli tüy ve taşlar kullanılarak özgün tasarımlar yapılmaktadır.

3.4.1.3. Yüz ve Vücut Boyama

Yüz boyama, çocuklara yönelik planlanan gösterilerde ön plana çıkan bir tür sahne makyajı olarak kabul edilebilir. Oyuncuların çocuk olduğu yüz boyamalarında su bazlı boyalar tercih edilerek karaktere uygun çiçek, hayvan, palyaço vb. desenler kullanılmaktadır. Yetişkinlere yönelik gösterilerde ise daha yoğun, gerçekçi yüz ve vücut boyamaları yapılabilmektedir (Görsel 3.29).

Görsel 3.29.a: Yüz ve vücut boyama örnekleri

Görsel 3.29.b: Yüz ve vücut boyama örnekleri

3.4.2. Efekt ve Plastik Makyaj

Efekt makyajı; ışık, gölge ve özel malzemlerle (pıhtı kan, gum, sıvı kan gibi yaralanma efekti için yapay malzemeler) ya da protez parçalardan yararlanılarak yapılan makyajlardır. Travma makyajı olarak da geçen bu makyajda cilde sahte çürük veya yara görünümleri verilmeye çalışılır. Boyutları ve ciddiyeti senaryonun gerektirdiği ve yönetmenin istediği şekilde yapılır. Yapılacak yara veya deformasyonun gerçekçi durması için makyözün temel sağlık bilgilerine hâkim olması önemlidir.

Plastik makyaj; tamamen protez parçalarla yapılan, normal bir makyaja göre yapımı oldukça uzun süren, malzemelerin çoğunun diğer kozmetik ürünleri kadar kolay bulunamadığı ve uygulanması için özel eğitim gerektiren üç boyutlu bir makyaj türüdür (Görsel 3.30). Oyuncunun yüzünden alınan kalıplarla yapılan maskelerin boyanması ve oyuncuya takılması gibi çok detaylı çalışmaları kapsamaktadır.

Görsel 3.30: Plastik makyaj örneği

3.4.3. Dijital Makyaj

Bilgisayar üzerinde özel programlarla üç boyutlu hazırlanan çalışmalardır. Oyuncunun yüzünün bilgisayar ortamına aktarılarak üzerinde yapılan çalışmaları kapsamaktadır. En bilinen örneklerinden biri "Benjamin Button'ın (Benjamin Batın) Tuhaf Hikâyesi" adlı filmdir. Başrol oyuncusu Brad Pitt'in (Bıred Pit) yaşlandırma makyajı bu teknikle yapılmıştır.

3.1. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Sahne Makyajı Çeşitlerini Gösteren Afiş Hazırlama

Amaç: Afiş; bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanıdır. Bu uygulamada öğrendiğiniz sahne makyajı çeşitlerini tanıtan bir afiş hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Temaya uygun içerik araştırması yapınız.
2. Afiş hazırlarken kullanacağınız bilgileri çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, genel ağ vb.) araştırınız.
3. Araştırmanızda okulunuzda ya da ilinizde bulunan meslek liseleri bünyesinde bulunan "Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Bölümü, Eğlence Hizmetleri Bölümü" öğretmen ve öğrencilerinden sahne makyajı çeşitleri konusunda bilgi alınız.
4. Çeşitli afiş örneklerini inceleyiniz.
5. Afişte kullanacağınız metin ve görselleri seçiniz.
6. Afişteki görsellerin dikkat çekici ve temayı temsil edici nitelikte olmasına dikkat ediniz.
7. Afişte her bir makyaj çeşidine yer vermeye dikkat ediniz.
8. Afişin boyutunu belirleyiniz.
9. Özgün bir afiş tasarlayınız.
10. Afişi detaylı düşünerek etkili ve en iyi şekilde hazırlayınız.
11. Afişi görsel, metin ve renk uyumuna dikkat ederek hazırlayınız.
12. Afişin içeriği ve resimlerinin bütünlük içinde olmasına özen gösteriniz.
13. Afişi okulunuzda bulunan panoya asarak arkadaşlarınızın bu konu hakkında bilgilenmesine katkıda bulununuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 3.1 Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

3.1. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Sahne Makyajı Çeşitlerini Gösteren Afiş Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Sahne Makyajı Çeşitlerini Gösteren Afiş Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik kaynak taraması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Farklı alanlarla iş birliği yaptı.					
4. Afiş hazırlamanın aşamalarını araştırdı.					
5. Afiş için gerekli araç gereci araştırdı.					
6. Afişte içeriği kapsayan görsel ve bilgilere yer verdi.					
7. Uygun boyutlarda afiş hazırladı.					
8. Afişte görsel, metin ve renk uyumu oluşturdu.					
9. İçerikte tutarlı bilgilere yer verdi.					
10. Özgün bir afiş hazırladı.					
11. Afişi tema kapsamında hazırladı.					
12. Afişi okul panosunda sergiledi.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/60] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

3.5. SAHNE MAKYAJINDA KULLANILAN MALZEMELER

Makyaj; insanlığın ilk çağlarından beri çeşitli amaçlar, ihtiyaçlar doğrultusunda farklılaşarak ve gelişerek varlığını göstermektedir. Günlük hayatta kullanılan makyaj ürünleri, yüzün özelliklerini ortaya çıkarmak için az pigment içerir. Fakat sahne makyajında kullanılan ürünler, tüm yüz özelliklerini ortaya çıkarmak için olması gerektiği kadar pigment içerir. Sahne makyajında kullanılan ürünler üst düzeyde kapatıcı özelliğe de sahiptir. Aynı zamanda kalıcı olması ve terlemeye dayanıklı olması sayesinde rahatlıkla kullanılabilmektedir.

Sahnede bulunan oyuncuların yaş ve cinsiyeti fark etmeksizin rolü ne olursa olsun izleyiciler tarafından fark edilmesi için makyaj gereklidir. Günlük hayatta kullanılan makyaj malzemelerinin (fondöten, pudra, ruj, göz kalemi vb.) yanı sıra bazı karakterlere (cadı, yaşlı adam, yaralı kadın vb.) hayat vermek için daha özel malzemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Sahne makyajı, alanında uzman makyözler tarafından yapılmalıdır. Makyaj malzemelerini uygun yerlerde ve doğru bir şekilde uygulamak için tanımak gerekmektedir.

3.5.1. Tonik ve Temizleme Sütü

Tonik, cilt yüzeyinde bulunan gözenekleri açmak (Görsel 3.31), temizleme sütü ise cildi temizlemek ve nemlendirmek için kullanılmaktadır (Görsel 3.32). Makyaj temizlenirken de bu ürünler kullanılır. Makyaj yapılmadan önce mutlaka yüzün temizlenmesi gerekmektedir. Göz makyajı temizlenirken göz temizleyici ürünler kullanılmalıdır.

Görsel 3.31: Tonik

Görsel 3.32: Temizleme sütü

3.5.2. Nemlendirici Kremler

Makyaj yapılmaya başlanmadan önce cilt tipine uygun bir nemlendirici krem ile yüz nemlendirilmelidir. Böylelikle yüzde makyaj bazı oluşturulur ve yüz makyaja hazır hâle getirilerek profesyonel bir görüntü oluşturmak için ilk adım atılır. Ayrıca makyaj yapılacak kişi hassas bir cilde sahipse makyajın olumsuz etkilerinden de kurtulur.

3.5.3. Gölgelendirici

Yüz üzerinde derinlik yaratmak için kullanılmaktadır. Krem, toz ve yağ bazlı gölgelendiriciler vardır. Işıklandırma ve gölgelendirme genellikle birlikte anılır. Bunun nedeni ise sahnede yüzün ön plana çıkarılması gereken yerlerine ışıklandırma, diğer yerlerine gölgelendirme yapılmasıdır (Görsel 3.33).

Görsel 3.33: Gölgelendirme uygulaması

3.5.4. Işıklandırıcı

Yüzün t bölgesini aydınlatmak ve yanaklara parlaklık vermek amacıyla kullanılan makyaj malzemesidir. Işıklandırma işlemi uygun bir fırça ya da parmak uçları ile yapılmalıdır.

3.5.5. Fondötenler

Makyajın alt zeminini oluşturmaktadır. Sahne spotları altında oyuncunun görüntüsünü tamamlayan deri rengini vermek amacıyla kullanılmaktadır. Farklı renk ve türde fondötenler vardır (Görsel 3.34, Görsel 3.35). Krem fondötenler cilde nemli süngerle uygulanmaktadır. Kullanılacak fondöten rengi, oyuncuların karakterlerine göre değişmektedir.

Görsel 3.34: Krem fondötenin renk tonları

Görsel 3.35: Toz fondöten

3.5.6. Makyaj Boyaları

Makyaj boyaları, uygulanacak alana göre farklı renk ve tonlarda çeşitlenmektedir. Su ve yağ bazlı olmak üzere ikiye ayrılır. Su bazlı boyalar; 3-10 yaş arası çocukların yüz boyama etkinliklerinde palyaço makyajı, pandomim oyuncusu makyajı veya vücut boyamada kullanılmaktadır (Görsel 3.36). Su bazlı olan boyalar uygun fırçalar ya da nemli bir sünger ile uygulanabilmektedir. Su kullanılarak kolayca temizlendiği için kullanışlıdır. Bireye canlandırmak istediği karaktere göre su bazlı makyaj yapılıp ardından makyajı süslemek için sim kullanılabilmektedir. Makyajlarda simli ve su bazlı boyalar da tercih edilebilmektedir. Bu tür makyaj genellikle prenses, kraliçe vb. karakterlerde kullanılmaktadır.

Görsel 3.36: Pandomim oyuncusu makyajı

Krem bazlı boyalar, yapılacak makyaja göre uygun büyüklükte makyaj süngeri ile uygulanabilmektedir. Temizleme esnasında temizleme sütü, sünger ya da pamuk yardımı ile yüze uygulanarak makyaj temizlenmelidir.

ARAŞTIRINIZ

Ülkemizde çocukların yüz boyamalarında en çok hangi boya çeşitleri neden tercih edilmektedir? Araştırınız.

Göz Farı

Göz kapağına renk vermek ve bakışlara derinlik sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Toz veya krem hâlinde, farklı renk ve çeşitlerde göz farları vardır. Islak fırça ile kullanılan su bazlı göz farları da mevcuttur (Görsel 3.37, Görsel 3.38).

Görsel 3.37: Sim far

Görsel 3.38: Krem far

Rimel

Kirpikleri belirginleştirmek için kullanılan makyaj malzemesidir. Farklı renklerde rimeller vardır. Fakat çoğunlukla siyah ve kahverengi olanlar tercih edilmektedir. Suya dayanıklı olan rimeller daha çok kullanılmaktadır (Görsel 3.39).

Görsel 3.39: Farklı başlıklarda rimel

Pudra

Pudranın farklı renkleri bulunmaktadır. Sahne makyajındaki en kullanışlı pudra, transparan olan pudradır. Transparan pudralar yüze oturur ve pırıltı sağlar (Görsel 3.40). Pudra uygulanırken makyaj süngeri kullanılırsa çok daha iyi bir sonuç alınabilir (Görsel 3.41).

Görsel 3.40: Pudra

Görsel 3.41: Makyaj süngeri

Allık

Allıkları krem veya toz hâlinde bulmak mümkündür. Krem hâlinde bulunan allıklar pudralama işleminden önce, toz hâlinde bulunan allıklar pudralama işleminden sonra fırçayla cilde uygulanmaktadır. (Görsel 3.42).

Görsel 3.42: Krem ve toz allıklar

Ruj ve Dudak Kalemi

Ruj dudakları renklendirmek amacıyla, dudak kalemi ise dudaklara şekil vermek amacıyla kullanılır (Görsel 3.43, Görsel 3.44). Bunların farklı renk ve tonları mevcuttur. Ruj dudaklara doğrudan uygulanabilir ancak rujun uygun bir fırça ile uygulanması daha iyi sonuç verir. Dudak kalemi dudağın içi ya da dışına uygulanabilir. Dudak kaleminin renginin kullanılan rujun renginden bir ton daha koyu olması tercih edilir. Aynı zamanda dudak rengi ile allık renginin uyumlu olması gerekmektedir (Görsel 3.45).

Görsel 3.43: Krem ruj

Görsel 3.44: Likit ruj

Görsel 3.45: Dudak kalemi

Göz Kalemi

Göz kalemi gözü belirginleştirmek amacı ile kullanılmaktadır. Göz kalemlerinin farklı renkleri vardır (Görsel 3.46). Fakat gözleri ön plana çıkarmak için en kullanışlı renk siyahtır. Yüz üzerindeki çizgileri ortaya çıkarmak için de genellikle kahverengi kullanılmaktadır (Görsel 3.47).

Görsel 3.46: Farklı renklerde göz kalemi

Görsel 3.47: Göz kalemi

Eyeliner (Aylaynır)

Krem veya sıvı bazlı olarak bulmak mümkündür, gözü şekillendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Görsel 3.48, Görsel 3.49).

Görsel 3.48: Farklı renklerde eyeliner

Görsel 3.49: Krem eyeliner

Kaş Kalemi

Kaşları şekillendirmek amacı ile kullanılmaktadır. En çok tercih edilen renkler kahverengi ve siyahtır. Bu kalemler genellikle kullanım kolaylığı sağlaması açısından yumuşak ve mum uçludur.

3.5.7. Yapışkanlı Taşlar

Yüz makyajı esnasında yapışkanlı parlak taş kullanımı yüze estetik bir görünüm kazandırabilir. Uygulanması basit ve ekonomiktir. Yapışkanlı taşlarda yapışkanı yardımıyla basit bir şekilde sabitlenir. İstenen zamanda da kolayca çıkar.

3.5.8. Lastik Mühürler ya da Süngerler

Bu sünger ya da mühürler bazen farklı renklerde boyanıp vücudun istenen yerine baskı yapmak bazen de boyayı sürmek için kullanılabilmektedir (Görsel 3.50).

Görsel 3.50: Sünger ile yapılan yüz boyama

3.5.9. Gom (Gum)

Sahnede bulunan oyuncuların sakal, bıyık vb. aksesuarlarını yapıştırmak amacıyla kullanılmaktadır.

3.5.10. Aseton

Aseton, gom çözücü olarak veya oje çıkarmak için kullanılmaktadır (Görsel 3.51).

Görsel 3.51: Aseton

3.5.11. Gom Çözücü

Aseton gibi bir üründür. Yapışkan maddeleri çözmek için kullanılmaktadır.

3.5.12. Special Plastic (Speşıl Plastik)

Sahne oyunlarında karakterlerin özelliklerine göre kaşları kapatmak, burun veya çene üzerinde değişiklikler oluşturmak için kullanılan ürünlerdir.

3.5.13. Latex (leyteks)

Kauçuktan elde edilen bir maddedir. Sıvı bazlıdır. Yüz üzerinde değişiklikler oluşturmak amacıyla kullanılır. Latex ile yüze deforme olmuş bir görünüm verilebilir (yara, kırışıklık vb.). Ürün saç kurutma makinesi ile kurutulduğu zaman ince bir tabakaya dönüşür. Latex, kel başlığı yapımında kullanılan bir üründür.

ARAŞTIRINIZ

Latexin kauçuk ağacından elde edilme sürecini, içeriğini, kullanım alanlarını, makyaj için doğru latex seçiminde dikkat edilmesi gereken hususları, latex alerjisinin ne olduğunu araştırınız. Araştırmanız sonucu elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınız ile paylaşınız.

3.5.14. Glatzan

Plastik veya porselen kafa kalıbına uygulanan solüsyondur.

3.5.15. Plasto ve Burun Macunu

Burun, çene gibi yüz çevresinin belli bölgelerine yapılacak ilave ya da ufak değişikliklerde kullanılmaktadır.

3.5.16. Tuplast

Yüz çevresine "ben" yapımında ve yüz çevresinde özel efekt yaratmak için kullanılmaktadır.

3.5.17. Fırçalar

Profesyonel bir makyözün makyaj çantasında farklı kalınlıkta, yuvarlak veya yassı, samur ve hijyenik fırçalar olmalıdır. Genellikle yassı fırçalar gölgelendirmelerde, daha ince ve yuvarlak fırçalar hatları belirginleştirmede, orta kalınlıkta olan yuvarlak uçlu fırçalar allık sürmede, kalın ve yuvarlak fırçalar ise pudra sürmede kullanılmaktadır. Kaş fırçası olarak kullanılan fırçalar, daha sert ve farklı yapıdadır (Görsel 3.52).

Görsel 3.52: Farklı büyüklükte ve işlevlerde fırçalar

3.5.18. Takma Kirpik

Genellikle tarihî oyunlar ve şovlarda kullanılan takma kirpikler tek tek ya da bütün hâlinde yapıştırılabilir (Görsel 3.53).

Görsel 3.53: Takma kirpik ve aparatı

3.5.19. Makyaj Çantası

Makyaj malzemelerini dış etkilerden korumak aynı zamanda malzemelerin düzenli olmasını sağlamak amacıyla makyaj çantası kullanılır. Makyaj çantası yerine ayrı bölümleri olan makyaj kutusu da kullanılabilir.

3.5.20. Makyaj Aynası ve Makyaj Masası

Sabit, ayrı parçalar hâlinde ya da taşınabilir olan makyaj masaları ve aynaları mevcuttur. Bu ürünlerin üç kanatlı şekilde olanları da vardır. Makyaj aynasının çevresine sabit aralıklarla dizilmiş yirmi beşer watt'lık ampuller takılmalıdır. Makyajda floresan ışık kullanmak doğru olmaz. Çünkü floresan ışık renkleri değiştirip çizgi ve gölgelerin görünmemesine neden olur. Takılan ampuller, her iki yandan aşağı kadar uzanmalı, ampüllerin birkaç tanesi de aynanın üzerinde olmalıdır (Görsel 3.54).

Görsel 3.54: Makyaj masası ve aynası

SIRA SİZDE

Aşağıdaki soruların cevapları numaralı kutuların içinde harfleri karışık şekilde verilmiştir. Harfleri düzenleyerek doğru cevapları kutuların içine yazınız.

1) ..... (EİEİÜCNDLİZY JMYAAK)	2) ..... (KIIŞ)	3) ..... (XAETL)
4) ..... (STUATPL)	5) ..... (AHNEMKSJIYAA)	6) ..... (İKNOT)
7) ..... (TOPASL)	8) ..... (TEKSEİT)	9) ..... (KFETE KAYJMA)

SORULAR

1. Yüz hatalarını gidermek amacıyla yapılan temel karakter makyajı.
2. Sahneyi aydınlatan tasarım ögelerinden biri.
3. Kauçuktan elde edilen makyaj malzemesi.
4. "Ben" gibi özel efektler yaratmak için kullanılan malzeme.
5. Oyuncuların rollerine uygun boyanmaları.
6. Cilt yüzeyinde bulunan gözenekleri açan malzeme.
7. Makyajda ilave ya da ufak değişikliklerde kullanılan malzeme.
8. Sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi.
9. Cilde yara, morluk gibi görünümlerin verildiği makyaj çeşidi.

3.2. UYGULAMA

Uygulamanın Adı : Yüz Boyama Etkinliği Afiş Yarışması

Amaç: Bu uygulamada okul öncesi eğitim programında yer alan belirli gün ve haftalardan birine yönelik etkinliği tanıtan afiş hazırlayarak yarışma düzenlemeniz amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Okul öncesi eğitim programında yer alan belirli gün ve haftalar listesini inceleyiniz.
2. Belirli gün ve haftalardan birini tema olarak seçiniz.
3. Seçtiğiniz temaya uygun bir kutlama etkinliğini hayalî olarak tasarlayınız.
4. Etkinliği 36-72 aylık çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak planlayınız.
5. Etkinlikteki ana unsuru yüz boyama faaliyeti olarak tasarlayınız.
6. Seçtiğiniz belirli gün veya haftayı yansıtacak yüz boyama örneklerini araştırınız.
7. Afiş nasıl hazırlanır ve hazırlanırken nelere dikkat edilir araştırınız.
8. İyi bir afişin taşıması gereken nitelikleri belirleyiniz.
9. Tasarladığınız etkinliği yansıtan özgün bir afiş hazırlayınız.
10. Sınıf içerisinde afişlerle bir yarışma düzenleyiniz.
11. Gizli oy ve açık sayım yoluyla seçim yaparak en iyi ilk üç afişi belirleyiniz.
12. Oylama yaparken objektif davranarak adil bir seçim yapınız.
13. Oy verirken iyi bir afişin taşıması gereken nitelikleri göz önünde bulundurunuz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulamanın değerlendirilmesi, 3.2 Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

3.2. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Yüz Boyama Etkinliği Afiş Yarışması

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Yüz Boyama Etkinliği Afiş Yarışması" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Okul öncesi eğitim programında yer alan belirli gün ve haftaları araştırdı.					
2. Afişin nasıl hazırlanacağını araştırdı.					
3. Temasına uygun yüz boyama örneklerini araştırdı.					
4. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
5. Afiş için gerekli hazırlıkları yaptı.					
6. 36-72 aylık çocukların gelişim özelliklerine uygun etkinlikler tasarladı.					
7. Seçtiği belirli gün veya haftaya uygun içerikte afiş hazırladı.					
8. Ana unsuru yüz boyama etkinlikleri olan afiş hazırladı.					
9. Afişte görsel, metin ve renk uyumu oluşturdu.					
10. Seçim için gerekli hazırlıkları yaptı.					
11. Objektif bir seçim için belirli ölçütler hazırladı.					
12. Arkadaşlarının afişlerini belirlediği ölçütlere göre değerlendirdi.					
13. Afişleri değerlendirirken objektif ve adil davrandı.					
14. Gizli oy ve açık sayım yaparak en iyi ilk üç afiş belirledi.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 14 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 70'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/70] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Boyanmanın tarihi hakkında bilgi edinmek için ilk insanların avcılık, ... ve halk şenliklerini araştırmak gerekir.
2. Sahne makyajının estetikliğini değerlendirmek için güzelliği belirleyen ..... ve ..... nitelikler değerlendirilir.
3. Oyuncunun yüzünde kemik ve kas yapılarının şekillendirildiği gerçek karakter makyajına ..... denir.
4. Sahne makyajı yüze uygulanmadan önce rolün gerektirdiği ..... prova edilerek kasların hareketleri ile yüzün alacağı şekiller gözlemlenir.
5. Sahne makyajında kullanılan sürmeler, dudak boyaları, kaş boyaları, pudralar ile öykünün ..... karakteristik özellikleri sahneye yansıtılabilir.
6. Göz kapağına renk vermek, bakışlarda derinlik sağlamak için kullanılan makyaj malzemesine ..... denir.
7. Sahne aydınlatmasında denetlenebilen ögeler ..... rengi, hareketi ve dağılımıdır.
8. Gomu veya oje çıkarmada kullanılan malzemeye ..... denir.

B. Aşağıda verilen soruları doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyerek yanıtlayınız.

9. "Tiyatro oyununu seyreden seyirci oyunda yer alan karakterler ile karşılaştığında karakterlerin yansıttığı psikolojik etkilere duygusal ifadeleri ile tepki verir. Oyuncunun rolünün ifadesini güçlendiren, jest ve mimiklerini pekiştiren, tiplemesindeki değişikliği yansıtan sahne makyajı seyircinin oyuna ve oyuncuya tepki vermesini sağlayan etkili bir uyarıcıdır."

   Yukarıdaki sözleri söyleyen bir tiyatro yönetmeni, sahne makyajının hangi boyutuna vurgu yapmış olur?

   A) Çeşitliliğine
   B) Malzemelerine
   C) Önemine
   D) Uygulamasına
   E) Tarihçesine

10. **Aşağıdakilerden hangisi sahne makyajını etkileyen faktörlerden biri değildir?**

    A) Gösterinin türü
    B) Mekânın genişliği
    C) Gösterinin niteliği
    D) Işık sistemi
    E) Ses sistemi

11. **Aşağıdakilerden hangisi kostüm çeşitlerini belirleyen etmenlerden biri değildir?**

    A) Kostüme uygunluk
    B) Estetik olma
    C) Karaktere uygunluk
    D) Malzemelere uygunluk
    E) Döneme uygunluk

12. **Sahne makyajında boyaların, renk tonlarının, çizgilerin, fırçalarla ve süngerlerle oluşturulan dokuların uygun orantıda bir araya getirilmesi, sahne makyajına hangi niteliği kazandırır?**

A) İşlevsel olma
B) Karaktere uygunluk
C) Estetik olma
D) Kostüme uygunluk
E) Döneme uygunluk

13. **Işık, renk, gölge, aydınlatma gibi terimler sahne makyajının hangi özelliğinde öne çıkar?**

A) Uygulama yapılacak alana uygunluk
B) Uygulama yapılacak malzemelere uygunluk
C) Seçilen karaktere uygunluk
D) Uygulama yapılacak mekâna uygunluk
E) Estetik niteliklere uygunluk

14. Sahnelenecek bir oyun için yönetmenlerin, oyuncuların, kostüm tasarımcısı ve makyaj sorumlusunun katıldığı bir karakter analiz toplantısı düzenlenmiştir. Makyaj sorumlusu, bu toplantı ile oyundaki karakterlerin belirleyici faktörleri hakkında bilgi sahibi olmayı ve uygulayacağı makyajları bu doğrultuda planlamayı hedeflemektedir.
Yukarıda verilen bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi makyaj sorumlusunun karakter hakkında bilgi sahibi olması gereken en uygun faktörlerdir?

A) Estetik, uygunluk, orantı, genetik
B) Genetik, çevre, sağlık, kişilik
C) Simetri, harmoni, estetik, çevre
D) Genetik, simetri, harmoni, çevre
E) Çevre, harmoni, kişilik, genetik

15. **Aşağıdakilerden hangisi makyajının çeşitlerinden biri değildir?**

A) Düzenleyici makyaj
B) Işıklandırıcı makyaj
C) Efekt makyajı
D) Plastik makyaj
E) Karakter makyajı

16. **Yapılacak sahne makyajı, karakterin aşağıdaki hangi özelliğine göre değişkenlik göstermez?**

A) Cinsiyet **B)** Deneyim **C)** Karakter **D)** Kilo **E)** Yaş

17. **Aşağıdakilerden hangisi plastik veya porselen kafa kalıbına uygulanan solüsyona verilen addır?**

A) Aseton **B)** Glatzen **C)** Plastro **D)** Rimel **E)** Tuplast

18. **Aşağıdakilerden hangisi sahnede bulunan oyuncuların sakal, bıyık gibi aksesuarlarını yapıştırmak amacıyla kullanılan üründür?**

A) Aseton **B)** Gom **C)** Latex **D)** Plastro **E)** Sünger

C) Aşağıdaki açık uçlu soruların cevaplarını ilgili boşluklara yazınız.

19. **Sahne makyajını evrende, doğada, hayatınızda bulunan somut bir varlık ile ifade edecek olsanız bu varlık ne olurdu?**

.....
.....
.....

20. **Okul öncesinde drama faaliyetlerinde ve sosyal hayatta yapılan yüz boyamalarının estetik nitelikte yapılması neden önemlidir?**

.....
.....
.....

21. **"Harikalar Diyarında" adlı roman çocuklar için tiyatroda sahnelenecektir. Bu oyunun sahne makyajı tasarımcısının göz önünde öncelikle bulundurması gereken sahne makyajının hangi özellikleridir? Bu özellikleri sebepleriyle birlikte açıklayınız.**

.....
.....
.....

22. **Gerçek karakter makyajı çeşitlerinden iki tanesini yazarak bunların temel özelliklerini kısaca açıklayınız?**

.....
.....
.....

23. **Efekt makyajında kullanılan makyaj malzemelerinden beş tanesini yazınız.**

.....
.....
.....

3. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öz değerlendirme formu, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Öğrendiğiniz 3. öğrenme birimi ile ilgili kendinizi en doğru yansıttığını düşündüğünüz seçeneği X işareti ile işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR	KARARSIZIM
Bu öğrenme birimindeki konuları öğrenmekten zevk aldım.			
Öğrenme birimindeki etkinlikleri yaparken zorlanmadım.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri ilginç buldum.			
Öğrenme biriminde yer alan konularda kendimi geliştirmek isterim.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri mesleki uygulamalarımla ilişkilendirebilirim.			

4. ÖĞRENME BİRİMİ

GÖSTERİLER İÇİN SAHNE MAKYAJI UYGULAMALARI

KONULAR

4.1. SAHNE MAKYAJI UYGULAMALARINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR
4.2. SAHNE MAKYAJI UYGULAMA VE UYGULAMA AŞAMALARI
4.3. YÜZ BOYAMA UYGULAMA VE UYGULAMA AŞAMALARI

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sahne makyajına başlanmadan dikkat edilmesi gerekenler
- Sahne makyajını uygularken dikkat edilmesi gerekenler
- Sahne makyajı ve yüz boyamanın detayları
- Sahne makyajının planlama, uygulama ve değerlendirme aşamaları
- Oyuncu, karakter, kostüm ve makyajın ilişkisi
- Makyajda eskiz çalışmaları
- Makyajda gölgelendirme ve ışıklandırma teknikleriyle yüzde yapılan değişiklikler
- Sahne makyajında kullanılan özel malzeme ve teknikler
- Sahne makyajında kullanılan özel malzeme ve tekniklerle ortaya çıkarılabilecek farklı tipleme ve karakterler
- Özel malzeme ve tekniklerle takma saç, sakal, bıyık, kaş kapatma, çene ve burun uygulamaları
- Sahne makyajı ve yüz boyama uygulamaları

TEMEL KAVRAMLAR

- Cilt yapısı
- Gölgelendirme
- Hijyen
- Işıklandırma
- Sahne makyajı
- Yüz anatomisi
- Yüz boyama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Yüz boyama esnasında oluşabilecek olumsuz durumlar neler olabilir?
2. Genellikle bir yetişkinin çocuğun yüzüne boyama yapması ile gerçekleştirilen yüz boyama etkinliklerinin daha farklı ve çocuk merkezli hâle getirilmesi için neler yapılabilir?

Dekor, kostüm, aksesuar ve makyaj sahnede yaratılacak ahengin, gösterinin birbirini bütünleyen unsurlarıdır. Gösterinin teması ve türü ile bütünlük sağlayan, etkili sahne makyajları seyircilerin gösteriyi algılamasını kolaylaştırır. Oyuncunun karakterine uygun yapılan sahne makyajı ile ifade gücü artırılır (Görsel 4.1). Gösterinin türü, yeri, zamanı, gösterinin sahneleneceği mekân değiştikçe uygulanacak makyaj da bu etmenlere bağlı olarak şekil alır.

Görsel 4.1: Karaktere uygun sahne makyajı uygulaması

4.1. SAHNE MAKYAJI UYGULAMALARINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Sahne makyajına başlamadan önce makyözün öncelikle makyaj yapılacak kişinin yüzünü ve oynadığı karakteri tanıması gerekmektedir. Makyajda en önemli unsur, ustalıktan çok role uygun, doğru makyaj yapmaktır. Uygun yüze, uygun malzemelerle, role uygun makyaj yapıldığı takdirde sahne makyajı her yönden amacına ulaşır (Görsel 4.2).

Görsel 4.2: Makyajda kullanılan malzemeler

Sahne makyajı uygulamalarında dikkat edilmesi gereken hususlar üç başlık altında incelenebilir.

4.1.1. Sahne Makyajı Uygulamasına Başlanmadan Önce Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Sahne makyajı yapılmadan önce izleyicilerin ve makyaj yapılacak kişilerin yaş grubu göz önüne alınmalıdır.
- Uygulanacak makyaj; gösterinin amacına, ışık sistemine, sahne mekânına, kostüm ve aksesuarlara, oyunun konusuna uygun olmalıdır.
- Uygulanacak makyaj için profesyonel malzemeler hazırlanmalıdır.
- Makyaj esnasında kostümün kirlenmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Sahne makyajı uygulanacak bireyin yüzünün kemik yapısı göz önüne alınmalıdır.
- Makyaj malzemelerini almadan önce malzemelerin son kullanma tarihine bakılmalıdır. Raf ömrü dolmuş ürünler ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir.
- Uygulanacak makyaj malzemelerinde Sağlık Bakanlığının Kozmetik Yönetmeliği'ne uygun olarak CE, GMP, ISO 9001, EN-71 vb. belgelerinin olmasına dikkat edilmelidir.

ARAŞTIRINIZ

CE, GMP, ISO 9001, EN-71 belgelerinin ne anlama geldiğini, hangi sektörlerde kullanıldığını ve hangi amaca hizmet ettiğini araştırınız.

4.1.2. Sahne Makyajını Uygulama Esnasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Uygulamaya başlanmadan önce cilt uygun malzemeler ile temizlenmelidir.
- Makyajın altına fondöten uygulamadan önce cilde uygun bir nemlendirici veya baz uygulanmalıdır. Fondöten uygulanırken pürüzlü bölgeler mutlaka kapatılmalıdır. Aksi takdirde ışıkta pürüzler belli olur.
- Gölgelendirmeler, ışığın geliş yönüne göre farklılık göstermektedir. Işığın geliş yönüne göre fondötenin çok açık ya da koyu tonları kullanılmalı ayrıca fondöten cilde çok iyi dağıtılmalıdır.
- Sahnedeki oyuncunun canlandıracağı karaktere uygun makyaj yapılmalıdır. Örneğin Keloğlan canlandırılacak ise kel başlık genellikle plastik veya latex kauçuktan yapılır. Kullanılacak malzemeler önceden hazırlanmalıdır.
- Göz makyajı, karakterin göz şekline göre yapılmalıdır. Gözler, karakterin özelliğine göre kalemle vurgulanmalı, gerekirse takma kirpik kullanılmalıdır.
- Makyaj malzemeleri, mutlaka kullanma talimatlarına göre uygulanmalıdır.
- Makyaj esnasında kullanılacak fırçaların ebatları, şekilleri formu yapılacak işleme uygun olmalıdır. Örneğin yüz boyama esnasında yüze uygun büyüklükte, yumuşak, küçük uçlu fırça, allık sürerken daha büyük fırça kullanılmalıdır.
- Makyaj esnasında allık ve ruj kullanırken makyajda bütünlük sağlamak amacıyla renk uyumuna dikkat edilmelidir.
- Uygulama esnasında kullanılan malzemeler temizlenmeden farklı bir kişiye herhangi bir makyaj uygulaması yapılmamalıdır.
- Uygulama esnasında cilt reaksiyon gösterirse ürünün cilt ile teması kesilmelidir.
- Uygulama esnasında kullanılan malzemelerde hijyene dikkat edilerek uçuk, arpacık gibi kolaylıkla bulaşabilecek enfeksiyonların önüne geçilmelidir.
- Kullanılan malzemelerin temiz ve steril olması, bazı malzemelerin tek kullanımlık ya da kişiye özgü olması gerekmektedir.
- Makyaj tamamlandıktan sonra eksiklerin olup olmadığı kontrol edilmelidir.

4.1.3. Sahne Makyajı Uygulaması Sonrası Dikkat Edilecek Hususlar

- Her makyaj uygulamasından sonra makyajın yapıldığı alan ve malzemeler mutlaka temizlenmelidir.
- Kostüm, gösteri yapılmadan önce aksesuarlar ve makyajla prova edilmelidir. Eksikler var ise gösteri öncesinde tamamlanmalıdır.
- Gösterinin yapılacağı sahnede kullanılacak ışık sistemi ile prova yapıldıktan sonra gerekli düzenlenmeler yapılmalıdır. Örneğin kullanılan ışığın rengine göre makyajda kullanılan renklerde değişiklikler yapılabilir.
- Gösteri esnasında bozulan makyaja düzeltme yapılmalıdır.
- Herhangi bir aksesuar gerekiyor ise makyaj uygulamasından sonra kullanılmalıdır.

4.2. SAHNE MAKYAJI UYGULAMA VE AŞAMALARI

Sahne makyajı, canlandırılacak rolün özelliklerine göre oyuncuya kendi yüzünün görünüşünden daha farklı görünüş sağlar (Görsel 4.3). Sahne makyajında malzeme kullanımı; uygulanış şekilleri açısından sinema, televizyon makyajı ve gündelik makyajdan farklılık gösterir. Makyajın uygulama alanının iyi tanınması, oyuncuya makyaj ile yapılacak işlem ve değişimlerin doğru planlanmasını sağlar. Sahne makyajı, kişisel tasarım ve uygulama sürecinden geçerek hayata aktarıldığı için gelişimini sürekli sürdüren bir alandır. Sahne makyajının uygulama aşamaları Şema 4.1'de gösterildiği gibi üç ana başlıkta düzenlenebilir.

Şema 4.1: Makyaj uygulama aşamaları

Görsel 4.3: Makyajla farklı görünümler sağlama

4.2.1. Planlama

Belirlenen makyajı uygulamadan önce yapılacak hazırlıklar, makyaja karar verilmesi ve makyajın provasının yapılması süreçleri sahne makyajının planlama aşamasında yer alır. Makyajın temel özellikleri ve bu özelliklerin niteliğini belirleyen yüz anatomisi, ışık ve gölge, renkler, sahne ışığı gibi çeşitli faktörlerin etkisi dikkate alınarak sahne makyajı planlanır. Sahnenin önemli parçalarından olan kostüm, aksesuar ve dekor ögeleri de göz önüne alınarak makyajın tasarımı yapılır. Sahne makyajına biçim vermeye başlanmadan önce planlamalar dâhilinde eskiz çalışmaları yapılır. Sahne makyajının planlama aşamasını şekillendiren unsurlar şunlardır:

- Makyaj uzmanı
- Makyaj sorumlusu ya da oyuncu (makyaj uzmanı olmadığı durumlarda)
- Karakter ve makyaj ilişkisinin incelenmesi
- Makyajın uygulanacağı alanın özelliklerinin bilinmesi
- Oyuncunun kostüm ve makyajının ilişkilendirilmesi
- Makyajın yansıttığı dönemin bilinmesi
- Makyaj malzemelerinin çeşitleri, kullanım yerleri ve amaçlarının bilinmesi
- Makyaj için yardımcı gereçler
- Karalama, eskiz ve şekiller
- Hızlı ve kolay değiştirilebilirlik
- Çizim üzerinde çalışma

Bu unsurlar değerlendirilerek yapılan bütünleştirmeler ile doğru ve uygun bir makyajın yol haritası çizilir. Yüz şemasının yarısında yapılacak çizimler yüzde oluşturulacak değişiklikleri daha net görmede fayda sağlar. Bu şekilde çalışılan eskizlerle hangi uygulamaların nerede daha doğru sonuç vereceğini görmek kolaylaşır.

4.2.2. Uygulama

Uygulama aşaması, sahne makyajı ilkelerinin düşünce alanından uygulama alanına geçirilerek gerçekleştirilmesi sürecidir. Sahne oyunu kültürlerinde yüzü ve yüz çizgilerini vurgulamak, büyütmek ya da bunların biçimini bozmak yoluyla dramatikleştirme çabası yer alır. Doğru ve etkili uygulanmış bir sahne makyajı ile dramatik görünüm sağlanabilir. Sahne makyajının uygulama aşaması Şema 4.2'de gösterildiği gibi basamaklandırılabilir.

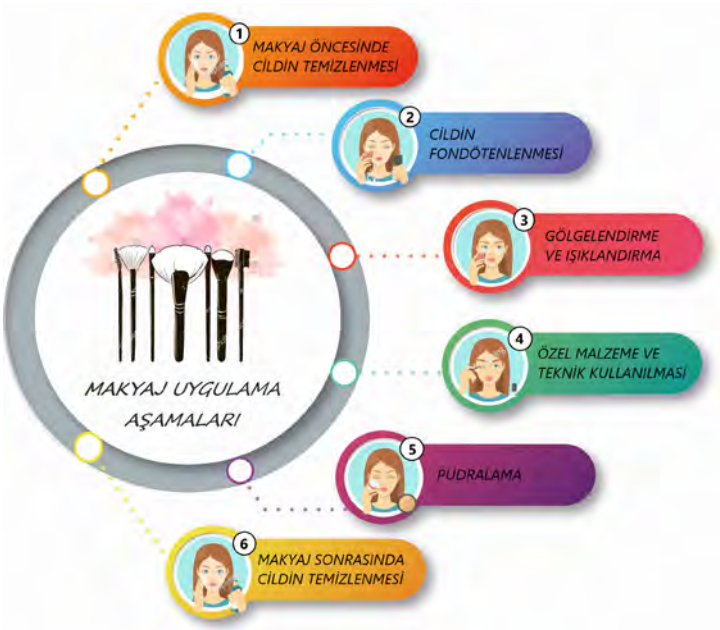

Şema 4.2: Sahne makyajının uygulama basamakları

4.2.2.1. Makyaj Öncesinde Cildin Temizlenmesi

Makyaj uygulanacak bölgenin temizliği, makyajın cilt üzerindeki kalıcılığı ile doğrudan ilişkilidir. Yağlı ya da terli bir cilt üzerinde makyajın kalma süresi kısalır. Makyaja başlanmadan önce makyaj yapılacak bölgenin yıkanıp kurulanması yapılması gereken ilk temizleme işlemidir. Tonik, su karıştırılarak yoğunluğu azaltılmış alkol ya da kolonya ile cilt temizliği yapılabilir. Daha sonra temizleme sütü, krem gibi malzemelerle cilt nemlendirilmelidir. Rol için aksi gerekmeyen durumlarda erkek oyuncuların makyajdan önce tıraş olmaları önemlidir.

4.2.2.2. Cildin Fondötenlenmesi

Oyuncuya dikkatle uygulanmış fondöten ile cildin var olan yapısı gizlenerek cilt yeni özellikler yaratmaya hazır hâle getirilir. Makyajın temeli olan fondöten yuvarlak hareketlerle cilde uygulanmalıdır. Oyundaki karakterin ırkı, yaşam alanı, yaşı, sağlık durumu gibi etmenler fondöten seçiminde önemlidir. Çok açık renkli tenlerde iki ton koyu, koyu tenlerde ise bir ton açık renk fondöten kullanılması doğru olur (Görsel 4.4).

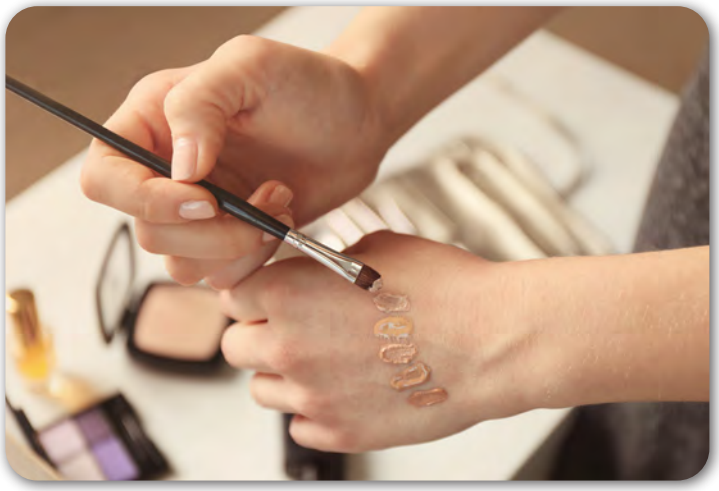

Görsel 4.4: Fondöten ve ten uyumu denemesi

Fondöten yüze simetrik uygulanmalıdır. Fondötenin kullanıldığı bölgelerde çizgi bırakmaması için giderek incelen şekilde uygulanması gerekir. Fondöten bu şekilde uygulandığında ciltte temiz bir görünüm elde edilir ve fondötenin bittiği bölge ile bütünleşmesi sağlanır. Makyajda kullanılan fondöten çeşitleri şunlardır:

Katı Yağlı Fondöten

İnce ve orta kalınlıkta, yapışkan hâlde olan bu fondöten esas olarak opera, bale ve tiyatro makyajında kullanılır.

Yumuşak Yağlı Fondöten

Krem yapıda olan ve çok sık pudralama gerektiren fondötendir.

Sıvı Fondöten

Özellikle el ve boyun makyajı için ideal olan, hafif bir tabaka yaratarak doğal görünüm sağlayan, yüze küçük noktalar hâlinde serpiştirilen ve cilde nemli sünger ile uygulanan fondötendir.

Krem Fondöten

Yüzün geniş bölgelerine (alın, yanak, burun, çene) parmakla ya da hafif nemli süngerle uygulanan fondötendir. Yoğun bir krem formunda olan bu fondöten çeşidi, dokusu sebebiyle kalın katmanlı görünüm sağlar. Nemlendirilmeye ihtiyaç duyan kuru ciltler için bu fondöten doğru seçim olur.

Cake (Keyk) Fondöten

Taş pudra görünümünde olup cilde nemli sünger ile uygulanan fondötendir. Ciltte erken kuruduğu için uygulamasında hızlı hareket etmek gerekir. Eşit şekilde dağılan ve toplanma yapmayan bu fondöten çeşidi kalabalık cast çekimleri, opera, bale, fotoğraf çekimleri ve vücut boyamaları için idealdir. Yağlı ve hassas ciltler için de uygun olan bu fondöten sıcağa ve terlemeye karşı da dayanıklıdır. Bu fondötenin kullanımının ardından pudralama işlemine gerek kalmaz.

ARAŞTIRINIZ

Cilt alt tonunun ne olduğunu, nasıl belirlendiğini, fondöten ve cilt alt tonu ilişkisini araştırınız. Araştırmanız sonucu elde ettiğiniz bilgileri ve bu bilgilerden yola çıkarak kendi cilt alt tonunuzun ne olabileceğini sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.2.2.3. Gölgelendirme ve Işıklandırma

Hatları temiz ve net uygulanan makyajlar ile oyuncuya seyirci tarafından rahat algılanabilecek görünümler kazandırılır. Yüz yapısına uygun ve doğru tekniklerle uygulanan ışıklandırma ve gölgelendirme işlemleriyle oyuncunun yüzünde düzeltmeler ve değişiklikler yapılabilir.

Gölgelendirme ve ışıklandırma için kullanılan malzeme; parmak ucuyla ya da fırçayla, birbiri içinde kaybolana kadar fondöteni dağıtmadan, yavaşça uygulanmalıdır. Işıklandırma uygulanan bölge ilgi çekici hâle gelir ve ışıklandırma olmadan sadece gölgelendirme, istenen etkiyi yaratmaz. Yüzde yüksek yerler açık, derinlik verilmek istenen yerler koyu boyanır (Görsel 4.5). Yüze uygulanan açık renkler ışık verip hacim kazandırırken koyu renkler gölge yaparak hacmi küçültür.

Görsel 4.5: Gölgelendirme ve ışıklandırma kullanılan sahne makyajı

Görsel 4.6: Hatları belirgin, güçlü sahne makyajı

Seyirci ile oyuncu arasındaki mesafenin uzak olduğu durumlarda sahne makyajı için krem bazlı gölgelendiriciler kullanılır. Gölgelendirme ve aydınlatma işlemlerinde yayvan ve ince uçlu fırça kullanılması uygundur. Kalemle yapılan gölgelendirmelerde ise yayma işlemi parmak ucuyla yapılır.

Tiyatro sahnelerinin büyüklüğü göz önüne alındığında yüzün ve ifadelerin seyir alanından rahat algılanabilmesi için renklerin ve uygulamaların büyütülmesi, kuvvetli sahne ışıkları altında silikleşen yüz çizgilerinin yeniden şekillendirilmesi ve güçlendirilmesi gerekir (Görsel 4.6). Sahne sanatlarında makyaj; sanatsal tasarım, estetik değer ve sosyal ileti açısından önemli bir yere sahiptir. Oyuncuya sahne makyajı uygulanarak sahne tasarımının bütününe tamamlayıcı nitelikte katkı sağlanır.

Gölgelendirme ve aydınlatma işlemine başlanırken nemlendirici, ardından ten ile aynı tonda fondöten tüm yüze uygulanır. Yüzde geri plana itilmek istenen bölgelere gölgelendirme, ışık vurması ve ön plana çıkması istenen bölgelere ise ışıklandırma yapılır (Görsel 4.7).

Görsel 4.7: Gölgelendirme ve ışıklandırma kullanılan sahne makyajları

Alın yapısı ve görünüşü oyundaki karakterin ifadesinde önemlidir. Düşünce, hiddet, üzüntü gibi duyguların izleri oyuncunun alnına yansır. Karakterin yüzünde düşük alın görünümü oluşturmak için saç hizasındaki alan aşağı doğru azaltılır ve yüzdeki ana fondöten rengi ile bütünleşecek şekilde koyu renk fondötenle gölgelendirilir. Aynı işlemin ışıklandırıcı ile yapılması ise alna yüksek görünüm sağlar.

Elmacık kemiklerine daha dolgun ve belirgin görünüm kazandırmak için yüze, kulağın orta noktasından başlayarak oval hatlı gölgelendirme çizgisi çizilir. Yüzün geniş alanlarına gölgelendirme uygulanarak küçük görünümü sağlanabilir. Geniş alınların üst ve yan taraflarına gölgelendirme için fondöten uygulanır. Çene çizgisini belirginleştirmek için ise elmacık kemiği gölgelendirmesinin başladığı noktadan aşağı ve çeneye doğru ince bir hat çizilir. Çenenin yan taraflarına uygulanan gölgelendirme, kalın yapıldığında elmacık kemiği ve çene arasındaki aydınlatma alanını azaltacağından elmacık kemiği gölgelendirmesi kaybolabilir. Bu yüzden doğru ve estetik görünüm için uygulama çizgilerinin yerleşimine dikkat edilmelidir (Görsel 4.8). Sivri çenelere dairesel hatlarla gölgelendirme yapılarak bu görünüm değiştirilebilir.

Görsel 4.8: Gölgelendirme, ışıklandırma çizgileri ve uygulama örneği

Göze uygulanacak ışıklandırma ve gölgelendirme işlemleri ile oyuncunun yüzünde farklı görünümler elde edilir. Oyuncunun yüzünde göz altı torbaları ve morluğu varsa bu bölgelere kapatıcı kullanıldıktan sonra diğer işlemler uygulanır. Çökük gözleri daha belirgin hâle getirmek için kaşların altına ışıklandırıcı uygulanır. Göz kapağına uçuk renk bir far sürülerek göz çukurunun yukarısına kadar yayılır. Büyük gözlerde göz kapağına koyu renk ve mat bir farla gölgelendirme yapılarak gerideymiş görünümü verilebilir.

Ufak gözleri belirginleştirmek için göz etrafına gölgelendirme ve üst göz kapağının pınar kısmına kapağın yukarısına doğru ışıklandırma uygulanır.

Birbirinden uzak gözlere birbirine yakın görünüm sağlamak için koyu renk far gözün iç kısmından ortasına, açık renk far ortadan dış köşeye kadar sürülür. Birbirine yakın gözlere birbirinden uzak görünüm vermek için ise açık renk far gözün iç kısmından ortasına, koyu renk far ise ortadan dış köşeye kadar sürülür. Açık ve koyu tonların kesiştiği nokta, fırça yardımıyla birbirine yedirilir.

Burun genişliğini daraltmak için kemiğinin her iki tarafına, ucunun altı kısmına ve kanatlarının kenarlarına gölgelendirme çizgisi çizilir. Gölgelendirme çizgileri arasında kalan bölgeler ile burnun orta kısmının kenarları, yanakla bütünleşecek şeklide aydınlatılır.

Burna kısa görünüm sağlamak için burun ucu ile kenarlarına ve kaş arasında burnun üst kısmına gölgelendirme uygulanabilir. Burna eğri görünüm vermek için eğrilik yapılmak istenen yön hizasında gölgelendirme, gölgelendirmenin yan duvarları ve arasına ışıklandırma uygulanır.

Çene aydınlatması; dudak bitiminden kulak memesi hizasına, elmacık kemiği gölgelendirmesine paralel ve oval çizgi ile yapılır. Çok çıkık bir çenenin daha kısa görünmesi için çene ucuna gölgelendirme ile dudağa canlı renkte ruj uygulanabilir. Küçük bir çeneye ışıklandırma yapılıp dudağa mat ve açık renkte ruj uygulanmasıyla da daha büyük bir çene görünümü elde edilebilir.

Aydınlatma ve gölgelendirme yerleştirmelerinden sonra makyaj süngeri kullanılarak tampon hareketlerle makyajın yüze dağıtılması sağlanır. Elmacık kemiklerine gölgelendirme için sürülen fondöten ya da pudra yukarı doğru, çeneye sürülenler ise aşağı doğru hareketlerle dağıtılmalıdır.

Gölgelendirme ve ışıklandırmaların doğru uygulanması ile **yaşlandırma** makyajı yapılabilir. Yaşlandırma makyajı yapılırken insanın cildinde vurgulanması gereken yaşlanma belirtileri vardır (Görsel 4.9). Tiyatro sahnesi için yaşlandırma makyajı planlandığında oyuncunun kendi cilt tonundan sekiz-dokuz ton koyu, iki-üç ton açık ve bu iki rengin orta tonunda olmak üzere üç farklı ton fondöten kullanılması uygun olur. Tiyatroda sarı sahne ışıkları makyaj renklerini yutabileceği için makyajlarda kullanılan abartılı koyu tonlar seyirciyi rahatsız etmeyecek, aksine karakterlerin görünürlüğünü artıracaktır. Yaşlandırma makyajlarında el yaşlandırması da ihmal edilmemesi gereken önemli detaylardandır.

Görsel 4.9: Yüzde ve elde yaşlanma belirtileri

1.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Gölgelendirme ve Işıklandırma ile Yaşlandırma Makyajı

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

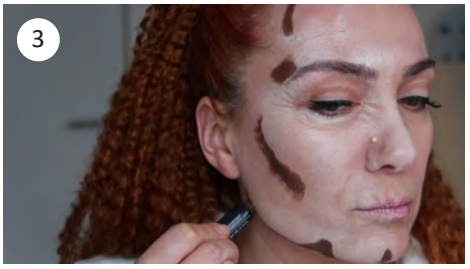

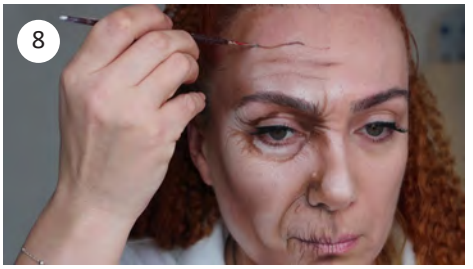

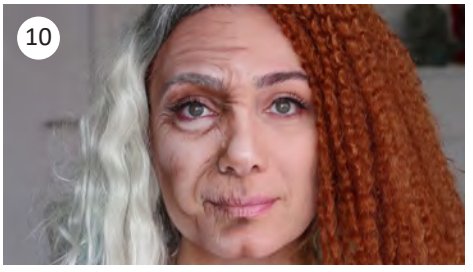

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Katı yağ bazlı ve çok açık ten renginde fondötenin yüze uygulanmasıyla işleme başlanır. Göz altları, elmacık kemikleri, ağız, çene, burun ve alna mimik verilip bu bölgeler kırıştırılarak yaşlılık çizgilerinin ortaya çıkması ve fondötenin bu çizgiler üzerine orantılı şekilde dağılması sağlanır.
- Elmacık kemiklerinin hemen alt kısmına daha çökük görünüm vermek için oldukça koyu renk fondötenle gölgelendirme yapılır ve üstleri açık renk fondötenle aydınlatılır. Burun kanatlarının kenarları oldukça koyu renk fondötenle gölgelendirilir.
- Dudak kenarları ve üstünde oluşan çizgilere ince uçlu bir fırça ile koyu renk gölgelendirme çizgileri çizilir.
- Göz çukurlarını belirginleştirmek için aynı koyu renk fondötenle ve ince uçlu fırçayla kaş başlangıcının alt kısmından başlanarak göz kapağının üzerinden dışa doğru azalan yoğunlukta, kaşla bütünleşen gölgelendirme yapılır.
- Göz çevresinde oluşan kırışıklık çizgilerinin üzerine de gölgelendirme çizgileri çizilir. Göz altında oluşan çizgiler gölgelendirilirken göz torbasının üstü aydınlatılarak sarkık ve şişkin bir görünüm elde edilir.
- Yanak çizgileri yüz formuna uygun olarak aşağı doğru gölgelendirilir. Yaşlı yüzündeki çene sarkmalarını oluşturmak için çene gölgelendirmesinde yüze doğru üçgen girintiler yapılır. Gölgelendirme dışında kalan yerlere ışıklandırma uygulanır.
- Gölgelendirme ve ışıklandırmaların bütünleşmesini sağlarken kalın uçlu fırça kullanılır.
- Doğal görünüm sağlamak için ışıklandırma ve gölgelendirmelerin üzerinden orta ton fondötenle geçilir. Makyajın sabitlenmesi için de pudralama yapılır.

Işıklandırma ve gölgelendirmenin ardından özel bir teknik ya da malzeme kullanılmayacaksa düzeltme makyajına kaşlardan başlanıp göz, yanak ve dudakların renklendirilmesiyle devam edilir. Kaşlar kalemle düzeltilip koyulaştırılabilir. Kirpikler rimel ile belirginleştirilir ve göz kapakları farla renklendirilir. Yanaklar için krem ya da toz allık kullanılır. Dudaklar ruj ile renklendirilir. Kalınlaştırılmak istenen dudaklar, sınırları taşırılarak ve büyük görünmesi istenen ağız, dudak kenarlarına yatay iki küçük çizgi çizilerek boyanır. İnce dudak ve küçük ağız görünümü için de ten rengi kullanılarak dudak kenarları kapatılır (Görsel 4.10).

Görsel 4.10: Makyajla dudak küçültme

SIRA SİZDE

Kişilerin yüzünde düzeltme, değişiklik yapma amaçlı kullanılan ışıklandırma ve gölgelendirme teknikleriyle bir makyaj yapınız. Sınıf içerisinde ikişerli ekip olunuz. Seçtiğiniz ekip arkadaşınızla sırayla birbirinizin yüzünde bu teknikleri kullanarak değişiklik yapınız, farklı görünümler oluşturmaya çalışınız.

4.2.2.4. Özel Malzeme ve Teknik Kullanılması

Seyircinin sahnelenen oyunun kurgusal alanına dâhil olması, gerçeğe uygun ve karaktere özgü yapılan sahne makyajı ile güçlendirilir. Sahne makyajında kullanılan özel malzeme ve tekniklerle oyuncuya farklı karakter ve tiplemeler kazandırılabilir. Örneğin Victor Hugo'nun (Viktor Hügo) Notre Dame'ın (Noğtre Dam) Kamburu romanından uyarlanan Notre Dame'ın Kamburu müzikallerinde ya da oyunlarında zangoç Quasimodo (Kazimodo) karakterinin yüz ve bedenindeki deformansyon, inandırıcılığı sağlayabilmek için boyama ve plastik makyaj uygulamaları ile gerçekleştirilebilir. Türk edebiyatında önemli yeri olan "Keloğlan Masalları ve Nasreddin Hoca Fıkraları"ndan uyarlanarak sahnelenen oyunlarda Keloğlan rolü kel, Nasrettin Hoca rolü ise yaşlı ve uzun sakallı bir oyuncu tarafından canlandırılmadığı sürece, rolün fiziksel görünümü başlı başına bir görsel tasarım olarak sahne makyajı ile tamamlanacaktır. İtalyan yazar Carlo Collodi'nin (Karlo Kollodi) 1881 yılında yazdığı Pinokyo'nun Serüvenleri adlı çocuk kitabının baş karakteri, yalan söyledikçe burnu uzayan tahta kukla Pinokyo'dur. Değişik türde yapıtlara uyarlanarak pek çok film, animasyon film, tiyatro oyununun kahramanı olan bu kurgusal karakter; yazarın betimlediği niteliklere uygun, özel malzeme ve teknikler kullanılarak uygulanan sahne makyajı ile seyircinin gözünde somutlaşır. William Shakespeare'in (Vilyım Şekspir) Othello karakteri, oyun metninde Magribi olarak tarif edilen ve siyahi olduğu için trajik olaylar yaşayan bir komutandır. Othello rolünü beyaz ırk üyesi bir oyuncu canlandıracağı zaman oyuncunun siyahi birine benzemesi için boyama işlemi yapılır.

BİLGİ KUTUSU

"Sinemacılar Dönemi" (1950-1960) olarak bilinen 1950'li yılların makyaj konusunda önde gelen isimlerinden biri Zeki Alpan'dır (1908-1992). Aktörlük, senaristlik ve yönetmenlik yapan Zeki Alpan'ın makyaja olan ilgisi, dönemin en önemli makyajcılarından biri olmasını sağlamıştır. 1971 yılında Ses Dergisi'ne verdiği röportajda tiyatro ile ilgilendiği yıllarda da boya ve peruklara ayrı bir ilgi duyduğunu açıklamıştır. Zeki Alpan'ın merak ve ilgiyle başlayan kariyeri 1948 yılında bir filmde makyör olarak çalışmasıyla farklı bir boyuta taşınmıştır.

İtalya ortak yapımı bir projede dünyanın en büyük makyaj uzmanlarından Mösyö Marini'nin yanında altı ay çalışan Alpan, Türkan Şoray'dan Filiz Akın'a, Cüneyt Arkın'dan Kartal Tibet'e pek çok ünlü isme makyaj yapmıştır. Pudra, kalem, pat, peruk, maske, bıyık gibi piyasada az bulunan ya da karaborsa satılan birçok makyaj malzemesini kendi olanaklarıyla ülkesine getirten Zeki Alpan, işinin tekniğini çok iyi bilen bir uzman olmuştur.

"Aşağı yukarı bütün yıldızlarımızı tarihi şahsiyet haline ben getirdim. Mesela ben Vahdettin ve Abdülhamit oldum. Süleyman Turan'ı Fatih Sultan Mehmet, Cüneyt Arkın'ı Selahattin Eyyubi, İsmail Dümbüllü'yü Nasrettin Hoca haline ben getirdim. Sonra Ulvi Uraz'ın Süleyman Çelebi'deki makyajı benimdir. ...Bu arada makyaj tekniği ile ilgili olarak bir şey fısıldayayım kulağınıza; 'Cami yıkılsa da mihrap yerindedir' diye bir söz vardır. Ben de yıldızların şekli şemalini değiştirirken onları asla antipatik hâle koymam, şahsiyetlerini değiştirmem. Dünyada makyaja en az önem verilen yer belki de bizim Yeşilçam... Halbuki makyajın ne demek olduğunu bir bilseler, bir öğrenebilseler, sonuç çok daha başka olacak..." (Turknostalji, 2017).

Makyajla yeniden anlamlandırılacak zemin ister yüz ister bedenin başka bir alanı olsun, uygulanacak makyaj her oyuncuda farklı şekillenir. Oyuncuda yeniden şekillenen bu alanlar bir mesaj niteliği taşır. Makyaj; oyuncunun öznelliği ile ezber uygulamalara aykırı olsa da uygulama aşamaları, kullanılan malzeme ve teknikler açısından nesnellik içerir. Makyaj sırasında özel malzeme ve teknikler kullanılarak yapılan değişiklikler aşağıdaki başlıklar hâlinde incelenebilir.

- Kaş kapatma
- Özel burun ve çene yapımı
- Krep uygulamaları
- Takma bıyık ve sakal kullanımı
- Takma kirpik kullanımı
- Peruk kullanımı
- Latex ve scar wax kullanımı
  - » Latex ve scar wax ile deformasyon yapmak
  - » Latex ile yaşlandırmak
- Kel başlığı yapımı
- Yüze ben yapmak
- Takma tırnaklar
- Dişler
- Dişler

Kaş Kapatma

Kaşın üzerine gom sürülerek ince bir materyal ile kaşa hafifçe bastırılır. Ardından special plastic (speyşıl plastik) ya da nature plastic (neyçur plastik) maddesi kaşın üzerine sürülerek kaş kapatılır. Kapatılan bölgeye uygun renk tonunda fondöten sürülür ve pudralama uygulanır. Kaş kapatma için özel malzeme mevcut olmayan durumlarda ise kaşın üzerine yapılacak boyamadan önce zemini beyaz ile boyayıp boya kuruduktan sonra işleme devam edilmesi daha uygun olur (Görsel 4.11).

Görsel 4.11: Boyamayla kaş kapatma

Özel Burun ve Çene Yapımı

Burun üzerinde değişiklik yapmak için special plastic kullanılır. Değişiklik yapılmak istenen bölgeye az miktarda gom sürülür ve buranın kuruması beklenir. Special plastikten yeteri kadar parça ele alınır, ezilerek yumuşatılır, ince, uzun şekilde yuvarlanarak değişikliğin yapılacağı bölgeye yapıştırılır ve burna istenen şekil verilir. Special plastik cilt üzerine yerleştirilirken yassı, uzun çubuk kullanılacağı gibi parmakla da uygulama yapılabilir. Bu uygulamayı burun üzerinde sabitleştirmek için special plastik üzerine ve kenarlarına fırça ile latex sürülür. Burun üzerinde istenilen şekil oluşunca fondötenleme ve pudralama yapılır.

Burna şekil verme için kullanılan special plastic malzemesi yerine plastici ya da nose putty (noz puti) adlı, macun özelliği taşıyan malzemeler de kullanılabilir.

Kauçuk ve soğuk köpükten elde edilen takma burunlar da burun değişikliği için seçenektir. Bu malzemeler de gom yardımıyla yapıştırılarak yüzde kullanılır.

Krep Uygulamaları

Görsel 4.12: Sakal ve bıyık için kullanılan krep kılları

Görsel 4.13: Krep sakal

Uzun bir hat şeklindeki pamuk ya da sicime (iplik) dolanmış, örülmüş, ısıtılmış, kurutulmuş ve böylelikle lüle lüle kıvrılmış kıldan oluşan kabartmaya **krep** denir. Krep olarak hazırlanmış yün veya kıllar ile saç, sakal ve bıyık uygulaması yapılabilir (Görsel 4.12, Görsel 4.13). Bu uygulamalar için yün ve sentetik olmak üzere iki tür krep vardır. Yün krep, tek kullanımlık uygulamalarda kullanım ve şekil alma yönünden rahat olur. Sentetik krepler tül üzerine daha kolay işlenir ve görünüm olarak yün krepten daha gerçekçidir (Görsel 4.14).

Görsel 4.14: Tüle krep işlenmesiyle elde edilen bıyıklar

Krepin uygulama aşamaları şu şekildedir:

- Oyuncunun saç ve ten rengine uygun krep seçilir.
- Kullanılmadan önce yün krepin örgüleri açılır, kalın dişli bir tarakla taranır, daha düzgün olması isteniyorsa ütülenebilir.
- Krepler küçük parçalar hâlinde kesilir.
- Oyuncunun yüzünde krepin yapışacağı bölge belirlenir.
- Krepin yapışacağı bölge yapışma sırasına ayrılır.
- Gom ve fırça hazırlanır. Krepin yapışacağı bölgeye gom sürülür, biraz bekletilir. Böylelikle krep daha iyi tutunacaktır.
- Kesilen krepler, önceden belirlenen yapışma sırasına göre küçük parçalar hâlinde yapıştırılır. Krepi bölge bölge yapıştırmak uygulamayı kolaylaştıracaktır.
- Yapıştırmadan sonra krepe makasla şekiller verilir.

Takma Bıyık ve Sakal

Oyunda canlandırılan bazı karakterler için oyuncularda takma sakal ya da bıyık kullanılması gerekebilir (Görsel 4.15). Bu oyuncuların sahne makyajlarında öncelikle takma bıyık ve sakalın uygulanacağı alanlar dışında kalan yüz, fondötenlenip pudralanır. Takma bıyık ya da sakal takılacak alana gom sürülerek bu malzemelerin gomun üzerine yerleşmesi sağlanır. Malzemelerin yapışmasını desteklemek için üzerlerine kısa bir süre baskı uygulanır ve kuruması beklenir.

Hem bıyık hem sakal kullanılacak makyajlarda uygulamaya sakaldan başlanır. Yüze bıyık takılırken yapıştırma işlemi ortadan başlanıp kenarlara doğru yapılır. Yapıştırma işlemi yapılırken oyuncunun yüzünün gülümser pozisyonda olması doğru sonuç alınmasını sağlar.

Görsel 4.15: Takma sakal ve bıyık kullanılan karakter

Yapıştırılan bıyık üzerinde değişiklik yapılması gereken durumlarda uygun renkte krem bazlı eyeliner ve ince uçlu fırça kullanılır. Kullanılmış sakal ya da bıyık malzemeleri, tekrar kullanılmaları durumunda dikkatli temizlenmelidir. Aksi hâlde kuruyan gom üzerinde yeniden gom tutmaz. Kullanılan sakal ve bıyık ile kaşların renk tonu ve kalınlık uyumu da dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Takma Kirpik Kullanımı

Takma kirpiğe yapıştırıcı sürülerek yaklaşık 20-30 saniye beklenir. Bu bekleme ile yapıştırıcının kıvam alması sağlanır ve takma kirpik doğal kirpiklere daha kolay sabitlenir. Daha sonra baş yukarı doğru kaldırılarak aşağı bakılır. Takma kirpik, cımbız yardımıyla içten dışa doğru kirpik diplerine yapıştırılır (Görsel 4.16). Ortadan başlanıp dış köşeye doğru uzayan yarım kirpiklerin doğal görünümlü olup kalın olmamasına dikkat edilmelidir. Üst göz çizgisinin iç köşesine kadar göz kalemi ya da eyeliner ile çizgi çekilerek takma kirpiklerin görünümü dengelenir. Son olarak kirpiklere rimel sürülerek bunların doğal kirpiklerle bütünleşmesi sağlanır.

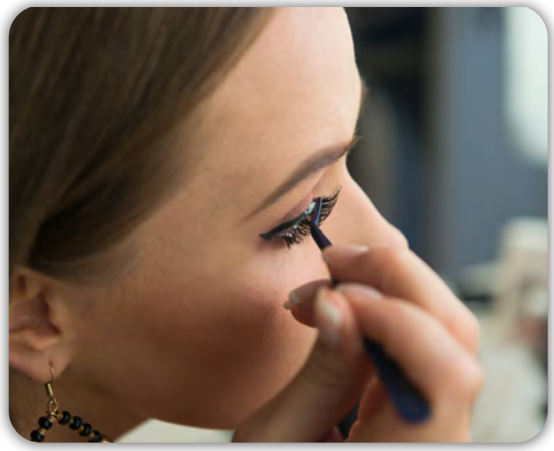

Görsel 4.16: Takma kirpik uygulaması

Oyuncunun göz şekline ve elde edilmek istenen görünüme uygun takma kirpik tercih edilmelidir. Yuvarlak göz şekline sahip bir oyuncuda çekik göz yapısına uygun bir görünüm oluşturulacaksa iç kısımları daha kısa olan, kenarlara doğru uçlarının boyu uzayan kirpikler tercih edilebilir. Birbirinden uzak gözlere daha yakın görünüm vermek için orta kısmı kenarlarından daha uzun olan kirpikler kullanılabilir. Bu tarz kirpikler kullanıldığında gözler daha yuvarlak ve birbirine daha yakın görünür. Tam tersi olarak birbirine yakın gözlere uzak görünüm kazandırmak için başlangıç noktası kısa olup kenarlara doğru uzayan kirpik modelleri kullanılabilir.

Oyuncuya uygulanan takma kirpik seçiminde canlandırılan karakter, kullanılan kostüm ve aksesuar uyumu önemlidir. Kullanılacak takma kirpiğin renk, doku, yoğunluk, uzunluk gibi özelliklerinin bu uyum çerçevesinde düzenlenmesi, bütünsel nitelikte bir sahne makyajı oluşturulmasına katkı sağlar (Görsel 4.17).

Görsel 4.17: Karakterle uyumlu takma kirpik kullanımı

Peruk Kullanımı

Yapıştırma yoluyla ya da kenar bölgelerine toka takılarak sabitleştirilen perukların karakter oluşturmada önemli bir yeri vardır ve makyaj uygulamasından sonra takılması doğrudur. Peruk, alın tarafı önden arkaya doğru başa geçirildikten sonra yan taraflarından aşağı çekilerek takılır. Peruğun sıkı ve oyuncunun doğal saçını göstermeyecek şekilde uygulanmasına dikkat edilmelidir (Görsel 4.18). Peruğun deri ile bütünlük sağlaması için kenarları, yapıştırıcı kuruduktan sonra fondötenlenir.

Görsel 4.18: Peruk yerleştirme örneği

Latex ve Scar Wax Kullanımı

Latex kullanarak ciltte deformasyon yapmak için oluşturulacak yaranın derinliğine göre latex üzerine inceltilmiş pamuk, kâğıt mendil gibi malzemeler kullanılabilir. Birkaç kat kâğıt mendil kullanılan durumlarda mendiller arasına da latex sürülür. Latexli bölge kuruduktan sonra cımbız, kürdan gibi bir araçla delinir ya da makasla kesilir (Görsel 4.19). Yara yeri hazırlandıktan sonra deri ile bütünlük sağlaması için uygun renkle fondötenlenir. Yaranın özelliğine göre kestane rengiyle ya da koyu kırmızı renkle boyama yapılır. Yaranın ortasından kenarlarına doğru renk tonunun açılmasına dikkat edilir (Görsel 4.20).

Görsel 4.19: Latex kullanılarak yapılan deformasyon makyajı

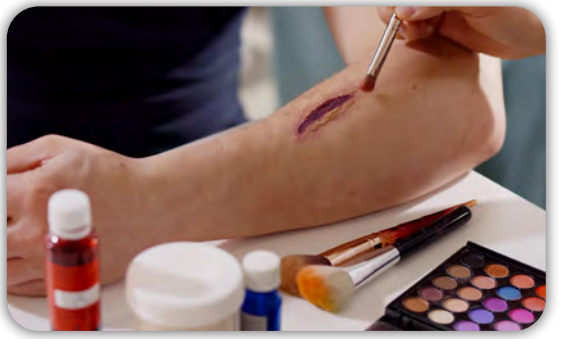

Görsel 4.20: Renklendirilmiş yara makyajı

BİLGİ KUTUSU

Köpük latex; oyuncunun dış görünüşünü değiştirmek için maskeler ile yüz protezlerinde kullanılan hafif ve yumuşak bir latex çeşididir. Farklı kullanım alanları olan köpük latex; film, televizyon ve sahne için yapılan makyaj uygulamalarının da önemli bir malzemesi olmuştur.

Köpük latex ilk olarak The General Died at Dawn (Di Cenırıl Dayd et Dawn) adlı filmde makyaj sanatçısı Charles Gemora (Çarls Cemora) tarafından Ermeni-Amerikalı aktör Akim Tamiroff'a Asya göz kapakları makyajı yapmak için kullanılmıştır.

1930'larda köpük latex protezlerinin yaygın olarak kullanıldığı ilk filmlerden biri de Oz Büyücüsü'dür.

SIRA SİZDE

Makyaj ve kostümler açısından önemli yere sahip olan Oz Büyücüsü filmini seyrediniz. Filmin ana karakterleri ve bu karakterleri canlandıran oyuncular, makyaj sanatçısı ve kostüm tasarımcısının kim olduğu, oyuncuların kostüm ve makyajlarının hikâyesi, makyajlarda kullanılan özel malzeme ve teknikler hakkında bilgi edininiz. Filmin ana karakterlerini canlandıran oyuncuların makyajsız, doğal görselleri ile film için uygulanmış makyajlı görsellerini çıktı alarak sınıfa getiriniz. Görselleri rahat inceleyebilmek adına, oyuncuların makyajsız ve makyajlı görsellerini yan yana gelecek şekilde sınıfınızın duvarlarına aralıklı şekilde asınız. Özel malzeme ve teknik kullanılarak yapılan bu makyajları film hakkında edindiğiniz bilgiler dâhilinde inceleyerek sınıf arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Ciltte deformasyon makyajı için scar wax (yara hamuru) malzemesi de kullanılır. İşlem yapılacak alana yapıştırıcı sürülür. Yeteri miktarda scar wax ele alınıp vazelinle yumuşatılır ve yapıştırıcı sürülen bölgeye oluşturulacak yaranın büyüklüğüne göre ince bir silindir şeklinde yerleştirilir. Scar waxın deri ile bütünleşmesini sağlamak için parmak ucuna az miktarda vazelin alınır ve üzerinden geçilerek inceltme dokunuşları yapılır. Scar waxın yerleşimi tamamlandıktan sonra üzerine, ciltle uyumlu renkte fondöten uygulanır. Ardından bu bölge hafif bir pudra ile sabitlenir. Scar wax uygulanan bölgenin ortası sivri bir materyalle kesilerek yara çizgisi açılır. Parmak ucuna az miktarda alınan vazelinle yara çizgisinin kenarları dışa doğru ezilerek düzeltilir. Son olarak kan boyası, pıhtı kan gibi malzemelerle çizginin içi boyanır. Yapılan işlemin gerçekçiliğini artırmak için çizgi dışına da tampon hareketlerle boyama yapılarak makyaj tamamlanır (Görsel 4.21).

Görsel 4.21: Scar wax kullanılarak yapılan sahne makyajları

Latex, collodion (kolodyon), tuplast, scar wax, burun macunu gibi malzemeler kullanılarak uygun tekniklerle ciltte ezik, yanık, derin ya da basit kesikler, yara izleri yapmak mümkündür.

Latex, **yaşlandırma** makyajlarında da kullanılabilen bir üründür. Yaşlandırma makyajı için ciltte yaşlandırılacak bölge elle gerginleştirilir ve bölgenin üzerine süngerle latex sürülür. Bu bölge kuruduktan sonra normal cilt tonundan daha soluk renkle fondötenlenir. Yaşlı görünümü sağlamak için gerekli gölgelendirme ve ışıklandırmalar yapıldıktan sonra cilt pudralanır.

BİLGİ KUTUSU

Makyaj uygulamalarında kullanılan özel malzemelerin temininin zor olduğu durumlarda evde bulunan ya da ulaşımı kolay malzemelerle de bu ürünler elde edilebilir. Sıvı latex, scar wax ve sahte kan ürünlerinin hazırlanması için gereken malzeme ve uygulama şekilleri aşağıda verilmiştir. Elde edilmek istenen malzeme miktarına göre tariflerdeki malzeme oranlarında dengeli olacak şekilde artırma yapılabilir.

Sıvı Latex: 1 tatlı kaşığı gliserin, 1 tatlı kaşığı su ve 15 g jelatin, kâsede homojen hâle gelene kadar karıştırılır. Hazırlanan karışım mikrodalgada 10 saniye ısıtılır (Malzemelerde kullanılan Jelatin çok çabuk ısındığı için bu süre yeterlidir.). Isınan karışımın akışkan hâle gelmesiyle latex elde edilir.

Scar Wax: 1 tatlı kaşığı vazelin, 3 tatlı kaşığı un, 2,5 pompa fondöten, kâsede homojen hâle ve kulak memesi kıvamına gelene kadar iyice karıştırılarak scar wax elde edilir. Malzemelerdeki vazelin, karışıma yapışkanlık özelliği verir. Yapışkanlığın fazla hissedildiği durumlarda karışım, 10 dakikayı geçmeyecek sürede soğutucuda bekletilebilir.

Sahte Kan: 1 su bardağı suyun üzerine 1 çorba kaşığı un eklenirken topaklanmayı önlemek için hızlıca çırpılır ve unun suda çözünmesi sağlanır. Karışım kaynayana kadar yüksek ateşte pişirilir. Karışım kaynamaya başlayınca ısı kısık-orta arasına getirilir ve 30 dakika boyunca pişirilir. Süre dolduktan sonra pişen karışım soğumaya bırakılır. Soğuyan karışıma kırmızı gıda boyası eklenerek karışım homojen hâl alana kadar karıştırılır ve sahte kan elde edilir. Un ile hazırlanan karışımdan farklı olarak mısır şurubu ve pudra şekeri kullanılarak hazırlanan sahte kan tarifleri de mevcuttur.

Kel Başlığı Yapımı

Görsel 4.22: Plastik manken başı

Kel makyajı için hazır yapılmış plastik başlıklar kullanılabilir ya da çeşitli malzemeler yardımıyla bu başlık yapılabilir. Plastik manken başı üzerine kadın çorabı geçirilir, çorabın üzerine latex sürülerek kurutulur (Görsel 4.22). Başlık ve cildin renk tonu uyumunu sağlamak için latex kullanmadan önce latexin içine sıvı bazlı fondöten eklenir.

Plastik manken başı mevcut olmayan durumlarda kalıp için balon kullanılarak da kel başlığı elde edilebilir. Orta büyüklükte şişirilen balon, ağız kısmı altta kalacak şekilde tutulur. Balon üzerinde saçları kaplayacak alan belirlenerek kalem ile çizilir. Bu alanın üzeri en küçük bir boşluk bırakılmayacak şekilde vazelin ile kaplanır. Vazelinli alanın üzeri sünger kullanılarak tampon hareketlerle latex ile kaplanır ve fön makinesi yardımıyla kurutulur. Daha sağlam ve kalın bir kalıp elde etmek için bu işlem birkaç kez tekrarlanır. Latex iyice kuruduktan sonra balonun üzeri bebek pudrası ile kaplanır. Keskin, yassı, ince uçlu bir araç ve pudra yardımıyla latexli bölge balondan ayrılarak başlık elde edilir.

Kel başlığının yerleştirilmesi aşamasında saçlar başa iyice yatırılır. Gereken durumlarda saçı yatırmak için saç jölesi de kullanılabilir. Başlık, başa kulaklar açıkta kalacak şekilde önden arkaya doğru yerleştirilir. Başlığın kenar kısımları kaldırılarak altına balonla hazırlanan başlıkta latex, kadın çorabı ile hazırlanan başlıkta ise gom sürülür ve başlık cilde yapıştırılır (Görsel 4.23). Kel başlığının yerleştirme işlemi tamamlandıktan sonra başlıkla cildin birleşme sınırları asetonla inceltilip bütünleştirilerek makyaja doğal görünüm kazandırılır. Ciltle uyumlu tonda bir fondöten kel başlığının üzerine uygulanır ve pudralama işlemiyle makyaj tamamlanır.

Görsel 4.23: Kel başlığı uygulama

Yüze Ben Yapmak

Canlandırılacak karakterin yüz detayı için bene sahip olması gerekebilir. Oyuncunun yüzüne göz ya da dudak kalemi ile ben çizilebileceği gibi hazır yapılmış ben de yapıştırılabilir. Ayrıca tuplast malzemesi ile de ben yapılabilir. Ciltte ben yapılacak bölge temizlenir. İstenen yoğunluk ve büyüklüğe uygun miktarda tublast, gom yardımıyla cilde yapıştırılır. Gom malzemesinin yapışkanlık özelliğini kaybetmemesi için uygulanacağı alana önceden fondöten sürülmemelidir.

Takma Tırnaklar

Tırnak; bazı rollerde cadı, falcı, yırtıcı hayvan gibi karakterin ayırt edici özelliği olabilmektedir. Takma tırnaklar kimi zaman sahne makyajının tamamlayıcısı kimi zaman da gösterişin bir imgesi olarak uygulanır (Görsel 4.24). Uzun tırnak elde etmek için fotoğraf filmleri kullanılabilir. Karaktere uygun biçimde hazırlanan tırnak şekli oje ile renklendirilir, tırnak yapıştırıcısıyla doğal tırnağın üzerine tutturulur.

Görsel 4.24: Karaktere uygun kullanılmış takma tırnak

ARAŞTIRINIZ

Takma tırnak yapmak için yararlanılabilecek malzemeleri, yapıştırıcı kullanmadan takma tırnak uygulama yöntemlerinin neler olabileceğini, oyuncu için hangi durumlarda yapıştırıcı ile ya da yapıştırıcısız uygulama yapılmasının kullanışlı olabileceğini araştırınız. Araştırma sonucu elde ettiğiniz bilgileri sebepleriyle sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dişler

Oyundaki karakterlerin ayırıcı özelliklerinden biri de diş yapılarıdır. Uygulanacak sahne makyajı kaplan, köpek, tavşan, zebra gibi birbirinden farklı diş yapılarına sahip hayvan karakterlerine ait olduğunda gerçeğe uygun çizim ve boyamalarla oyuncunun yüzünde etkili bir görünüm oluşturulabilir.

Sağlık durumu, yaşı, beslenme şekli, çene yapısı gibi özellikleri birbirinden farklılık gösteren cadı, yaşlı, çocuk, dev gibi karakterlerin makyajlarında da karaktere uygun diş değişimlerinin yapılması önemlidir. Bu tür değişimleri sağlamak için hazır yapılmış diş kalıpları kullanılabileceği gibi yüz üzerinde boyamalarla da değişiklikler yapılabilir.

4.2.2.5. Pudralama

Pudra uygulaması ile sahne makyajının sabitlenmesi sağlanır. Pudralama, yüzdeki fondötenin yağını alarak yüzün ışık altında parlamasını önler. Pudra, makyaj yapılan alana hafif vuruşlarla uygulanır. Fazla pudra olan yerler yumuşak uçlu bir fırça ile düzeltilir. Transparan pudra sahne makyajı için en kullanışlı olanıdır. Pudralama işleminde kadife puf kullanılır.

4.2.2.6. Makyaj Sonrasında Cilt Temizleme

Sağlıklı ve iyi görünen bir cilt için makyaj sonrası temizlik ihmal edilmemesi gereken bir adımdır. Pratik ve etkili bir makyaj temizliği için makyaj temizleme suyu, yağı, köpüğü, sütü ya da mendili kullanılabilir. Sahne makyajını kremle çıkarmak, kolay ve sağlıklı temizleme yöntemlerindendir. Hafif ve tahriş etmeyen, cilt tipine uygun bir krem yüze sürülür ve nemli temizleme pamuğuyla makyajın kabası alınır. Daha sonra krem, dairesel hareketlerle cilde tekrar sürülerek cilt özenle temizlenir.

Göz makyajında göz kalemi ve rimel kullanıldığında makyajın çıkarılması daha zor olabilir. Bu ürünleri çıkarmak için vazelin kullanımı temizliği kolaylaştırır. Makyajın tamamı silindikten sonra cilt ılık su ve sabunla yıkanır. Cilt temizliğini tamamlayan tonikler önemlidir. Cildteki gözenekler tonik ile sıkıştırılır ve tonik cildi hafifçe nemlendirir, rahatlatır, sakinleştirir.

ARAŞTIRINIZ

Zeki Alpan'ın makyaj sanatçısı olarak görev aldığı filmleri araştırınız. Sanatçının ulaştığınız makyaj uygulamalarının görsellerini sınıfa getirerek inceleyiniz. Alpan'ın uyguladığı makyajlarda kullandığı malzeme ve tekniklerin neler olabileceğini arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

4.2.3. Değerlendirme

Sahne makyajı uygulaması bittiğinde yapılan çalışmanın çeşitli açılardan, yakından ve uzaktan fotoğraflanarak arşivlenmesi önemlidir. Zira oyun bittikten sonra oyuncu, makyajını temizleyecek ve yapımı uzun mesailer alan makyaj ortadan kalkacaktır. Makyajların fotoğraflanması ve arşivlenmesi, özellikle planlama aşaması için makyaj tasarımcısının diğer çalışmalarına rehberlik eder. Makyaj tasarımcısı ya da makyajını kendi yapan oyuncu, devam eden uygulamalarında bu kayıtlar sayesinde zamandan tasarruf sağlar. Çalışmasını inceleyerek eksiklerini, hatalarını analiz etme fırsatı bulan makyaj tasarımcısı ve oyuncu bir sonraki makyaj uygulamasını yaparken makyajına ekleme ya da çıkarmalar yapabilir. Çekilen makyaj fotoğraflarının arşivlenmesi sırasında makyaj uygulanan oyuncunun rolü, makyaj uygulama ve oyun tarihinin not alınması arşivin kullanımını kolaylaştırır.

4.3. YÜZ BOYAMA UYGULAMA VE AŞAMALARI

Sivri dişli bir aslan, desenli bir zürafa ya da sevimli bir palyaço... Yüz boyama ile çocuğun canlandırmak isteyecekleri farklı farklı roller için renkli ve eğlenceli fırsatlar sunulur. Çocuk çizgi, şekil ve renklerle farklı görünümleri somutlaştırarak, boyayıp deneyimleyerek her izden yeni bir anlam öğrenir. Hayal gücünü kullanmak ve farklı düşünme becerilerini merkeze alan yaratıcılık yüz boyama etkinlikleri ile desteklenebilir.

Çocuğun yüzünün boyanması kadar kendisi ya da bir arkadaşının yüzünü boyaması da çocuğa önemli kazanımlar sağlar. Özgürce renk seçen, karışım yapan ve çizgileri bir araya getiren çocuk keşfetme ve denemenin verdiği yeniliği hisseder (Görsel 4.25). Günlük bir yüz boyama tasarımı ve uygulaması dahi çocuğun kendi yaşam alanına estetik değer katma, kullandığı ürünlerde renk uyumu arama, bir kitabın tasarımına eleştirel gözle bakabilme gibi günlük yaşam becerilerini geliştirecek gizil eğitim sağlar. Çocuk sabırla yüzünün boyanmasını, diğer çocuklar ise hevesle sıralarının gelmesini bekler. Saygı ve empati duygularının gelişimine katkı sağlayan bu durum da çocuk için kazanımdır.

Görsel 4.25: Kendi yüzüne makyaj yapan çocuk

Yüz boyama sürecini şekillendiren bazı önemli unsurlar şunlardır:

- Ebeveyn izni ve alerji testi
- Kullanılan malzemelerin temizliği
- Malzemeleri kullanıma hazır hâle getirmek
- Cilt temizliği
- Açık renklerin önceliği
- Boya katmanları
- Tasarımları basit tutma
- Konturların eşitliği ve sürekliliği
- Vuruşlar
- Bir eli sabitleme
- Renk oluşturma
- Güven oluşturma
- Parlaklık oluşturma
- Etkinliğin tadını çıkarma

Görsel 4.26: Yüz boyama unsurlarını yansıtan uygulama

BİLGİ KUTUSU

Kontur, resimde nesneyi belirgin gösteren çevre çizgisi anlamına gelir.

Yüz konturlama; yüzün belirli kısımlarını ışıklandırıp, belirli kısımlarını ise gölgelendirerek yüz hatlarını belirginleştirme, küçültme, öne çıkarma ya da geri plana itme işlemidir.

4.3.1. Yüz Boyama Aşamaları

Yüz boyama sürecinin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamaları ile yapılandırılmış şekilde gerçekleştirilmesi eğitim etkinliği olarak nitelendirilmesinde önemli paya sahiptir.

Yüz boyamanın **planlama** aşamasında boyanacak figür, karakter ya da şekil belirlenir. Örnek görseller araştırılır. Boyamanın yapılacağı çocuğun cilt özellikleri ve yüzünün kemik yapısı incelenerek nasıl ve ne şekilde bir boyama yapılacağı belirlenir. Boyamada kullanılacak sünger, fırça, boyalar, ıslak mendil gibi malzemeler hazırlanır (Görsel 4.27).

Görsel 4.27: Yüz boyası malzemeleri

Boyamaya başlamadan önce belirlenen görünüm için yüz şeması üzerinde yapılan karalama, eskiz çalışmaları daha doğru ve verimli sürede uygulama yapılmasını sağlar. Yüz boyama uygulamalarında farklı çeşitlerde silikon şablonların (çıkartmalar) kullanılması ile zamandan tasarruf sağlanarak net çizgilere sahip görünümler elde edilebilir. Bu şablonların hazır yapılmışları edinilebileceği gibi bant ve asetat yardımıyla da şablon hazırlanabilir.

Yüz boyamanın uygulama aşaması için çocuğun yüzü yıkanıp kurulanarak cilt temizliği yapılır. Yağlı ya da terli bir yüz üzerinde boyama yapmak zor olacağı gibi boyanın kalma süresi de kısalır.

Yüz boyaları su bazlı ya da kuru modellerden oluşmak üzere çeşitlilik gösterir. Yüz boyamanın uygulama aşamasında birden fazla renk kullanılacağı durumlarda renkler, kurumadan üst üste uygulanmamalıdır. Aksi durumda boyalar birbirine karışır ve istenen şekil elde edilemez. Kullanılan boyaların kuruduğunda çatlama olasılığı dikkate alınarak, kalın boya katmanları oluşturmak yerine ince katman oluşturarak boyaların kullanılması ve kurumalarının beklenmesi doğru olacaktır.

Boyamada geniş bir alanın kaplanacağı ya da temel bir rengin kullanılacağı durumlarda fırça yerine sünger tercih edilmesi daha uygundur. Uygulamalarda farklı renkler için farklı sünger ya da fırça kullanılarak renklerin birbirine karışması engellenir. Uzun saçlı çocuklarla rahat çalışmak için çocukların saçlarını toplayacak toka, klips ya da saç boneleri yararlanılabilecek malzemelerdir.
Kullanılan yüz boyalarının dışında makyaj ve vücut simleri, sedefli makyaj malzemeleri kullanılarak da boyamaya ışıltı katılabilir, ilgi çekici boyamalar elde edebilir. Boyama için gerekli renklerin mevcut olmadığı durumlarda eldeki boyalar karıştırılarak yeni renkler elde edilebilir.

Çocukların yüz boyaları; su, sabun, ıslak bebek mendilleri, makyaj temizleme kremleri gibi malzemelerle temizlenebilir. Su ve sabun dışında bir malzeme ile temizlik yapılması durumunda son olarak mutlaka yüz su ve sabun ile yıkanmalıdır.

Siyah, kahverengi, lacivert, koyu yeşil gibi koyu renk yüz boyalarının ciltten temizlenmesi açık renklere göre daha zor olur. Koyu renklerin kullanılacağı boyamalarda, boyamanın alt zemininin beyaz ile boyanması ve kurutulması ardından bu zeminin üzerine koyu renklerin çalışılması, yüzün daha kolay temizlenmesini sağlar.

Yüz boyamanın değerlendirme aşamasında uygulama ile istenilen görünümün elde edilip edilmediği, planlama ve uygulama aşamalarında zamanın verimli kullanılıp kullanılmadığı, çocukların eğlenmesi kadar öğrenmesine de önem verilip verilmediği, yüz boyama unsurlarına uygun uygulama süreci geçirilip geçirilmediği gibi önemli sorular cevaplandırılır. Yüz boyamanın amacına uygun olarak yüz boyama sürecinde çocuğun aktif olup olmama durumu da değerlendirilmesi gereken bir boyuttur. Değerlendirmeler sonucu elde edilen çıkarımlarla sonraki yüz boyama uygulamalarının aşamaları daha doğru şekillendirilebilir. Detay içeren farklı yüz boyama örnekleri başta olmak üzere belli başlı yüz boyama çalışmalarının temizlenmeden önce fotoğraflanması ve adı, uygulama tarihi not alınarak arşivlenmesi değerlendirme için önemlidir.

4.3.2. Yüz Boyama Yapılırken Dikkat Edilecek Hususlar

- Kullanılacak makyaj malzemesi, yapılacak gösteri çeşidine uygun olmalıdır. Örneğin palyaço makyajında su bazlı boyalar, vücut boyamada yağlı boyalar tercih edilmelidir.
- Makyaj yapılacak bireylerin alerjik bir bünyesi var ise makyaj ürünlerine karşı alerjisinin olup olmadığı tespit edilmelidir. Bazı kimyasal maddelere karşı oluşan alerjilerin tespiti için birçok alerji testi uygulanabilmektedir.
- Kullanılacak makyaj malzemesinin alerjen olup olmadığı mutlaka bilinmeli, kişinin bu tür malzemelere alerjisinin olup olmadığı da kontrol edilmelidir. Makyaj malzemelerinin cilt dostu, anti-alerjik olmasına dikkat edilmelidir.

Görsel 4.28: Çocuklara uygulanan yüz boyama

- Küçük yaş grubuna uygulanacak makyajlarda daha sıcak ve fosforlu renkler tercih edilmelidir (Görsel 4.28). Ancak bazı durumlarda neon renkli boyalar diğer boyalar ile karışınca reaksiyonlara sebep olabilmektedir. Bu nedenle malzemeler, kullanma kılavuzlarına uygun kullanılmalıdır.
- Yüz boyama esnasında kullanılan boyanın ekonomik olması için gözenekli süngerler tercih edilmelidir. Emiciliği daha az olan geniş gözenekli süngerle alınan boyanın kaybı da daha az olur.
- Boya; yüz boyama esnasında ssüngerle dikey şekilde küçük ve yumuşak vuruşlarla uygulanmalıdır. Özellikle çocukların ciltleri hassas olduğu için süngerin cilde yatay hareketlerle sürülmesi yüzü çizebilir.
- Yüz boyamada kullanılan boya mutlaka su bazlı olmalıdır çünkü su bazlı boyalar rahat bir şekilde çıkarılabilir. Ayrıca su bazlı boyalar, sağlık açısından zararsızdır.
- Uygulanan boya yüze uygun bir temizleyici veya ıslak mendille hemen temizlenmelidir. Plastik içeren yüz boyaları kullanılmamalıdır.
- Kullanılacak malzeme, kaliteli ve doğal boyalardan tercih edilmelidir.
- Özellikle çocuklar için dermatolojik bakımdan uygun boyalar seçilmelidir.
- Bazı boyaların içinde bulunan ağır metaller çocuğa zarar verdiği için kullanılacak boyaların içeriğine mutlaka bakılmalıdır.
- Uygulama öncesinde bireyin cildinde yaralı, kesik veya tahriş olmuş bir bölge var ise kesinlikle oraya boya uygulanmamalıdır. Aksi hâlde boya bireyin cildinde ciddi problemlere yol açabilir.

SIRA SİZDE

Okul öncesi eğitim kurumunda görev yaptığınızı ve sınıfınızda bulunan çocuklara ilk kez yüz boyaması yapacağınızı düşününüz. Uygulama öncesinde, uygulama esnasında ve uygulama sonrasında nelere dikkat ederdiniz? Düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

SIRA SİZDE

SARMAL BULMACA

Aşağıda verilen ifadelere uygun kelimeleri, sarmal bulmaca şeması üzerine, ifadelerin başında verilen kutu aralıklarına uygun olarak yerleştiriniz. Kelimelerin baş harfleri, ilk sıradaki numaralı kutulara gelecek şekilde, dıştan içe doğru yerleştirme yapınız.

Sarmal bulmacayı tamamladıktan sonra 3 ayrı tabloda yer alan numaralı kutucukların ifade ettiği harfleri sarmal bulmaca içinde bulunuz. Harfleri tabloda yer alan kutucuklara yazarak oluşan kelimeleri bulunuz.

NOT: Kelimelerin başlangıç harflerinin yazılacağı kutular renkli olarak verilmiştir.

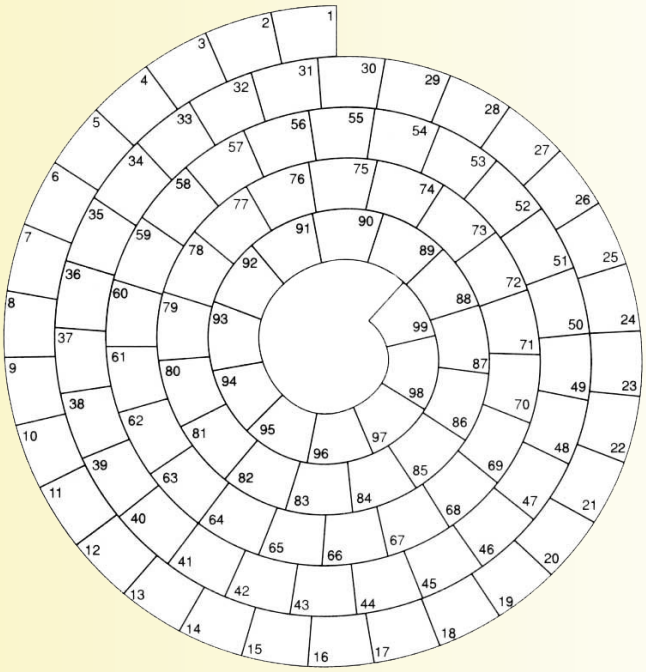

| | | |

2.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Ağustos Böceği Makyajı

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

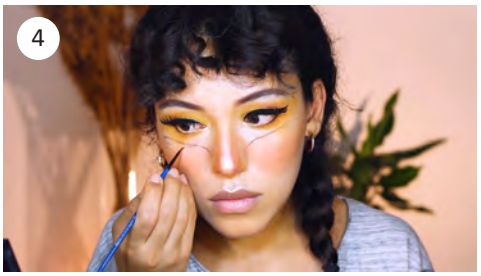

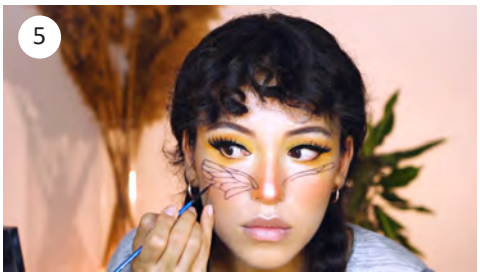

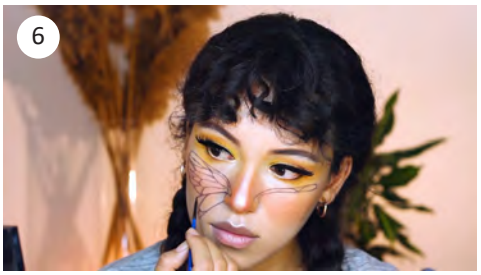

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Fondötenlenme işlemi için cilt tonundan birkaç ton açık renkte fondöten seçilir. Göz altları, elmacık kemiği çizgileri, yanak çizgileri, göz kemikleri üzerine fondöten sürülür ve kalın uçlu fırçayla yayılır.
- Transparan pudra ile fondöten sabitlenir.
- Kaşlar, kaş farı ile koyulaştırılıp dolgunlaştırılır.
- Göz kapaklarına sarı, gözün kenarlarına doğru sivrileşen şekilde turuncu far sürülerek göz renklendirilir. Alt kirpik diplerine de kalın şekilde içten dışa doğru göz kenarında üçgen oluşturacak şekilde turuncu far sürülür.
- Gözün burun ile birleşen iç kısmına ve kaş diplerine ışıklandırma yapılır.
- Kirpik diplerine siyah eyeliner uygulanır. Kirpikler rimellenir ve takma kirpikler cımbız yardımıyla takılır. Takma kirpik takılmadan önce rimel sürülmesi, kullanılan kirpikle doğal kirpiğin bütünleşmesini sağlar.
- Burun kemiğinin kenarları, elmacık kemiklerinin üstü turuncu tonlarda allık kullanılarak kalın uçlu fırça ile gölgelendirilir.
- Böceğin kanatları, yanağın üst kısmından iki yanağa simetrik olacak şekilde ince uçlu fırça ile çizilmeye başlanır.
- Kanat çizimi tamamlandıktan sonra gövde çizimine geçilir. Burun kemiğinin orta kısmına böceğin başı gelecek şekilde çizime başlanır. Böceğin kuyruk kısmı burun ucundan aşağı doğru inerek çizilir. Dudak üstü, çizgilerin burnun birleştiği yerde birleşmesi ile tamamlanır.
- Eyeliner kullanılarak böceğin başından gözünün iç kısmına doğru ince bir çizgiyle antenleri çizilir.
- Kanatların dış hatları, baş turuncu tonlarında far ve allıkla renklendirilir. Gözler ise beyaz yüz boyasıyla boyanır. Kanatların burunla birleştiği bölge, kanatlara doğru azalan koyulukta, turuncu tonlarda far ve allıkla renklendirilir. Kanat görünümünü daha doğru yansıtmak için kanatların dikey dış kenarları beyaz sedefli bir farla boyanır.
- Kanatlarda zemine turuncu far, farın üzerine beyaz yüz boyası ve boyanın üzerine tekrar turuncu far sürülür. Böylelikle kanatlara doku ve boyut kazandırılarak gerçekçi görünüm elde edilir.
- Böceğin çizgileri, siyah eyeliner ile belirginleştirilir. İçte kalan kanat aralıkları, beyaz yüz boyasıyla doldurulur.
- Çizim dışında kalan bölgelere açık ton bir kapatıcı uygulanarak ağustos böceği makyajının temiz bir görünüm kazanması sağlanır.

3.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Palyaço Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

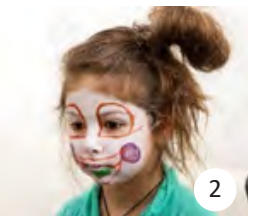

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Beyaz zemin boyası, gözenekli sünger yardımıyla, dik ve yumuşak vuruşlarla, gözlere zarar vermeyecek şekilde tüm yüze uygulanır. Zeminin kuruması beklenir.
- Dudak altına fırça yardımıyla üçgen şeklinde yeşil renk boyama yapılır. Dudak çevresine kırmızı renk kontur çizilerek dudak büyütülür.
- Yanaklara kırmızı renk konturla birleşecek şekilde, orta büyüklükte mor renkte daireler çizilerek bunların içleri boyanır.
- Gözlerin etrafına, kaşlar içeride kalacak şekilde kırmızı renk kontur çizilerek göz büyütülür.
- Göz altlarının konturun içinde kalan kısımlarına, fırça yardımıyla sarı ve yeşil renkte kalın çizgiler çizilir. Alt ve üst kirpiklerin etrafı mor renk ile boyanır. Göz üstleri kaşları da kapatacak şekilde kırmızı renk ile boyanır.
- Kırmız konturun içinde kalan dudak etrafı, yeşil boyamanın üzerine gelmeyecek şekilde mavi renk ile boyanır.
- Beyaz zemin boyasının üzerine fırça ucu dokundurularak kırmızı benekler yapılır.
- Son olarak palyaço burnu takılarak makyaj tamamlanır.

4.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Kelebek Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

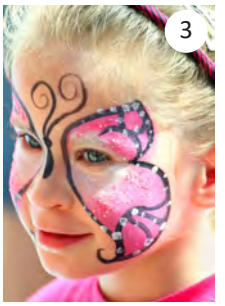

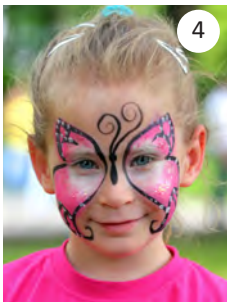

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Göz kapaklarının üstü, kaş ve göz altı, göz bitiminden başlanıp burun hizasında bitecek ve üçgen oluşturacak şekilde, gözenekli süngerle beyaz renkte boyanır.
- Fırça pembe boyaya batırılıp kaş başlangıcından göz bitimine, göz bitiminden çene ucuna, oradan da yanak kıvrımını takip ederek kaş başlangıcına kadar kontur çizilir ve kelebeğin kanadı belirlenir. Aynı işlem her iki yanağa simetrik şekilde uygulanarak makyaja devam edilir. Konturların içi gözenekli süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla pembeye boyanır.
- Zemin boyası kuruduktan sonra fırçayla kelebeğin etrafına siyah kontur ve kanatların üzerine desenler çizilerek hatları belirgin görünüm elde edilir. Burnun üzerine ise yine fırça ve siyah renkle kelebeğin gövdesi çizilir.
- Göz altlarında beyaz rengin üzerine parmak yardımıyla ve hafif vuruşlarla simler sürülür.
- Beyaza boyaya batırılmış fırça ucu, kelebeğin kanatlarının kenarlarındaki siyah konturların üzerine dokundurulur.
- Boyaların kurumasıyla kelebek makyajı tamamlanır.

5.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Desenli Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

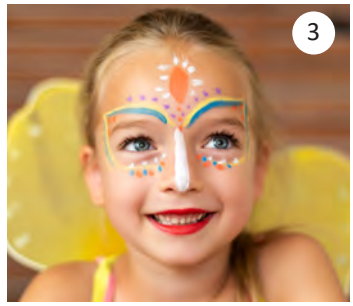

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Bu uygulamanın tamamında fırça ile çalışılır.
- İki kaşın ortasından başlanarak kaşlara paralel şekilde sarı çizgiler çizilir. Yine gözlerin altına gözlere paralel ve göz çukurunu içeride bırakacak şekilde sarı çizgiler çizilir. Bu çizgiler kaş bitiminde birleştirilir.
- Bu çizgilerin kaşın üzerinde iç ve şakak kenarlarındaki kısımlarına mavi çizgiler eklenir.
- Mor, beyaz, mavi turuncu renkler kullanılarak fırça ucuyla yapılan hafif dokunuşlarla çizgilerin etrafına noktalar eklenir.
- Alnın ortasına orta büyüklükte, turuncu ve oval şekil çizilerek şeklin etrafı beyaz noktalarla çevrilir.
- Burun üzeri boyunca orta kalınlıkta beyaz boyama yapılır.
- Dudak kırmızı ile renklendirilir.

6.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Sürüngen Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Alt kirpiklerin hemen altına fırçayla beyaz çizgi çizilir. Göz kapaklarının üzeri kaşlar da dâhil olmak üzere ve göz altlarından kalın geçecek şekilde turuncu renk ile boyanır.
- Turuncu boyamanın etrafına beyaz renk ile kontur çizilir. Sürüngenlerin göz yapısını yansıtmak için gözün ortasından başlanarak beyaz konturdan taşmayacak şekilde altına ve üzerine ayrı ayrı, sivri, siyah çizgi çizilir.
- Yine sürüngenlerin parlak deri yapısını yansıtmak için gözlerin çevresi, burun üzeri, alın ve yanaklar simli, açık yeşile gözenekli süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla boyanır.
- Alt kirpiklerin hemen altına fırçayla beyaz çizgi çizilir.

7.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Tilki Makyajı

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Tilki yüzünün çerçevesi fırçayla beyaz kontur çizilerek görsele uygun biçimde belirlenir.
- Burnun orta noktası baz alınarak yüzün üst kısmı turuncu, alt kısmı ise sarı renge gözenekli süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla boyanır. İki rengin birleştiği yerlerde renkler arası geçişin keskin olmaması için renkler süngerle birbirine yedirilir.
- Tilkinin tüylü yapısını yansıtmak için kulak uçları siyahla içe doğru soluklaşan şekilde boyanır. Beyaz yüz konturunun üzerine siyah çizgiler eklenir.
- Göz kapağının üzerindeki kemik ve göz bitiminden şakaklara doğru siyah ve beyaz konturlar çizilip birleştirilir. Aynı konturlar kaş başlangıcına da kısa şekilde uygulanır.
- Siyaha boyanan burun ucunun üzerine beyaz nokta kondurularak hayvanın burnunun parlak ve gölgeli yapısı yansıtılır.
- Fırça ucuyla burnun altına, dudağın üst kısmının ortasına bir, kenarlarına üçer küçük nokta yapılır.
- Dudak kırmızı boya ile renklendirilir.

8.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Tavşan Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyama yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Yanaklar ve kaş üstüne gözenekli süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla pembe zemin boyaması yapılır.
- Dudaklar fırçayla pembeye boyanır.
- Fırçayla beyaz konturlar çizilir.
- Fırçayla siyah konturlar çizilir ve burun ucu siyaha boyanır.

9.ÖRNEK TASARIM

Sahne Makyajının Adı: Çiçek ve Kelebek Asimetrik Yüz Boyama

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Görselleri

Sahne Makyajı Uygulama Aşamalarının Teknik Detayları

- Belirlenen makyaja uygun malzemeler hazırlanır.
- Yüzüne boyaması yapılacak çocuğun kullanılacak boyalara karşı alerjisinin olup olmadığını kontrol etmek için bilek içine bir miktar boya sürülür. Bir süre beklenir ve sonuç gözlemlenir.
- Kullanılacak boyaların özel kullanma talimatları varsa kontrol edilir.
- Cilt temizlenir.
- Çocuğun yüzünde yara olup olmadığı kontrol edilir. Yara varsa daire içine alınır ve o bölgeye boyama yapılmaz.
- Örnek tasarım görselleri incelendiğinde yüz üzerinde mavi zemin oluşturularak iki farklı boyamanın yapıldığı görülmektedir.
- Öncelikle çocuğunun yüzünün sol tarafında uygulama yapılır. Orta kalınlıkta bir fırçaya açık mavi tonunda boya alınıp, göz başlangıç hizası ile burnun yan kemiği üzerinden başlanarak kaşı da içeride bırakacak şekilde alın üzerinden devam eden ve saç dibinde sonlanan kontur çizilir. Aynı başlangıç noktasından başlanarak göz kapağı üzerinden devam eden ve kaşı içeride bırakan kontur çizilerek saç dibinde düz bir kenar konturu ile çerçeve tamamlanır. Konturların içi gözenekli süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla açık maviye boyanır.
- Gözaltına, sivri ucu yanak üzerinden çeneye doğru gelecek şekilde düz kenar konturu çekilerek göz üzerinde yapılan boyama ile simetrik bir görünüm elde edilir.
- Yüzün solundaki açık mavi zemin kururken sağ tarafına zemin boyaması yapılır. Kaş üzerinden başlanıp elmacık kemiği üzerinde sonlanan kalın bir yarım ay olacak şekilde kontur çizilir. Konturların içi süngerle dik ve yumuşak vuruşlarla açık maviye boyanır.
- Yüzün solunda boyamaya devam edilir. Fırçaya alınan koyu mavi tonlarıyla saç dibindeki düz kenarda ve yanaktaki sivri kısımda yoğunluk olacak şekilde boyamalar yapılır. Açık ve koyu rengin birleştiği noktalarda keskin bir çizgi oluşmaması için renkler inceltilerek birbirine yedirilmelidir. Benzer tonlama çalışması yüzün sağ tarafına da uygulanır.
- Yüzün solunda mavi boya üzerine ve çevresine beyaz konturlar çizilir. Böylelikle burada kelebek kanadı görünümü oluşur. İnce uçlu fırçaya beyaz boya alınıp kelebeğin antenleri iki kaşın ortasından geçecek şekilde çizilir.
- Yüzün sağındaki beyaz papatyalar ise ince uçlu fırça ile boyanır. Papatyaların ortası, yapraklarına doğru mavi boya ile gölgelendirilir. Ardından papatyaların etrafına ince uçlu fırça ile yer yer siyah konturlar çizilir. Siyah konturlar estetik şekilde alın ve yanağa da taşırılarak boyama detaylandırılır.
- Yüzün sol tarafındaki kanadın kenarlarına da ince uçlu fırça ile siyah kontur çizilir.

1. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Ağustos Böceği ile Karınca

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Türkçe, Dil ve Drama Etkinliği

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, öğrenme birimi içerisinde tasarımı verilen ağustos böceği makyajının 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Bütünleştirilmiş Türkçe, Dil ve Drama Etkinliği" kapsamında kullanım örneğini göstermektedir.

Materyaller: Ağustos Böceği ile Karınca hikâye kitabı, renkli yüz boyaları, ayna

Sözcükler–Kavramlar: Sorumluluk, çalışmak, eğlenmek, tembellik, hazırlık, kış, empati

Öğrenme Süreci

- Yüze uygulanan ağustos böceği makyajı ile sınıfa girilir ve çocukların makyajı fark etmesi beklenir. Çocukların makyajı fark edip makyajlı yüze yönelmesiyle etkinlik süreci başlar. Çocuklara "Bugün sizin için ağustos böceği oldum, ağustos böceği ile ilgili hikâye okuyacağız ve drama yapacağız." denir.
- Çocukların sorularına ağustos böceği öykünmesiyle cevap verilerek yüzdeki makyajı incelemelerine fırsat verilir. Makyajdan da yola çıkılarak ağustos böceğinin özellikleri hakkında çocuklarla sohbet edilir. Sohbetin ardından çocuklarla halka şeklinde yere oturulur ve "Ağustos Böceği ile Karınca" kitabı görseller de incelenerek okunur.
- Hikâye okunduktan sonra hikâyedeki olaylar hakkında çocuklara sorular sorulur. Çocukların kendilerini ağustos böceği ve karıncanın yerine koymaları ve benzer durumlarda nasıl davranış gösterebilecekleri hakkında fikirlerini söylemeleri istenir. Hikâye, sorumluluk kavramına dikkat çekilerek bu kavram açısından çocuklar ile değerlendirilir.
- Çocuklara Türkçe ve dil etkinliğinin ardından drama etkinliğine geçileceği hatırlatılır. Öğretmen, ağustos böceği makyajı ile dramadaki böcek karakterini, çocuklar ise hikâyedeki karıncaları canlandırır. Çocuklardan karınca gibi yürüyerek masalarına geçmeleri istenir.
- Masalarına geçen çocuklar yüz boyası, fırça ve aynalarını alarak kendilerine özgü karınca yüz boyaması yaparlar. Hikâye, hava durumuna göre açık alanda ya da sınıfta canlandırılır.
- Hikâyenin sonunda karınca, ağustos böceğinin yardım isteğini reddeder. Dramanın canlandırma aşamasında bu bölümün nasıl canlandırılacağı çocukların özgün fikirlerine ve davranışlarına bırakılır. Çocuklardan ağustos böceğinin yardım isteğine hikâye metnine bağlı kalmadan kendi yaratıcı fikirleri ve davranışlarıyla cevap vermeleri istenir.
- Dramanın değerlendirme aşamasında çocuklara "Karıncanın ve ağustos böceğinin sorumlulukları nelerdir, karınca olarak çalışırken neler hissettin, ağustos böceğine sorumluluk sahibi olmayı nasıl anlatırsın?" gibi sorular yöneltir.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesini sağlayacak betimleyici, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

2. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Masalcı Nine

Etkinlik Çeşidi: Drama (Büyük- Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, sahne makyajı öğrenme biriminde tasarımı verilen yaşlandırma tekniğinin 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Masalcı Nine" drama etkinliğinde kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: Nine kostümü, nine kostümüne uygun peruk, gözlük, 60 × 40 dikdörtgen bez çanta, sihirli değnek, kapağı özel tasarlanmış masal kitabı, çocuklara yönelik bir masal, 1 m² kumaş parçası

Sözcükler–Kavramlar: Masal, vasıta, yolculuk, yolculuk hazırlığı

Öğrenme Süreci

- Okulun uygun bir alanı masal diyarı olarak düzenlenir. Dekor olarak altında oturulabilecek, yaprakları tavandan sarkan bir ağaç ya da tavandan sarkan renkli tüllerden masalsı bir ortam tasarlanır.
- Masalcı Nine; kostüm, aksesuar ve uygun sahne makyajı ile sınıfa girer. Ninenin sihirli değneği ve antika masal kitabı omuzundaki bez çantanın içindedir.
- Masalcı Nine, masal diyarından geldiğini, çocuklara masal anlatmayı çok sevdiği için masal diyarı padişahının kendisini gönderdiğini söyler. Masal diyarının çok uzaklarda, Kaf Dağı'nın eteklerinde olduğunu anlatır. Çeşitli tasvirlemelerle çocuklarda merak uyandırır.
- Çocuklara masal diyarında masal dinlemeye gitmek isteyip istemediklerini sorar.
- Çocuklara zorlu bir yolculuğun onları beklediğini söyler. Yolculuğa çıkmadan önce neler yapılabileceği hakkında çocuklarla sohbet eder. Yolculuk için çocuklardan çanta hazırlamalarını ister, bunun için kendi çantaları ve sınıf içerisinden istedikleri birkaç malzemeyi alabileceklerini söyler. Malzemeler, yapbozun telefon olması gibi temsilî olabilir. Çocukların hazırladıkları çantalara neler koydukları ve neden koydukları üzerine sohbet edilir.
- Masalcı Nine, çocuklara yolculuğun nasıl yapılabileceğini sorar ve çocuklarla taşıtlar hakkında sohbet eder. Masallardaki ve gerçek hayattaki taşıtlar karşılaştırılır. Masalcı Nine çantasından kendi taşıtını çıkarır (uçan halı adını verdiği kumaş parçası). Sihirli halının harekete geçmesi için sihirli değneğini de çantasından çıkarır ve sihirli sözleri söylediğinde halısıyla masal diyarına gideceğini söyler. Çocuklardan gelmek isteyenlerin kendi taşıtlarını ve sihirli sözlerini bulmalarını ister.
- Çocuklarla taşıtlara binilerek sihirli sözcükler söylenir ve düzenlenen alana uçuyormuş gibi yapılarak gidilir. Çocuklara masal diyarından dönmek için uçan taşıtlara ihtiyaçlarının olduğu, bu nedenle sihirli sözcüklerini unutmamaları gerektiği söylenir. Bunun için neler yapabileceği üzerine konuşulur ve bulunan çözümlerden uygun olanı yapılarak sihirli sözcükler kaydedilir.
- Yolculuk esnasında çeşitli problem durumları üretilerek çocukların bunlara çözüm bulmaları sağlanabilir ve duruma göre öykünmeler yapılabilir (Fırtına çıktı, şiddetli yağmur yağıyor denilerek rüzgâr, yağmur sesi yapılabilir ve neler yapmak gerektiği üzerine konuşulur.). Yolculuğun bir kısmında yürümek zorunda oldukları çocuklara söylenerek "Sessiz ormana geldik, timsahların olduğu nehirden geçmek zorundayız, nasıl kendimizi koruyabiliriz?" vb. sorularla çocuklar problem çözmeye yönlendirilebilir.
- Masalcı Nine, masal diyarına varıldıklarında çocukların istedikleri yere oturmalarını söyler. Çantasından antika masal kitabını çıkarır. Beden dili, ses tonu, jest ve mimiklerini etkin kullanarak masalını kitaptan okuyormuş gibi yapar. Masal hakkında çocuklarla sohbet eder.
- Masal bitiminde sihirli sözcükler hatırlanmaya çalışılır, taşıtlara binerek uçuyormuş gibi yapılır ve sınıfa dönülür.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

3. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Penguenlerin Dünyası

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Drama Fen,Müzik ve Oyun (Büyük-Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, 36-72 aylık çocuklar için planlanmıştır.

Materyaller: Beyaz balon, penguen figürü yüz boyaması yapımında kullanılacak yüz boyaları ve malzemeler (fırça, makyaj süngeri vb.)

Sözcükler–Kavramlar: Penguen, penguen yumurtası

Öğrenme Süreci

Çocuklar bu etkinlikte penguenleri tanır ardından penguen oyununa geçilir.

- Penguenler nerede yaşar?
- Penguenler ne yer?
- Penguenler yavrularına nasıl bakar? gibi sorular sorularak çocukların düşünmeleri sağlanır.

- "Penguenlerin yaşamı" konulu kısa belgesel çocuklarla izlenir. Yukarıdaki soruların cevapları tartışılır.
- Sınıfta bulunan çocukların yüzü sahne makyajı uygulama aşamaları göz önünde bulundurularak boyanır. Siyah ve beyaz kıyafetler giyilerek kostüm tamamlanır.
- Penguen şarkısı eşliğinde penguen dansı yapılır.
- Çocuklara beyaz balonlar dağıtılır ve "Sizler penguensiniz. Bu balonlar da sizin yumurtalarınız. Yumurtaların içinde yavrularınız var. Şimdi bu yumurtaları sıra ile karşı tarafa geçirmeye çalışalım. Yalnız dikkatli olalım. Yavrumuz yere düşerse zarar görebilir." denir. Çocuklardan sırayla şişirdikleri balonları ayaklarının arasına sıkıştırıp, belirlenen yere kadar penguen gibi yürüyerek başlangıç noktasına geri dönmeleri istenir.
- Etkinlik uygulanırken iş birliği, paylaşma, yardımlaşma gibi becerilere öncelik verilir.
- Etkinliğe, balonlar yani yavrular düşene kadar devam edilir.

Değerlendirme

Çocuklarla, yapılan etkinliğin değerlendirmesi için bilişsel, duyuşsal ve yaşantısal düzeyde sorular sorulabilir. Bu sorularla birlikte nesli tükenmekte olan hayvanlar ve küresel ısınma hususunda farkındalık oluşturulabilir.

4. ÖRNEK ETKİNLİK

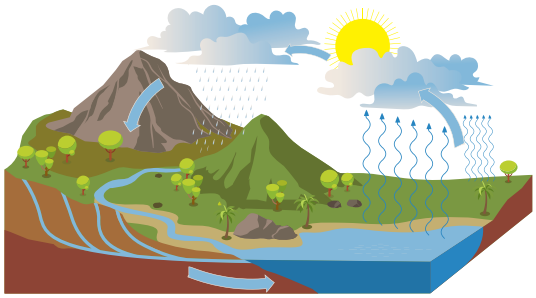

Etkinlik Adı: Su Döngüsü

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Drama Fen (Büyük Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, 36-72 aylık çocuklar için (Büyük-Küçük Grup Etkinliği) planlanmış olup su döngüsünün oluşumu örneğini içermektedir.

Materyaller: Bulut, güneş, yağmur figürü yüz boyaması yapımında kullanılacak yüz boyaları ve malzemeler (fırça, makyaj süngeri vb.)

Sözcükler–Kavramlar: Bulut, güneş, yağmur, su, deniz

Öğrenme Süreci

- Karekod ile belirtilen, EBA platformunda bulunan etkinlik uygulanır.
- Ardından çocuklara;

- Deneyde suyu buharlaştıran neydi?
- Yağmur damlaları nasıl oluştu?
- Yağmur yağmasa ne olurdu? gibi sorular sorularak çocukların düşünmeleri sağlanır.

- EBA sitesinden yağmurun oluşumu konulu video izlenir.
- Sınıfta bulunan çocukların yüzü sahne makyajı uygulama aşamaları göz önünde bulundurularak isteklerine göre bulut, güneş, yağmur figürleri ile boyanır.
- İzlenen videodan esinlenerek çocuklara yağmur damlası, bulut, güneş gibi roller dağıtılır ve yağmurun oluşumu canlandırılır.
- Çocukların rollerine uyum sağlamalarını kolaylaştırmak için etkinlikte kullanılmak üzere dramatik oyun merkezinde bulunan kostüm ve aksesuarlardan seçim yapılabilir. Uygun kostüm ve aksesuar olmaması durumunda elde bulunan malzemelerle kostüm ve aksesuar yapılabilir. Örneğin renkli çöp poşetleri kullanılarak çocuklara uygun kostümler tasarlanabilir, sarı çöp poşeti kullanılarak güneş kostümü yapılabilir.
- Etkinlik uygulanırken iş birliğine öncelik verilmelidir.

Değerlendirme

Çocuklarla yapılan etkinliğin değerlendirilmesi için bilişsel ve duyuşsal düzeyde sorular sorulabilir. Bu sorularla birlikte bulunduğumuz her ortamda suyu nasıl kullanmamız gerektiği hususunda farkındalık oluşturulabilir.

5. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Horozumu Kaçırdılar

Etkinlik Çeşidi: Müzik (Büyük- Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "Horozumu Kaçırdılar." müzik etkinliğinde sahne makyajı olarak çocuklara yapılacak horoz yüz boyamasının kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: Horoz başlığı, yüz boyaları, yüz boyaması için fırça ve sünger, "Horozumu Kaçırdılar." çocuk türküsü

Sözcükler–Kavramlar: Horoz, pilav, pişirmek

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla "Horozumu Kaçırdılar" çocuk türküsü dinlenir.
- Hep beraber horoz başlıkları takılır ve çocuklara horoz yüz boyaması yapılır.
- Çocuklardan da fikir alınarak şarkının sözlerine uygun öykünmeler üretilir ve çocuklarla yapılır.
- Çocukların türküye uygun hareketleri kavramaları için hareketler birkaç kez tekrar yapılır.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

6. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: İki İnatçı Keçi

Etkinlik Çeşidi: Müzik (Büyük- Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, 36-72 aylık çocuklar için planlanacak "İki İnatçı Keçi" müzik etkinliğinde sahne makyajı olarak çocuklara yapılacak keçi yüz boyamasının kullanım örneğini içermektedir.

Materyaller: Keçi Boynuzu (aksesuar), yüz boyaları, yüz boyaması için fırça ve sünger, "İki İnatçı Keçi" çocuk şarkısı

Sözcükler–Kavramlar: İnat etmek

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla "İki İnatçı Keçi" şarkısı dinlenir.
- Şarkı üzerine sohbet edilir. "İnat etmek" kavramı üzerine konuşulur. İnsana özgü olan bu davranışın ortaya çıkmasındaki nedenler ve duygular üzerinde sohbet edilir. İnsanların bu duyguları kabul ederek olumlu davranışlarla kendilerini nasıl ifade edebileceğine dair örnekler verilir. Duruma göre ısrar etmenin, inat etmenin olumlu ve olumsuz sonuçlarından örnekler verilir. Bir işi başarmak için nasıl inat edilebileceğinden bahsedilir.
- Hep beraber keçi boynuzları takılır ve çocuklara keçi yüz boyaması yapılır.
- Çocuklar ikişerli gruplara ayrılır.
- Sınıf içerisine temsilî olarak mavi çöp poşetlerinden dere, minderlerden köprü yapılır.
- Çocuklardan da fikirler alınarak şarkının sözlerine uygun öykünmeler üretilir ve birlikte yapılır.
- Çocukların şarkıya uygun hareketleri kavraması için hareketler birkaç kez tekrar yapılır.
- Her grubun canlandırma yapmasına fırsat verilir.

Değerlendirme

Etkinlik sona erdiğinde sürecin gözden geçirilmesine olanak verecek betimleyici sorular, etkinlikle ilgili yaşantı ve duyguların paylaşılmasına fırsat verecek duyuşsal sorular sorulabilir. Aynı zamanda etkinliğin değerlendirilmesi resim, dans, sergi gibi farklı yöntemlerle de yapılabilir.

7. ÖRNEK ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Astronot

Etkinlik Çeşidi: Bütünleştirilmiş Drama Fen (Büyük Küçük Grup Etkinliği)

Etkinlik Yaş Grubu: Bu etkinlik, 36-72 aylık çocuklar için planlanmıştır.

Materyaller: Astronot, Güneş, Ay, Dünya

Sözcükler–Kavramlar: Horoz, pilav, pişirmek

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklara "Bugün sizinle gökyüzünde bulunan varlıklar ile ilgili bir etkinlik yapacağız." der. Ardından aşağıdaki soruları sorarak çocukların düşünmesinin sağlar.

  - Astronot kimdir?
  - Güneş nerede yaşar?
  - Dünya neden mavi ve yeşil renklerden oluşur?
  - Ay nerededir?
  - Güneş, Dünya ve Ay'ın gökyüzündeki hareketleri nasıldır?

- Önceden kartondan yapılan astronot kıyafeti ve başlığı astronot rolüne girecek çocuk tarafından giyilir.
- Güneş olan çocuğun yüzü sarı renge boyanır.
- Dünya olan çocuğun yüzü mavi ve yeşil renge boyanır.
- Ay olan çocuğun yüzü gri renge boyanır.
- Ardından astronotun Güneş, Ay ve Dünya'ya götürdüğü şarkılar eşliğinde sınıfta bulunan diğer çocuklarla dans edilir. Dans ederken Güneş, Ay ve Dünya'nın hareketleri doğrultusunda çocukların hareketleri yönlendirilir.
- Etkinliğe roller değiştirilerek devam edilir.

Değerlendirme

Çocuklarla yapılan etkinliğin değerlendirilmesi için çocuklara bilişsel ve duyuşsal düzeyde sorular sorulur. Değerlendirme sonunda gezegenlerin hareketleriyle ilgili MEB'in EBA platformundan Güneş Dünya ve Ay'ın birbirlerine göre hareketleri konulu video izletilir.

4.1. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Yaşlandırma Makyajı Uygulaması

Amaç: Bu uygulamada "Yaşlılar Haftası (18-24 Mart)" içeriğine uygun bir etkinlik planlayarak etkinlikte kullanılmak üzere yaşlandırma makyajı yapmanız amaçlanmaktadır. Aşağıdaki yönergede verilen basamaklar doğrultusunda uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Temaya uygun içerik araştırması yapınız.
2. "Yaşlılar Haftası" kapsamında gerçekleştireceğiniz etkinliği belirleyiniz.
3. Etkinlik içeriğinde manevi değerlere yer veriniz.
4. Belirlediğiniz etkinlikte yer almak üzere bir yaşlı karakteri tasarlayınız.
5. Yaşlandırma makyajı uygularken kullanacağınız bilgileri çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, genel ağ vb.) araştırınız.
6. Yaşlılara ait çeşitli görselleri inceleyiniz.
7. Makyajı uygulayacağınız kişinin yüz ve cilt özelliklerini inceleyiniz.
8. Makyaj uygulamasında kullanacağınız malzeme ve teknikleri belirleyiniz.
9. Yaşlandırma makyajını, sahne makyajı uygulama aşamalarına göre yapınız.
10. Sahne makyajının özelliklerini dikkate alarak planlama ve uygulama yapınız.
11. Uyguladığınız yaşlandırma makyajının net ve görünür olmasına dikkat ediniz.
12. Etkinliği "Yaşlılar Haftası" etkinlikleri kapsamında okulunuzda arkadaşlarınıza sununuz.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.1.Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.1. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Yaşlandırma Makyajı Uygulaması

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Yaşlandırma Makyajı Uygulaması" tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik içerik araştırması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. "Yaşlılar Haftası"na yönelik hazırlayacağı etkinliği belirledi.					
4. Etkinliğine uygun bir yaşlı karakteri tasarladı.					
5. Yaşlı görünümünde yansıtacağı fiziksel özellikleri belirledi.					
6. Yaşlandırma makyajını, uyguladığı kişinin yüz ve cilt özelliklerine uygun yaptı.					
7. Yaşlandırma makyajına uygun malzeme ve teknikler kullandı.					
8. Sahne makyajı uygulama aşamalarına dikkat etti.					
9. Etkinlik içeriği, yaşlı karakteri ve sahne makyajı arasında uyumu sağladı.					
10. Hazırladığı etkinliği "Yaşlılar Haftası" kapsamında eksiksiz bir şekilde sundu.					
11. Etkinlikte manevi değerleri içeren ifadelere yer verdi.					
12. Uyguladığı yaşlandırma makyajında sahne makyajının özelliklerini yansıttı.					
13. Uyguladığı makyaj ile etkinliğini ilgi çekici hâle getirdi.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/65] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

4.2. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Keloğlan Masalı Oluşturarak Gösteri Hazırlama

Amaç: Keloğlan masallarının belirgin özelliklerinden biri Keloğlan karakterinin kötülerle ve kendisinden güçlülerle mücadele etmesi, sonunda umulmayacak başarılara ulaşmasıdır. Keloğlan masalları ile çocuklara; hak arama, iyilik, kahramanlık gibi olumlu davranışlar ve ahlaki iletiler verilebilir. Ayrıca hile, sözünde durmama, büyük sözü dinlememe, tembellik vb. olumsuz davranışların insanın başına açacağı hâller ve bu hâllerle mücadele yolları gibi örnek yaşantılar sunulabilir.

Bu uygulamada Keloğlan masallarından esinlenilerek özgün bir masal yazılması ve masalın karakterlerine uygun kostüm, aksesuar ve makyajlar kullanılarak bir gösteri hazırlanması amaçlanmaktadır. Aşağıdaki yönergede verilen basamaklar doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Konuya yönelik içerik araştırması yaptı.
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.
3. Okul öncesi dönem yaşına uygun Keloğlan masalı oluşturdu.
4. Makyajlarda kullanacağı malzeme ve teknikleri belirledi.
5. Kel başlığı yapımında kullanacağı malzemeleri belirledi.
6. Masal karakterlerine uygun kostüm ve aksesuarları kullandı.
7. Sahne makyajlarını uyguladığı kişilerin yüz ve cilt özelliklerine uygun yaptı.
8. Kel başlığı yapımında doğru malzeme ve teknikler kullandı.
9. Sahne makyajı özelliklerine uygun uygulama yaptı.
10. Sahne makyajını, uygulama aşamalarına göre yaptı.
11. Oluşturduğu masalda manevi değerlere değindi.
12. Kostüm, aksesuar ve makyajlar seçiminde bütünlük oluşturdu.
13. Uyguladığı makyajlarda sahne makyajının özelliklerini yansıttı.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1 ve 4.2'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.2. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.2. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Keloğlan Masalı Oluşturarak Gösteri Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Keloğlan Masalı Oluşturarak Gösteri Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik içerik araştırması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Okul öncesi dönem yaşına uygun Keloğlan masalı oluşturdu.					
4. Makyajlarda kullanacağı malzeme ve teknikleri belirledi.					
5. Kel başlığı yapımında kullanacağı malzemeleri belirledi.					
6. Masal karakterlerine uygun kostüm ve aksesuarları kullandı.					
7. Sahne makyajlarını, uyguladığı kişilerin yüz ve cilt özelliklerine uygun yaptı.					
8. Kel başlığı yapımında doğru malzeme ve teknikler kullandı.					
9. Sahne makyajını, özelliklerine uygun yaptı.					
10. Sahne makyajını, uygulama aşamalarına göre yaptı.					
11. Oluşturduğu masalda manevi değerlere değindi.					
12. Kostüm, aksesuar ve makyajlar seçiminde bütünlük oluşturdu.					
13. Uyguladığı makyajlarda sahne makyajının özelliklerini yansıttı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/65] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

4.3 UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Örnek Makyaj Uygulaması

Amaç: Bu uygulamada yerli ya da yabancı bir makyaj sanatçısının yaptığı herhangi bir sahne makyajını seçerek bir arkadaşınızın yüzüne uygulamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönerge doğrultusunda uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Yerli ve yabancı makyaj sanatçılarını ve makyajı uygularken kullanacağınız bilgileri çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, genel ağ vb.) araştırınız.
2. Sınıf içerisinde arkadaşlarınız ile makyajı uygulayacak ve yüzüne makyaj uygulanacak ikişerli gruplar oluşturunuz.
3. Uygulayacağınız sahne makyajı örneğini belirleyiniz.
4. Makyajı uygulayacağınız arkadaşınızın yüz yapısı ve cilt özelliklerini inceleyiniz.
5. Makyaj uygulamasında kullanacağınız malzeme ve teknikleri belirleyiniz.
6. Sahne makyajının özelliklerini dikkate alarak planlama ve uygulama yapınız.
7. Sahne makyajı uygulama aşamalarına göre uygulamanızı yapınız.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.3. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.3. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Örnek Makyaj Uygulaması

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Örnek Makyaj Uygulaması" tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik içerik araştırması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Uygulayacağı sahne makyajı örneğini belirledi.					
4. İkili gruplar oluşturarak görev dağılımı yaptı.					
5. Makyajı uygulayacağı arkadaşının yüz ve cilt özelliklerini inceledi.					
6. Sahne makyajını arkadaşının yüz ve cilt özelliklerine uygun yaptı.					
7. Örnek sahne makyajına uygun malzeme ve teknikler kullandı.					
8. Sahne makyajını, uygulama aşamalarına göre yaptı.					
9. Grup çalışmasında iş birliği yaptı.					
10. Seçtiği sahne makyajını yansıtan uygulama yaptı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

4.4. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Hacivat ve Karagöz Gösterisi Hazırlama

Amaç: "Geleneksel Türk Tiyatrosu"nun önemli türlerinden olan gölge oyununun başkahramanları Hacivat ve Karagöz'dür. Hacivat ve Karagöz oyun metinlerinde Karagöz'ün söylediği sözler ve sergilediği davranışlar ikisinin arasındaki iletişime engel olur. Hacivat'ın sahip olduğu yapıcı özellikler sayesinde bu engelin aşıldığı, iletişimin zor şartlarda bile sürdürülebileceği görülür. Hacivat ve Karagöz metinleri, okuyucu ve dinleyiciyi güldürüp eğlendiren mizah örnekleridir.

Bu uygulamada Hacivat ve Karagöz metinlerinden birinin seçilmesi ve metnin karakterlerine uygun kostüm, aksesuar, makyajlar kullanılarak bir gösteri hazırlanması amaçlanmaktadır. Aşağıdaki yönergede verilen basamaklar doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Hacivat ve Karagöz ile ilgili içerik araştırması yapınız.
2. Okul öncesi dönemi çocuklarına uygun Hacivat ve Karagöz metni seçiniz.
3. Hazırlayacağınız gösterinin içeriğini belirleyiniz.
4. Karakterlere uygun kostüm ve aksesuarları seçiniz.
5. Planlama ve uygulamanızı sahne makyajının özelliklerini dikkate alarak yapınız.
6. Sahne makyajlarında kullanacağınız malzeme ve teknikleri belirleyiniz.
7. Sahne makyajı uygulama aşamalarına dikkat ediniz.
8. Hacivat ve Karagöz karakterleri için takma bıyık ve sakal kullanınız.
9. Makyaj uygulamalarını oyuncuların yüz yapısı ve cilt özelliklerine uygun yapınız.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1 ve 4.2'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.4. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.4. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Hacivat ve Karagöz Gösterisi Hazırlama

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Hacivat ve Karagöz Gösterisi Hazırlama" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Konuya yönelik içerik araştırması yaptı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Okul öncesi dönem yaşına uygun Karagöz metni belirledi.					
4. Makyajlarda kullanacağı malzeme ve teknikleri belirledi.					
5. Karakterlere uygun kostüm ve aksesuarlar kullandı.					
6. Sahne makyajlarını, uyguladığı kişilerin yüz ve cilt özelliklerine uygun yaptı.					
7. Sahne makyajları uygulamasında doğru malzeme ve teknikler kullandı.					
8. Hacivat ve Karagöz karakterleri için takma bıyık ve sakal kullandı.					
9. Sahne makyajı özelliklerine dikkat etti.					
10. Uyguladığı makyajda sahne makyajının özelliklerini yansıttı.					
11. Seçilen Karagöz metni ile manevi değerlere değindi.					
12. Kostüm, aksesuar ve makyajlar arasında bütünlük sağladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 60'tır.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/60] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

4.5. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Dünya Çocukları

Amaç: Bu uygulamada çeşitli ülkelerin kültürlerini yansıtan kostüm ve makyajlarıyla bir gösteri hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. En az 5 tane ülke belirleyiniz.
2. Her grup bir ülke alacak şekilde gruplara ayrılınız.
3. Seçtiğiniz ülkenin geleneksel kıyafetleri ve makyaj stillerini araştırınız.
4. Elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda bir kostüm tasarlayınız.
5. Kostüme uygun aksesuar ve makyaj tasarlayınız.
6. "Bir Dünya Bırakın" çocuk şarkısını ve bu şarkının işaret diliyle anlatımını araştırınız.
7. Şarkıya uygun bir koreografi hazırlayınız.
8. Gösteri öncesi kostümsüz provalar yapınız.
9. Son provanızı kostüm, aksesuarlar ve tasarladığınız makyajla yapınız.
10. Okulunuzun uygun bir alanında hazırladığınız gösterinizi arkadaşlarınıza sununuz.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1 ve 4.2'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.5. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.5. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Dünya Çocukları

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Dünya Çocukları" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Seçtiği ülkenin geleneksel kıyafetlerini ve makyajlarını araştırdı.					
2. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, broşür, genel ağ vb.) kullandı.					
3. Seçtiği ülkeye uygun kostüm ve aksesuar hazırladı.					
4. Hazırladığı kostüm ve yapılan makyaj, seçilen ülkeyi yansıtan nitelikteydi.					
5. Ülke vatandaşlarını temsil eden ve kostüme uygun makyaj tasarımını yaptı.					
6. "Bir Dünya Bırakın" çocuk şarkısının işaret dilini araştırdı.					
7. Şarkıya ve şarkıda verilmek istenen mesaja uygun koreografi hazırladı.					
8. Şarkıyı işaret dilini kullanarak sundu.					
9. Grup faaliyetinde iş birliği ve dayanışma içinde çalıştı.					
10. Ülkeleri ve kültürler arası farklılıkları yansıtan bir gösteri hazırladı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 50'dir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/50] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

4.6. UYGULAMA

Uygulamanın Adı: Sonbahar Perisi

Amaç: Bu uygulamada okul öncesi eğitim programında yer alan mevsimler kavramını konu alan bir çocuk tiyatrosu ile gösteri hazırlamanız amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen yönergeler doğrultusunda bu uygulamayı gerçekleştiriniz.

Yönerge

1. Okul öncesi eğitimde uygulanan ve sonbahar kavramını veren etkinlik örneklerini araştırınız.
2. Çocuk masallarından tiyatro oyununa çevrilen tiyatro metinlerini araştırınız.
3. Elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda başkahramanı sonbahar perisi olan bir masal yazınız.
4. Yazdığınız masalı bir tiyatro metnine çeviriniz.
5. Yazdığınız masalın 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
6. Masalda geçen kahramanların kostümlerini hazırlayınız.
7. Kostümlere uygun aksesuarları hazırlayınız.
8. Karakter ve kostümlere uygun sahne makyajı tasarlayınız.
9. Hazırladığınız gösterinin 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ediniz.
10. Gösteri öncesi kostümsüz provalar yapınız.
11. Son provanızı kostüm, aksesuarlar ve tasarladığınız makyajla yapınız.
12. Hazırladığınız kostüm, aksesuar ve sahne makyajı ile masalınızı canlandırınız.
13. Okulunuzun uygun bir alanında hazırladığınız gösterinizi arkadaşlarınıza sununuz.
14. Uygulamanızı grup çalışması olarak yapınız.

Not: Sahne makyajı planlama aşaması için öğrenme birimi sonunda verilen Şekil 4.1 ve 4.2'deki çalışma sayfalarından yararlanabilirsiniz.

Değerlendirme

Hazırladığınız bu uygulama faaliyetinin değerlendirilmesi, 4.6. Uygulamaya ait "Dereceli Puanlama Anahtarı"nda yer alan ölçütlere göre yapılacaktır. Ayrıca uygulama sonrası öğrencinin kendini değerlendirmesi için Ek-1'de uygulamalara ait genel bir "Öz Değerlendirme Formu" bulunmaktadır. Bu form; öğrencinin duyuşsal farkındalığını arttırmasına, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesine yardımcı olacaktır.

4.6. UYGULAMA
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Uygulamanın Adı: Sonbahar Perisi

Öğrencinin Adı-Soyadı:	**Öğretmenin Adı-Soyadı:**
Sınıf-No.:	**Genel Değerlendirme Puanı:**
Tarih:	**İmza:**

Yönerge: "Sonbahar Perisi" uygulaması tamamlandığında, öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemek için çok zayıf (1), zayıf (2), orta (3), iyi (4), çok iyi (5) derecelerini göz önünde bulundurarak ölçütleri X işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN
1. Sonbahar kavramını veren etkinlik örneklerini araştırdı.					
2. Çocuk tiyatrolarının oyun metinlerini araştırdı.					
3. Araştırmasında çeşitli kaynakları (dergi, kitap, genel ağ vb.) kullandı.					
4. Masalda geçen karakterlere uygun kostüm ve aksesuar hazırladı.					
5. Karakterlere ve kostüme uygun makyaj tasarımını yaptı.					
6. Hazırladığı gösteri sonbahar kavramını somutlaştıran içeriğiyle eğitici nitelikteydi.					
7. Hazırladığı gösterideki kostüm ve aksesuarlar karakterlere uygundu.					
8. Hazırladığı kostüm ve yapılan makyaj sonbahar kavramını yansıtan nitelikteydi.					
9. Oynadığı metni duraksamadan akıcı canlandırdı.					
10. Canlandırdığı masalın olay örgüsü sürükleyiciydi.					
11. Yazdığı tiyatro metni 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygundu.					
12. Hazırladığı kostüm ve tasarladığı makyaj, 3-6 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygundu.					
13. Grup faaliyetinde iş birliği ve dayanışma içinde çalıştı.					
Sütun Toplamları					
Ölçek Puanı					

Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 13 ölçüt vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 65'tir.
Puan: [(Öğrencinin ölçek puanı×100)/65] formülü uygulanır.
Uygulama ile İlgili Notlar:

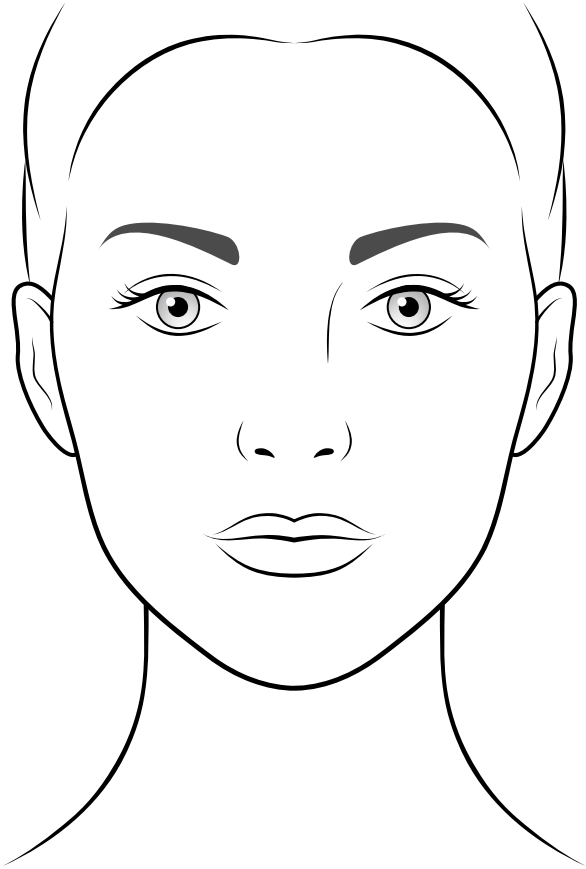

Şekil 4.1: Yetişkin sahne makyajı için çalışma sayfası

Sahne Makyajı Uygulanacak Kişi: .....
Canlandırılacak Karakter: .....
Uygulanacak Yüz Boyaması: .....
Makyöz: .....
Tarih: .....

CİLT

Temizleyici: .....
Göz Kremi: .....
Yüz Kremi: .....
Alerji Durumu: .....

FONDÖTEN/ GÖLGELENDİRİCİ/ IŞIKLANDIRICI

Fondöten: .....
Gölgelendirici: .....
Işıklandırıcı: .....
Diğer: .....
.....

PUDRA/ ALLIK

Pudra: .....
Allık: .....
Diğer: .....

GÖZ/KAŞ

Far: .....
Mascara: .....
Göz Kalemi: .....
Eyeliner: .....
Kaş Farı: .....
Kaş Kalemi: .....
Diğer: .....

DUDAK

Ruj: .....
Dudak Kalemi: .....
Parlatıcı: .....
Diğer: .....

ÖZEL MALZEMELER

.....
.....
.....
.....
.....
.....

UYGULAMAYA DAİR NOTLAR

.....
.....

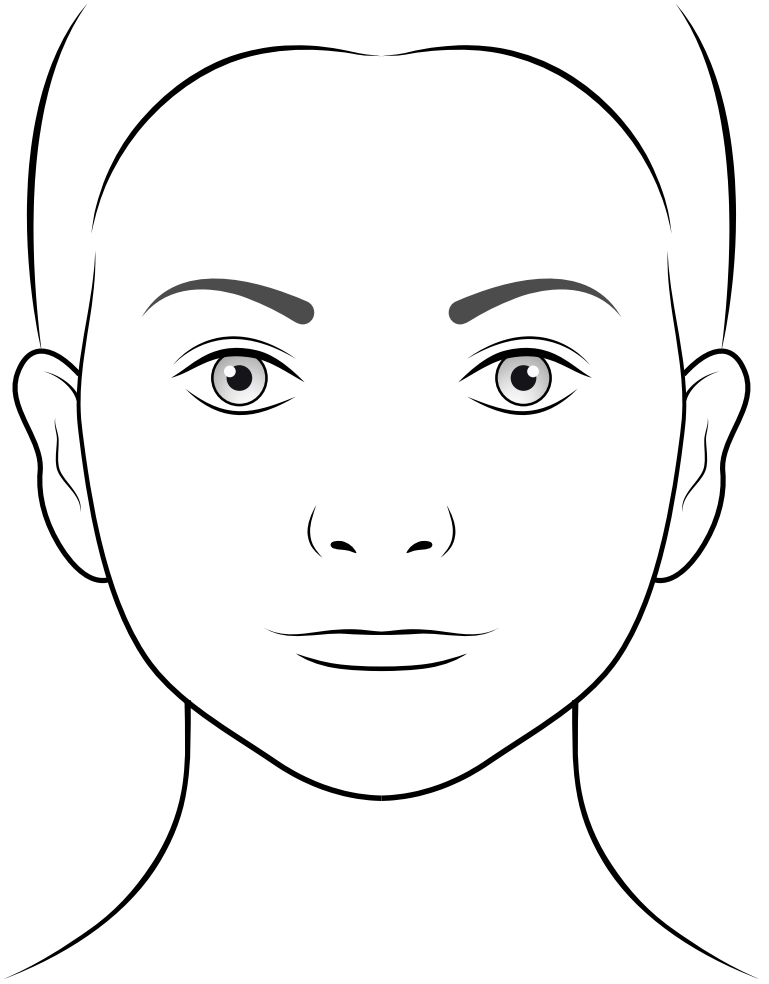

Şekil 4.2: Çocuk sahne makyajı için çalışma sayfası

Sahne Makyajı Uygulanacak Kişi: .....
Canlandırılacak Karakter:.....
Uygulanacak Yüz Boyaması:.....
Makyöz:.....
Tarih:.....

KULLANILACAK YÜZ BOYALARI
.....
.....

ÖZEL MALZEMELER
.....
.....

UYGULAMAYA DAİR NOTLAR
.....
.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Yüz ve vücut boyaması esnasında boyanın ekonomik kullanılması açısından ..... süngerler tercih edilmelidir.
2. Yüz ve vücut boyamada ..... bazlı boya kullanılmalıdır.
3. Koyu renkler kullanılarak yapılan ..... ile uygulama alanının hacmi küçültülmüş olur.
4. Sahne makyajının sabitlenmesi uygulama basamaklarından ..... ile sağlanır.
5. Resimde nesneyi belirgin gösteren çevre çizgisine ..... denir.
6. Sahne makyajının fotoğraflanarak arşivlenmesi ..... aşamasına ait bir uygulamadır.
7. Taş pudra görünümünde olan ..... cilde nemli sünger yardımıyla uygulanır.
8. Sahne makyajlarında gom gibi yapıştırıcıların kullanılacakları alana yapıştırıcıdan önce ..... sürülmemelidir.

B. Aşağıda verilen soruları doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyerek yanıtlayınız.

9. **Aşağıdakilerden hangisi sahne makyajı uygulamasında dikkat edilecek hususlardan biridir?**

   A) Cilt reaksiyon gösterirse ürün kullanımına son verilmelidir.
   B) Düzeltme makyajı uygulaması yapılmalıdır.
   C) Kostüme uygun aksesuar kullanılacaksa seçilmelidir.
   D) Kostümün kirlenmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
   E) Makyaj yaparken bireyin yüzünün kemik yapısı göz önüne alınmalıdır.

10. **Aşağıdakilerden hangisi yüz boyama uygulama esnasında dikkat edilecek noktalardan değildir?**

    A) Çocuklara uygulanacak makyajda sıcak renkler tercih edilmelidir.
    B) Sağlık açısından plastik içeren boyalar tercih edilmemelidir.
    C) Boyalar küçük ve yumuşak vuruşlarla uygulanmalıdır.
    D) Uygulama esnasında gözenekli süngerler tercih edilmelidir.
    E) Uygulanacak makyaj ışık sistemine göre yapılmalıdır.

11. **Sahne makyajının hazırlık, karar verme ve seçim yapma süreçlerini içeren uygulama aşaması aşağıdakilerden hangisidir?**

    A) Değerlendirme B) Eskiz C) Karalama D) Planlama E) Uygulama

12. **Sahne makyajının uygulama aşamaları, uygulama sırasına göre aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?**

    A) Cildin temizlenmesi, cildin fondötenlenmesi, gölgelendirme ve ışıklandırma, pudralama, özel malzeme ve teknik kullanılması
    B) Cildin temizlenmesi, gölgelendirme ve ışıklandırma, cildin fondötenlenmesi, pudralama, özel malzeme ve teknik kullanılması
    C) Cildin temizlenmesi, gölgelendirme ve ışıklandırma, pudralama, özel malzeme ve teknik kullanılması, cildin fondötenlenmesi
    D) Cildin temizlenmesi, cildin fondötenlenmesi, gölgelendirme ve ışıklandırma, özel malzeme ve teknik kullanılması, pudralama
    E) Cildin temizlenmesi, özel malzeme ve teknik kullanılması, cildin fondötenlenmesi, gölgelendirme ve ışıklandırma, pudralama

13. **Tiyatro için yaptığı sahne makyajı uygulamalarında sıcağa ve terlemeye karşı dayanıklı, toplanma yapmayan, yapışkan yapıda fondötenleri tercih ettiğini, böylelikle uyguladığı makyajların daha doğru ve dayanıklı sonuçlar verdiğini söyleyen bir makyaj tasarımcısı aşağıdaki fondöten ikililerinden hangisini kullanıyor olabilir?**

A) Yumuşak yağlı fondöten-katı yağlı fondöten
B) Sıvı fondöten-katı yağlı fondöten
C) Katı yağlı fondöten-cake fondöten
D) Krem fondöten-sıvı fondöten
E) Cake fondöten-yumuşak yağlı fondöten

14. **Bir tiyatro oyununda canlandırılan Kemal Sunal karakteri için oyuncuya uygulanan sahne makyajında özel malzeme kullanılmaması durumunda aşağıdaki tekniklerin hangilerinin kullanılması uygun olur?**

A) Gölgelendirme ve ışıklandırma
B) Gölgelendirme ve latex kullanımı
C) Işıklandırma ve scar wax kullanımı
D) Efektlendirme ve gölgelendirme
E) Efektlendirme ve ışıklandırma

15. **Yaşlandırma makyajı ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Yaşlandırma makyajı özel malzeme ve tekniklerle yapıldığı gibi gölgelendirme ve ışıklandırma yöntemleriyle de yapılır.
B) Yaşlandırma makyajının en son uygulanan aşaması pudralamadır.
C) Yaşlandırma makyajında kullanılan fondötenin tonu oyuncunun cilt tonuyla yakın seçilir.
D) Yaşlandırma makyajında erkek ve kadın oyuncular için sahne makyajının aynı aşamaları uygulanır.
E) Tiyatro sahnesi için yapılan yaşlandırma makyajında abartılı koyu ve açık tonlar kullanılması uygundur.

16. **Sahne sanatları için makyaj tasarımları yapılırken temel alınan ögeler aşağıdaki seçeneklerin hangisinde en doğru şekilde gruplandırılmıştır?**

A) Sanatsal tasarım, estetik değer ve sosyal ileti
B) Sanatsal tasarım, eskiz ve yaratıcılık
C) Estetik değer, yüz şeması ve eskiz
D) Yaratıcılık, yüz şeması ve estetik değer
E) Uygulama aşaması, eskiz ve sosyal ileti

17. **Canlandırılacak karaktere uygun görünümler elde etmek için yapılan sahne makyajlarına ait aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) İstenen yoğunluk ve büyüklüğe uygun miktarda tublastı, gom yardımıyla cilde yapıştırılarak ciltte ben oluşturulur.
B) Kel başlığı, kulaklar açıkta kalacak şekilde arkadan öne doğru başa yerleştirilir.
C) Scar wax kullanılan makyajlarda bu malzemenin deri ile bütünleşmesini sağlamak için vazelinle inceltme dokunuşları yapılır.
D) Farklı renklerin yan yana ya da üst üste kullanıldığı yüz boyamalarında bir renk kuruduktan sonra diğer rengin uygulanmasına geçilir.
E) Yüzde geri plana itilmek istenen bölgelere gölgelendirme, ışık vurması, ön plana çıkması istenen bölgelere ise ışıklandırma uygulanır.

C) Aşağıdaki açık uçlu soruların cevaplarını ilgili boşluklara yazınız.

18. **Okul öncesi öğretmeni Mert Bey, okullarında yapılan "Anneler Günü Programı" için öğrencileriyle bir dans gösterisi hazırlamıştır. Mert öğretmen öğrencilerinin yüzüne, dans gösterisinde kullandıkları kostüm ve aksesuarlar ile uyumlu, tamamlayıcı nitelikte yüz boyaması yapmıştır. Yüz boyama süreci ile ilgili** "Öğrenci sayım fazla olduğu için zamandan tasarruf edebilmek adına tasarımlarımda karmaşık, ince detaylar kullanmadım, simli, sedefli boyalar kullandım. Yüz boyalarının kullanma talimatlarını kontrol etmeden uygulamaya başlamadım. Her çocuk için farklı fırça ve gözenekli sünger kullandım. Çocukların kullanılacak boyalara karşı hassasiyetinin olup olmadığını kontrol etmek için bileklerinin içine bir miktar boya sürdüm ve bekleyip sonucu gözlemledim. Boyama işlemine başlamadan önce çocuklar su ve sabunla yüzlerini yıkadılar." **açıklamasını yapmıştır.**

Mert öğretmen yukarıdaki açıklamasında yüz boyama sürecini şekillendiren hangi unsurla ilgili bilgi vermemiştir?

A) Cilt temizliği yapma
B) Tasarımları basit tutma
C) Alerji testi uygulama
D) Malzemeleri kullanıma hazır hâle getirme
E) Kullanılan malzemelerin temizliği

19. **Sahne makyajını uygulama sonrasında dikkat edilecek hususlardan 5 tanesini yazınız.**

.....
.....
.....

20. **Sağlık önlemi olarak kullanılan alerji testi nasıl uygulanır?**

.....
.....
.....

21. **Sahne makyajının "makyaj sonrası cilt temizleme" aşamasının yanlış, eksik ya da düzensiz uygulanmasından oyuncu nasıl etkilenebilir?**

.....
.....
.....

22. **Sahne makyajının uygulama aşamalarını doğru şekilde bilmek ve uygulamak makyaj tasarımcısına ve oyuncuya ne gibi kolaylıklar sağlar?**

.....
.....
.....

23. **Sahne makyajının uygulama aşamalarının doğru uygulandığını nasıl anlarsınız?**

.....
.....
.....

24. **Tiyatro, opera, bale gibi sahne sanatları için yapılan makyajlarda öncelikli unsurlar neler olabilir?**

.....
.....
.....

4. ÖĞRENME BİRİMİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu öz değerlendirme formu, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Tamamladığınız 4. öğrenme birimi ile ilgili formda yer alan ölçütlerin size en uygun olduğunu düşündüğünüz öğrenme derecesini X işareti ile işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR	KARARSIZIM
Bu öğrenme birimindeki konuları öğrenmekten zevk aldım.			
Öğrenme birimindeki etkinlikleri yaparken zorlanmadım.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri ilginç buldum.			
Sahne makyajı alanında kendimi geliştirmek isterim.			
Öğrenme biriminde öğrendiğim bilgileri mesleki uygulamalarımla ilişkilendirebilirim.			
Sahne makyajı hakkında öğrendiklerimden sonra insanların yüzleri ve yüzün karakteristik özellikleri dikkatimi çekiyor.			

Ek-1

UYGULAMA ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu öz değerlendirme formu, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Tamamladığınız uygulama ile ilgili formda yer alan ölçütlerin size en uygun olduğunu düşündüğünüz öğrenme derecesini X işareti ile işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	HAYIR	KARARSIZIM	EVET
Uygulamayı yaparken zevk aldım.			
Uygulamayı yaparken zorlanmadım.			
Başarılı bir ürün ortaya çıkardım.			
Bir önceki uygulamaya göre kendimi geliştirdim.			
Uygulama esnasında öğrendiğim bilgileri ilginç buldum.			
Uygulamada öğrendiğim bilgileri sonraki uygulamalarla ilişkilendirebilirim.			
Uygulamayı hatasız şekilde tekrarlayabilirim.			

KAYNAKÇA

Acay, E. (2018). *Okul öncesi çocuklarının renk ve doku bilgilerini edinmelerine montessori eğitim yönteminin etkililiği* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim –İş Eğitimi Bilim Dalı, Konya.

Akça, R. ve Bıçakçı, M. Y. (2017). *Okul öncesinde materyal geliştirme*. Neslihan Avcı (Ed.). Ankara: Hedef Yayıncılık.

Aklar, E. (2015). *Tiyatro kostümünün oluşma aşamaları.* Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 1(1), 8-13.

Akyüz, M. (2019). *Sanatsal bir uyaran olarak çocuk tiyatroları*. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 7(4), 1164-1178.

Alkan Ersoy, Ö. ve Turla, A. (2017). *Günlük hayattan malzemelerle okul öncesi eğitim materyalleri hazırlama.* Neslihan Avcı (Ed.), Okul öncesinde materyal geliştirme (1. Baskı) içinde (s.116- 123). Ankara: Hedef Yayıncılık.

Arsoy Baltacıoğlu, Y. (2017). *Peruka'nın tarihçesi ve peruka, sakal, bıyık yapımı*. Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi, (5), 105-132.

Aslan, B. (2018). *Yaratıcı drama uygulamalarının okul öncesi dönemi öğrencilerinin besinler konusundaki öğrenmelerine ve sosyal uyum becerileri kazanmalarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik Ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Bartın.

Ayatar, M. F. (2010). *Profesyonel dansçılarda sahne makyajı* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ayvaz, Ü. (2014). *Çocuklar için dramatik edebiyat/çocuk tiyatrosu.* Dil ve Edebiyat Dergisi, cilt CVII (sayı 756).

Bulut, P. (2012). *Ön lisans düzeyinde okutulan sahne makyajı öğretim programı içeriğinin yeterliğinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Anabilim Dalı Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

Coşkun, G. (2020). *Aksaray'ın son şapka ustası Mustafa Mollaoğlu ile bir çalışma örneği: kasket yapımı.* Kalemişi Dergisi, 8(16), s. 87–101.

Çağlar, K. ve Ulutaş, İ. (2019). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlik araçları,* Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Çetinkaya, G. (2015). *Dede Korkut hikayeleri'nde kültürel belleğin söylem haritası olarak giyim-kuşam ve yeme-içme sembolleri.* Millî Folklor, 27(107), 83-96.

Çivitçi, Ş. (2010). *Tiyatro kostüm tasarımı ve oluşum süreci*. Art-e Sanat Dergisi, 3(5), 1-27.

Demir, R. ve Ceranoğlu, M. (2020). *"Modadan Sanata Aksesuar: Şakir Gökçebağ Sanatında Sıradan Nesneler ve Sıra Dışı Formlar".* İdil Dergisi, 9(74), s. 1541–1549.

Demiriz, S., Koç, F., Karadağ, A., Koca, E. ve Ulutaş, İ. (2006). *Erken çocukluk döneminde dramatizasyon araçları ve kostüm tasarımları*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Dirgar, E, Oral, O. (2020). *Bebek ve çocuk giysilerinin sağlık ve güvenlik açısından değerlendirilmesi.* Turkish Journal of Fashion Design and Management, 2 (1), 1-10.

Dolkay, Z. (1997). *Sahne Sanatlarında Makyajın Tipik Uygulama Modelleri* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları (Opera) Ana Sanat Dalı, İzmir.

Dökmen, Ü. (2019). *Grimm ve Türk halk masallarındaki davranış modellerinin operant şartlama ve denetim odağı açısından İncelenmesi.* Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 17 (1), 185-209.

Elban, M. (2018). *Tarih düşüncesinde ve eğitiminde kahramanların/büyük adamların rolü.* Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, 11(22), 98-116.

Elcik, P. (2009). *"Ekin" Gösterileri örneğinde halk danslarının gösteri danslarına dönüştürülmesinde sahne etmenlerinden yararlanma biçimleri* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sahne Sanatları Anasanat Dalı, İzmir.

Ercivan, G ve Meydan, C . (2007). *Modanın dili.* Yedi , (1) , 76-81.

Erginer, E. (2019). *Yüz boyama öğretimi*. Ankara: Pegem.

Erol, F. (2011). *Trend Öngörüsü ve Moda Dinamikleri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

Genç, M. (2019). *Tarihsel süreçte takı tasarımında kullanılan malzemelerin değişimi ve çağdaş uygulamalarda yeni alternatifler: Seramik ve porselen.* Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat, 4(9), 167-178.

Gündüz, A. (1997). *Sahne makyajı, gerekliliği, işlevleri ve uygulanması* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Gündüz, A. (2016). *Boyanmanın toplumsal işlevi.* Sanat ve Tasarım Dergisi, 6 (1), 147-167.

Güntay, G.Y. (2017). *Müzikal filmlerin dans sekanslarında bedenin ve sinematografik yapının anlatıyı inşası* (Yüksek Lisan Tezi). T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı, Ankara.

Gürer, M. (2006). *Sinemada anlam yaratma aracı olarak özel efekt* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

İmre, M. H. (2016). *Tarihsel gelişim içerisinde insan, moda, ayakkabı ilişkisi.* Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD) ,2 (Özel Sayı 1) , 189-204.

Karakoç , O. (2008). *Sinemada renk olgusu "Ölümsüz"* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Güzel sanatlar Enstitüsü Sinema-TV Anasanat Dalı, İstanbul.

Koç, F. ve Sak, R. (2016) *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki etkinliklere yönelik öz-yeterlik inançlarının incelenmesi.* Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30 (1), 43-71.

Korgül, Ş. (2019). *Profesyonel sahne makyajı.*

Kulluk Yerdelen, S. (2003). *Sahne kostümünde tasarım ve Osmanlı sarayını konu alan tarihsel oyunlarda kostüm analizi,* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Maden, S. (2007). *Ülker Köksal'ın çocuk oyunlarının eğitim boyutu üzerine bir inceleme (*Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Mazlum, Ö., ve Mazlum, F. S. (2019). *A study on conceptual associations of colors in preschool children.* Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 9(3), 729-764.

Meydan C. ve Guliyeva, M. (2020). *Oğuz Türklerinde giyim kuşam: Dede Korkut örneği*. Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 3(5), 169-191.

Okur, N. (2006). *Bambu lifi ve iplik özelliklerinin diğer lif ve ipliklerin performans özellikleri ile karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı Tekstil Mühendisliği Programı, İstanbul.

Ömeroğlu, E. Ersoy, Ö. Tezel Şahin, F. Kandır ve A. Turla, (2003). *Okul öncesi eğitimde drama.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Örün, E. (2015). *Giysiler ve çocuk sağlığı: Ne giysin? Nasıl yıkansın?* . Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 58, 43-49.

Özer, D. (2012). *Toplumsal düzenin oluşmasında renk ve iletişim*. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 3(6), 268-281.

Özdemir, M . (2009). *Bolu ilinde geleneksel kadın başlıkları.* Art-e Sanat Dergisi, 2 (3) , 1-15 .

Özhancı, E. (2009). *Türkiye'de sahne tasarımında Osman Şengezer'in yeri ve tasarımları* (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Anabilim Dalı.

Öztay, H. (2012). *Özel tiyatrolarda kostüm temin süreçlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri EnstitüsüGiyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı.

Perktaş, E. ve Özmert, E. (2017). *Çocukların hastane kaygılarının azaltılması üzerine bir değerlendirme: Hastane palyaço projesi.* Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 60(3), 83-87.

Samurçay, N. (2008). *Çocuk psikolojisi açısından tiyatro.* Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 26 (26), 7-38.

Sarı, G. (2004). *Artık malzemelerle eğlenceli etkinlikler.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sarıoğlu, H., Çağlayan, M. ve Yıldız, H. (2011). *Kumaş bilgisi ve tasarımdaki önemi. Akdeniz Sanat*, 4 (7).

Sezer Arığ, A. (2006). *Türklerde kıyafetin kısa tarihi.* Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 22(64-65-66), 141-160.

Şener, T. ve Dündar, N. (2018). *Tiyatro için kostüm tasarım sürecinin analizi.* İdil Dergisi, 7(41), 61-71.

Townsend, D. C. (2019). *Foundations of Makeup*. London: Routledge.

Ucun, Y. ve Küçük, L. (2020). *Terapötik palyaço müdahalesinin çocukların ruh sağlığına etkisi: sistematik derleme*. Jaren Dergisi, 6(3), 598-609.

Ültay, E. ve Ültay, N. (2019). *Okul öncesi eğitimi için öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Yerdelen, S. K. (2010). Tiyatro sanatında oyuncu için kostümün anlamı. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (16), 143-149.

Yıldırım Aytaç, B. ve Ağaç, S. (2016). *Yapısal çözümleme yöntemiyle animasyom karakter analizi ve kostüm tasarımı,* 2(2). International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS), 295-310.

Yıldız, F. ve Akman, Y. (2017). *Oyun-oyuncak ve animasyon*. Ankara: Anadolu Yayınları.

Yıldız, F., Bıçakçı, M. Y. ve Aral, N. (2017). *Bilişsel gelişim* (3-6 yaş). Figen Turan ve Arzu İpek Yükselen (Ed.), Çocuk gelişimi 2- Okul öncesi döneminde gelişim içinde (s.37- 53). Ankara: Hedef Yayıncılık.

Zengin, F. (2020). *Fotojenik Makyajdan Plastik Makyaja 2000'li Yıllar Öncesi Türk Sinemasında Makyaja Genel Bir Bakış.* Erciyes İletişim Dergisi, 7 (1), 345-368.

Zinderen, İ, E. (2012). *Türk Sinemasında Özel Efekt Uygulamaları* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Erzurum.

GENEL AĞ ADRESLERİ

https://alonot.com/wp-content/uploads/2019/06/Ata-A%C3%-B6f-Son-1-14-%C3%9Cnite-Okul%C3%B6ncesi-E%C4%9Fiitimde-Ara%C3%A7-Gere%C3%A7-3-.pdf (Erişim tarihi: 17.02.2021-21.00)

https://www.researchgate.net/publication/338855059 (Erişim tarihi: 18.02.2021-15.15)

http://okuloncesi.eba.gov.tr/etkinlik/65 (Erişim Tarihi: 26.02.2021 / 09:35)

https://okuloncesi.eba.gov.tr/etkinlik/389 (Erişim Tarihi:29.04.2021 12.50)

https://www.saglik.gov.tr/TR,10415/kozmetik-yonetmeligi.html(Erişim tarihi: 16/05/20w21-12.00)

https://acikders.ankara.edu.tr (Erişim Tarihi: 04.02.2021 / 23:55)

https://www.saglik.gov.tr/TR,10415/kozmetik-yonetmeligi.html

Not: Kaynakça, APA 6.0 yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimine göre hazırlanmıştır.

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Bu karekodu taratarak ya da aşağıdaki linki kullanarak Görsel Kaynakçasına ulaşabilirsiniz.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2104

ÖĞRENME BİRİMLERİNDE YER ALAN BULMACALARIN CEVAP ANAHTARLARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ

BULMACA

P	S	A	K	S	E	S	U	A	R	T	S	M	Ç
A	H	S	L	A	K	E	O	F	F	O	A	Y	İ
L	L	R	S	H	A	İ	D	İ	Y	E	T	P	Ç
Y	C	K	P	R	F	V	E	T	O	K	N	S	E
A	K	A	İ	S	A	G	A	D	E	O	Ö	A	K
Ç	G	M	T	D	P	O	İ	R	T	S	Z	K	K
O	M	A	A	M	K	D	K	A	E	T	G	K	O
K	A	H	P	T	R	L	İ	M	E	Ü	Ü	L	S
O	Y	S	M	G	A	H	S	A	A	M	V	İ	T
S	S	D	E	K	O	R	T	T	K	İ	E	J	Ü
T	M	G	L	V	E	N	T	U	O	B	N	İ	M
Ü	T	M	I	S	S	R	L	R	L	A	R	P	Ü
M	O	L	S	Y	N	A	M	J	W	N	C	K	L
Ü	L	E	S	K	İ	Z	T	İ	A	S	M	T	T

2. ÖĞRENME BİRİMİ

BULMACA

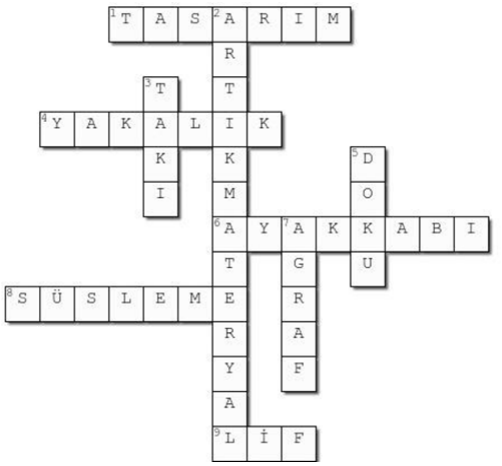

3. ÖĞRENME BİRİMİ

BULMACA

1) DÜZENLEYİCİ MAKYAJ
(EİEİÜCNDLİZY)

2) IŞIK
(KIIŞ)

3) LATEX
(XAETL)

4) TUPLAST
(STUATPL)

5) SAHNE MAKYAJI
(AHNEMKSJIYAA)

6) TONİK
(İKNOT)

7) PLASTO
(TOPASL)

8) ESTETİK
(TEKSEİT)

9) EFEKT MAKYAJI
(KFETE KAYJMA)

4. ÖĞRENME BİRİMİ

BULMACA

(1-5) ..... Pudra
(6-12) ..... Tublast
(12-18) ..... Tasarım
(18-23) ..... Makyaj
(24-28) ..... Latex
(29-41) ..... Gölgelendirme
(41-45) ..... Eskiz
(46-56) ..... Yaşlandırma
(57-63) ..... Scar Wax
(64-66) ..... Gom
(67-78) ..... Işıklandırma
(79-83) ..... Sahne
(84-88) ..... Prova
(89-91) ..... GMp
(92-97) ..... Makyöz
(98-99) ..... Ce

65 O	46 Y	7 U	82 N

82 P	25 A	53 L	83 E	12 T

12 T	44 İ	46 Y	59 A	12 T	85 R	65 O

1. ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. mısırlılar
2. aksesuar
3. görsel
4. ülke
5. askerî, kaftan
6. planlama ve model tespiti
7. aplikasyon
8. ışıklandırması
9. D
10. E
11. C
12. B
13. E
14. A
15. C
16. B
17. E
18. B

2. ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. kültürel başlıklar
2. eldivenler
3. dikiş
4. tül
5. fermejüp
6. kostüm, aksesuar
7. kalıp çıkarma
8. aksesuar hazırlama
9. D
10. E
11. B
12. C
13. D
14. C
15. E
16. D
17. B
18. B

3. ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. dinî tören
2. içsel / dışsal-biçimsel
3. anatomik yapıya yönelik makyaj
4. yüz hareketleri
5. geçtiği dönemin
6. göz farı
7. ışığın yoğunluğu
8. gom çözücü
9. C
10. E
11. D
12. C
13. A
14. B
15. B
16. B
17. B
18. B

4. ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. gözenekli
2. su
3. gölgelendirme
4. pudralama
5. kontur
6. değerlendirme
7. cake fondöten
8. fondöten
9. A
10. E
11. D
12. C
13. C
14. A
15. C
16. A
17. E
18. B